DECISIONES PARLAMENTI PARISIENSIS, AD VARIAS QVAESTIONES, IN EO AB ANNO DOMINI MCCCLXXXIIII, *VSQVE AD ANNVM MCCCCXIIII, AVDITIS PER ARRESTVM ET IV*dicium Partium Allegationibus ibidem contendentium, ventilatas: Initio collectæ per Iohannem Galli Vtriusq; Iuris peritissimum, ac in eadem Curia Aduocatum Regium: Pòst publicatæ, redintegratæ, ac breuibus Annotationibus, Additionibus & Notis illustratæ à Clarissimo Iurisconsulto, [redacted], Curiæ eiusdem Aduocato celeberrimo: Nunc de Nouo recusæ, & interpretatione quarundam Peregrinarum dictionum, publicæ vtilitatis gratia, auctæ.

CVM INDICE QVÆSTIONVM ET MATERIARVM, SECVNDVM ordinem Alphabeticum, decisarum, & passim tractatarum.

FRANCOFVRTI AD MOENVM,
Anno Domini M. D. LXX.

QVÆSTIONES VARIÆ, IN SVPREMA PARLAMENTI PARISIENSIS CVRIA, AVDITIS PARTIVM IN IVDICIO CONTENDENTIVM ALLEGATIONIBVS,

decisæ: Et per D. Iohannem Galli, I. V. peritissimum, ac in eadem Curia Aduocatum Regium, collectæ: Ac nuper D. Caroli Molinæi Iurisconsulti excellentissimi, & eiusdem Curiæ Aduocati celeberrimi, additionibus & notis illustratæ.

QVAESTIO I.

An precium rei hæreditariæ reputari debeat hæreditagium.

QVIDAM MARITVS de consensu suæ vxoris † vendidit hæreditagia vxoris suæ: & in recompensationem precij prædictorum hæreditagiorũ consensit, & voluit maritus, & ad hoc se obligauit & promisit quod vxor recompensaretur: & ipsam recompensauit de certa pecuniæ summa ab hæredibus suis de suo latere * ac linea capienda super bonis cõmunibus post decessum ipsius mariti, in casu quo moreretur ante vxorem absque liberis ab ipsis procreandis, & non aliâs: qui casus euenit, quia maritus absq; liberis defunctus est, vxore sua relicta. Quæ absq; exactione pecuniæ prædictæ defuncta est, per decem dies post mortem mariti relictis duobus suis hæredib. vno proximiore altero: & illo altero remotiore ex latere vnde descenderunt hæreditagia prædicta, modò proximior vult habere illam pecuniæ summam: eò quia proximior debet habere mobilia, nomina, & conquæstus. Alter autem de cuius latere descenderunt hæreditagia prædicta, vult habere precium tanquam loco hæreditagiorum prędictorum subrogatum: quęritur quid iuris? Et videtur quod proximior † debet habere precium. Primò, quia precium seu nomen precij censetur mobile: iuxta. §. Accedit. aliâs taceat. in l. vni. C. de re vxo. act. & no. pe. Accur. in auth. de rebus Eccle. non alien. §. à Leone. col. 2. & l. mouentium. ff. de verb. sig. Et consuetudo dictat, quod proximior habeat mobilia, nomina, & conquæstus. Quare, &c. Secundò quia dicta vxor alienare poterat & donare: & si precium habuisset et conseruasset, proximior eius habuisset tanquã hæres post mortem suam, vt mobile: ergo, &c. Tertio non dixi: quòd ille de latere hæreditagiorum illud precium loco hæreditagiorũ haberet: nec hoc fuit conuentũ, quod dixisset si hoc voluisset. Quartò non fuit conuentum, quòd illud precium in hæreditagium conuertatur. Quintò dixit, quòd pro precio dictorum hæreditagiorum haberent tantam pecuniam: ergo solum recompensare voluit ratione precij hæreditagiorum: non ratione hæreditagiorum. Sextò, quia preciũ loco rei non succedit, iuxta. l. qui vas. §. fi. cum allegatis. & ibi gl. ff. de fur. & l. venditis ex hæreditate. ff. de hære. vel act. vendita. Septimò, quia est subrogatio ab homine, non à lege: nec testatore. Videtur contrarium: Primò, quia res est subrogata ab homine, &c. iuxta. l. si eum. §. qui iniuriarum. ff. si quis cau. &. ff. vt in poss. legat. l. 1. §. si quis sub conditione. & in. l. 2. ff. de priuil. credi. & in. §. fuerat. Instit. de actio. Secundò, quia precium loco rei succedit in vniuersalibus. l. si rem & precium. ff. de petit. hære. & l. imperator. de leg. 2. & idem in singularibus * l. si eum. ff. si cer. pet. & in. l. si seruus. §. boue subrepto. ff. de condi. fur. Tertiò, quia origo obligationis, non titulus actionis inspici debet. l. si filius. C. ad Macedo. Quartò, quia videntur hæc verba ab ipsis hæredibus suis de suo latere referri ad hæredes de latere hæreditagiorum, quæ aliâs frustra fuissent posita: cum hæredes mariti non poterant succedere vxori: maximè quia erat recompensatio hæreditagiorũ vxoris. ergo de illis de latere de quo sunt. Quintò non diu vixit vxor post mortem mariti: nec recipit illam pecuniam, sed remansit in nomine, & sic non est præsumendũ quod voluerit illam admobiliari: sed potius conuerti voluisse in hæreditagium pro illis de linea sua vnde descendebant res venditæ. Sextò, si emisset aliquid ex sua pecunia, fuisset conquęsta pro proximiore hærede suo: vel si conquæsta conuertisset in mobile, spectasset illud mobile proximiori hæredi suo: ergo & pecunia seu nomen descendens ex suo hæreditagio

† Vxoris.) Quæ hie præsupponitur cõmunis, aliàs non de certa summa, sed de toto precio recompensanda. Et not. quod in tota hac parte q. Galli: immateria consuetudinaria subaudiuntur termini consuetudinis Parisiensis, nisi de alia consuetudine mentio fiat. C. M.

* Latere.) non refert ad quot vel aliud scilicet ex parte vxoris, vel passiuè scilicet ex parte viri referatur, quia non est dictũ ad hæredes propriorum vel lateris propriorum. C. M.

† Proximior.) Hæc veritas vt etiam iudicauit Curia & bene secus si fuisset tantum nedum vxori: sed etiam hæredibus eius nõ simpliciter, sed hæredibus lateris dictorum hæredi orum, vt dixi in consuetu. Parisi. §. 147. C. M.

* Singularibus.) sed hoc demum in subsidium, & ex æquitate, ne quis locupletetur cum iactura aliena, quæ hic cessat. C. M.

gio ſpectare debet ad illos de linea vnde deſcendebat illud hæreditagium, ne ad imparia iudicentur. Septimò preciū prouenit ex re illorum in ſpe ſaltem qui ſunt de illo latere, iuxta l. filio. ff. de li. & poſth. & l. ſi quid, eo. tit. ergo ad eos debet ſpectare, iuxta l. niſi. ff. de pet. hære. cum pluribus alijs ſimilibus. quid dicendum: Quidā diſtinguunt inter ſubrogationem factam à teſtatore, & lega. & inter illam quę fit ab homine: vt primo caſu ſuccedat precium loco rei. Secundò non. Quod non procedit per dictum. §. qui iniuriarū. & l. ſi quis ſub conditione. per dictam. l. ſecundam. de priuile. credi. vbi eſt ſubrogatio ab homine, & tamen loco alterius in loco cuius ſubrogatur ſuccedit. ¶ Alij autem diſtinguunt, aut volunt conuerti precium in hæreditagium, & conuenit in contractu, aut non, & primo caſu precium reputetur hæreditagium, ſecundo non, ſed mobile. Quod procedere non videtur: quia conuentio nō videtur mutare eſſentiam rei, nec naturam: quia propter affirmare vel negare. &c. l. aſſumptio. ff. ad munici. iuxta. l. ſi forte. ff. de caſt. pecu. & quia contra conſuetudinem ſic fieri non potuit. ¶ Tertij dicunt, quòd de rigore proximior habebit per prædicta: de æquitate autē quæ eſt præferenda rigori; vbi non eſt rigor ſcriptus in hoc caſu, illi de quorum latere procedit hæreditagium, habere debebunt illud precium, per argumenta ſuprà dicta ad hanc partem. ¶ Cui æquitati conſentio ego Ioannes Galli, quoniam & ſi iuris ratione deficiamus, hoc tamen æquitas ſuggerit: iuxta. §. Item varus. l. 2. ff. de aqua plu. ar. & pro hac parte facit. l. placuit. C. de iud. & l. ſi pecuniam. ff. ſi cer. pe. l. quotiens. ff. de do. quæ ſub mo. fiunt. l. ſi res. ff. ad exhib. quamuis dictus Magiſter Ioannes Couardi in præfata Parlamenti Curia ſummus aduocatus, tenuerit contrarium, cui non conſentio de æquitate per prædicta. Sed finaliter fuit contrarium opinioni meæ determinatum, cui conſenſi finaliter, tum quia mobile erat, tum quia conſuetudo dictat quod proximior debet habere mobile, tum quia ſi maritus ſuperuixiſſet nil vxor habuiſſet,* ergo non erat reputandum hæreditagium, cum omni caſu hæredes vxoris de latere vxoris habere illud debuiſſent: quod non erat ſic in hoc caſu de dicta pecunia per conuentionem.

** Habuiſſet.) ſcilicet ex forma contractus ſed ex quo non ſimpliciter conſenſit. ſed ab initio recōpenſationem ſtipulata eſt, videtur quod ad hæredes ſuos trāſmiſiſſet ſaltem pro media dicti precij recuperanda aliàs eſſet in hunc euētum expreſſa donatio facta viro, de quo remitto ad ea quæ dixi in conſue. Pariſienſi. §. 156. C. M.*

† Præſentia.) Id eſt vſq; dum decretum pronunciatur. plene dixi in conſuetu. Pariſi. §. 189. quo remitto. C. M.

** perſonaliter.) quod poteſt, procedere ad ſinem definitiuè ſuper delicto communi remiſſo ad iudicem eccleſiaſticum aliàs & ſuper prouiſione & ſuper definitione delicti priuilegiati & ſupra communi inſtructione tenentur perſonaliter reſpondere dicitur in omni crimine, nec prius remittuntur nec audiuntur ſupra declaratoria fori, & ita hodie practicatur et ſemper à 36. annis practicari vidi & bene. C. M.*

QVAESTIO II.

Vſque ad quod tempus poſſit res incariorari.

QVolibet tempore recipitur quis ad incariorandum rem per ſubhaſtationem venditam, donec decretum fuerit traditum emptori, ſecundum aliquos tamē ſecus eſt in re ad licitationem vendita: quia non admittitur quis ad incariorandum, niſi in præſentia: † ſic fuit dictum pro vxore Theobaldi Rebili contra quoſdam alios.

QVAESTIO III.

An clericus non coniugatus teneatur reſpondere articulis perſonaliter in infractione Saluegardiæ.

ITem anno Domini 1393. patre & filijs de Molamcourt proſecutis per Regiū procuratorem ratione infractionis ſaluegardiæ & delationis armorum, fuit appunctuatum per Dominum Guillelmum de Senonis, quod omnes reſponderēt articulis perſonaliter, & quia aliqui de ipſius filijs erant Clerici non coniugati, noluerunt reſpondere coram Commiſſarijs, quapropter fuit petitum & requiſitum per Magiſtrum Ioannem Couardi, quòd perſonaliter reſponderent viſo appunctuamento, cuius contrarium ſuſtinui, quia erat in eorum perſonam attentare, quod erat contra omne ius, &c. Et allegaui arreſtum Dom. Roberti de Peugniaco, & Domi. Robineti de Bracquemont. dicebam vlterius dictum appunctuamentum intelligendum ciuiliter, finaliter in die conſilij dictum fuit, quod Clerici non coniugati non reſponderent perſonaliter,* & fuit prædictum appunctuamentum ruptum. Idem fuit dictum pro Magiſtro Guidone de Euomauns, Clerico non coniugato, pro quo fui aduocatus contra Ioan. de Fenelles in Parlamento Anno Domini 1384. & quod non tenerentur perſonaliter comparere in fine inqueſtæ. Et per idem arreſtum dictum fuit poſſe concludi contra Clericum non coniugatum, ipſum tenendum in priſionem Epiſcopi, ratione ſaluegardiæ infractę, donec ſatisfecerit.

QVAESTIO IIII.

An latori inſtrumenti fienda ſit munitio manus.

Dic

Dic † si procedat via actionis: non est manus munienda: quod facere potest, si obligatio sibi sit facta, & non aliàs, etiam mortuo principali: quia ius est sibi quæsitum cum obligationi est adiectus: si autẽ procedat via executionis quod potest etiam si solum sit adiectus solutioni: vt quia requisiuit executionem ab initio, vel post sigillum priuatum cognitum per obligatum sub suo sigillo: tunc aut est mortuus principalis aut non si sit mortuus: quia mortuo mandante expirat mandatum, iuxta. l. si. ff. de sol. videtur in hoc casu manum non esse muniendam, nam nullus est portitor literarum, aliàs videtur munienda, videlicet viuente principali, qui portitori solui voluit.

QVAESTIO V.

An petens reditum cum reliquis teneatur rem suppositam ostendere.

Vidi pronunciari per arrestum quod petens* arreragia reditus, & sibi reditum solui in futurum, tenetur ventam facere rei super qua petit prædicta, & fuit latum contra religiosas de Poisiaco.

QVAESTIO VI.

An petens super re aliqua reditum, teneatur dare demandam in scriptis.

Item vidi pronunciari, quòd petens reditũ super re aliqua, & declarari ipsum sibi deberi, & ad ipsum spectare, non tenetur dare demandam in scriptis: † quia non petit rem nec Dominium rei supra quam petit reditum.

QVAESTIO VII.

An omittens offerre probare facta sua in demanda in defectu contenta aliquid amittat.

Vidi pronunciari quòd non in requæstis Palatij.

QVAESTIO VIII.

An saluationes* contra reprobationes testium sint admittendæ in Parlamento.

Vidi pronunciari quòd sic, in Parlamẽto anno domini 1343. in causa proprietaria inter habitantes de Montealmo, & procuratorẽ Regium ex vna parte: & religiosos eiusdem villæ ex altera: & in illo processu facta fuit publicatio † testium. Contrarium fuit pronunciatum per Arrestum latum Anno domini. 1458. inter Abbatem & conuentum sancti Pharaonis Meldensis diocœsis ex vna parte, & Aegidiũ Boquet ex altera, videlicet quòd saluationes cõtra reprobationes testium non erant admittendę, † & in hoc processu non fuit publicatio testium facta: quia erat nouitatis & possessoria.

QVAESTIO IX.

An Canonici Capellæ Regiæ Parisijs sic habeant cognitionem executionis & testamenti suorũ Cõcanonicorum, quòd subijci nõ possint per executores Curiæ Parlamẽti.

Vidi pronunciari quòd non in eodem Parlamento inter dictos Canonicos & Magistrum Ioannem Clerici, ratione executionis testamẽti factæ eiusdem Magistri Ioannis Canonici eiusdem capellę.

QVAESTIO X.

An emenda Regia sit soluẽda ante creditores.

Vidi pronunciari quòd sic * in eodem Parlamento ad vtilitatem Procuratoris Regij contra Ioannem Gallilæ iuniorem: tamẽ fuit prius solutus de expen. per eum factis ad recolligenda vina quæ fuerunt executata.

QVAESTIO XI.

An aliquid amittat qui non tradit suas rationes per modum memoriæ.

Vidi pronunciari per Connestabulum Francię, contra quendam pro quo eram, quod pars sua aduersa petitorum nihil amiserat: eò quòd rationes suas per modum memoriæ non tradiderat, sed remanebant in Curia memorialia. Contrarium Dominus de Nanterre primus Præsidens pronunciauit per iudicium Curiæ in quodam processu in scriptis veniente ab auditorio locum tenen. Mareschallorum Franciæ: inter Antoniũ Roux & Nicolaum Aluequin: & ita obseruatur notoriè in Curia requęstarum. & illud Arrestũ pronunciauit die sexta Frebruarij, Anno domini 1361. quamuis forsan posset concordari, quod licet exclusus sit à Canone memoratorum: non tamen propter hoc pdit causam, sed recipiũtur suæ productiones, & poterit etiã tradere rationes iuris.

QVAESTIO XII.

An pars habeat videre rationes per modum memoriæ traditas. †

Item per idem iudicium dictum fuit quòd pars aduersa non videret, nec copiam haberet de rationibus pro parte mea traditis Curiæ per modum memoriæ: eò quia non tradiderat aliquas, vt æqualitas seruaretur, cùm suas videre non poterat, quia non tradidisset:

† Die) Hæc est phantasia, ego dico quòd sequestratio siue depositum iustius fieri debet instante latore instrumenti vi clausulæ & an portetur: Sed nõ parti etiam prouisionaliter nisi creditori ipsi vel docenti de sufficienti mandato, & adhuc prius dictũ fallit si debitor minime suspectus offert soluere dando sufficientem apochã pro qua non sufficeret instrumentum reddere etiam cum actu executionis: vt dixi in cons. Parisi. §. 166. C. M.

** Petens) intellige quando petit ab eo qui neque contraxit neque super ea re recognouit. C. M.*

† Scriptis) limitãdo stilum supra. c. 17. in prin. C. M.

** Saluationes) q. fatua & rediculą. C. M.*

† Publicatio.) Et sic olim in Curia testes publicabãtur ubi erat præiudicium irreparabile, & bene idẽ supra in stil. c. 2. §. 39. C. M.

† Admittẽdæ) iura hodie indistinctè admittunt nisi ubi reprobatio nõ admittit ut super sequestri possessorio. C. M.

** Quòd sic) Ita etiam uidi ante quatuordecim annos post magnam concertationem iudicari, par les Commissares de la tour carée contra la Chesnaye gendre du feu general Bohier, pro quo scripseram, sed malè & iniquè iudicatum, utpote contra ti. penis fisca. cred. antep. l. 10. C. & alia quæ allegabam diluendo ratiunculas Fiscalium quorum bonus princeps erubesceret, & contrarium in fortiori fuit iudicatum. infr. q. 131. uer. 4. 5. C. M. † Traditas) intelligit etiam productas, uide Roma. sing. 262. Phi. deci. l. 2. col. 3. ubi dixi. C. de eden. & in. c. 2. col. 29. de pr. C. M.*

QVAESTIO XIII.

An non tradens rationes per modũ memoriæ, rationes iuris tradere posſit.

VIdi pro eodem pronunciari, quòd nõ tradens rationes per modum memoriæ, poteſt tradere rationes iuris, & fuerũt receptæ.

QVAESTIO XIIII.

An petens garendum ſuper ventis petitis ſit admittendus.

VIdi pronunciari quod petens garendum contra illum qui petit ventas in cenſiua, non eſt admittendus. Dominus Præſidens de Nanterre tenebat contrarium, vbi talis reus allegaret ſolutionẽ ventarum factam alteri Domino, & prædictã rem venditam eſſe in ſua cenſiua. †

QVAESTIO XV.

Quando omiſſo medio appellatur.

PEr Arreſtum non fuit facta remiſsio cauſæ appellationis factæ à Præpoſito Dominę Aurelianen. per homines corporis* Theſaurarij de Campo, & Capitulo de Turonis ad dies † dictæ Dominæ, eò quia coram dicto Præpoſito erat contentio, an ipſi homines eſſent ſubditi dictæ Dominæ, nècne: nam negabant * dictæ Dominę & ſuo Præpoſito eſſe ſubditos, ſed ſubditos ſe confitebantur dicto Theſaurario & Capitulo.

QVAESTIO XVI.

An Epiſcopus poſsit acquirere priuato nomine.

DOminus Nicolaus de Arteyo Epiſcopus Antiſiodoren. tunc exiſtens Epiſcopus, emit quãdam terram ſuo proprio nomine pro ſe & hæredibus ſuis, quæ in feudum mouebatur à quodam feudo dicti Epiſcopatus, & tenuit ipſam per aliquod tẽpus, pòſt deceſsit: ſed ob hominis defectum † Dominus Ferricus Caſsient. Epiſcopus Antiſiodoren, poſt dictum Nicolaum factus tenuit illam terram: hæredes dicti defuncti Nicolai petũt illam terrẽ, parati facere dicto Ferrico quod oportet. Dicit dictus Ferricus quod non tenetur, rationib. quæ ſequuntur. Primo, quia illa empta fuit de nummis Eccleſiæ Antiſiodoren. & ſic Eccleſiæ facta iuxta viam brocardicã res empta, &c. Secundo facta fuit cõfuſio * dominij vtilis dictę terrę emptæ cum dominio directo: quia dictus Nicolaus tempore emptionis prædictæ erat dominus feudalis illius terræ quam acquiſiuit, & tenuit illam per annum & diem & plus, & ſic fuit confuſio facta, & per illud mediũ quæſita illa terra Eccleſię prædictæ, & maximè quia ille qui vendidit illam terram vt vaſallus non habebat niſi vſumfructũ. iuxta. c. obertus. §. in primis. ex quib. cau. feu. amit. col. 10. & dictus Nicolaus vt Epiſcopus tenuit dominium directum ipſius terrę. & ſic fuit confuſio facta: quia res ſua nemini ſeruit. iuxta. l. vti frui. ff. ſi vſufru. peta. & l. ſi tibi fundi. ff. qui. mo. vſufr. amit. quę optimè facit. Tertiò, quia ſi Eccleſia aliquam rem acquirat & teneat per annum & diem, alienare nõ poteſt quaſi Eccleſiæ factam, ſecundum vſum & conſuetudinem. Hæredes dicunt cõtrarium per ſequentia. Primò, quia ſuo nomine acquiſiuit, per. l. ſi paruus. & l. quicunq;. C. cõmunia vtri. iudi. Secundò ſic ſe habet conſuetudo, quod quęrere poteſt Prælatus ſuo nomine. Non obſtan. cõtraria, Primò quia non eſt verũ quòd fuerit empta de nũmis Eccleſiæ, & eſto quod ſit: tamen ſua fuit & ſuorum hæredum poſt mortem ſuam, ſecundum quòd conſuetudo † ſe habet. Item nec fuit confuſio: quia reuera vaſallus habet dominium vtile, non directum, nec vſumfructum. Nam dominium ſuum tranſit ad ſuos hæredes, & tenetur Dominus ei & ſuis hæredibus tradere, cum facere voluerit fidem & homagium. Nec poſſet Dominus tenens feudum per defectum hominis ipſum alienare, nec per præſcriptionem contra vaſallum & eius hæredes acquirere: vt in. c. 1. in. §. rei autem per beneficium. de inueſt. de re alie. fac. col. 10. & c. de controuer. inter vaſ. & de benefi. col. 10. Item quia ex diuerſis cauſis & rationib. ſeparatis habet Epiſcopus qui duas perſonas repręſentat, iuxta. l. ſi cum cond. & l. ſi cũ patrono. Itẽ poſito q̃d fuiſſet cõfuſio mortuo Epiſcopo, veniret ad hæredes, eò quod emit nomine priuato, iuxta. l. Dominus teſtamento. & l. tutorem. ff. de his qui. vt indig. Et ſic fuit deciſum pro parte hæredum. *

QVAESTIO XVII.

An appellans ad Curiam Parlamenti, pòſt agens coram iudice à quo renunciet appellationi ſuæ.

† *Cenſiua) ſcilicet alterius domini & beneficij, quia tũc debet habere formalem garendiuy vt practici apte vocãt, imo etiam debet habere manum leuatam propendente lite vt in feudis vt nonè dixi in conſue. Pariſi. §. 52. gl. 1. nu 165. aliàs nec prouiſionẽ habet niſi conſignando, vt dixi in. d. gl. 1. nu 160. nec guarendam formalem ſed tantum adiunctam C. M.*

* *Corporis) Id eſt ſeruos aſcripticios, ſeu cuidam ſeruituti corporis & bonorum obnoxios. C. M.*

† *Dies) ſcilicet magnos, vt galli vocant, id eſt ad iudices appellationum nomine ſeu authoritate d. Dominæ iudicantiũ.*

* *Negabant) Et ſic appellabant tanquã à iudice incompetenti. vnde eadem ratio incõpetentiæ erat in iudicib. magnorum dierum. d. Dominæ. & ſic omiſſo medio benè releuarũt in Curia. c. ſi à ſubdelegato. de of. deleg. in 6.*

† *Defectum) Id eſt iure feudi aperti, ſed tunc fateretur rem alienã, vt dixi in conſuet. Pariſi. §. 1. glo. 5. & §. 7. Nec poteſt ex alia cauſa retinere ſic occupatum, arg. l. ſi quis conductionis. C. de loca. niſi incõtinenti docendo per. Pau. in l. quõ rem. C. depo. Alciat. in. l. bona fides. in fi. eo. ti. C. M.* * *Confuſio) falſum quia alius eſt ut ipſe, alius ut Epiſcopus. c. quoniam. Abbas. de of. deleg. c. à collatione. de appel. in 6. C. M.* † *Conſuetudo) quia Prælati ut uſufructuarij faciũt fructus ſuos & ad hæredes tranſmittunt, ut not. in c. præſenti. de officio leg. lib. 6. C. M.* * *Hæredum) hoc eſt indubitatum, quia de conſuetudine generali, etiam extra Galliam ubique Prælati ſunt uſufructuarij. Cardi. Cle. grauia. de reſcrip. Gabri. biel. in 4. ſent. diſt. 15. q. 8. Phi. Melan. in epito philo. moral. ad fi. dixi in conſue. Par. §. 152. & in anno. ad Alex. con. 101. nu. 1. li. 7. C. M.*

Videtur

Videtur quòd sit, quia approbat eum in iudicem: dic contrarium, nisi quo ad causam in qua litigat coram iudice à quo. Item quia exemptus est propter authoritatem Curiæ, cui per tale litigium fieri non potest præiudicium. Item si vidімus si quis appellat ad Perlamentum: & est causa appellationis deserta: quia iudex à quo non potest cognoscere, sed requiritur litera iustitiæ à Curia † Parlamenti, vt sentẽtia iudicis appellati executioni mandetur. Sic fuit pronunciatum pro religiosis, Priore & Cõuentu sancti Ioannis Hierosolymitani, & contra Ducẽ Bituricen.

QVAESTIO XVIII.

An litera directa Vniuersis Iusticiarijs videatur directa Curiæ Parlamenti.

Vidi pronunciari in Parla. an. 1384. pro domino Guil. Fœlix, contra Dominũ Io. le Franc. & Galterum Auquetin, quod literę status impetratę pro parte dicti Guillelmi tenerentur per Curiam Parlam. & obtemperauit Curia, *non obstante quod dictæ Curiæ de directo non dirigerentur: sed vniuersis Iustitiarijs nostris, &c. quia in his verbis Curia Parlamenti continebatur, quia erãt Domini Iustitiarij Regij, quamuis altercabatur in cõtrarium, quia Curia Parlamenti repræsentat Regem, & loquitur Rex in factis Curię: & caue, quia communiter non reciperentur in Curia tales literæ, nisi esset aliqua causa specialis. Sic mihi fuit dictum contra Petrum Blemut in Parlamento initiato anno domini. 1386.

QVAESTIO XIX.

Arrestum latum super remissione facta in Parlamen. ad assisias villæ de Andeli, pro Regina Blancha, de causa doleantiæ † in scacario pendente.

In eodem Parla. fuit pronunciatum pro Regina Blancha & Ioan. Goule, contra Petrũ Cheualier, eò q̃d dictus Cheualier cœperat vnam doleantiam ad scacarium Rotho. Et ibidem fecerat adiornari dictũ Goule, propter quandam sententiam pro dicto Goule, contra ipsum Petrum pronunciatam per iudicem de Longocampo, & de Escouys, in iustitia Comitis de Tãncaruilla, à qua iustitia resortiri debebatur immediatè coram Bailliuo de Andeli in assisijs de Andeli, pro dicta Domina Regina, & ab hinc ad suos dies magnos de Vernone, & ab hinc ad Curiam Parlamenti, quare petebant dicta Domina Regina, & dictus Goule, quòd dicta doleantia remitteretur ad assisias de Andeli coram Bailliuo de Andeli pro dicta Domina Regina: erat enim interesse suum pro habendo emendam & sententia subiectorum corrigenda, dicto Petro Cheualier dicente contrarium, eò quòd dicebat quòd Dominus Ioan. Goule attentauerat contra dictam doleantiam, & super hoc erat adiornatus corã Vicecomite Rothomagen. & erat ibidem Procurator Regis cum ipso adiunctus, & obtinuerat defectum in illa causa coram dicto Vicecomite cõtra dictum Ioannem, & fuerat attentatum in præiudicium doleantiæ pendentis in dicto scacario: & sic causa remanere debebat in dicto scacario, non vbi petebant dicti Regina & Ioannes Goule, & sic videbatur in simili quotidie fieri in Parlamento, dictis Regina & Ioanne dicentibus contrarium. Primò quia Regina non erat subdita scacario antedicto, vt pa tet per Arresta aliàs prolata: ideo attentata si quæ forent, non poterant facere, quod causa doleantiæ remaneret in scacario, cui nõ erat subdita, sed debebat remitti vt petebat: secus autem esset si causa foret in Curia Parlamenti, quæ est omnium * iudex & cuius est Regina subdita. Item quia causa attentatorum non erat in scacario, sed coram Vicecomite, qui potestatem nõ habebat cognoscendi, nec super hoc commissionem habebat: & sic coram diuersis iudicibus trahi non poterat. Item si non fieret remissio, fieret præiudiciũ Regi, qui est proprietarius. Item non obtinuerat defectũ in scarario in causa doleãtiæ. Itẽ nec de defectu apparebat. Itẽ quia litera erat generalis directa Vicecomiti, videlicet de adiornando super doleantia ad scacarium, & attentatis reuocandis quæ nondum erant cõmissa. Item pars dicti Petri non habebat causam inter esse petendi, quod dicta causa remaneret in scacario: nam procurator Regius hoc non petebat. Item impetrauerat doleantiam ad scacarium causa diffugij quia nõ tenebatur scacarium quolibet anno, & ignorabatur quãdo teneretur: propterea causa doleantiæ antedictæ remissa fuit ad primas assisias de Andeli, post festum sancti Ioannis Baptistæ proximè venturas. Et vlterius dixit Curia, quod vbi vellet procurator Regius Rothoma. prosequeretur attentata, vel in scacario, vel corã Bailliuo

† Curia) scilicet expediendo à grphario Curiæ, sub sigillo Cancellariæ sed hoc fuit correctum an. 1493. constit. Caro. 8. art. 59. & bene quod etiam est de iure. Alex. con. 72. ad fi. li. 7. unde puto quòd etiam antedictam const. stilus ille nõ habebat locum in patria iuris scripti. C. M.

** Curia) Et benè hoc casu ubi iusta causa, & eadem ratio & mens beneficij principis de his rescriptis quæ fiunt ad tenendum causas in suspenso, quando spernuntur uide const. Caro. 7. art. 55. 67. 78. & infra Et decisum dubiũ de quo infra. q. 213. licet quandoque per errorem uel aliam causam contra factum fit, ut infra. q. 379. C. M.*

† Doleantiæ) vulgare Normanorum pro appellatione.

** Omnium) no. pro antiquitate & præcellentia Parlamenti Parisi.*

vel coram Vicecomite Rothomag. & causam prædictã placitaui pro Regina: & credo quòd ratio decidendi fuit, quia Regina nõ erat sub Ditascario antedicto, vt dictũ est, aliàs obstaret Arrestum latum in Parlamento initiato anno Domini 1389. per quod dictum fuit, quod non remitteretur causa appellationis emissæ à iudice Comitis de Thomarcio ad magnos dies Ducis Bituricen. propter attẽtatum factum per partem appellati post dictam appellationem ad Parlamentum factam, licet nil factum fuisset per dictum Ducem vel eius iudices, † in præiudicium dictę appellationis. Ratio quia de contemptu facto in præiudicium appellationis Curię emissæ, debet Curia cognoscere, & de appellatione, &c. ne continentia causæ diuidatur, &c. l. nulli. C. de iudi.

QVAESTIO XX.

An Regalia locum habeat durante commenda, & in Episcopatu commendato.

EPiscopus Laudunen. factus est Cardinalis. 10. Calend. Ianuarij, anno domini. 384. & ab Episcopatu absolutus: & fuit in commenda sibi traditus Episcopatus: & sciuit hæc, & his consensum præbuit, simul & semel, prima de Ianuarij Guillelm. de Cruce scriptor literarum pœnitentiariæ Curiæ Romanæ, apud Curiam defunctus fuit circa Magdalenes festum tunc sequens: qui quidem Guillelmus erat tunc Canonicus prębendatus Laudunen. & sic dicti Canonicatus, & Prębenda apud Curiam vacauerunt, & Papa omnia beneficia apud Curiam vacantia, & vacatura reseruauerat, quapropter contulit Papa dictos Canonicatum & præbendam Petro de Monterutto nepoti Cardinalis de Pelincæ. 4. Calend. Augusti. Rex autem Franciæ dicens dictos Canonicatum & Præbendam vacauisse, in regalia, ac vacare, contulit ipsos Magistro Clementi Parui, vt vacantes in Regalia, nona die dicti mensis Augusti: eò quòd dictus Cardinalis non habebat dictum Episcopatum nisi in commendam, & sic fructus suos non faciebat, & esto quòd faceret, tamen quia semel fuit regalia aperta, cum semel vacauerit Episcopatus, quia ante tenebat ipsum intitulatum: nunc autem si commendam, & nondum fecerat fidem & homagium vt habens in commendam: quapropter tenebat Rex tẽporalitatem dicti Episcopatus in sua manu & possesione dictorum Canonicatus & Præbendæ: habuit dictus Petrus 25. die dicti Mensis: & antedictus Clemẽs die vltima ipsius mensis, super quo fuit litigium in Parlamento; sustinebam autem causam dicti Petri rationibus subsequentibus. ¶ Primò, quia dicto Episcopatu existente in commenda vacauerunt dicti Canonicatus & Præbenda, & sic spectabat collatio ad Cardinalem qui habebat in commenda iure communi: & per consequens ad Papam obstante vacatione in Curia ac reseruationibus supradictis, maximè quia habens beneficia in commendam, facit fructus beneficij commendati suos, nec dicitur vacare, pro hoc. per Io. de Imol. in. c. nemo de elect. per Ioan. And. Archid. Inno. in. c. dudum. eo. titu. & in. c. si constiterit. de accu. cum commenda sit titulus * canonicus: & ibi allegatur pro hoc quod Patriarcha qui fuit Delphinatus Viennen. habuit in commendam Archiepiscopatum Remensem, & fecit fructus suos, & conferebat Præbendas Remenses: ad hoc. c. Ecclesiæ. extra. de elect. vbi Visitator à Papa commissus confert beneficia. Sic tenetur & fit de facto & vsu. vt dixit Ioan. And. in c. nemo. de elect. in 6.

Item non vacabat Episcopatus tempore vacationis dictorum Canonicatus & Præbendæ, quia erat in commenda, & sic non fuit regalia aperta.

Item dictus Episcopus tenebat temporalitatem, & vtebatur fructibus.

Item non vacauit Episcopatus ante commendam, id est, per promotioné ac Cardinalatum: quia Episcopatus & Cardinalatus se compati † possunt. Probatur, quia esse Cardinalem est esse Consiliariũ Papæ & patricium eius, & eius lateri assistere.

Item Episcopatus maior * est officio & dignitate quà Cardinalatus, nã reperitur Cardinalẽ fuisse promotum in Episcopũ & Archiepiscopum: vt in. c. bonæ. 1. ex. de post. præ. & in. c. dile. 1. ex. de. prę. Itẽ Papa se vocat Episcopũ seruũ seruorũ Dei per excellentiã dignitatis, vt in proe. Decretalium, Sexti & Clement. Item arguitur de. c. cum in cunctis. ex. de ele. quia sicut per acceptationẽ Episcopatus non vacant beneficia statim: ita non vacãt per absolutionẽ Episcopatus statim: quia absolutio nõ est pura, sed cõditionalis, vt patet per Io. de Imo. in. c. genera. de ele. li. 6. Sed sic est quod ita citò cõsensit Cardinalis absolutioni, sicut & cõmendę, & econtra, quia fuit commen

† Iudices) qui hoc casu priuãtur vno gradu iurisdictionis culpa subditi, sed nõ sine causa, quia debebant curare ne attentaret vel attendandum reuocare integrè vt poterant praueniẽdo Curiam. c. cum teneamur. de appel. & sic fuisset causa ad eos remissa, sic inf. eo. q. 70. C.M.

** Titulus) verum est secundum quod dixi in annotati. ad Alexan. co. 96 nu. 2. lib. 4. tamen non est titulus Canonicus mero iure, sed dispensatiue, ideo dici potest quod nõ habetur pro titulo Canonico respectu iuris regaliæ quòd est antiquius iure Canonico, nec illi per dispensationes, fictiones, aut alias nouas adinuentiones Romanorũ Pontificum derogari potest vt nouæ. dixi in consue. Pari. §. 27. ad fid. & super reg. Cancella. 18. de infir. insignant ad fi. C.M.*

† Compati) Pan. c. Ecclesia 2. de ele.

** Maior) vide Lud. Gomes in præ. Regu. Cancella.*

Nota quòd Episcopatus maior est officio et dignitate quã cardinalatus.

commendatus ei Episcopatus antequam consentiret absolutioni, & ita citò sciuit commendam factam fuisse, quia per absolutionem Papæ, quæ non erat pura, nec absoluta donec consensisset: & sic concurrunt consensus commendæ & absolutionis, sic nec momento videtur vacasse Episcopatus: iuxta. l. ex patre. de hæredibus institu. & in l. sed & si. §. fi. de li. & post. & ad hoc in. l. idemq́;. §. si tibi. ff. qui po. in pig. hab. Item ad hoc, quia Cardinalis Scotiæ noluit consentire absolutioni Episcopatus Scotiæ, quamuis fuisset factus Cardinalis, & cardinalatui consensisset, quare sibi dimisit Papa Episcopatum Scotię in cõmendam. Item ad hoc. c. si qui Episcopi. 42. dist. ibi de hac materia tractatur. Itẽ per hoc dico quòd Papa possit absoluere Episcopũ inuitum ab Episcopatu si sciat ipsum non vtilem Ecclesiæ, dum tamen hoc expressè caueatur in bulla, aliàs non.

Item nec obstant in contrarium argumenta, prædictum videlicet quòd aliàs non haberet locum regalia, quia imo in vera vacatione, videlicet per mortem, vel cùm Papa transferret Episcopatũ de vno ad alium: quo casu vacatio est vera, non autem hoc casu, vbi non censetur vacasse Episcopatum prędictum, sed semper retinuit: qualitas autem mutata fuit, & facit §. quòd si frumentum. Instit. de rerum diui. Item etiam si alteri tertio traderet in commendam ex interuallo, & haberet in commendam qui prius tenebat intitulatam: secus esset, sed in casu nostro non censetur habuisse ex interuallo, nec vacasse Episcopatum per prædicta. Item nõ obstat, quòd Rex facit fructus suos, quia non fecit durante commenda: sed fecit Cardinalis commendam habens, qui Canonicatum & Præbendam conferre potuisset de iure, si apud curiam non vacassent. Item non obstat, quòd non fecit homagium habens dictum Episcopatum in cõmendam, quòd facere debebat vt decebat: quia nõ tenebatur cũ semper retinuit Episcopatũ, & ante erat in fide: nec est tertius, sed ille idẽ qui ante erat Episcopus, iuxta dictũ §. quòd si fru. &. §. interdum. Institu. de re. di. Item nec obstat, quòd in vera vacatione habet locũ regalia, donec habuerit fidem & homagium Rex, maximè à pari Frãcię, vt hoc casu, quia Episcopus Laudunen. est par Franciæ: ergo in vacatione pronenienti ex cõmenda, quia verum esset si commenda & absolutio nõ concurrissent: quod fecerũt habito respectu ad cõsensum dicti Cardinalis & simul, & semel ambobus consensum præstanti, vt suprà per. l. placet. ff. de acqui. hære.

Item nec vacuit prębenda durante vacatione Episcopatus, sed ipso existente in commenda.

Itẽ nec obstat quod dicitur, quòd semper fieret in fraudem cõmenda, quia non est ita tenendum, sed contrariũ, videlicet ex causa contenta in. d. c. nemo. aliàs dicere contrarium esset sacrilegium. Item de hoc erat quæstio inter Cardinalem & Regem. durante igitur debato debebat gaudere Papa de iure suo: & maximè quia est de iure cõmuni fundatus. * iuxta. c. licet. extra de præb. Nititur autem Rex contra ius commune. Item non stetit per Cardinalem, quin fecerit fidem & homagium, quia pluries petijt, quare dictis Cardinali, & Papæ nocere non debuit.

*Fundatus.) Imo tum quod illa iura canonica sunt posteriora, tum sunt facta ad exinaniti onẽ iurisdictionis ordinariorũ Rex tanquam antiquior magis est fundatus in iure communi & potior, quia respectu iuris sui antiqui, iura illa nona nulla sunt. C.M.

His non obstantibus, dictũ fuit per arrestum prædictis auditis absq; alia deliberatione, quod collatio facta dicto Clemẽti erat valida, & quòd tueretur in possessione & saisign, &c. Et fuit in expen. condemnatus Petrus pars mea. Ratio autẽ decidendi fuit, quia absolutione facta, posito quòd cõsenserit dictus Cardinalis simul & semel absolutioni & commendæ, fuit tamen dare momentum qno vacauit Episcopatus, quia Episcopatum quem antea habeat Cardinalis intitulatum, habuit in commendam, & sic fuit vacatio. iuxta. l. seruo in patre. ff. de leg. 1. ad hoc facit dictus. §. quod si frumentũ. Item censetur nouus, & persona noua quo ad hoc. Item & supposito quòd tempore vacationis dictorum Canonicatus & Præbendæ dictus Episcopatus esset in commenda, & sic nõ vacaret, tamen nondũ fecerat Regi homagium Cardinalis de tẽporalitate dicti Episcopatus, sed ob defectum hominis, tenebat Rex ipsum in sua manu: & verũ est quòd data semel vacatione, vt hoc casu fuit, durat regalia donec fuerit facta fides Regi de temporalitate, quia tenet eam in manu sua.

Itẽ & supposito quòd Cardinalis teneret tunc temporalitatẽ, hoc erat sub manu regia. Item & aliqui tenent quòd beneficium datum in commenda vacat, † quia monstrum est in iure & natura habere patrem temporalem, & sic habere patrem commendatum, cùm commenda fiat ad voluntatem commendantis, & de iure commu-

† Vacat.) verum est de temporali, sed non de perpetua. Rom. cõ. 350. de bes[?]net. in Rota. de præben. C.M.

communi vsq; ad sex menses, iuxta dictũ c.nemo.& l.si tamen.ff.de edili.edi.Item & quod dicitur, quòd durante commenda non vacat Episcopatus: attamẽ hoc ꝑ vero supposito adhucdurat regalia, nisi fecerit homagium de tẽporalitate Regi.

Item Papa mandat Regi in casu pari, & sic fecit hoc casu Regi Frãciæ per suas bullas quòd traderet tẽporalitatem dicti Episcopatus dicto Cardinali:ergo nõ habebat.Itẽ nec facit reseruatio facta per Papã in præiudicium Regi, siue ante vacauerit præbenda,siue in regalia,& sic vtimur.

Aliud arestum declaratiuum iurium Regiorum in materia Cõmendarum fuit datum in Parla. anno Domini 1479. pro magistro Petro de Cerisay,†in dicto Parlamento Regis Consiliario,contra Dominum Cardinalem Destouilla,ratione Archidiaconatus de Constantino,in Ecclesia Constan.

†Cerisay.) die 21.Iulij,non obstante quòd dictus Cardinalis ex collatione & dispensatione papæ possedisset pacifice.15. vel 16. annis. adde aliud infra. q. 150. q. 168. q. 188. multo plura habeo aresta in regestis meis sed nolo librũ hunc nimis dilatare. C: M.

QVAESTIO XXI.

Alia quæstio de beneficio in regalia collato decisa per arestũ anno M.CCCLXXXIIII.

GVilhelmus de Vlee.virtute gratiæ sibi factę de Canonicatu in Ecclesia Nouiomen.aliàs sub expectatione præbendę acceptauit Canonicatum & Præbendam vacantes per mortem Petri Fourgard,& sibi fecit prouideri de ea, & se recipi per procuratorem in eisdem: postmodum impetrauit à Rege si vacauerint,vel vacassent in regalia, asserens se easdem tenere & possidere virtute prædictæ gratiæ Apostolicę,vt securius teneret:mandauit Rex Decano & Capitulo Nouiomensibus,vt dictum Guillelmum manu tenerent in possessione & saisina prædictorũ,non obstante quod virtute collationis Regiæ nõ haberet possessionem dictorum Canonicatus & Præbendæ,sed virtute prædictæ suæ gratiæ Apostolicę non faciendo mentionem de Regia collatione. Demum significauit Decano & Capitulo suam gratiam Petrus Mareschal, qui impetrauit à Rege,vt vacãtes in regalia dictos Canonicatum & Præbendam post collationem à Rege factam dicto Guillelmo, & antequã se faceret recipi personaliter virtute suæ gratiæ antedictæ Apostolicæ, opposuit se quibusdam præceptis sibi factis virtute literarum Regiarum à dicto Guil.impetratarum, videlicet ne ipsum Guillelmum impediret in possessione & saisina dictorum Canonicatus & Præbendæ, & fuit in Parla. adiornatus ad certam diem, & dixit causam oppositionis suę modo, qui sequitur. Et primò, quia collatio Guillelmi est *conditionalis:ergo nulla, per notata per Ioan. An. Archi. & Ioan. de Imol. in. c. electionibus.de ele. lib. 6. & per Compestel.ibidem. Secundò per.l. seruus cum. l.seq.ff.de cond. & demonst. Tertiò,quia non dicit in impetratione sua quòd esset Clericus, sed tacuit quod esse debet quilibet promouendus, aliàs indignus, iuxta. c.cum à Deo. de rescript. &.c.2.de restit. extra. Quartò, quia non expresit cuius diocœsis, cum quilibet sit in sua diocœsi beneficiandus. iuxta. l. in Ecclesijs. C.de Epis.& Cle.Quintò,dicit se tenere & possidere dictos Canonicatũ & Præbendam virtute gratiæ Apostolicę, quæ se non extendebat per suum propositum ad dictos canonicatum & præbendam, quia reseruati in curia:ergo falsum subiecerat. Sextò, capiendo corporaliter possessionem dictorum Canonicatus & Præbendæ virtute suæ gratiæ Apostolicæ,sciens se habere collationem Regiam, videtur renuntiare gratiæ Regiæ acceptando Apostolicam,cum sint incompatibiles. vt no.in.c. vt qui duas. extra. de ele. & in. c.ex ore. ext. de his quæ fi.ma. par.ca.&.c.bonæ de postul. præ. extr. Septimò, quia in gratia regia dicti Guillelmi dicebatur, vt teneret securius dictos Canonicatum & Præbendam,& sic non adhærebat suæ gratiæ Apostolicæ. Econtrario Guillelmus dicebat collationem suam bonam: opinionem autem Petri malam,&c.Primò,quia licet acceptasset, & sibi prouisum fuisset virtute gratiæ Apostolicæ, & tamen sibi non debebatur: quapropter impetrauit à Rege cùm vacauerit in Regalia,&habuit collationem ipsius ante collationem Petri; nec obstat quòd dicit, si vacauerint, &c. quia refertur ad tempus præteritum †vel præsens,quę non morantur conditionem. Item quia conditio tacitè inerat, videlicet si vacat. Item quia iam habebat possessionem ante interpretationem regiæ gratiæ, & non voluit Rex quod teneretur accipere nouam possessioné, cum accepit possessionem corporalem virtute gratię Apostolicę,& habebat literas Regias & ostendit. Item dicebat dicta Petri habere locum si haberet duos titulos, vnum à Papa, & alium à Rege: & elegisset Papalem. Item dicebat Petrus,quod debebat reputari habere duas gratias Guillelmus,qui asserebat in gratia Regia se tenere

*Nota quòd nõ valet collatio conditionalis, nec beneficij nõ vacantis etiam incerti, nisi fuerit facta à papa: Paulus & Ias. in l.fin.C,de pac.

†Conditio solũ refertur ad futurum,non autem ad præsens vel præteritũ. l. cum ad præsens,& l.ita q. ff.si cer. pe.l. conditio.ff.de ver.oblig.

nere dictos Canonicatum & Præbendam virtute gratię Apostolicæ, sic in sui præiudicium habebat gratiam Apostolicam & habebat Regiam, & cœpit postea corporalem possessionē dictorum Canonicatus & Prębendæ virtute gratię Apostolicę sciens se habere Regiā: ergo renuntiauit regię. Nec obstat quòd conditio tacitè intelligitur per alle. in. d. c. in electionibus. de elect. lib. 6. Item videtur malefecisse Gullielmus, cum post corporaliter acceptam possessionem, vt præfertur, significauit gratiam Regiam. Finaliter partibus auditis fuit dictum pro dicto Guillelmo. Ratio decidendi fuit, quia ante gratiam Regiam habebat possessionem Guillelmus dictorū Canonicatus & Præbendæ, & clausulam in litera Regia, quod manu teneretur in possessione & saisina: etiam non obstante quòd non haberet possessionem virtute Regiæ gratiæ. Item quia collatio Regia facta, si vacet, †valet, & tenet, & sic confert, vt in pluribus Rex. Item non habent locum in Regia gratia quæ dicuntur de diocœsi & de non expressione Clericatus: nec quod dicitur de sex mensibus currentibus à tempore notitię,* &c. Item quia apparet quòd noluit renunciare gratiæ Regiæ, cum post notificauit Decano & Capitulo gratiam sibi factam per Regem literas suas Regias eiusdem præsentādo. Sic nota quòd collatio facta per Regem per cōditionem si vacet, valet & tenet. Item quòd in impetratione Regiæ collationis non oportet exprimere diocœsim, nec se Clericum dicere.

QVAESTIO XXII.

Anticulus Papalis & Regalis possint concurrere.

ITem nota per prædicta, quòd si aliquis habebat gratiam Papalem & Regalē ab initio & ante possessionē per vnam acceptam, vtatur vna, renūtiat alteri. Sed si habeat primò Papalem, & faciat se virtute ipsius recipi & poni in possessione, & post obtineat Regalem cum clausula: quòd nō teneatur se facere poni in possessione noua, vti potest illo titulo secundo. Nec obstat, quòd in casu superius dicto, fecit mētionem Guillel. de receptione corporali: quia per hoc nō renunciauit illi quod factum fuit, cùm haberet antea possessionē virtute Apostolicę gratię, qua de nouo nō fuit opus capere virtute gratiæ Regiæ per clausulā, quod non teneatur, &c. maximè quia postea fecit significari literas Regias,

QVAESTIO XXIII.

An Aduocati possint placitare contra illos quorum sunt vasalli.

VIdi pronuntiari per Arrestum anno domini 1384. prolatum Parlamentū tenēte Do. Arnoldo de Corbie, Parlamenti Præsidente, pro Scabinis Remensibus, contra Archiepiscopum Remensem, de cuius pensione tunc eram, quod Magister Ioan. Couardi, aduocatus in Parlamento Vicedominus Remen. Ecclesiæ remaneret de consilio dictorum Scabinorum, de quorum pēsione erat antequam mota fuisset causa contra Dominū Archiepiscopum. Ratio autē dubitandi quam proponebat Archiepiscopus erat, quòd dictus Vicedominus tenebat in feudum à dicto Archiepiscopo temporalitatem dicti Vicedominatus, & sic erat eius vasallus.

Item quia dictus Archiepiscopus placitabat contra Scabinos prædictos de iuribus Archiepiscopatus, per media quorum tenebatur temporalitas dicti Vicedominatus. Item quod prohibetur ne Clerici contra Ecclesiam postulent, in. c. si. ext. de postlin. Archiepiscopus autem Ecclesiā repræsentat. Ratio decidēdi †fuit, quia licet teneret in feudum dictus Vicedominus temporalitatem antedictam à dicto Archiepiscopo, tamen non erat quæstio de iure feudi antedicti, quod tenebatur à dicto Archiepiscopo. Itē nec de causa tangente honorem personæ dicti Archiepiscopi. iuxta. c. de for. fide. & de not. for. fide. Itē quia aliter dicere, esset dicere feuda similia officio aduocationis, sic quòd aduocatus, eò quia alicuius Domini vasallus esset, non posset contra ipsum postulare, quod esset absurdum: sic aliàs fuit pronnnciatum in simili casu anno Domini 374. Parlamentum tenēnte Domino Philip. Paillardi.

+ Note quòd valet collatio cōditionalis facta per Regem contra cap. supra alleg.

** Notitiæ) in loco iuxta Cle. i in fi. de concess. preb. quia regula nō subest deuolutioni de qua in iure canonico nec concilio generali de quo in c. nulla. extra de concess. preb. quis est antiquior et potior. C. M.*

+ Decidendi) & bene quicqd dicat glos. magna. ver. pdic. §. Item si delator, quæ fuit pri. caus. benef. amitt. in vsib. feud. licet feudista eam communiter sequātur & male. C. M.

QVAESTIO XXIIII.

An coram Requæstarum Dominis adiornatus ad sigillum sui prædecessoris cognoscendum respondere teneatur.

ANno Domini. 1384. fuit in Requæstis Palatij pronunciatum, quod adiornatus ad recognoscendum vel denegandum sigillum sui predecessoris in quibusdam literis appositum, non tenebatur respondere super hoc, eò quia nō erat in eisdem literis obligatio personalis, licet esset ibidem

ibidē obligatio hypothecaria. Ratio dubitandi fuit, quia adiornatus ad recognoſcendum vel denegandū: quare, &c. Item quia prodeſſe poterat ad proſequendum in hypothecaria ſigilli recognitio, ſed Domini † Requæſtarum & Commiſſarij cognoſcere non poterant, niſi de actione perſonali: ergo fruſtrà fieret recognitio: quia ſuppoſito quòd cognouiſſent, non tamē poterat huius prætextu procedi coram eis nec ratione perſonalitatis: quia non continebant literæ perſonalem obligationē, nec ratione hypothecariæ, quia iudices non erant.

QVAESTIO XXV.

Domini locorum habentes iuriſdictionem poſſunt petere cauſas etiam contra ſe motas ad ſe remitti.

ANno quo ſup. in Parla. pronunciatum fuit, quòd licet aliquis ſit alicuius Dominus quo ad reſſortum, tamen habet cognitionem & remiſsionem querimoniæ nouitatis contra ipſum in ſuo reſſorto. Sic fuit pronun. pro Domino Duce * de Borbonio.

QVAESTIO XXVI.

De ſubmiſsione executionis teſtamenti.

ITem audiui dici à Domino Arnoldo primo Præſidente in Parla. quòd licet Epiſcopus Pariſien. faceret coram Curia ſua ſpirituali adiornare executores alicuius defuncti, per hoc non acquireret præuentionem contra Regem, quia executores poſſent, hoc non obſtante, ſubijcere executionem Curiæ Regiæ temporali intra annum à tempore mortis teſtantis, licet ſecus, ſi voluntariè † ſubmitterēt executionem Curiæ ſpirituali.

QVAESTIO XXVII.

Quando in garendiam vocatus poſsit garendos petere.

IN Requæſtis Palatij vocatus in garendiam non habebit dilationem ad garendum habendum, niſi * prius garendiam ſuſceperit. Ratio, quia ante non eſt pars, ſed petit in fraudem, vt poſt reſpondeat quòd ſe cuſtodiat de Meſprendre, ſi ſic ſibi reſpondeatur: & tamen quando vendidit, ſcire debebat cauſas gerendiæ illius quod vendidit. Sic vidi iudicari pro Do. Guil. Melay.

Cui ſit præiudicium in cauſa nouitatis.

ITem ſufficit, quòd in cauſa nouitatis vel ſaiſinæ vocentur qui dederint impedimenta: quoniam ſi cauſam amittant, vel ſi patiantur petitorem tueri in poſſeſſione rerum, non nocet eorum expletum: licet nomine alterius fecerint, quia garendum vocare potuerunt: nec ille cuius nomine factum fuit expletum, ſe poterit illo iuuare de cætero: quia opponere ſe debuit, aliàs ſibi imputetur: nec etiam ſit præiudicium quo ad poſſeſsionem quam ante habebat, eò quia non vocatus. Sic ergo nec amittit, nec lucratur, ratione illius expleti.

QVAESTIO XXVIII.

An appelletur á manus munitione.

ITem nota quod anno quo ſup. allegauit contra me dictus Præſidens, coram quo quandam cauſam placitabam, quòd per ordinationem Regiam nō eſt audiendus appellans à munitione † manus ille, contra quem ſit executio, & ſe opponit nolens manum munire. ¶ Item eodem anno fuit pronunciatum in Parlament. cōtra religioſos Auguſtinen. Ambianen. pro Domino Guillelmo de Credomo, in caſu nouitatis contra ipſos conquerente, eo quòd quandam domum eis donatam abſque conſenſu dicti Domini Guillelmi intrauerant, & ibidem faciebāt oratoria, quæ tamen ab ipſo in cenſiua* tenebatur, quòd fieret reſtabilimentum per dictos religioſos: & quòd exirent domum prędictā, & in manu Regia teneretur lite pendente.

QVAESTIO XXIX.

An manus ſit munienda de arreragijs vltra annum.

ITem nota quòd eodem anno, qui fuit 1384. pronunciatum fuit pro executoribus Magiſtri Ferrici Debires, contra quendam Dominum de Enquæſtis, Regis Conſiliarium in Parlam. quòd muniret manum de petitis per executores ratione arreragiorum debitorum ob quendam reditum: quem habebat dictus defunctus Magiſter Ferricus contra ſupra dictum Conſiliarium, quamuis arreragia excederent reditum vnius anni, & de reditu factum fuiſſet tranſportum in dictum Ferricum per Miletū Baillet: quamuis eſſet dictus Ferricus mortuus, & per executionem diceret ſe petitorem.

QVAESTIO XXX.

An Clericus aſſecuramentum dare teneatur in Parlamento, &c.

Item

† Sed Domini) Hic eſt ratio decidendi quæ nō valet, quia ſatis eſt quòd ſcriptura adminiculetur. Ideò dico quod hic actor non habebat cauſas commiſſas coram Do. Reque. quare debebat ſibi conſulere corā ordinario loci, aliàs fuiſſet male iudicatum per Do. Requeſtar. C.M.

** Duce.) petente cauſam à ſubdito contra ſe motam ad ſe remitti. Sed hoc non ſeruatur ad vnguem. C.M.*

† Voluntariè) ſed hodie nec voluntariè quidem poſſunt ſi executores teſtamenti etiam ſacerdotes ſint laici. C.M.

** Niſi.) Et bene quando conſtat quod tenetur defendere vt hic. C.M.*

† Munitione.) quia non obſtāte appellatione fieri debet in manu iuſtitiæ ſi eſt obligatio garantigia vel ſimilis. C.M.

** Cenſiua.) vnde ſic per conſuetudinem loci prærequiritur conſenſus Domini directi. ſa. quæ dixi in conſ. Pariſ. §. 41. nu. 58. C.M.*

Item nota, quòd Dominus Ioannes de Vaulx, & Gautier du Chastel, milites, quamuis se dicerent Clericos† nó coniugatos, tamen quia non habebant tonsurã, dederunt assecuramentum Oudardo de Crenel. Ratio fuit, quia non apparebant Clerici, cum quilibet nascatur laicus. Sic fuit factum in persona Domini Distay, Domini Gauuani de Bailleul. Dom. Guidonis de Laual: attamen si ostenderetur de tonsura, reuocaretur assecuramentũ, sic fuit factũ in persona Gauuain. Sic fuit dictum de Domino des Laignes in Parla. anno domini. 1384. incipiente.

QVAESTIO XXXI.

De Capellanis Papæ, qui dicuntur commensales, & qui honoris.

NOta quòd in Curia Romana est quodam registrum, vbi inregistrantur Capellani Papales, & literę officij eorum, & hoc pluribus de causis. Primò, vt sciatur quorum sunt beneficia reseruata, vt Capellanorum Papalium. Secundo, an Capellani sint cõmensales vel honoris. Tertiò, an sint ad valida vel non. Itẽ scias quòd Capellani commensales morientes extra, non censentur vt Capellani morientes, si ibi habeant domum originis vel domicilium. Pro quo videas. c. præsenti. de præb. lib. 6. & sic vt reseruata non vacarent in Curia ipsa beneficia ipsorum. Item scias quòd nemo inuitus fit Capellanus honoris de stylo Curiæ Romanæ, ita quòd si refutet esse & moriatur, vt Capellani Papæ non vacabãt in Curia sua beneficia. Item nota quod si allegetur aliquis esse Capellanus Papæ, & non reperiatur registratus in dicto registro, non censetur fuisse Capellanus: quoniam omnes literæ Capellanorum Papalium ibidem registrantur antequam tradantur Capellanis. Item nota quòd Commensales debent in Curia residere, iuxta. c. vnicum. de verb. sig. lib. 6. honoris non sunt astricti, sed vbicunque sint & moriantur, eorum beneficia, vt reseruata in Curiam conferri possunt. Item an narratio Papæ narrantis aliquem esse Capellanum faciat fidem, vide illam Clementinam, literis. cum glos. de proba. & c. si Papa. de Priuile. lib. 6.

QVAESTIO XXXII.

An sit audiendus petens transumptum fundationis alicuius rei, dic quòd sic.

PRo Archiepiscopo Remensi in Parlamento incipiente in festo beati Martini, anno domini. 1384. fuit pronunciatũ contra Scabinos Remenses, quòd dictus Archiepiscopus haberet* transumptum per Curiam de fundatione ipsorum per Archiepiscopũ Remensem quondam facta, quamuis semel habuisset originale, quod amiserat, & valeret illud transumptum tanquam originale. sic fuit dictum aliàs pro habitantibus de Creci, contra Abbatem de S. Iehan de Laon.

† *Clericos) vide supra in stil. c. fin.*

* *Haberet) Et bene ex quo habent causam ab actore vel eius decessore ut nouus, dixi in annotati. ad Philip. Decium, c. 1. in princ. de prob. facit Arrestum 152.7. par. f. ulti. C. M.*

QVAESTIO XXXIII.

An Clericus Curiæ secularis prisionarius debeat Curiæ spirituali reddi.

ITem eodem anno fuit dictũ pro Mondo Clerico non coniugato contra Episcopum Parisiensem, quòd quamuis ille Mondus fuisset pro pluribus criminibus Parisijs captus prisionarius positus in castelleto, & elargitus, quòd non redderetur dicto Episcopo: sed ipso in factis contrarijs appunctato, contra procuratorem Regium & Dominũ Reginaldum de Verneul, fuit receptus in causa per procuratorem: & ordinatum quòd responderet articulis personaliter & compareret in fine inquæstæ personaliter in Curia: & fuit fideiussor & cautio pro ipso tunc sistendo in Curia personaliter Dominus Helias, Dominus de Grineux sub pœna. 500. florenorum, & fui pro ipso Mondo cõtra Episcopum Parisien. per distributionem.† Rationes Episcopi quare petebat ipsum, erant. Primò, quia Mondus se confitebatur Clericum non cõiugatum. Secundò, quia erat Curiæ prisionarius, licet elargitus. Tertiò, quia captus fuerat Parisijs. Quartò, quia de facto nõ priuilegiato debebat Episcopus habere cognitionem. Quintò, quia si reciperetur per Procuratorem, per Curiam, non veniret: & sic puniri non posset per Episcopum delicto communi. Sexto, quia Curia super delicto cõmuni non poterat aliquid, ergo nec tollere per obliquum cognitionem Episcopo. Septimò, quia sic factum fuerat Episcopo Cathalonẽ. de Magistro Guidone de Euaumont Clerico non coniugato, qui redditus fuerat dicto Episcopo pro delicto communi, licet per Curiam fuisset receptus per Procuratorẽ. Et idem de Hamerico Trousset, Clerico nõ coniugato. Rationes in cõtrarium per me allegatę pro Mondo cum quo eram. Primò, quia Rex non cõfitebatur eum esse Clericum, nec habebat habitum nec tonsuram: sic pendente lite debebat manere prisionarius Curiæ secularis, non autem tradi Episcopo, iuxta. c. si Clericos. de senten. ex

† *Distributionem) Id est iussu Curiæ quæ dat aduocatum non habenti. l. 1. §. ait Prætor. de postul.*

commu. lib. 6. quæ Curia debebat ipsum recipere per procuratorem. Secundò, quia si redderetur Episcopo, esset semper inquæsta durante prisionarius, quod esset durum. Tertiò, quia non posset tunc prosequi causam suam, nec facere inquæsti. Sic per viam obliquam causam amitteret. Quartò, pendente quæstione in Parlamento de dicto priuilegiato non posset cognoscere Episcopatus de delicto communi. Quintò, erat elargitus Parlamenti, non autem prisionarius realiter. Sic non debebat Episcopo tradi in causam duriorem, quàm esset penes Curiam: quod esset si traderetur Episcopo prisionarius, quia includeret ipsum qui non erat. Sextò, si traderetur nunquam aliquis se aduoaret Clericum propter correctionem Episcopalem vitandam: & si condemnaretur per Curiam secularem, in executione se aduoaret Clericum, sic non fieret executio. Septimò erant Iudices Domini de Parlamento de causa pro qua ipsum tenebant prisionarium elargitum: igitur poterant in illa causa appunctare, & ipsum per procuratorem recipere, & non tradere Episcopo. Finaliter fuit pronunciatū vt supra dixi pro hac patre. Non obstant argumēta per Episcopum proposita, maximè quando allegatur de Magistro Guidone & alijs, quia dictus Magister Guido captus fuerat in carceribus dicti Episcopi Chatalonen. & de ipsis ad Curiam Parlamenti ductus, nō sic in proposito. Item pro obuiando adhuc quòd non priuaretur Episcopus cognitione facti non priuilegiati, Domini de Parlamento cœperunt cautionem de eo sistendo personaliter in fine inquæstæ.

QVAESTIO XXXIIII.

An Episcopo traditus Clericus possit elargiri per Curiam habentem cognitionem de delicto priuilegiato.

ITem vidi eodem anno quòd Decanus Christianitatis de Bar. receptor, & Præpositus Regij de Bar. in Barro. qui fuerant adiornati ad comparendum personaliter in Curia Parlamenti, super pluribus excessibus, fuerunt positi in Castelleto prisionarij, quamuis Præpositus & Decanus essent Clerici non coniugati, videlicet Decanus presbyter, & Præpositus Clericus simplex, & quia Episcopus Parisien. requisiuit Prædictos Clericos sibi reddi, dictum fuit quòd sic, & fuerunt sibi redditi vt haberet detentionem, non autem cognosceret. Tandem ipsis de Bar. auditis contra procuratorem Regium contra quem habebant diem, fuerunt partes appunctuatę in factis contrarijs, & prędictos prisionarios elargiri voluit Curia: Episcopus Paris. dicebat quod non debebant elargiri, quia erant ipsius prisionarij, & vt Clerici eidem redditi pro delicto communi: sed sibi debebant reddi per rationes tactas in quæstione proxima superius. Episcopus Lingonensis petebat eos sibi reddi, eò quia fuerant in sua diocœsi, videlicet in Barro adiornati de Mainmise, & sic capti in defectu. Episcopus Paris. dicebat, quod capti fuerant Parisijs per Curiæ ordinationem, & missi in Castelletum, & sibi redditi. Item nec obstabat quod dicebatur quòd adiornati fuerant de Mainmise: &c. quia hoc non portabat adiornamentū quicquid fecisset executor. Item hoc fuerat verbaliter, non realiter: quia executor ipsos non reperit. Regius procurator dicebat, quòd traditi fuerant solum Episcopo Paris. in gardiam, non vt cognosceret de delicto communi, nec posset: sic Curia de suis prisionarijs ordinare poterat, & allegabat argumenta superius tacta in quantum pro ipso faciebant. Tandem fuerunt elargiti per Curiam non obstantibus per dictos Episcopos propositis, Sed in Castrinum Episcopus Pari. dicens nolle venire contra appunctuamenta Curię, requisiuit ipsos sibi reddi, cum adhuc essent prisionarij Curiæ elargiti, allegando rationes superius allegatas in quæst. proxima superius, & hic: Supplicans Dominis Parlamenti vt super hoc vellent habere bonum consilium cum omnibus Dominis Camerarum, tenente sedem Domino Philippo Paillardi, qui prędictum appunctuamentū fecit contra dictos Episcopos.

+ Dicunt) Et bene quia constare oportet p literas Regis de gardia sua quā non solet concedere nisi illis de sua fundatio ne tāquam patronus. C. M.

* Licet) contra rium hodie seruatur, & bene fa. c. 1. de accusat. C. M.

QVAESTIO XXXV.

An Ecclesia sit in Saluagardia Regis, eò quia de fundatione Regia.

NOn, sed oportet quòd specialiter recipiatur, vt quidā dicunt, † alij cōtra.

QVAESTIO XXXVI.

Procurator Regis non potest capere conclusiones de non contentis in citatione.

REginaldus de Moncel non fuit super homicidio in processu contra Regium procuratorem positus, sed fuit dictum quòd non responderet super illo, licet* per informationem culpabilis de ipso reperiretur, eò quia super hoc non fuerat adiornatus; licet fuisset super alijs crimini bus

bus adiornatus. Sed fuit fortè, quia Clericus erat. Tamen non fuit hæc ratio, sed quia reuera non habebat diem super illo, quia in illo homicidio dicebatur quid priuilegiatum.

QVAESTIO XXXVII.

De transportu prisionariorum de vna iurisdictione in aliam.

ITem nota quòd quanuis Episcopus Beluacensis impetrasset literas Regias, per quas sibi concedebatur, quòd posset transferre quosdam prisionarios suos de prisionibus suis de Gerberoy ad Beluacum, eò quod prisiones de Gerberoy non erant securæ, & quod eo casu sibi concederetur, quod fecit: tamen quia in fine literarum mandabatur Bailliuo Ambianen. quod faceret dictum Episcopum gaudere dicta gratia & permitteret: non benefecit dictus Episcopus de transportãdo, licet causa esset vera absque hoc quòd ostendisset dictas literas coram dicto Bailliuo, qui Bailliuus ob hoc fecit adiornare officialem Episcopi antedicti de Gerboroy, qui fecerat transportum: & posuit temporalitatem Episcopi in manu Regia. Sed partibus auditis in Parlamento, fuit leuata manus de dicta tẽporalitate: & dictum quod dicti prisionarij reducerentur iterum ad Gerboroy, & ad periculum Episcopi ibidem custodirentur, quare patet dictum Episcopum malè fecisse.

QVAESTIO XXXVIII.

Defectus clausulæ, non obstante quòd Parlamentum sedeat, &c. vitiet adiornamentum in causa beneficiali.

ITem nota quòd in Parlamento incipiente anno do. 1384. mihi placitanti pro Magistro Ioanne Renerij ratione præbendæ suæ Antisiodoren. quam Magister Ioannes Rogerij prætendebat suam esse virtute regaliæ, † dictum fuit quòd non obstante quòd dictus Rogerius fecisset adiornari dictum Renerium in dicto Parlamento, & per literas impetratas in eodem Parlamento sufficiebat adiornamentum: quamuis in literis adiornamenti non contineretur, non obstante quòd sedeat Parlamentum, &c. maximè quia procurator Regius erat adiunctus cum aduersario ratione regaliæ.

Item nota quòd ipsi Rogerio status* fuit adiudicatus: quia tenuerat prædictã præbendam virtute gratiæ Apostolicæ ante controuersiam per Biennium. † ...

QVAESTIO XXXIX.

Donatarius omnium bonorum non potest personaliter conueniri, sed potest longo tempore contra hypothecas præscribere.

PRimò videtur quòd sic, quia habet omnia quæ habebat donãs: ergo ipsum repræsentat: quare, &c. Secundò, quia idẽ videmus in arrogante, vt Insti. de acquir. per arrog. in fi. & in eò cui bona adijciuntur causa libertatum conseruandarum: vt Insti. de eo cui lib. ca. bo. adijci. &c. Tertiò, quia bona dicuntur deducto ære alieno, l. subsignatum. §. bona. ff. de verb. sig. Quartò, quia aliàs defraudarentur creditores: quod esset iniquum, & contra totum titulum de his quæ in frau. credito. Quintò quia sic cõueniri non posset maritus cui omnia bona dat vxor in dotem, ea ratione, quia remanet reuera vxor domina. iuxta. l. in rebus. C. de iur. dotium. Sequitur à cõtrario, quòd conueniri potest ille in quem dominium omnium bonorum transfertur, iux. l. mulier. ff. de iu. dotium. Sextò ille cui datur hæreditas tenetur soluere debita. iux. l. hæreditatem ff. de dona. &. l. ratio. C. de hær. vel actio. ven. Septimò videtur casus in. l. 2. C. ad le. Iuliam de vi. publi. vel priua. In contrariũ arguitur. Primò, quia viuit donans & remanet obligatus, quia actiones personales adhærent ossibus nostris. l. quis ergo. ff. de peculio. Secundò, quia introductus est titulus ad remediandũ, qui aliàs esset superfluus: scilicet de his quæ in frau. credi. l. omnes. §. Lucius eo. tit. ff. Tertiò, actiones personales non sequuntur fundos: iuxta. l. 1. §. si hæres. ff. ad Trebel. & l. si fideicommissum. §. tractatum. ff. de iudicijs. Quartò donans nõ est mortuus: ergo non habet successorem vniuersalem quod esset necesse dicere in casu primæ partis. Quintò potest quærere & alia habere per quæ satisfacere potest, vt cedens bonis qui per hoc non desinit esse obligatus: iux. l. qui cedit bonis. ff. de his qui bo. ce. pos. Sextò habet titulũ particularem: ergo non tenetur. l. creditores. C. de acti. & obli. Septimò quia bona dicuntur deducto ære alieno, nec sequitur dictum contrarium, vt. d. §. bona. &. d. l. mulier. Quid dicendum, per Arrestum Parlamenti dictum fuit, quod nõ* sequuntur ipsum actiones personales, & quòd præscribere potest, cum non repræsentet personã ipsius vt hæres. & hanc partem tenui in placitando pro Domi. Iacobo Chelerin, contra An-

† Regaliæ) nota quòd in materia regaliæ cognitio et iudicium spectat ad Parlamentum Parisien. licet partes & beneficia sint extra, vt etiam nuper uidi iudicari de præbenda Rothomagensi, & mense Martio 1548. de præbẽda Baiocẽsi, fa. in. part. 7. num. 86. C.M.

* Status) sic uocant uindicias in materia regaliæ & officiorum, sed in alijs uocant recredentiam. C.M.

† Biennium) hoc per se bene sufficit ad excludendum sequestrũ, sed nõ recredentiam. C. M.

Intellige hoc quòd uxor maneat domina dotis, secundũ ius naturale primæuum: secus est de iure gentiũ uel ciuili: nam secundũ illum maritus uerè Dominus est, texe. est expressus In sti. quibus alie. licet. in prin. et C. de rei uen. l. doce. cum infinitis alijs iuri. uide glo. in. d. l. in rebus. Illa. l. magis probat contrarium.

* Quod nõ) hæc cõmunis. idem Socin. tracta. de oblatio. lib. 13. qu. 2. Phil. Deci. cons. 237. Et est regulariter uerũ ut hic 103. dixi in uiuo nõ defuncto donatore, sed nõ est perpetuum ut mortuo tali ratione fine hæ. Gu. Pa. de. Del. ann. ad d. cõ. 237. C.M.

tra Andreum Gillebert & eius vxorem,
pro quo Iacobo fuit Arrestum prolatum,
Anno domini.1385.die,&c.

Nec obstant cõtraria, quibus potest sic
responderi. Ad primum, quia non vt hæ-
res habet omnia bona, ergo non repræsen
tat ipsum donatorem, cum non habeat
per modum tituli vniuersalis:iux.§.fi.In-
stit.per quas perso.nobis acq. Et per hoc
ad secundum contrarium, quia sunt titu-
li vniuersales prodici à iure, iuxta.d.§.fi
quis.per quas person.no.acq. Ad tertium
respondeo, quod facit pro me, quia licet
dicantur bona, deducto ære alieno: nõ ta-
men per hoc sequitur quod ratione ipsi-
us æris alieni non posit conueniri actio-
nib.personalibus: sed posset ab initio de-
duci:vel dicuntur deducto ære alieno sic,
quod æs alienum non sequitur illum cui
data sunt omnia bona. Ad quartum, non
defraudantur creditores: quia eis est suc-
cursum per d.§.Lucius.vt si veniat ad pin
guiorem fortunam. Item & per hypothe
cariam, si nõ fuerit negligens, quod tunc
est sibi imputandũ. Ad quintum non pro
cedit argumentum à contrario sensu, sed
pro me facit per prædicta. Ad sextum fa-
cit pro me: quia de directo onera persona
lia sequuntur hæredẽ, non illum cui ven-
didit hæreditatẽ, sed haberet cõtra ipsum
recursum. Itẽ aliud est in hæreditate, quæ
est nomen iuris comprehendens nomi-
na; iuxta.l.hæreditas.ff.de pe.hæred.&.l.
si quis seruum.§.fi.de lega.2. Ad septimũ,
ibi erat fiscus, vt succedens & successor
quantitatis cõdelinquens amittat bona,
iste autem donator non amittat: ergo te-
netur pro rata, iuxta.l.Marcellus.in fi.ad
Trebel.&.l.quidam testamento.§.quoti
ens, de leg.2. Item nec obstat.l.cum hæres
de diuersis & tempora.præscri.nec.§.hæ-
res in l.sequitur.ff.de vsuc.nec.l.fi.ff.pro
hæred.&.§.si defunctus.in l.2.pro empto
re: quia loquuntur in successore iuris, vt
in hærede.iux.l.quendam.§.nihil.ff.de
eden.&.l.quotiens.de hær.insti.nõ in sin
gulari. vt hoc casu me placitante pro Do-
mino Ioanne Chirum milite, contra Ma-
gistrum Andream Gillebert, ad causam
eius vxoris: dictũ fuit per Arrestum in Par
la.anno do.1384. quod non obstantib.ex
aduerso propositis, dictus Ioannes erat re
cipiendus ad proponendum præscriptio-
nem 10.vel 20.annorum.

+ Chrestien) iuxta templum sancti Seuerini, & intellige coram Conseruatore regio præside Parisiensi quia ecclesiasticus non posset. sed potuisset appellari tanquã ab abusu, vt infra eo.q.45.52 C. M.

QVAESTIO. XL.

An posit quis se exemptare à refectione murorum.

IDem eodem Parlamento fuit dictũ per
Arrestum, quòd notarij & seruientes
Aurelia.non erant admittendi ad propo-
nendũ, quod exempti essent à reparatio-
nibus & refectionib.murorum villæ Au-
relianen.quamuis proposuissent præscri-
ptionem à tanto tempore, cuius initij nõ
extaret memoria.

QVAESTIO XLI.

An conclusio ad cessandum ab impedimento sit realis.

PRo vniuersitate Parisien.contra Do-
minum de Garentieres, fuit per arre-
stum dictum in eodem Parlamento, quod
dictus Dominus tenetur respondere Vni
uersitati, & Scholaribus fundatis per Do-
minum Geruasium Chrestien,† quamuis
peterent & concluderent quòd cessaret
ab impedimento per eum apposito in
quadam decima, quam dicebat ab eo in
feudum teneri, in qua manum suam ap-
posuerat ob defectum hominis, quæ spe-
ctabat ad dictos scholares exemptione per
eosdem facta: & quòd condemnaretur ad
cessandum in perpetuum: licet diceret
quòd non tenebatur procedere, eo quòd
ad ipsum spectabat causa suæ vxoris, quæ
non erat adiornata: & quia videbantur
verba sonare realitatem in hoc, quòd con
cludebant ad cessandum in perpetuum,
dictis scholaribus cõtrarium dicentibus:
quia solum erat personalitas: & si opus es-
set sufficiebat eis quòd solum remouere-
tur impedimentum per eum appositum,
& desisterent à conclusione ad cessandũ
in perpetuum.

QVAESTIO XLII.

Dominus potest prosequi iniuriam factam subditis.

FVit in eodem Parlamento dictum pro
Archiepiscopo Remensi, quod reci-
peretur ad faciendum conclusionem ex-
cessuum cõtra Ioannem dictum le grand
faignoti, ratione excessuum per ipsum fa
ctorum habitantibus in villa de Mons sur
couruille, publice currendo contra ipsos,
& eos viriliter verberando: quæ villa spe-
ctat ad Dominum Archiepiscopum in al-
ta, media & bassa iustitia. Idem fuit di-
ctum pro Episcopo Laudunen.in Parla.
483.initiante contra quendam, qui fuerat
capitaneus suus de Danisy, vocatum Io-
annem Caplet, qui vexauerat suos sub-
ditos prætextu sui officij & aliàs,&c.

QVAESTIO XLIII.

Curia fecularis cognofcit an veftis fit Clericalis.

ITem nota, quòd licet de proprietate tonfuræ Curia Parlamenti non debeat cognofcere, tamen an veftis † fit veftis Clericalis, necne cognofcere poteft, quia hoc cognofcere non eft cognofcere de re fpirituali, fed temporali. Sic cognouit de pileo partito, an effet virtus Clericalis. Sic de gipono & fibulis fcifsis. fic de caligis vna viridi & alia rubea cognouit.

QVAESTIO XLIIII.

Valet procuratio omiffa claufula iudicatum folui.

IN Requæftis palatij me pro hac parte placitante fuit iudicatum pro Priore de Soufrage, contra fcholares de Clugny, quòd procuratio erat valida in qua erat obligatio, & hypotheca bonorum, licet non effet promifsio & obligatio iudicatum folui.*

QVAESTIO XLIIII.

Court fpirituelle ne peult cognoiftre de action reelle.

LE famedy neufieme iour de Septembre. 1385. auquel iour fut mife fin de tous poinctz au Parlament qui auoit efté commencé. l'an. 1384. fut prononcé par mefsire Arnault de Gorbie premier prefident en Parlament, & par arreft fut dict que le euefq; de Chalon ne faifoit auoir, ne receuoir à maintenir qui en fa court fpirituelle il peult cognoiftre de vne action reelle: † & fut condenné à ceffer dorefenauant des empefchemens qui il auoit fuict fur ce: & fut releué de le amende que requeroit contre luy le procureur du Roy & le procureur de Monfieur de Bour gongne, pour caufe de ce que cogneu en auoit: & aufsi des defpens enuers ledict monfieur de Bourgongne, & pour caufe. Et eft vn grand & notable arreft pour la iurifdiction téporelle contre la fpirituelle, dont moult fe font plufieurs efmerueillez: mais non eft mirandum: Car fe le contraire euft efté dict, il euft fallu le Roy & les autres feigneurs temporelz aller plaider en court de Romme des rentes, fiefz & feigneuries temporelles, qui euft efté vn tref-grand inconuenient: & pource quæ la plaidorie fut notable, ie prins copies des efcriptures dudict euefque, que ie ay.

Alia plura fequuntur notabilia, quæ vidi pronunciari, &c. in Parlament. fequen. incipiente anno domini. 1385. in capite, hyemali.

QVAESTIO XLVI.

An in delictis omnes pofsint quæftionari.

PRimò fuit facta prohibitio Magiftro Clementi de Ruillac, aduocato Parlamenti, per Dominum Stephanum de la Granche, tunc præfidentem in Parlamento, alleganti quòd Dominus de Argenton poni non debebat in quæftionibus, eò quia Baro iuxta. l. milites. & l. diuo Marco. C. de queftionibus, quod nunquam allegaret quòd miles vel baro poni non debebat in queftionibus: quia Comes poneretur cafu exigente, nec Curia hoc iure vtebatur, cum omnes ponerentur in queftionibus indiftinctè cafu exigente.*

Nota fuper remifsione non facienda Domino.

IN eodem Parlamento fuit pronunciatū pro Rege & Petro Dardempre, contra villam Tornacen. videlicet quod fuerat bene iudicatum per gubernatorem Tornacen. pro Rege, quod dictus Petrus qui fe ligauerat per appunctuamentum de defendendo & refpondendo coram dicto gubernatore, non remitteretur coram illis de Tournay, cum effet eorum fubiectus † ipfis hoc petentibus & requirentibus, quia iurifdictionem regiam iam prorogaffet.

QVAESTIO XLVII.

Quando in cafu nouitatis actor fuccumbens condemnatur reo in damna & intereffe.

NOta quòd in Parlamento cœpto in fefto fancti Martini Anno Domini. 1384. Dominus de Chauminiaco, qui erat petitor contra Dominum Ludouicum de Malleual in cafu nouitatis & exceffuum, fuit condemnatus in damnis & intereffe dicti Ludouici defenforis. Et fic nota quòd defenfor* obtinuit damna & intereffe. Sed fuit ratio: quia petitor fecerat ipfum teneri in prifione ratione exceffuum fibi impofitorum per Dominum de Chaumigy petitorem, à quibus fuit abfolutus.

QVAESTIO XLVIII.

An contra obtinentem defectum vel congedium in cafu nouitatis pofsit iterum intentari cafus nouitatis.

ITem nota quòd fuit pronunciatum in Parla-

+Veftis) idem Guid. Papæ deci. Delphi. 138. Steph. Auffre. Rep. cle. 1. de offi. ordi. col. 35. & bene. C. M.

*Solui) et bene quia apud nos iudicium concipitur in perfonam domini. ut fuo loco declaraui. facit infr. eo. q. 49. C. M.

+ Reelle) etiā de vili mobili, etiam inter Clericos idē in perfonali & reali dependente, in qua cōcluditur per mediū reale, vide Auffre. Rep. cle. 1. q. 3. princ. nu. 17. de offi. ordi. idem Guil. de Cug. Bald. auth. clericus. C. de epifcopis & Cleri. Ioan Fab. Infti. de fatisdat. §. fi vero. idem inf. q. 52. C. M.

*Exigente) fed non tam de facili ut viles et fic limitādū quod p d. l. diuo Marco, tradunt Roma. fin. 488. milites, vbi male reprobat cōfuetudinē contrariam. Mathef. fingu. 59. nota. quod legum doctor. C. M.

+Subiectus) oportet hic alia fuiffe quia more Franciæ fubiectus nō poteft inuito Domino prorogare, Vide Imbert. Inft. foren. lib. 1. c. 22. C. M.

*Defenfor) hodie generale eft per Con. Carol. 8. art. 49. et Ludo. 12. an. 1512. art. 50. quod tamē intelligitur nifi ex caufa etiam in iudice inferiore, quod etiam interpretatur in his quæ funt iuftitiæ. C. M.

Parlamento 1383. quòd Maior, Pares & habitantes de Crecy conquerentes in casu nouitatis, contra Abbatem & Couentum sancti Ioannis de Lauduno, contra quos obtinuerant defectum & congedium, dicti Abbas & Conuentus coram Bailliuo Laudun. non obtinerent aliquod commodum ratione illius defectus, nisi illud expletum. Quod sic probatur: quia non obstante illo defectu & cõgedio fuerunt recepti dicti conquerentes ad se de nouo conquerendum ratione alterius impedimenti paris. Sed ratio fuit, quia illo defectu dato & illo non obstante semper vsi † fuerunt dicti Maior, Pares & habitantes possessionibus suis, nec fecerunt contentiosam iurisdictionem suam, sed partium suarum.

† *Vsi) vnde semper sunt admissibiles ad repetendum casum nouitatis, vt dixi in cons. Parisi. titu. 3. C.M.*

QVAESTIO XLIX.

An forenses teneantur dare cautionem iudicatum solui.

ITem nota quòd Theobaldus Desloy non potuit obtinere contra suum aduersarium qui erat de Lombardia, quod daret sibi cautionem de iudicato soluendo. Nec hoc potuerunt obtinere hæredes dicti Antonij contra ipsum Franchisiam Lombard. in Parlamento. 1385.

QVAESTIO L.

An inquæsta facta de testibus affuturis, si sint viuentes iterum sint examinandi.

NOta, quod in quadam causa fuit dictum in Parlamento. 1385. quòd testes, puta affuturi & valetudinarij examinati authoritate Curiæ Parlamẽti in causa Ioannis le Mercier, & Ioannæ Gondet vxoris cuiusdam de Abatisuila, non examinarentur, quamuis essent viuentes * propter Curiæ authoritatem, imo videretur inquæsta illa tunc principalis.

* *Viuentes.) Et bene, quia sunt recepti authoritate iudiciaria, & parte vocata, quamuis noui pragmatici aliter opinentur, quos sequitur Io. Imbert. institu. forens. lib. 1. c. 44. Sed error est, nõ obstat. l. vlt. C. de testib. quia loquitur in arbitris qui priuati sunt. C.M.*

QVAESTIO LI.

Quando corã Admirali sit remissio facienda.

ITem eodem Parlamento non fuit facta remissio cuiusdam causę coram Admirali Franciæ pendentis inter Ioannem Fouque & quendam alium: eò quod contra Procuratorem Regium fiebat conclusio ex parte petentis, qui † non iret litigatum coram Admirali. Et quia erat dubium, an factum, seu captio Anglicorum in causa deducta fuerit facta terra vel mari, vna parte dicente vnum, altera aliud: ideo remissio non fuit facta.

† *Qui) Scilicet procurator regis. C.M.*

QVAESTIO LII.

An Ecclesia possit cognoscere de stipulatione, in quam conuersa est actio arreragiorum, census, vel reditus realis.

ARguitur, Primò quòd non. Et hanc partẽ tenuit Procurator Regius contra Decanũ & Capitulum de sanct Fram bourc à Senlis. Qui Girardum Hare fecerat adiornari virtute promissionis, quam fecerat Procuratori dictæ Ecclesiæ de soluẽdo dicto Procuratori octo solidos cum dimidio ab eo prius debitos ratione census coram Abbate sancti Vincentij Conseruatore priuilegiorum suorum. Primò, quia licet dictus Gerardus dicto Procuratori computasset, non tamen per computum fuit extincta prosecutio arreragiorum: de qua non poterat fieri prosecutio coram iudice ecclesiastico, cùm medium esset reale. Secundò posito quod Girardus promisisset soluere dictos octo solidos cum dimidio, de hoc non poterat Ecclesia cognoscere. quia descendebat promissio ratione arreragiorum. Et origo debebat inspici. ar. l. si sponsus. ff. de donatio. inter vir. & vxo. & in. l. si eum. §. qui iniuriarum. ff. si quis cautionibus. & Insti. de actio. §. fuerat, & l. si filius. C. ad Macedo. Tertiò hoc fiebat in fraudem, & sequeretur quod omnis prosecutio realis caderet in promissionem: si cognosceret Ecclesia per obliquum de realibus, quod facere nõ posset de directo, & sic esset destruere & attenuare iurisdictionem secularẽ, quod non est permittendum, iuxta. c. vnicum. de Cleri. coniuga. lib. 6. & l. scire oportet. ff. de excusatio. & cura. Quartò non posset cognoscere de promissione per quam ab initio reditus promitterentur: sed conuertere arreragia in promissionẽ, & de illa promissione cognoscere, in idẽ recideret: quia per hoc tolli posset & vsurpari ab Ecclesia iurisdictio & cognitio rerum temporalium. Quintò stipulatio & promissio non potest haberi absque causa: ergo non posset valere illa promissio nec prosequi, nec deduci nisi deduceretur principale: & que lon monstrast la cause de la promesse. Ce est assauoir des arrerages. de his tamen mention ne en fust faicte au libelle reel. Sextò si non probaretur promissio, cùm Iudex Ecclesiasticus videret arreragia probata, faceret cõdemnationem ipsorum. & sic cognosceret de realibus, quod non potest facere: teste Ienesque de Chalou. Septimò obligatio arreragiorum non fuit nouata per promissionem: quia non animo nouandi fuit facta, nec sciebat Girardus quid importat stipulatio Aquiliana. Octauò se-

cundum

cundum quod duo Clerici non possunt transportare iurisdictionem Ecclesiasticam in iudicem Laicum. c. si diligenti. de fo. compe. sic non potest per stipulationem tolli iurisdictio temporalis Regi, & transportari in iudicem Ecclesiasticum. Nonò tales promissiones sunt vix exquisitæ, & plus puniendæ quàm si directò cognosceret iudex Ecclesiasticus de arreragijs, census seu reditus: quia non fiunt nisi pro transportando iurisdictionem temporalem in iudicem Ecclesiasticum. Decimò quia dicti religiosi poterant prosequi arreragia sua per arrestationem rei, vel ponendo ostium de transuerso. † ce est a dire hors des gons, par la coustume generalle: vel faciendo prosecutionem per viam realem, vel via personali, eò quia recipit fructus rei illius anni cuius deberentur arreragia. Per quas rationes concludebat Procurator Regis contra dictos Decanum & Capitulum, vt emendarent &c. In contrarium ad finem, quòd in processu non tenerentur. & si sic, quod Procurator Regius non reciperetur: & sic quòd non haberet causam nec actionem, & quod in nullo tenerentur emendare, supposito quod non bene fecissent, quod tamen sic: & quod reciperentur, proponebam quæ sequuntur pro dictis Religiosis. Primò, quia stipulatio Aquiliana, in quam deduci possunt omnes obligationes, actiones, prosecutiones tam personales quàm reales, tam præsentes quàm futuræ, & tam cōsistentes in dando quàm faciendo; perimit & nouat omnes actiones præcedentes, iuxta. l. Aquilianam. ff. de transac. ergo deducendo prędicta arreragia in dictam stipulationem, non fuit forefactum. Secundò hoc beneficium à lege conceditur, quare iure communi vsi fuerunt, & sic nullam iniuriam fecerunt hoc vtendo: quia quæ suo iure vtitur, &c. & non videtur circumscriptus qui, iure communi vsus est, &c. & beneficium à iure concessum nemini est auferendum. Nec obstant argumenta in contrarium. Ad primum respondeo, quod licet per computum non fuerit facta extinctio primæ actionis: tamen fuit facta nouatio in stipulationem Aquilianam, sic quod fuit nouata omnis prosecutio quę antea competebat pro arreragijs prædictis: & sic erat tantùm sola personalis, quæ potuit deduci in foro Ecclesiastico. Ad secundum respondeo, quod in contrarium

habebatur respectus ad originem, illa ratione: quia actio: pro socio ex donato & pro dote non sunt ratione sui ipsius priuilegiatæ: sed ratione personarum videlicet pro socio, quia societas est genus fraternitatis: sic erat iniquum quod ratione societatis in plusquàm facere posset, conueniretur socius: in patrono patrona & liberis ipsorum, ob reuerentiam quam debet ipsis libertus in donante, ne ex liberalitate sua periclitetur; iuxta. l. ne ex liberalitate. & l. sunt qui in id. ff. de senten. & re iudi. Insti. de acq. §. fi. l. verum. ff. pro socio. l. alia. ff. solu. Matri. l. maritus. eodem titu. ad. §. qui iniuriarum. ratio est odium actionis iniuriarum. ad. l. si filius. C. ad Macedon. ratio est, quia reuera non erat mutuum, nec fuerat. Sic veritas inspicitur, non quòd simulatè concipitur: vt. C. plus valet quod agi. quam quod simula. com. per totum. & l. si fortè. ff. de Castren. pecul. In nostro autem proposito non remanebat actio prima, nec cognoscebat Ecclesia de actione reali, sed de personali tam in conclusione quàm in medijs, videlicet de actione ex stipulatu. Item videatur quid est deductum in stipulationem, videlicet arreragia quæ sunt personalia: quia contra personam concluditur, & persona conuenitur, non res: vt. §. omnium. Insti. de act. l. Imperatores. ff. de publica. vecti. & com: hoc etiam probatur. Nam pro arreragijs potest conueniri qui non est rei possessor nec Dominus, dum tamen fuerit pro terminis pro quibus petuntur arreragia: sic est personalitas, nec posset conueniri rei possessor actione personali: qui possessor non fuit nec Dominus illo tempore ratione cuius petuntur arreragia secundum vsum * & consuetudinem, licet posset hypothecaria vel actione reali conueniri, iuxt. l. prædijs. de iure fisci. l. inter debitorem. de pactis. l. fin. C. sine censu vel reli. ¶ Item probatur hæc esse personalitas: quia hæres tenetur, non legatarius. l. apud Iulianum. §. hæres. de legat. 1. & l. cum possessor. §. fin. ff. de censi. cum notatis in. d. l. Imperatores. hoc etiam probatur: quia virtute literarum quæ vocantur debitis † concessæ aduocatus & Dominis Parlamenti, quæ conceduntur ad actiones personales tantum, possunt conueniri ad arreragia tanquam personalia, licet procedant ratione census vel reditus, licet Rex non patiatur

† Transuerso) etiam si non habeant iurisdictionem, quia est executio dominialis: Sed illud de ostio propter periculum merito exoleuit, vt dixi in consuetu. Parisien. §. 52. gl. 1. nu. 49. & §. 63. C. M.

Facit. l. non videtur. C. de in integ. rest. mi. no. & l. nihil cō sensui. § non capitur.

** Vsum) vt dixi in consu. Paris. §. 10. quòd tunc requiritur dissicatio in reditibus impositis: sed nō in natiuis & dominicalibus.*

† Debitis) quæ hodie vocantur lettres de committimus, quæ non passim dantur procuratoribus nisi antiquis & probis qui saltem vltra decem años se exercuerunt in parlamento. C. M.

quòd Ecclesia cognoscat, quia haberet vnum pro se, aliud pro vicinis: quamuis concesserit, conseruatori † priuilegiorū vniuersitatis Parisiensis: ad hoc optimè. §. idem scribit. in. l. 3. ff. de pecul. Ad tertiū respondeo, quòd non est fraus: quia vtor iure cōmuni & beneficio à iure mihi concesso: nec eneruatur temporalis iurisdictio: quia conclusio est personalis, medium personale, actio personalis. quia ex promissione de directo Ecclesiæ competit cognitio. Item de hoc etiam posset cognoscere Iudex temporalis, puta inter Laicos. Item hoc videlicet conuertere in stipulationem, non dependet solum in facultate creditoris, sed vna cū hoc ex volūtate debitoris. Itē hoc facere possunt debitor & creditor absq; sententia iudicis Ecclesiastici: sic nulla fraus ex parte ipsis reperitur.

† Conseruatori scilicet Ecclesiastico qui ex priuilegio speciali Regis cognoscit de personali contra laicos. C.M.

Item hoc non est præsumendum fieri in fraudem, quia quilibet bonus pręsumitur de bonitate intrinseca. iuxta. c. quoniam. de præsumpt. Ad quartum potest responderi per prædicta. Ad quintū respondetur quod valet promissio absque causa: nam cuius per errorem, &c. donare enim possent, vt in regula, cuius per errorem, &c. l. campanus de. ff. de ope. lib. Nec obstat. §. * circa. in. l. 2. ff. de excep: de quo loquitur quādo quis credebat esse causam, & non erat: sic enim errabat: & nihil est tam contrarium consensui, &c. l. si per errorem. ff. de iurisdi. om. iud. & potest concludi per medium personale, videlicet de la promesse sans mention faire des arrerages, quia causa ꝓpinqua & immediata est inferenda: nec necessariū in personali remotam vel mediatā exprimere. Et posito quod exprimatur, non vitiatur, nec impeditur eo facto iurisdictio Ecclesiæ: quia attenditur propinqua & immediata, vt per not. in. l. edita. C. de eden. Nec obstat quod dicitur, quòd si non probaretur immediata & propinqua, videlicet promissio, & probaretur remota & remediata, videlicet arreragiorum: tamen iudex Ecclesiasticus ferret sententiam pro petitore, & sic cognosceret de reali actione: quia hoc non est attendendum, nec enim aduersa fortuna, &c. & quilibet præsumitur bonus, &c. & bona fides, &c. Item nec per hanc præsumptionem contra ius commune est ab Ecclesia ius suum auferendum, de quo vsa est à tempore, &c. Item propriè loquendo cognoscere de his arreragijs non est cognoscere de realitate: quamuis nolim dicere nec tenere quòd cognoscere possit Ecclesia necnon, quia non est quæstio de hoc. Et per prædicta est responsum ad sextum, & vltra: quia arrestum contra Episcopum Gabilonen. † latum, loquitur in reali: hic autem loquimur in personali actione. Ad septimum fuit verum, quòd nouatio fuit facta, vt prædictum est, quæ iure antiquo fiebat adiectione personæ rei, conditionis, fideiussoris: sic fit hodie * absque expresione de consuetudine, quicquid dicatur in. l. 2. ff. de noua. & c. l. fin. C. eod. titul. & l. 4. §. si ex conuentione ff. de sent. & re. iudi. Item non est necessaria declaratio animi volentis nouationem facere in stipulatione Aquiliana: quia tacitè fit. vt. ll. supradictis, & de natura sua est conuertere vnam actionem in aliam, quod fit per hanc: nec oportuit Gerardum aliud scire, nisi quod vellet teneri ex promissione, & quod promitteret. non enim ei oportuit dicere quòd promitteret Aquilianā stipulatione: quid enim opus est verbis. &c. l. verba. C. de dona. Ad octauum dico quòd non est transportus: quia conuerti possunt arreragia in stipulationem Aquilianam, & est prosecutio realis extincta, & competit loco eius personalis ex stipulatu, beneficio iuris, de quo iure communi, & ex beneficio iuris potest Ecclesia cognoscere iure suo, sic non est transportus. Ad nonum dico, quod hæc stipulatio non fit in fraudem iurisdictionis temporalis: sed ex iuris beneficio, vt est dictum, nec iniuriam facit, &c. Nec circumscriptus videtur, &c. nec per obliquum cognoscit de arreragijs: sed de personalitate, nec aufert iurisdictionem tēporalem: sic enim vsa fuit Ecclesia à toto tempore cuius initij non extat memoria. Ad decimum dico, quod extincta erant arreragia, & ipsorum prosecutio per stipulationem Aquilianam: & posito quòd mansisset, habebant plures vias à iure mihi permissas, & vti poteram qua volebam, & vtendo stipulatione, & ea agendo coram iudice Ecclesiastico, posito quòd non fuisset facta nouatio, non erat verum dicere quòd Ecclesia cognosceret de actione reali, sed personali: quia medium & conclusio personales sunt, licet prima origo & actio arreragiorum remaneret, iuxta dictum. §. idem scribit. Et credo istam partem

**Nec obstat. §) Alex. cons. 4. col. 10. vbi dixi lib. 1. Hypoli. Marsi. fin. 482 C.M.*

† Gabilon) supra. q. 45.

** Hodie) imo seruatur ius commune. C.M.*

partem pro qua placitaui, vt Euangelium veram,† quicquid dicatur & fiat. Placitatione facta, fuimus appunctati quod considerarentur rationes hincinde, & fieret ius. Quid autem pòst factum fuit, ignoro. Tamen ex post pronunciatum fuit contra Abbatem sancti Vincentij, pro quo fouebam partem, & fuit condemnatus in emenda. 60. lib. Parisien. ob hoc quòd de hoc cognouerat: eò quia realitas vel quasi, seu in fraudem realitatis.

QVAESTIO LIII.

An Vltramontanus teneatur docere de titulo tonsuræ suæ.

ANno quo suprà, fuit dictum per Curiæ Parlamenti arrestum cōtra Feye fondeur de or, quòd quanuis ipse deferret coronam & habitum Clericales, quod ipse responderet in Curia, seu corā eius commissarijs vt Laicus, eò quia erat Vltramontanus, & non docebat de titulo tonsuræ* suæ: secus ergo est dicēdum in Citramontanis & Regnicolis, quia sufficit sola possessio habitus & Clericalis tonsuræ quo ad fori † priuilegium, non autem ad beneficium obtinendum, nisi literatoriè doceatur: vt dicit Bal. in c. dudum. le premier. de electio. in anti. Nota de prosecutione rei furtiuæ. Item ipse Feye fuit per arrestum eiusdem Curiæ condemnatus ad reddendum priori & conuentui sancti Martini de Campis. 43. marcs de argent de vn costé, & 16. marcs. 6. onces. 15. estellins, de autre, ou la valeur, qui il auoit achetè de damp Iean Iamlence, religieux deduct lieu, qui emblez les auoit de la chasse dudict saint Martin, & venduz audict Feye, duquel il auoit receu le argent a iuste pris: & lequel Feye en auoit ia vendu les. 43. marcs: mais il auoit les. 16. marcs quinze estellins en masse quæ il auoit fonduz. Combien que il dist qui il ne scauoit dont ilz estoient venuz, & bien le croys: mais il estoit in culpa lata: tum quia de nuict patrie il en auoit acheptè, qui luy auoit estè portée en sa maison: Combien qui il dist qui il cognoissoit ledict religieux, & qui il estoit en habit de seculier: & que parplusieurs foys reiterées il en auoit de luy acheptè, & si ne estoit pas personne qui fust taillée de auoir tel, ne tant de argent: & si apparoissoyent les plis des images, & oultre, car il ne auoit point reuelè: mais teu le auoit, contre les ordonnances royaulx en telle matiere: pour-

quoy condemnè fut enuers le Roy en quarante liures Parisis de amende: me contra ipsum placitante.

QVAESTIO LIIII.

A quo tempore veniat quanti plurimi.

ITem nota quòd fuit dictum malè iudicatum per Præpositum Parisi. ad vtilitatem Prioris de Conflans cōtra Priorem & conuentum sancti Martini antedicti, eò quòd à tempore ante petitionem fuit Prior sancti Martini condemnatus sub quanti plurimi bladi, & nō à tempore petitionis* tantum, quod fieri debuisset: & fuit releuatus ab emenda & expensis appellationis.

QVAESTIO LV.

An appellatus soluat expensas.

NOta quod Robertus, Petrus, & Ioannes dicti les Cados, fuerunt recepti ad desauoandum quendam seruientem, qui nomine ipsorum post oppositionē posuerat in manu Regia temporale religiosorum Abbatis & conuentus sancti Medardi. nec soluerunt expensas appellationis, quamuis bene fuerat appellatum: ea ratione, quia desauouerant ipsum: & quia expletum per seruientem fuerat factum, & appellatus non soluit expensas, quamuis succūbat in causa appellationis: quia habet causam† sustinendi cum habuerit iudicatum pro se: quod est verū, nisi fuerit inquæsta facta.

QVAESTIO LVI.

De Priore sancti Martini de Campis compulso ad respondendum in Curia Parlamenti super falsitate.

ITem nota quod prior sancti Martini de Campis condemnatus fuit ad respondendum in Curia Parlamenti super quadam falsitate* cuiusdā literæ factæ à Priore de Volta, de qua se iuuit in Curia: quanuis se pœnituit, & dixerit nolle se amplius ea vti: cùm fuit super falsitate prosecutus, pro ipso placitaui.

QVAESTIO LVII.

Nota quòd ille cui sunt adiudicata hæreditagia cum onere oppositionis debiti alicuius, non tenetur personaliter, nec habet locū contra ipsum quanti plurimi petitio.

ITem nota pro Archiepis. Remen. contra Ioannem de Sau, & Thierry Pernelt licet Archiepiscopus cōtra ipsos concluderet per actionem personalem super certa summa, siue quantitate graui & pecuniæ & hypothecariæ, eò quod accepe rant certa hæreditagia per adiudicationem

† Veram) et bene, si ius ipsum census non erat controuersum, sed solum an recte computatū esset vel nō solutum vel non, aliàs ecclesiastici cognoscere nō possunt, late Steph. Auffre. rep. cle. 1. regula. 2. Fallen. 4. de off. ordi. Nicola. Boeri. dec. Burdegal. q. 69 Andr. Tiraq. de retra. proximitatis. §. 32. nu. 80. cū seq. Ita intelligēdū infr. q. 82. adde dixi in consuet. Pari. §. 52. gl. 1. nu. 144. C. M.

* Tonsuræ) Tūc agebatur de facto negotiationis secularis, f. c. fin. de vit. & ho. cler. C. M.

† Fori) imo hodie non sufficit C. M.

* Petitionis) et sic simplex mora dicti lapsi ad hoc nō sufficit, etiā de iure, vt dixi in nouis intel. cōtra cōmunē Doct. errorē, & in con. Par. § 195. et secundū opinionem meā latum est notabile arrestū in concessu Riomē si die. 10. Nouemb. 1546. dū illic essem, et aliud arrestum me etiā præsente in hoc senatu die Mart. 22. Ianu. 1548. dixi in tract. vsur. Gallico nu. 16. cum seq. C. M.

† Causā) Auffrer. in ad. de. i. Tholos. q. 223. dixi ad Alexa. consi. 179. in fi. lib. 7. C. M.

* Falsitate) de qua condemnatus fuit inf. q. 186. ad finem, adde arrestum Curiæ contra Guil. Curoune, Iagneto damnatū, mense Iun. 1523.

tionem decreti, cum onere debiti dicti Archiepiscopi: adiudicata fuit Archiepiscopo hypotheca tantum, non personalis: cum recipere hæreditagia ad onus debiti non sit se obligare personaliter: † sed vt contra tenentes rem fuit adiudicata hypotheca, nec fuit adiudicata pro tempore futuro, licet fuisset petitum: quia debitum pro parte erat purum, pro parte in diem: & erat actio nata & dies cesserat: licet ipse non venisset, nec fuit adiudicatio quantiplurimi: quia non erant personaliter obligati, licet fuisset petitum.

QVAESTIO LVIII.

Quam habent reformatores potestatem.

ITem in eodem Parlamento fuit dictũ per Præsidentem in Parlamento, quòd in reformationibus hoc est tenendum. quòd reformatores non possunt causas audiendas & terminandas committere: quia fides eorum & industria est electa, cum propter bonum commune sint commissi, ad hoc. c. quoniam Apostolica. §. is autem. de offi. delega. & ibi per Henricũ, nisi fuerat super hoc à principe data potestas. c. is cui. de off. deleg. lib. 6. Item quòd eorum sententia debet habere longam caudam sigillatam. Tertiò, quòd debet habere signum notarij. nam debet esse signata notarij vel personę publicę signo. Sic fuit dictum in causa Gerardi Coqu actoris, & Ioannis Obertichamp defensoris: pro quo defensore eram, pro quibus allegaui. c. quoniam contra falsam. de probationibus.

QVAESTIO LIX.

Nota multa priuilegia nouitatis, & in quibus subditus absq; Domino admittitur.

ITem nota quod in causa placitata inter procuratorem Regium, & Gerardũ actores ex vna parte, & Episcopum Suessionen. & eius officialem actores & defensores ex altera, fuit dictum, quòd dictus Gerardus* erat recipiendus ad proponendum saisinam, & quòd erat in possessione & saisina, quòd dictus Episcopus non poterat eum capere in terra Domini de Cōstrato existente in villa Suessionen. vt in Calceya, nec eius officiarij virtute iurisdictionis spiritualis eiusdem Episcopi: quamuis dictus Dominus de Constrato si se faceret partem, & confiteretur dictum Episcopum ibidem habere iurisdictionē spiritualem. Item fuit dictum quòd dictus Episcopus erat recipiendus ad proponendum se esse in possessione & saisina capiendi Clericos non coniugatos, & coniugatos in habitu & tonsura: vt dictum Gerardum virtute † iurisdictionis spiritualis in terra eiusdem Domini de Constrato, in iurisdictione spirituali dicti Episcopi, vt videlicet in dicta calceya. Item fuit dictum quòd non proponeretur de cætero, quòd officiarij Regij non possent capere Clericos coniugatos & non coniugatos, nisi in recenti & præsenti forefacto: quia hoc non est verum, imo possunt capere* absq; metu excommunicationis: reddere tamen debent suis ordinarijs cùm requiruntur vel eos repetunt. Item fuit dictum ad contrarium, videlicet quod executores in casu nouitatis post oppositionem non debent supercedere, sed debent adimplere ac fournire † quærimoniam, videlicet partem opponentem astringere ad restabilimētum faciendum, & ponere rem contentiosam in manu Regia, & nouitatē admouere. Et quod decætero hoc fieret. Item fuit dictus Episcopus cōdemnatus ad restabilimentum faciendum de pecunia, quam habebat dictus Gerardus, cùm captus fuit, licet non esset contentio nisi de prisia. Fuit ratio, quia non fieret aliàs plenè restabilimentum, nisi restabilitetur in statu in quo captus fuit, & vna cum rebus cum quibus captus fuit.

† Personaliter) scilicet erga tertium absentem, sed bene erga eũ qui cum contrahitur, ideo si fuisset Archiepiscopus opponēs vel aliàs pars in instantia subhastationis & decreti: tunc emptores omnino fuissent ei personaliter obligati. C. M.

** Gerardus) quia quamuis priuatus, tamē per se ipso iure liber est à tali iurisdictione tēporali. C. M.*

† Virtute) hodie nullo modo admitteretur etiamsi allegaret tēpus immemoriale, multo minus quam ad cognoscendum de actione reali quia hæc minus territorium afficit quàm prabensio personæ. C. M.

** Capere) Late Stephan. Aufre. rep. Cle. 1. de offi. ordi.*

† Fournire) Hoc hodie iudici causa cognita reseruatur & bene. C. M.

** Absque) Sed eo iure quo dicitur 1. Reg. 8. hoc erit ius Regis vbi sumitur ius pro iniuria et violētia quæ ibi cōminatur secundum theologos, ut dixi in consue. Pari. §. 1. glo. 5. nu. 65. Verum autem ius Regis & obseruatio legis Dei. Deute. c. 17. C. M.*

QVAESTIO LX.

De Regis Franciæ potestate super imponendis subsidijs.

ITem nota quòd Rex Franciæ quomodocunq; sibi licet imponere super subditis suis immediatè vel mediatè in toto regno suo subsidia absque* consensu, permissione, vel tolerantia suorum subditorum quorumcunq;. Secundò, quod licet concedat alteri quod imponat hoc, semper sibi conceditur & habetur in vsu, dum tamen altus iustitiarius illorum super quibus concedit, consentiat: & subditi super quibus conceditur, vel maior pars ipsorum. Tertiò, nullus potest in regno Franciæ subsidia imponere super suis subditis, quacunque prerogatiua vel dignitate, vel potentia fulciatur vel vtatur, absque consensu Regis Franciæ, qui omnium est superior in suo regno. & hoc teneas, nec vnquam contrarium dicas, ne crimine sacrilegij accuseris, & reus maiestatis fias.

QVAESTIO LXI.

Quando quis dicatur reperiri in forefacto præsenti.

Vigilia

Vigilia nostræ Dominæ in Martio, Parlamento incœpto in festo beati Martini. 385. pro Procuratore Regio contra Episcopum Parisiensem fuit pronunciatum, quod reperire hominem suspensum qui se suspenderat, quãuis esset frigidus: & quatuor dies lapsi à tempore quo se suspenderat, vt proponebat Episcopus, erat reperire ipsum in forefacto præsenti, & bona ipsius tanquam reperti in forefacto, ad Regem spectabant, per quandam contentionem diu inter Regem & Episcopum Parisiensem factã: licet diceret contrarium Episcopus. tum quia forefactum erat iam præteritum non præsens, cùm esset iam mortuus, & quia reperiebatur homo mortuus.

QVAESTIO LXII.

Non sunt recipiendi Mendicantes ad petendum reditum sibi datum per eos perpetuò tenendum.

Eodem die fuit pronunciatum contra quatuor ordines mendicantium Parisijs, quod fuerat malè iudicatũ per Præpositum Parisien. qui condemnauerat hæredes Isabellæ de Boleyo, teneri ad reddendum cuilibet dictorum ordinum viginti libras Parisien. redituales anno quolibet per ipsos mendicantes percipiendas super quibusdam domibus Paris. existentibus: quas cuilibet ordini prędicto donauerat dicta Isabella, per eos perpetuò possidẽdas & successores suos & quod dicti mendicantes nõ erant admittendi ad petitionem ipsorum, & fuerunt in expensis condemnati. Et credo fuisse rationem eò quia fuerat expressum p donãtem per ipsos & successores suos perpetuò tenendas: quia hoc erat, & est contra substantiã ordinis sui: iuxta. §. ad hæc. in extrauaganti. exijt qui seminat. &c. §. fratres. &c. c. licet in extrauagant. exiui de Paradiso: quia refert an exprimatur vt teneatur perpetuò quid immobile vel quasi, vel vt reditus: quia non valet. Si autẽ exprimatur vt vendant† pro necessarijs quærendis, tunc valet si nil dicatur: tunc etiã valet vt magis actus valeat quàm pereat: vt d. §: ad hæc.

QVAESTIO LXIII.

Non reuocatur substitutio procuratoris per mortem procuratoris substituentis.

IN Parla. 1386. finiente, fuit iudicatum me pro habitantibus de Aniou, du Maine, & pro Regina de Hierusalem & Siciliæ, nomine suo & liberorum suorum, placitante, quòd Magister Petrus Solacij pro curator in Parlamento, generalis substitutus ab Alano procuratore dictorum habitantium non erat reuocatus per mortẽ dicti Alani substituentis: quamuis esset mortuus ante dies ordinarios, ad quos dies dictus Petrus vt substitutus se præsentauerat pro dictis habitantibus, & videra tiones hinc inde facientes in. c. hi qui. de procura. lib. 6. per Archid. Gardi. & Ioan. And. inter alia allegabam, quòd lis fuerat cum dicto Petro contestata, sed ignoro: tamen semper durabat voluntas constituentium dictum Alanum procuratorem suum, qui non reuocauerat substitutũ, & tota potestas Alani dependebat ex eis.

QVAESTIO LXIIII.

Non est diuisibilis hypothecaria.

ITem fuit dictum per Dominum Arnoldum primum præsidentem, cõtra Magistrum Ioannem de Nully, placitantem, quòd non est recipienda, nec fuit consuetudo recepta* quòd hypothecaria diuideretur in personã hæredum pro portionibus hæreditarijs.

QVAESTIO LXV.

An valeat dispositio mariti in dispositione suæ vxoris posita, quam facit solam executricem.

ITem nota quòd in eodem Parlamento fuit dictum, quòd dispositio Theobaldi Dozereau, qui in dispositione vxoris suæ quam dicebat scire suam voluntatem, posuerat residuum bonorũ suorum: & quam quo ad hoc executorem, seu executricem solam fecerat, erat valida: sed tamen fuit sibi datus coadiutor quo ad hoc, videlicet Magister Simon Frison, & hoc authoritate Curiæ requisierat propter suspicionem tollendam.†

QVAESTIO LXVI.

Quando sunt capiendi defectus vel congedia.

Item nota quòd fuit dictum eodẽ anno perante dictum primum Pręsidentem, quod ex defectibus vel ex congedijs obtentis in fine Parlamenti non obtinebunt partes vtilitatem, nec leuabuntur, nisi ante incœptum Parlamentum sequens leuauerint ipsos defectus, & cœperint à graphario.

QVAESTIO LXVII.

Quando literæ sunt primitus ostendendæ.

ITem nota quòd per eundem Pręsidentem dictum fuit, quod cessio, seu transportus factus de reditu, non arreragiorum solùm, non est prohibitus, nec in hoc casu sunt tituli ostendendi.

†Vt vendant) adhuc Bart. in minorita. lib. 2. distinctio. 4. hoc non admittit in moribus, nisi exprimatur modus ad vsum licitum, & quòd omnes mendicantes prorsus incapaces. Fulgo. consil. 104. Titius condidit testamentum. Geminia. consil. 40. vide quæ dixi in annotati. ad Alexan. consil. 88. lib. 2. & ad Philip. Deci. c. in præsentia. nu. 69. de prob. C. M.

** Recepta) Scilicet ad probandum per testes, quia tam notũ erat non diuidi, vt articulus contrarius tanquam calumniosus reijceretur, non quin aliàs valeret consuetudo. C. M.*

† Tollendam.) Si vidua hunc nominauit augetur suspicio. Sed intellige in locis vbi maritus non prohibetur legare vxori, vt Aurelis & Carnoti, aliàs secus, vt dixi in consue. Parisi. §. 135. C. M.

An

fuit adiornatus ille Iudex seu Commissarius à quo fuerat appellatum, sed à quo non fuerat appellatum: licet non fuisset dubium si appellatū fuisset à cōmisione.

QVAESTIO LXXIIII.

De Clericali priuilegio quo ad mobilia.

ITem dictum fuit pro Ioanne Aubigoys per Arrestum, contra fratrem Magistri Draconis Porchier, quòd dictus Ioannes Aubigoys gauderet priuilegio Clericali, quamuis non esset nisi mensis quod Clericus fuerat factus per Episcopum Carmelitam per literas dimissorias: & taliter quod arrestum factum ad Requæstam dicti fratris super pecuniæ summa in Curia posita prouenientè à quadam executione facta ad vtilitatem dicti Aubigoys contra fratrem suum fuit adnullatum: & dicta oppositio dicti Aubigoys, contra facta bona, licet pendente † dicta executione factus fuisset Clericus.

QVAESTIO. LXXV.

An altus iustitiarius in confiscatione præferri debeat debito Regio.

ITem per arrestum eiusdem Curiæ dictum fuit, quod oppositio Prioris S. Eligij erat mala, nec recipienda: quam opponebat contra subhastationes, quas rex fecerat fieri de quadam domo existente de quadam alta iustitia dicti Prioris ob pecuniæ summam, quam dicebat sibi deberi à quodam, qui fuerat & erat receptor suus cuius erat domus, & fuerat condemnatus ad panē tristitię & aquam doloris, & quod Regi solueretur. Rationes oppositionis Prioris cōtra subhastationes fuerunt istæ. Primò, quia condemnatus erat ad panem & aquam per Episcopum Paris. suum ordinarium, & propter furtum: ergo dicta domus erat confiscata dicto Priori, in cuius alta iustitia ipsa erat. Sic etiam habere debebat absq; eò quod solueret debita illius cuius fuerat. Sic vtebatur Rex * in casu pari cōtra creditores. Sic alti iustitiarij vti debebant contra ipsum: iuxta. l. d. contractu. C. de rescinden. ven. Dicebat Regius Procurator contrarium, & quòd nō erat recipiendus dictus Prior per sequentia. Primò non sequebatur, quia propter furtum erat condemnatus ad panem & aquam, ergo bona sua: & sic domus nō erat confiscata † cum furtum non sit crimē capitale, quia nemo pro furto, &c. Secundò dicta domus fuerat empta ex pecunia Regia: ergo reputari debebat domus Regia. iux. l. si vt proponis, C. de rei vend. Tertiò erat & fuerat receptor Regius, & sic erat pecunia Reip. quam receperat, quæ erat multum priuilegiata. Quartò quia dicta domus fuerat propter dictum debitum in manu Regia posita, & subhastata antequā dictus receptor fuisset condemnatus, si condemnatus fuerat.

QVAESTIO LXXVI.

In crimine adulterij cadit duellum.

ITem nota quòd fuit dictum per arrestum Curiæ, quòd bene cadebat duellū in & super crimine adulterij, & fuit adiudicatum: Quod propositum fuit per Do. Ioan. de Carrouge militem, contra Iacobum le Gris, quod prætendebant vim & violentiam fuisse factam per dictū le Gris in personam vxoris dicti Carrouge.

Item dictū fuit per aliud arrestum dictę Curiæ, quòd Thomas non erat recipiendus ad dictum duellum contra Adam Louel, quem proponebat fuisse conscium, & iuuamen dedisse per vim & violentiā dicto Iacobo in dicto adulterio committēn do: nec fuit in expensis condemnatus. Ratio huius, quia non fecerat Thomas venire Parisias dictum Adam, sed eum ibi reperierat. Et ratio quare dictus Thomas nō fuit receptus: forte fuit, eò quia dictus Thomas fuit repertus Clericus super hoc interrogatus, quæ clericatura fuerat contra ipsum proposita ad finem non recipiendi: de qua noluit dictus Iacob: se iuuare, quanquā esset Clericus non coniugatus, & super hoc à suo consilio acriter consultus, vt de hoc se iuuaret, vt scio, quia inter fui, sed fortè peccatum sibi nocuit.* Item fuit dictum quòd duellum non cadebat pro Do. Ademato Roberti milite appellato, contra Leonardum Vinchart, quia interrogatus per Curiam, cōfessus fuit se esse Clericum, sed in expensis † fuit condemnatus, eò quia vexauerat dictum militē in hac causa procedendo tam coram Mareschalis Franciæ, quàm in Curia Parlamenti, sciens se Clericum, & sic non debere duellum inter eos procedere.

QVAESTIO LXXVII.

An in causa duelli sit dies dicenda, & alibi recipiendum.

ITem nota quòd dictus Carrouge noluit dicere diem, qua prætendebat fuisse commissum dictum adulterium: & tamen fuit receptus ad dictum duellum, & ipsum adiudicatum.

Item nota quòd dictus Iacobus proposuit alibi se fuisse continuè de 15. dieb. ante diem & post diem, qua cōfessus fuerat,

CC alias

† Pendente) hoc est iniquū, quia non solū in fraudem factus est clericus, sed etiam pignus prætorium rite præuenerat: ideo nō credo huius dicta tanquam non verisimili, & contrariū practicatur. C. M.

** Rex) falsum aut iniquum.*

† Confiscata.) imò nō possunt iudices Ecclesiastici confiscationem inducere, vt dixi in cō su. Parisien. §. pe. C. M.

** Nocuit.) quia victus fuit, vt infra post. q. 85.*

† Expensis) quas voluntarias vocant.

aliàs dictus Carrouge dictum adulterium fuisse cōmissum, & de septimana tota qua pars adnersa confitebatur ipsum adulterium fuisse commissum, & tamen non fuit receptus ad hoc, quod fuit mirabile: sed forte hoc fuit ꝑpter aliqua quæ fuerunt per informationés reperta. Itē nota quòd ꝑponi fecit errores contradictum arrestū dictus Iacobus, sed non fuerunt recepti.

QVAESTIO LXXVIII.

Qualiter fundare se habeant res Parla. in Requæstis Palatij.

ITem nota quòd Procuratores Parlamēti ratione procurationum in Curia Parlamenti existentium non possunt se fundare Requęstis palatij. †etiam in causis de eodem Parlamento eisdem cōmisis: supposito quod ipsi Procuratores hoc velint & consentiant, nisi hoc concesserit Curia Parla. quod concedere non possent dictæ gentes requæstarum: vel nisi ostendāt coram dictis Dominis requęstarū dictas procurationes, vel tantundem per modum Originalis collationum cū Originalibus dictarum procurationum per graphariū Curiæ Parla. partib. præsentibus. Sic fuit dictum contra Petrum Branelli pro Petro Haste, quorum Procuratores tenuerant se fundatos per ꝑcurationes in Curia Parlamenti existentes, de qua fuerat remissa & cōmissa causa inter dictas partes ad dictas gentes requęstarum, & contra Margaritam de Rei, pro hæredibus de Mailon.

† Palatij) quia est aliud tribunal, secus de cōmissarijs Curiæ, quos vocant ad barram parlamenti. C.M. Difficile est sub inimico iudice litigare. l. non distingue. [illegible] qui dam. ff. de arbi. l. si pariter ff. de lib. cau.

** Pœnas) Sed nuper per aliū arrestū di. 14. martij. 1533. spernatæ fuerunt similes pœnæ, vt dixi in tract. vsuranu. 813. in fi. Vide in d. tra: in. q. 25. q. 80. Et nuper pro Lanys Meldensibus contra cap. respondi spernendas esse. C.M.*

† Situata) Oldra. q. 17. decis. Tholo. 150. Ro. sing. 572. fa. infra. q. 85. C.M.

QVAESTIO LXXIX.

De causa remissa ad Episcopalem audientiam de Parlamento.

ITem nota quod Ioannes Bolociau, qui captus fuerat per Bailliuum Episcopi Paris. ob suspitionem cuiusdam raptus, & qui à dicto Bailliuo appellauerat ad Curiā Parlamenti: renūciauit appellationi suæ, & Curiæ supplicauit vt retineret causam penes se, attento quod Bailliuus erat de consilio dicti Carrouge in dicta causa duelli, & quòd dictus Bolociau prosequebatur caúsam dicti Iacobi, & quod ipse erat de hospitio Comitis Alēconij, qui de suis gentibus habebat cognitionem: & qui nō placitabat nisi in Parlamento. Sed hoc non obstante, fuit causa remissa ad Curiam dicti Episcopi, qui de dicta causa cognouit: tamen dictus Bailliuus se noluit amplius intromittere de ipsa, propter suspitionem tollendam.

De anno domini. 1386. parlamento initiante.

QVAESTIO LXXX.

An seruiens authoritate propria possit parem Franciæ adiornare.

DIctum fuit per arrestum pro Archiepiscopo Remensi, contra Girardum le Cordier, quòd malè fuerat adiornatus dictus Archiepiscopus in causa nouitatis & saisinæ per executorem, eò quia mandabatur adiornari opponentem coram Bailliuo Viromaden. & adiornauit Archiepiscopum Remensem opponentem ad Parlamentum, non consentiente ipso vel eius Procuratore, quare obtinuit Archiepiscopus congedium.

QVAESTIO LXXXI.

An pœnæ sint soluendæ.

ITem per arrestum fuit condemnatus Dominus Dierre ad pœnas * petitas cōtra ipsum, eò quod die statuto reditum quendam non soluerat Religiosis de Magna Cathurien. videlicet 10. solidos pro die quolibet.

QVAESTIO LXXXII.

Quæstio ponderosa, quam sustinui pro Episcopo Aurelia. contra Gilletam de huignero, & est talis.

EPiscopus Aurelia. dicebat quod virtute iurisdictionis suæ spiritualis banniuerat Ioan. Guignery Clericum suum nō coniugatū ratione meurtri per eum perpetrati in personam Stephani Germain, quare petebat contra Gilletam bona sua mobilia per eam sibi restitui, quę tenebat: nec non hæreditagia dicti Clerici in sua iurisdictione temporali situata, † tanquā sibi per hoc cōfiscata, & quod ad hoc condemnaretur & compelleretur, &c. Pars aduersa dicebat contrarium, & quod Ecclesia bannire non poterat virtute iurisdictionis spiriritualis. Primò hoc ad temporalem iurisdictionem spectabat, quia hoc est aliquē de temporali iurisdictione priuare, quod nō potest iudex spiritualis per suam iurisdictionem spiritualem. Secundò, quia esset per iurisdictionem spiritualem temporalem confundere, quòd non est recipiendum. Tertiò temporale non est subiectum spirituali quo ad hoc: ergo, &c. facit. l. relegatorū. §. sicut autem &. § dubitatum. ff. de interd. & releg. Quartò Ecclesia nil potest vltra anathematizationem post depositionem & excōmunicationē. Nam dicit textus, cùm non habeat vltra quid faciat, &c. c. cum non ab homine de iud. extra. Quintò dicebat vlterius, quod cōsuetudo erat in Archiepiscopatu Senonensi, quod per bannum factum per iuris-

iurisdictionem ſpiritualem non confiſcabantur bona. Quare concludebat vt ſupra. In contrarium propoſui pro dicto Epiſcopo. Primò quod repetitur, quod Archiepiſcopus compulit ſuum Clericũ abiurare ſuam prouinciam: & poſt permiſit exulare, quod nõ eſt aliud quam bannire† in effectu & ſubſtantia. c. ad audientiam. de crim. falſi. Secundò ad idem, reperitur quendam ſubdiaconum Hilarium nuncupatum fuiſſe depoſitũ ab officio & beneficio, & poſt verberibus publicè caſtigatum, & in exilium per Eccleſiam deportatum. c. 1. de calum. Tertiò in. c. accedẽs. 63. diſt. c. in ſynodo. 2. q. 1. §. in primo. 3. q. 4. c. hi qui. & q. 6. c. accuſatoribus. & 17. q. 4. c. aduertendum: reperitur Clericũ fuiſſe in exilium perpetuo deportatum, quę deportatio banno æquiparatur: iux. not. Inſti. quibus mo. ius Pa. pote. ſolui. §. relegati. Quartò reperitur Papam dixiſſe de inſequente Cardinalem, diffidatus, bannitus, &c. vt. c. Felicis. de pœnis lib. 6. Quintò hoc tenet Ber. in. d. c. 2. de calum. Io. in d. c. in Synodo. & idem Hoſti. Io. And. in nouella. in. d. c. cum non ab homine. Sextò hoc eſt dicere contra clauem Eccleſiæ, quæ eſt poteſtas ſpiritualis, qua iudex eccleſiaſticus dignos recipere & indignos expellere debet à regno, ſcilicet cœleſti vel ſpirituali. Septimò hoc eſt impedire Iurisdictionem eccleſiaſticam. Et caueant ne ſententiam excommunicationis tales incurrant. iux. c. adminiſtratores. 23. q. 5. & c. quoniam vt intelleximus. de immu. ec. lib. 6. Octauò hoc eſt diminuere compulſionem coactiuam quam habet Eccleſia, quod periculoſum eſt. c. nouit ille qui nihil ignorat iuxta proceſſum factum. in extrauaganti, licet iuxta doctrinam Ioannis 22. quem pauci habẽt. Nonò dicebã quod poſito quod nõ eſſet Canon, nec decretalis, nec doctorũ opinio, nec extrauagans, quæ hoc diceret, tamen hoc dictat ratio. Primò, quia Epiſcopus in ſua diocœſi, & Archiepiſcopus in ſua prouincia habẽt iurisdictionẽ ordinariam & ſpiritualẽ: quia ius terrendi & monendi iux. l. pupillus. §. territorium. ff. de verb. ſin. nota. per In. c. cum contingat. de fo. com. c. 2. de of. ord. &. c. cum Epiſcopus. &. c. vt litigãtes. eo. tit. lib. 6. Ie dy donc que tout ainſi cõe le iuge temporel peult bannit de ſua iurisdiction tẽporelle ſon ſubiect lay, tout ainſi peult le dioceſain ou archeueſq; bannir ſon clerc de ſa iurisdiction ſpirituelle.* Oultre il ne prononce rien ſur le temporel, ne du tẽporel: mais ſa choſe ſpirituelle cõe ſon clerc ſubiect, il met hors par ban de ſa iurisdiction ſpirituelle. ¶ Item & par ce il se enſuyt confiſcation de biens: car bannitus (cõme ie ay dit) qui paratur deportato, qui pert ſes biens: per cõſequens iuxta. l. 3. C. ſi pen. ap. mors inter. & l. fi. C. ſi reus vel accu. mor. fuerit. ¶ Itẽ & ce appert par raiſon ciuile per totum titulum de requirendis reis, vbi abſentantium ſe propter delicta poſt euocationem per edicta facta bona annotantur, & poſt annũ fiſco applicantur, l. ij. & l. anni. & l. annus ff. de requiren. reis. ¶ Item hoc habet conſuetudo † generalis & notoria in prouincia Senon. & Epiſcopatu Aurelian. Secundò probatur, quia ſi diocœſanus nõ poſsit bannire clericum ſuum abſentem ꝓpter delicta poſt euocationes debitas, melioris eſſet conditionis fugiens, ſi bona eius nõ confiſcarentur, quam ille præſens cuius bona eſſet confiſcata poſt condemnationem ad panem & aquam perpetuò, quod eſſet iniquũ. iux. l. Seruius. ff. quod vi aut clam. & l. nõ ſolum. de noxa ac. imo eſſet reprehendendus diocœſanus ſi hoc non faceret. Tertiò hoc eſſet damnum dominorum temporalium in quorum alta iuſtitia Clericus haberet bona: cum bona eius non confiſcarentur ipſis per bannum, ordinarij non: quia per propoſitũ partis aduerſæ banniri non poteſt: per bannum iurisdictionis temporalis non, quia hoc nõ poſſet cum non ſit eius ſubditus, quia Clericus. Quartò poteſt plus Eccleſia quam bannire, quia non ſolum à participatione ſacramẽtorum ipſum priuare poteſt, ſed à communione hominum: & durum eſt cum hominibus conuerſari, & hominum ſuffragijs carere: iuxta. l. hi. qui. C. de apoſtatis. & quod plus eſt, poteſt anathematizare, quod eſt æterna mortis damnatio: iuxta. c. nemo. &. c. omnis Chriſtianus. 11. q. 3. poteſt etiam ad panem & aquã in perpetuum vel ad tempus condemnare. iux. c. nouimus. de verb. ſig. &. c. quamuis. de pœnis. lib. 6. Ad contraria omnia patet ſolutio per prædicta, excepto ſolum ad c. cũ non ab homine. Ad quod reſpondeo multipliciter. Primò videatur de quo ibidem quærebatur. Certè quęrebatur an Rex vel ſecularis iudex iudicare poſſent Clericũ. Et reſpondetur quod Clericus in adulterio, homicidio,* vel periurio, vel alio crimine cuiuſcunq; ſit ordinis, Clericus in

† Bannire) ſed quod nõ poſſit tex. in. c. 2. de cler. excom. miniſt. in Auth. de ſanctiſ. Epiſco. §. niſi ſi quis cõtra clericum. coll. 9. Iordan. Brunirep. §. ſi cõtrahentes. in c. Romana col. 19. de for. cõpet. in 6. & ita obſeruatur quicquid iſte dicat. C. M.

** Spirituelle.) quaſi ſpecies ſit iurisdictionis ciuilis, & differata temporali vt municipalis à Regia vel iurisdictio Baronis à iurisdictione Ducis vel Comitis. Iſte vt & plerique canoniſtæ & Iudæi de poteſtate Meſsiæ non intelligebat quid eſſet iurisdictio ſpiritualiſque in ſolo miniſterio verbi Dei, & diſciplina Eccleſiaſtica, quã canonicam veteres rectè vocant, conſiſtit. C. M.*

† Conſuetudo) quæ poſt conciones Do. Petri Cognerij meritò exoleſcere cœpit. C. M. Illa l. 3. parum facit ad rhombum, melius facit. l. j. de bon. dam. ff. Non debet eſſe melioris conditionis nocens quàm innocens, Sermones enim ſunt intelligendi ſecundum materiam ſubiectam l. ſi vno. ff. locati.

** Homicidio) Id quod in facti contingentia euenit Pariſijs,*

anno 1330. nonis May, de sacerdote vicario Do. Anto. de Cōbes, sacerdotis curati de Meris, Domini sui, quem clam noctu eum famulo occiderat, q. degradatus, postea viuus fuit, conbustus, & bene, quamuis anno 1345. conuictum lesæ maiestatis simplicem clericum & officialem Regium noluerit Episcopus Parisiensis degradarent, Rege eum vultis & mandatus Papa instante, sed in schala irridēdum produxerit, tantæ morositatis erant Episcopi vt in annalibus Ægidy. l. 2. C. M.

tali crimine deprehensus & conuictus ab Ecclesia est deponēdus: & sic patet quod non est per secularem iudicem iudicandus. & ad hoc ibidem respondet tacitè & vltra procedit, scilicet quod si sit incorrigibilis, est excōmunicandus: & crescente eius contumacia, est anathematizandus: & si in profundum malorum veniens contempserit, & vltra ne sit perditio malorū, scilicet si dimitteretur abire, cū Ecclesia non habeat vltrà quid faciat, est per potestatem secularem cōdemnandus, & tunc imponatur eidem exilium, vel alia legitima pœna per potestatem secularem. Sed quæro pro eo quando est quòd Ecclesia non habet quid vltrà facere possit: dico quod est quando est degradatus iux. c. degradatio. de pœn. lib. 6. quia tūc est factus de foro seculari, & iudici seculari per Ecclesiam tradendus. Sic intelligitur illud cap. hoc patet per dictum cap. nouimus. de ver. sig. Sic ibi per Pe. Ber. Host. & Henri. quia aliter dicere scilicet quòd non habeat Ecclesia, quid vltra faciat post anathematizationem, est falsum per prædicta. Secundò potest sic responderi quādo dicitur quòd Ecclesia non habeat, &c. videlicet ad proficiendum ipsi malefactori. quia non vult se corrigere, & hoc innuit tex. quia ibi medicamenta omnia sibi fuerant inflicta & remedia medicinalia, vt excommunicatio quæ medicinalis est: iuxt. c. cum medicinalis. de senten. excom. lib. 6. & dicitur & si in profundum, &c. & postne sit vltrà perditio malorū, &c. quia Ecclesia cum non potest proficere, inuocat brachium seculare: iux. c. 2. de off. ordina. & c. 2. de Clerico excomm. mini. Tertiò, potest sic intelligi cū non habeat &c. quia est potens & nobilis homo de quo Ecclesia nō potest habere superioritatem, quia tunc potest innocare potestatem secularem. Quartò, sic potest intelligi quod loquatur solum in deposito nō degradato, sed quando Ecclesia sic processit: vt in dicto. c. degradatio loquitur: talis Clericus incorrigibilis amittit priuilegium clericale, nec mirū, quia facit immiscendo se sæuis post trinam monitionem si se nolit corrigere. iux. c. in audientia. &. c, contingit. de senten. excom. ergo & iste, & tunc Ecclesia nō tradet iudici seculari, quia nō degradatus, sed potestas secularis capiet si voluerit, & faciet quod dicitur in. d. l. c. non quia Ecclesia non posset imponere exilium, quia posset per prædicta. Non obstant. §. sicut autem. &c. §. dubitatum superius alle. quia verum est quod qui interdicere prouinciā. Sed Episcopus habet iurisdictionem spiritualem: sequitur ergo quod qui non habet insulam, non potest in insulam relegare: & qui non præest prouinciæ, non potest de ipsa suum Clericum bannire propter delicta enormia fugientem post debitas euocationes. Sic faciunt pro me dicti. §§. Hac causa placitata, fuit appunctuatum per Dominum Stephanū de Grangia tunc præsidentem, quod Curia consideraret allegata, & faceret tam ad hunc finem quàm ad alios ad quos partes tendebat ius: quid faciet ignoro, sed credo de iure Ecclesiam bannire posse suum Clericum.

† Credo) & benefa. supr. eo. q. 1. & infra. q. 8. C. M.

QVAESTIO LXXXIII.

An conuentione facta pro muliere maritanda, quod certa pecunia vxorandæ ponatur in depositum, vt conuertatur in hæreditagium pro ipsa & hæredibus ipsius matrimonij, & vt sit ipsorum hæreditagium: & post moriatur maritus post matrimonium factum absq; eo quòd pecunia fuerit conuersa, nullis ex illo matrimonio procreatis liberis, capienda erit pecunia ante omnia super bonis mariti ad vtilitatem vxoris: vel si pecunia fuerit viuente marito deposita, sit conuertenda in hæreditagio pro ipsa vxore.

Videtur quod non per sequentia. Primò quia illa conuentio est personalis, & personalia sunt communia inter virum & vxorem. Item videtur vnum debitum cum nil fuerit conuersum, quod est personale: & sic commune inter virum & vxorem. Item huius contrarium dicere esset contra consuetudinem quæ dictat conquęstus, mobilia & debita communia inter virum & vxorem diuidenda æqualiter inter super viuentem & heredes mortui. Item si mulier ante matrimonium debebat, seu debuerat viro futuro: vel contra: vir mulieri matrimonio cōtracto, confunderetur debitum pro parte, eò quia communicaretur: sic in proposito videtur dicendum. Contrarium credo † per sequentia. Primò, quia conuentiones in cōtractu matrimonij factæ sunt tenendæ, quia aliàs fortè non fuisset matrimonium factum quod aliàs factum teneret: & non adimplerentur conuentiones quod esset iniquum. Secundò, dicere cōtrarium esset contra voluntatem contrahentiū qui sic voluerunt. Tertiò, melioris esset conditionis qui non conuertisset quàm qui conuertisset, & sua negligentia, vel dolus proficeret suis hæredibus, quod esset iniquum.

quum. Quartò, esset repugnantia in iure & æquitate: quia quæ deberet esse creditrix solum, efficeretur creditrix & debitrix, respectu eiusdem, quod esset absurdum & iniquum. Non obstant contraria, quia hoc faciunt conuentiones in contractu positæ, secus si nullæ tales positæ fuissent vt in contrarijs.

QVAESTIO LXXXVII.

An si maritus redimat de pecunia communi suum hæreditagium ante matrimonium per ipsum venditum, sic quod quando sibi placeret redimere posset infra certum tempus: an ipso redempto habeat mulier, seu vxor, partem tanquam in conquæstu.

Videtur quod non, quia ex quo habuit facultatem redimendi, non videtur venditum: & per consequens nec redemptum. Item quia si maritus retrahat hæreditagium de latere suo, mulier non habet medietatem, aliàs nec partem tanquam de conquæstu: ideo nec sic in proposito, videtur tamen in cōtrarium. Primò, quia de communi pecunia redimitur, & sic partem habere debet, aliàs maritus defraudaret vxorem. †Secundò, quia si nil in re habeat, saltem hæredes sui debebunt in mediate pecuniæ recompensari per maritū, quid dicendum? Credo sic dicendū, quod si solum vendidisset absque* eo quod deuestisset, & quod emptor nō fuisset in possessione positus, & per consequens nec Dominus factus: & post redimat maritus, quod vxor in illo nil habebit. Ratio est, quia in hoc casu non est rem emere vel redimere, quia nullū ius habuit emptor, quia non habebat nisi personalem prosecutionem, quæ soluta est per pecuniæ traditionē sibi per maritum factam: nec per hoc habet maritus in re per ipsum vendita, quàm prius habebat. Sed secus si fuisset emptori res vendita & tradita realiter, & de facto, & quòd Dominus fuisset factus: quia tunc esset vera venditio, secundus contractus & cōquęstus de pecunia communi factus in quo mulier deberet habere medietatem: nec in hoc casu sufficeret eius hæredes recompensari in medietate pecuniæ, vt in retractu eo, quia retractus fit solùm gratia, & per beneficium illius qui & cuius nomine retrahitur, & tanquā eius hæreditagium: sic totum debet habere, & hæredes alterius in medietate precij recompensari. Secus in casu præsenti.

QVAESTIO LXXXV.

Nota de duello Iacobi le Gris.

ITem nota quod die sabbathi post natalem Domini. 1386. qui dies fuit festum B. Thomę post natalem fuit factum duellum inter Iacobum le Gris, & Dominum Ioannem Carrouge: retro muros S. Martini de Campis, & deuictus fuit dictus Iacobus & mortuus, & habeo scrupulum quod fuerit Dei vindicta, & sic pluribus visum fuit qui duellum viderunt, eò quia dictus Iacobus contra consilium consiliariorum suorum voluit se iuuare priuilegio Clerici, quamuis esset Clericus non coniugatus, & defensor: & hæc scio, quia de eius cōsilio fui. Alijs autem visum fuit, quod fuit Dei vindicta, eò quia omnes ferebant communiter quod conscius erat criminis† propter quod fuit duellum adiudicatum. Cuius contrarij tamen pluries affirmauit per iuramentum dictus Iacobus, scilicet nunquam factum fecisse, nec conscium fuisse, quod eius conscientiæ relinquo. Item nota quod per magnū consilium fuerunt litiæ factæ ad similitudinem illarum de Gisortio, quę factæ fuerunt ante ducentos annos, sed dicebatur quod non debebat haberi respectus ad ipsas, eò quia factæ fuerunt propter duos qui bellarunt pedes non eques: litiæ autē sancti Martini fuerunt restrictæ ad modū dictarum litiarum de Gisortio, quia erant ante factæ propter bellum voluntarium, quod credebatur fieri inter Dominum Guidonem de la Trimolle, Dominum de Sulyaco, & quendam Anglicum nuncupatum Dominū Petrum de Courtenay. Sequuntur præsumptiones cōtra dictum Iacobum le Gris, quas habebam, & plures alij. Primò, quia cùm venit Parisias, interrogauit me, an ipso per duellum accusato, & per ipsum obtento posset postea per viam ordinariam, vel per quæstiones contra ipsum procedi. Secūdò, an alibi in tali materia recipi deberet. Tertiò, de die qua dicebatur aduersarium suum maintenir factum fuisse, an posset ipsum mutare aduersarius suus, vel in ipso variare. Quartò quia post vadium adiudicatum infirmatus fuit. Quintò, quia modicum ante ingressum campi se militem fieri fecit. Sextò, quia quamuis esset defensor militum, crudeliter inuasit aduersarium suum & pedester, licet habuisset auantagium si equester fecisset. Septimò, quia licet Carrouge esset debilis propter febres quas longo tempore habuerat, & apparebat seu appareret dictus Iacobus robustus, tamen

† Nemini sua fraus prodesse debet. l. siue hæreditaria. ff. de nego. gest. l. nō solum. ff. de noxa. alt.

* Absque) sed non de venditione perfecta sun dus erat hypothecatus reali & immobili hypoteca, eadem ratio ac perpetua seruitus sit per fundo redempta, quare hæc breuis distinctio non sufficit, dicendū vt dixi in consue. Parisien. §. 110. C. M.

† Criminis) scilicet adulterij vt. su. eo. q. 76. q. 79. infr. q. 86. in fi. C. M.

Præsumptiones quæ habebantur contra dictum Iacobum le Gris occisum in duello.

Præsumptiones contrariæ quæ faciunt pro eo.

Nemo præsumitur immemor suæ salutis: epist. inter claras. §. petimus ergo, C. de sum. trinit. & fide cath.

**Duello) supr. q. 85.*

men deuictus fuit ipse Iacobus, quasi miraculosè, quia non poterat se dictus Carrouge iuuare. Octauò, quia vxor Carrouge constans fuit semper dicendo factum euenisse, tam in puerperio quàm die duelli: ad quod duellum ducta fuit super curru: sed cito per Regis præceptum remissa. Nono, quia debiliter fuit locutus Præsidentibus cum ipso de concordia loquentibus. Decimò, quia semel me interrogauit an de iure & facto suis dubitare, quia me cogitare videbat. Vndecimò, quia mihi dixit quod cum audiuit rumorem quòd Carrouge volebat ipsum prose qui super hac causa, fuit citò confessus presbytero. Sequuntur præsumptiones pro ipso. Primò, quia semper affirmabat & per iuramentum nunquam fecisse, & Deum deprecabatur vt ipsum iuuaret in ipso negotio, secundum quod bonum ius habebat, & non aliàs, & hoc fieri vidi per ipsum vicesies, & die duelli fecit. Secundò quia fecit deprecari in omnibus religionibus Parisijs, vt deprecarentur pro ipso Deum, vt ipsum iuuare vellet secundum bonum ius quod habebat, & secundū quod erat innocens de illo facto, & quòd nunquam fecerat, & non aliàs: & sic fecit die duelli. Tertiò, quia erat homo boni status & honesti. Quartò, quia nemo immemor suæ salutis &c. Quintò, quia Dominus de Alenconio scripserat Regi, & dominis auunculis suis dictum Iacobum non esse culpabilem. Sextò, plures milites affirmabant ipsum fuisse cum Domino de Alenconio tota die continuò qua aduersarius suus dicebat factum eum fecisse, & pluribus diebus continuis ante proximis. Septimò, quia Adam Louel qui dicebatur conscius eiusdem delicti fuerat quæstionatus, & domicella illa, quæ dicebatur fuisse illa die in domo de Carrouge, & nil confessi fuerant, sed dicebant aliqui quòd nolebat aliquid confiteri: tum quia confessus fuerat super illo facto, & vlterius confiteri non tenebatur: tum quia fuisset eius filijs & amicis vituperio, & quodammodo fateretur contra affectionē Domini de Alenconio qui asseuerauetat dictū Iacob. non esse culpabilem de ipso facto: attamē nunquam fuit scita veritas super illo facto.

†Videtur) hæc in terminus consuetudinus Parisiensis & similis vbi sufficit esse coniunctū à latere, nec requiritur descensus à stipite, vt dixi in consu. Parisien. §. 112. C.M.

QVAESTIO LXXXVI.

De adiudicatione facta damnorum, iniuriarum, & expensarum in duello.

NOna die Ianuarij. 1386. fuerunt adiudicata Domi. Ioanni Carrouge pro damnis, iniurijs & expensis per ipsum sustetis in dicto duello *sex millia Francorū.

QVAESTIO. LXXXVII.

Quando conquæstus fiant hæreditagia.

QVæstio fuit hæc. Frater Ioannis de Montmirail, quosdam cōquæstus fecerat immobiles durante eius matrimonio, pòst decesserunt ipse & eius vxor, relicta quadam filia, ad quam per successionem spectauerunt omnia bona ipsorum: pòst decessit ipsa filia, relicto Domino Ioanne eius patruo, nec non Domina de Sarny, & Simoni Buordon, relictisq́; eiusdem filiæ parētibus, ex parte matris suæ in gradu remotiore, quàm esset dictus Ioannes ipsius filiæ patruus: modo quærebatur ad quam spectarent dicti conquęstus immobiles facti per fratrem dicti Ioannis & eius vxorem, an pars dimidia ad dictum Ioannem tanquam hæreditagium veniens à fratre suo mortuo, & alia pars ad dictos Dominam & Simonem, vt hæreditas veniens à matre dictæ filiæ: vel omnes spectarent ad dictum fratrem proximiorem eiusdem filiæ hæredem. Videtur primò quod spectarent ad dictum Ioannem, per sequentia: nam non fuit hæreditagium parentum dictæ filiæ: sed cœpit esse hæreditagium in personam vbi fecit stipitem: sed fuit conquæstus à parentibus ipsius filiæ: ergo proximior habere debet, vt Ioannes antedictus proximior dictæ filiæ eius neptis. Secundò, verum est dicere, quod non veniret ad dictos Dominam de Sarny & Simonem Bourdon, vt hæreditagiū matris dictę filię, sed vt cōquæstus quem acquisiuerat, & vt hæreditagiū dictæ filiæ in cuius personam cœpit esse hęreditagium, ergo in ipsius hæredes proximiores venire debet, vt in dictū Ioannē.

Videtur † contrarium per sequentia. Primò, quia verum est quòd dicti conquæstus veniunt à patre & matre dictæ filiæ in ipsam: & sic ex duobus lateribus: ergo parentes ipsius filiæ ex parte matris deberent habere mediam, & parentes patris aliam mediam, vt sunt dictus Ioannes & dicti Domina & Simon. Secundò, quia si sine liberis dicti frater & eius vxor decessissent, dicti Domina & Simon successissent dictæ matri, & habuissent partem dictorum conquæstuum, & non dictus Ioannes, cùm sit extraneus dictæ matri, & dictus Ioannes in partem aliam ipsorum dicto Ioanni fratri, & non dicti Domina & Simon, cùm essent dicto fratri Ioanni extranei, nec deberēt esse deterioris conditionis, eò quia filia successit. Tertiò, verum

rum est dicere quod dicti conquæstus facti per dictos fratrem & eius uxorem fuerunt ab ambobus facti, & venerūt ex duobus lateribus dictæ filiæ, videlicet patris & matris: ergo venientes ex latere matris habere debent partem venientem ex latere matris: & venientes ex latere patris, partem venientem ex latere patris. Quartò, non habet locum quod dicitur, quod venientes ex vno latere habere debent immobilia ex illo latere prouenientia. Quintò, non fuerunt conquæstus dictæ filiæ, sed hæreditagium: ergo proximiores haberē non debent, sed venire debent ex vtroque latere: scilicet parentes eius matris medietatem, & parentes patris aliam medietatem, cùm proueniant ex illis lateribus. Sexto fiscus* habet antequā illi de latere matris partem venientem ex latere patris, & è contra. Et sic fuit dictum in Castelleto nemine contradicente, de quo fuit appellatum per dictum Ioa. & finaliter renunciatū. Sic res transiuit in rem iudicatam, per prædicta solue contraria.

QVAESTIO LXXXVIII.

Supernumerarij non habent causas in requæstis palatij, nec sunt immunes à sex solidis pro sigillo, trauersis & passagijs.

DVodecima die mensis Februarij anno domini. 1386. fuit quædam ordinatio facta per Regem. 16. mensis Ianuarij eodem anno, & in præsentia Dominorum Ducum Bituricen. & Burgundiæ in Parlamento publicata, continens in substantia quod illi qui sunt de consilio regio extra † numerum & vadia, non gaudebunt immunitate habendi causas in Requæstis palatij: & non soluendi sigillum Regium cum impetrant, nec Franchisiæ non soluendi pedagio per regnum Franciæ.

QVAESTIO LXXXIX.

An plures proijcientes vadia in causa duelli à parte sint recipiendi.

DEcimaquarta die mēsis an. do. 1386. in causa duelli, tunc pendente & placitata in Parl. inter Dom. Petrum dictum le Baudouyn militem appellatū ex vna parte, & Dominum Leonem de Arrarijs aliàs de Arenarijs militem appellantē ex altera, Dominus de Hangest vnà cū dicto Leone proiecit vadium suū: & dominus Regné frater dicti Petri, proiecit vnà cū fratre suo defendendo, Sed pro parte dicti Pe. fuit requisitum q. dictus de Hangest emendaret dictam proiectionē per rationes sequentes. Primò, quia diem non habebat dictus Dominus Pet. contra dictum de Hangest: sed solum contra dictum Leonem. Secundò, quia accusatus erat dictus Petrus per dictū Leonem in causa vadij: sic simul & semel per aliū accusari nō poterat. Tertiò: quia interesse* q̄d habebat dictus de Hengest erat nullū, quia extraneus defuncti qui dicebatur per præceptū dicti Petri occisus. Quartò, vt aduoatus non poterat prætendere proiecisse: tū quia non fuerat requisitus super hoc per dictū Leonē: tū quia Leo erat sanus & hilaris, & quia ad aduoatum non spectabat proijcere vadiū, nec in ipsum deuictum fieret executio, sed in aduoantē sic apparebat totum iniuriosum, & sic debebat emēdare: nā vt pars facere videbatur per hoc aduoando facta quæ proposuerat aduoatus cōtra dictū Pet. Quinto, sic fuerunt plura vadia, proiecta in causa duelli inter Do. Comitē Sabaudiæ appellantē ex vna parte, & Marquisiū de Saluces appellatū ex altera: hoc fuit cōtra ius & rationē: & quāuis non fuerint reprehensi, proijcientes nec condēnati, hoc fuit, quia non fuit cōtra ipsos cōclusum. Finaliter per hoc mihi placitanti fuit dictum per Curiā, eo quod in præteritum fuerat toleratum vadiorū proiectio facta ab alijs quā à parte appellante absq; punitione seu amenda dictus de Hangest nō emendaret: sed fuit prohibitum ne de cætero aliquis proijceret, nisi partes principales, † & q̄d aduocari nō cōsuleret de cætero contrariū.

QVAES. XC.

An sit peculium ex parte appellati* non dementiri appellantem. †

VIdetur quod sic. Primò, quia videtur caueri in stylo quod sic fiat. Secundò quia appellatus non dicens, vel dicere nō faciēs, videtur omittere propter diffidentiā causæ. Tertio, quia dicitur in stylo quod sufficit quod dementiatur appellans per appellatum post proposita per suum aduocatum: & si antè non fiat, non habetur pro cōuicto: vt habetur in titulo de duello, rubrica de propositione &c. Sic innuere videtur quod dementiri debea: post proposita. Credo cōtrariū per sequētia. Primò, quia quod dementiatur est permissum appellato in eius fauorē contra appellantē, qui contra omnia iura & consuetudinē generalē regni Franciæ cœpit viā vadij, & imponit ipsi appellato tanta crimina sicut sunt illa quæ sunt apta ad vadia, ergo si omittat, nō nocet sibi, quia quod est in eius fauorem, &c. Secundò reuera nō permittitur in accusatione ordinaria, siue fiat à parte, siue ab officio, quod pars demētiatur: & sic fieret

* Fiscus) ego semper tenui contrarium, scilicet fiscum excludi, & tādem opinio mea confirmata fuit arresto, & obseruatur, dico in consu. Parisi. §. 147. C.M.

† Extra) tex. l. 1. §. quod autē. C. de collegi. lib. 11. l. ne plures. C. de sacros. Eccl. l. administrātes. § 1. de excusa. tut. Alberi. 2. statu. q. 190. Ang. l. cessante C. de com. ner. & merca. C.M.

* Interesse) requiritur ergo interesse propinquum & graue. C.M.

† Principales) & bene vt tanto minus peccetur. C.M.

* Appellati) scilicet ad duellum.

† Appellātem) id est prouocantem ad duellū.

emendaret pars dementiens. ergo est in causa duelli in fauorem appellati introdu ctum, cui fauori renuntiari potest absque præiudicio: nec videtur non dementiens in causa duelli plus puniri debere, quam in accusatione ordinaria. Tertiò pars appellans non potest de hoc conqueri, eò quia non dementiatur: quia fit ei honor & fieret dedecus de contrario. Quartò nõ cauetur in stylo † quod sit necesse quod demẽtiatur aliquis, aliàs quod ex hoc pars lucretur. Quintò, quod commodum ex hoc potest reportare pars appellans, quod ex hoc adiudicaretur duellum, non quia hoc esset nouum inducere casum adiudicandi duellum, quod esset contra omnia iura mundi, consuetudinem & ordinatio nẽ Regis Philippi Pulchri, quod pro confesso haberet pars appellata, non quia negauit proposita per partem suam aduersam fore vera & se defendere &c. ergo patet quod non confitens factum non habetur pro conuicto, quia non est habendus pro conuicto, nisi in campo conuincatur, vel nisi cõfiteatur factũ: sed constat quod in campo non fuit conuictus, nec confessus per prædicta, ergo, &c. Sextò si aliquod commodum posset reportare. hoc esset in casu quòd duellum adiudicaretur per Curiam, quia in hoc casu concludit pars appellata in duello vadium suum proijciendo.* ergo ante præmaturè peteretur commodum, eò quia non fuit dementita. Per prædicta responderetur ad contraria: & scias quod in dicta causa duelli dicti Domini Petri, non fuit demenditus dictus Leo, & ex eo nihil dixit: nec aliquod commodum petijt eius aduocatus, attamen fuerat dementitus in eadem causa coram commissarijs, qui prius de ea cognouerãt, licet eorum processus fuerat frustratorius: & de nouo fuit dicta causa in curia Parlamenti placitata: & finaliter per arrestũ fuit dictum, quòd non cadebat duellum:

† Stylo) & placet quicquid dicatur supra. in. sti. ti 16. §. 14. vbi dixi. C.M.

** Ad idem facit ff. de vsu. & habit. l. plenum. §. sed & si pecoris, & C. de fidei com. lib. l. cum inter. Ad idem optimè facit. l. i. C. de sacrosanct. Eccle.*

† Admortisari) ego vero puto hæredes ad hoc non teneri nisi specialiter expressum sit & ita nondum cum peritis consului. C.M.

QVAESTIO XCI.

An hæredes testantis teneantur facere admortisari quod ipse relinquit Ecclesiæ in suo testamento.

DEcimaoctaua die mensis Februarij, Ann. Do. 1386. fuit demanda facta per Canonicos Ecclesiæ Parisien. contra hæredes quondam defuncti Episcopi Parisien. Aymerici de Mignac quondam Cardinalis, super eo quod sequitur, & in Parlamento. Dicebant enim dicti Canonici quod dictus defunctus Aymericus quondam Episcopus Parisi. tunc temporis ordinauit inter viuos, & ipso viuente, quòd Ecclesia Parisien. & Canonicis haberent 12. lib. Parisien. inter ipsos diuidendas pro missa celebranda die qua fuit factus Episcopus, & 10. libras Parisi. die cuiusdã Sancti, & vocabatur distributio ipsa inter dictos Canonicos facienda, le double. Et vltra ordinauit quod inter viuos missa quædam celebraretur quodam alio tempore, & quod presbyter celebrans haberet 4. solidos, Diaconus duos & subdiaconus duos: sic essent octo, quæ pro anno ascendũt ad 15. lib. pro ipsis omnibus. Et vltra voluit quòd haberent 40. sol. Parisi. sic in omni erant 60. lib. Parisi. Et ordinauit quod sic fieret, & quandiu vixit à tempore dictæ ordinationis, sic fecit celebrari, & soluit: deinde mortuus est dictus Aymericus quondam Episcopus Cardinalis: & in testamento reliquit dictæ Ecclesiæ Parisi. 40. lib. Parisi. assidendas & leuandas super portũ de Conflans, super quem totidem & vltra acquisiuerat pro dicto seruitio faciendo, & dictis 40. libris soluendis, vt fecerat tẽpore vitæ suæ. Quare dicebãt dicti Canonici, & petebant contra dictos hæredes, vt assiderent dictas 40. lib. super dicto portu,* & facerẽt admortisari. † Et dicebant sic fieri debere per sequentia. Primò supponebãt dicti Canonici q̃d in testamento est pleni or interpretatio facienda, ꝓ quo. l. in testamentis. de reg. iur. & c. cum dilecti. de don. Secundò, quia volũtas testantis est tenenda & spectanda: pro quo. l. nõ in his, & l. volũtatis. & l. Quintus Mutius. & l. si ita scriptum. quæ optimè facit de lib. & posthu. Tertiò, quia consuetudo regni Franciæ est quod Ecclesia tenere non potest aliquem reditum vel immobile, nisi fuerit admortisatum. Quartò, quia dictus defunctus Aymoricus, qui fuerat de Camera inquæstarum in Parla. Dominus requæstarum, Decanus Parisiensis, Episcopus Parisien. & tandem Cardinalis dictã consuetudinem ignorare nõ poterat, sed benesciebat. Quintò, quia consuetudo patrisfamiliàs est attendenda, iuxta. l. quæsitum. l. nummis. & l. si seruus seruum. §. fin. & l. vel vniuersum. ff. de leg. primo. Ex quibus concludebant dicti Canonici, quod attento, quòd dictus quondam Episcopus sic soluerat in sua vita, & sic etiam volebat fieri post mortem, quòd aliàs fieri non poterat, nisi admortisatione facta, & quòd sciebat ipsa non facta

dictos

dictos Canonicos non posse tenere dictũ reditum: & quòd aliàs fieri nõ posset seruitium, nec pecunia solui, vt ordinauit, quæ fuit eius voluntas: & sic debet coniecturari quòd voluit admortisationem fieri per suos hæredes. Item & maxime, quia si Canonici hoc facerent suis sumptibus, non haberent aliquid à defuncto, quia tantum eis constaret quantum reditus valet & ascendit. Item si darent medietatem illarum 12. librarum, & illarum 25. lib. & 60. solidorum Parisi. pro admortisatione quę tantundem ascendit, non posset fieri seruitium, nec solutio vt defunctus voluit. Item nos non sumus in legato simpliciter facto de vna domo. 70. lib. Pari. pro seruitio faciendo. Sed in legato facto per dictũ Episcopum, voluntate cuius per prædicta coniecturata necesse haberent hęredes facere dictam admortisationem. Item allegabant prædicti Canonici arrestũ prolatum in diebus trecensibus pro Religiosis de Clereuaux, contra defunctum Robille. *Nec obstant per hæredes seu executores dicti defuncti in contrarium opposita: Primò, quia testator simpliciter legauit dictas 40. lib. non dicendo admortisandas vel non admortisandas: sed simpliciter, nec per hoc videtur hæredes suos onerasse: nec fecit in veritate de admortisatione, quia voluntas coniecturatã per prædicta astringit executores, & hæredes ad hoc. Secundò non obstat quòd legatum affert commodum dictis Canonicis, & quod acceptauerunt, quia nullum commodũ afferret, nisi esset admortisatum: & quia acceptauerunt cum suo iure, modo sic est quòd iure tenentur hæredes & executores ad admortisationem, per prædicta. Tertiò non obstat quod fortè Domini temporales nolent admortisare: quia posito quod nolent, soluant hæredes & executores æstimationem admortisationis: iuxta. l. sed & si res. cum suis non de leg. 1. l. fideicommissa. §. si seruo. &. l. no. dubium. §. fin. de lega. 3. ad hoc. l. in testamento. de condi. demon. Quartò non obstat quod dicunt, quod in capitulo antequam Canonici acceptarent dictum legatum, dictum fuit eis quòd non admortisarentur eisdem dictæ. 40. libræ: & tamen acceptarunt legatum, quia posito quod ita sit, non per hoc renuntiauerunt iuri quod eis competit & competebat ex coniecturata voluntate defuncti super admotrizatione petenda. Quintò non obstat quod dicunt, quòd in camera cõputorum fuit per sententiam dictum cum maturo consilio, quòd hæredes defunctorum qui reliquerant Ecclesijs reditus & res immobiles pro seruitio faciendo pro eorum animabus, ponebantur in manu Regia ob defectum admortisationis, non tenebantur admortisari facere ipsis Ecclesijs, quæ eos in garendum vocauerunt, quia quod tenerentur, non apparebat ex voluntate coniecturata testantium, quod vellent eorum hæredes vel executores ad hoc teneri: sed forte apparebat in aliquibus contrarium expreßè relinquendo non admortisata vel simpliciter.

QVAESTIO XCII.

An sufficiat destinatio ad comparendum supra locum in casu nouitatis.

FVit pronuntiatum in Parlamento nona die mensis Martij, Anno Do. 1386. pro Archiepiscopo Turo. contra Decanũ & Capitulum Turonen. quod dictus Archiepiscopus sufficienter comparuerat super locum in executione cuiusdã querimoniæ factæ ex parte dictorum Decani & Capituli per literas destinationis, per quas destinabat ad hoc quod quidam ibidem compareret in rollis dicti Archiepiscopi: licet illa destinatio non contineret hypothecam bonorũ dicti Archiepiscpi. *Respondet obiectis.

QVAESTIO XCIII.

An procuratio continere debeat diem.

ITem fuit dictum eodem anno & die, quòd sufficienter erant dicti Decanus & Capitulum comparentes supra dictum locum per Procuratorem, licet eorũ procuratio non contineret diem. Ratio in vtroque, quia ambæ partes aduonauerunt quod factum fuit supra locũ, & satis constabat, quòd tam destinatio quàm procuratio de eorum voluntate processerat.

QVAESTIO XCIIII.

An non comparens personaliter in causa appellationis causam amittat.

ITem fuit dictum in eodem Parlamento pro Episcopo Parisiensi contra quendam quod ipse quidem ceciderat à causa suæ appellationis eò, quòd personaliter non comparuerat in ipsa: licet fuit dictũ quod compareret personaliter ad hoc, vt caperetur in principali coram dicto Episcopo, in quo principali comparere nolebat timore scalæ & prisionis.

QVAESTIO XCV.

An Aduocatus vel Procurator à taillis se poßit exemptare prætextu scholaritatis.

Item

ITem dicta die. 9. mensis Martij fuere lectæ literæ in dicto Parlemento continentes, quod Rex mandabat omnibus suis iudicibus, quod Aduocatos & Procuratores non permitterent practicare in suis Curijs, qui se volebant eximere à suis talijs, prætextu scholaritatis.

QVAESTIO XCVI.

An Rex Franciæ in collationib. beneficiorum per eum factis possit decretũ apponere.

ITem die dicta. 9. fuit placitata quædã causa pro quodam Britone vocato magistro Herueyo, cui quidem Herueyo dederat Rex Franciæ quandam Capellam in villa seu diocœsi Paris. quæ ad suam collationem spectabat. Sed thesaurarius sanctæ Capellæ dicebat, quòd postea illam dederat cuidam Capellano dictæ Capellæ Hugoni nuncupato, & dicebat collationem eius præualere rationibus sequentibus. Primò, quia Rex Franciæ commiserat dictum thesaurarium ad dandam Capellanis dictę Capellæ beneficia vacantia in villa & diocœsi Paris. ad dicti Regis collationem spectantia: volueratq; † supposito quòd ipse Rex daret postea quòd ipsius collatio esset nulla: & super hoc suum decretum apposuerat, nisi faceret mentionem* de commissione per ipsum dicto thesaurario facta super hoc. Secundò dicebat, quod ratio huius concessionis fuit, quia dicti Capellani ad eius Regis titulũ promouebantur ad sacros ordines, posito quod nullum tenerẽt beneficium. Sic tenebatur eisdem prouidere. iux. c. Episcopus de præben. aliàs omnes Capellani recederent de dicta capella, ne intrarẽt alij. Item allegabant arrestum latum, an. do. 1356. pro quodam nominato Nicolao, cui per thesaurarium in casu simili fuerat collatum quoddam beneficiũ post collationem factam per Regem: de eodem tamen per vnum diem cuidam nominato Philippo qui possessionem eius adeptus fuerat: per quod arrestum fuerat dictum collationem factam dicto Nicolao fore validam, &c. In cuius contrarium allegabat dictus Herueyus dicendo sequẽtia. Primò, quia quamuis Rex dedisset dicto thesaurario talem commissionem: tamen non ligauerat manus suas quin maior potestas remaneret penes ipsum, iuxta. c. dudum &, de. præben. lib. 6. sic per collationem factam dicto Herueyo ius fuerat sibi quæsitum. Secundò, quia tale decretum non poterat efficere collationem quæ erat quid spirituale quod decretum fuerat à Rege qui est persona laica impositum: nec tantam habebat potestatẽ super eius collatione, vt Papa super collationibus suis in reseruationibus suis & decretis apponendis. Tertiò, quia Herneyus habebat priorem datam & possessionem, quæ possessio confert in collationibus factis à Laicis: dicebat thesaurarius in contrarium replicando, quòd Rex nõ erat simpliciter persona laica, sed spiritualis, quia vnctus. Itẽ quod possessio nil conferebat in iure quęrendo in beneficijs, sed solum collatio, licet spectaret laico. Partibus auditis fuerunt partes in arresto appunctatæ. Et fuit dictum 16. die Martij. Anno quo supra, collationem factam per dictum thesaurarium fuisse & esse bonã. Et fuit dictus Hugo manutentus in possessione & saisina ipsius, &c.

† Voluerat, que.) sed hodie non, sed ipse Rex confert.

** Mentionem) imò sine hoc Rex potest derogare Vt infra q. 190. C. M.*

Præsentans se coram intimato non coram iudice in causa appellationis in patria consuetudinaria amittit causam. Facit. l. fi. C. de offi. assesso.

† Sed) Hæc seruatur, Si tamẽ adiornaretur d. iudex dummodo non intimaretur nõ tenere

QVAESTIO. XCVII.

An appellans, non se præsentans coram intimato amittat causam.

ITem placitaui in Parlamento anno domini. 1386. quod si appellans non se præsentauerit contra intimatum: sed coram iudice si in patria consuetudinaria, quòd nullam ex hoc habere debet vtilitatem intimatus. Prima ratio, quia non est pars principalis, sed iudex. Secunda, quia supposito quod intimatus non fuisset, se posset cum iudice adiungere. Tertia, quia si me non præsentarem in patria consuetudinaria coram iudice, amitterem causam meam, etiam erga intimatum, supposito quod me contra ipsum præsentassem, secundũ quod fecerunt Magister Ioannes Delfy, & Magister Vincentius Leoparsy qui se non præsentarunt contra iudicem. Sic ergo à contrario nil amittet se præsentans coram iudice, supposito quod se non præsentet contra intimatum. Item fit ei intimatio si sua crediderit interesse. Sic seruabatur antiquitus per arrestum, vt in fine tituli de præsentationib. in stylo Parlamenti. Tamen mihi hoc placitanti fuit dictum quod hoc dicere erat seminare errorem, & quòd amplius non dicerem, sed non fuit per arrestum dictum.

QVAESTIO XCVIII.

An aduocatus sit cogendus vt testis, & idem in procuratore ad requæstam partis aduersæ.

ITem eodem Parla. fuit dictum, sed non per arrestũ, quod aduocatus & Procurator causę ꝑduci non possunt p aduersariũ in

in testem, nec cogentur de hoc.no.in.c. Rom.de test.lib.6.&.l.mãdatis.eod. ti.ff.

QVAESTIO XCIX.

An appellantes à Bailliuo sub alternis iudicis, ad Bailliuum vel iudicem Regium teneantur facere adiornare Bailliuum à quo appellant, vel sufficiat facere adiornare Dominum Bailliui.

Videtur quod sufficiat facere adiornare Bailliuum, quia eum non potest Dominus desauoare, sed ipsum repræsentat. Secundò, quia sic vsum fuit. Tertiò fuit arrestum latum quod sufficit adiornare Præpositum de Rochefort, à quo fuerat appellatum supposito quod non fuerat adiornatus Dominus de Rochefort, videlicet Dominus de Riparia, Dominus de Rochefort. Sed † videtur contrarium. Primò, quia ordinationes Parlamenti dicunt contrarium, scilicet quod necesse est dominum adiornare cum intimatione, vt habeat Bailliuum repræsentare, quæ ordinationes ligant omnes & sunt exemplum pro alijs. Secundò Dominus soluere emendam, non Bailliuus: ergo Dominus habet interesse, vt sciat fuisse appellatum ad finem quod sustineat. Tertiò non curaret Bailliuus qui emendam non soluit, vel mutari potest. Nec obstat quod supra dicitur de Præposito, eò quod Dominus potest eum desauoare, & quia non repræsentat Dominum immediatè, sed haberet soluere emendam, quia firmarius* hanc causam placitaui, & est in arresto.

QVAESTIO C.

Alia.

Fvit quæstio ventilata in Parlamento, anno quo supra, videlicet an aliquis Dominus Ecclesiasticus, vt Abbas de Corbie, se dicens exemptũ ab Episcopo Ambianen. & habere iurisdictionem exemptam ab ipso Episcopo spiritualem in dicta villa de Corbie, se possit conqueri in casu nouitatis, eò quod dictus Episcopus non reddidit sibi quendam Cler: cum ad sui requestam commorantem in dicta villa qui captus fuerat per Bailliuum Ambian. & reddiderat dicto Episcopo, vt ordinario qui ab eo ipsum requisiet it: & quẽ dictus Episcopus dimiserat abire. eò quod nil sciuit contra eum dicere dictus Bailliuus, videtur quod non † per sequentia. Primò, quia dictus Episcopus est de iure communi fundatus: nec apparebat de exemptione antedicta. Secundò, oportebat antequam Episcopus haberet facere redditionem ipsius, supposito quod fieri deberet redditio, quod quæreretur an deliquisset necne: aliàs diffamaretur, si aliàs redderetur, per nota per Io. An. in.c. pastoralis. super verbo, de mora. de re iud. in Cle. Tertiò quicquid dicãt iura Ciuilia & Canonica, remissio in criminibus nõ habet fieri, nec astringitur ad faciendum requisitus: sed si non faciat, recurratur ad suum superiorem non ad querimoniam: iuxta not. super illo verbo, de more. in. d. c. pastoralis. per Io. An. Quartò non dicebat Abbas quod dictus Clericus deliquisset, maximè in iurisdictione sua. Quintò cognitio spectabat ad Episcopum, cuius esset iurisdictionis ipse Clericus, an suæ vel Abbatis: iux. l. si quis ex aliena iurisdictione. ff. de iudi. &. l. ex-quacunq;. ff. si quis in ius vo. non ierit. Ex aduerso fuit debiliter replicatum. Et fuerunt partes appunctuatæ in arresto.

QVAESTIO CI.

An Marescballi soluant emendam.

ITem nota quod anno, quo supra fuit dictum in Parlamento per Dominũ Stephanũ de Grangia, quod Marescballi soluerent emendam, cùm ab ijs appellabatur: vel ab eorum Præposito, & quod non habebat ressortum, & quòd emenda semel in tali casu fuerat donata Magistro Guiller. de Plantis. Ad idem le concierge du palai, fuit condemnatus ad emendam, eò quòd malè iudicauerat Bailliuus suus, à quo fuerat appellatum in Parlamento: & fuit arrestum prolatum super hoc in Parlamento initiante Anno domini. 1388.

QVAESTIO CII.

An defuncto fieri possit testamentum, seu ordinatio.

ITem nota quod eodem anno in Parlamento vidi quandam commisionem Officialis Senonen. tunc Archiepiscopo Senonen. existente Domino Guidone de Roya: per quam mandabat fieri testamentum & ordinationem cuidam de subditis suis qui intestatus decesserat: * per quam quidã curatus subditus suus & defunctus curatus fecerat, vt narrabat amicis defuncti conuocatis quandam ordinationẽ seu testamentũ dicti defuncti, narrãdo quod talis defunctus legauerat tali &c. Quod stare nõ potest: quia erat loqui facere defunctos, maxime quia ibidẽ dicebatur, legaui tali & tali &c. Sed illud est damnatũ.

QVAESTIO CIII.

ITem eodẽ an. fuit pro concluso dictũ per arrestũ, q̃ dictus Archiepiscopus nõ habet prisiam † in suo Archiepiscopatu ratione iurisdict. spiritualis. Quæ-

tur ei appellari ad expen. C. M.

* Firmarius.) & multus lucratur & etiam Dominũ exonerare tenetur, sic infr. & q. 118. sed per Const. Carol 8. prohibitum fuit facere repræpositos firmarios, & statutum vt facerent in gardas id est meri & puri officiales iurisdictionis cẽdi, alio finere ceptore: sine redeptore multa rũc ostituto: & bene, quãuis ea executionẽ effect executa in multis locis tẽpore iuridici. cõsensus Trecẽsis anno. 1536. vbi iussa est realiter exequi. Quare hodie oportet Dominũ ipsum nõ aũt Præpositũ citare. C. M.

† Quod nõ) hæc vera, quia Episcopus iuste requisiuit & fecit, igitur nõ potest dici turbator. Et ordinarius Regius nõ agnoscit exemptos vel extraordinarios Ecclesiasticos sed ordinarios tantum, ad quos solos remittit tanquam iure communi fundatos, & aquibus exemptire missionem petere debẽt. C. M. Facit quod dici solet, neminẽ debere duci in carcerẽ, nisi prius appareat eũ deliquisse l. 2. c. exact. tri. lib. x.

*Decesserat) aliàs enim solẽt etiam cadauera defunctorum ab intestato ancarcerare vel tributũ exigere q̃ etiã do. Petrus Lysetus patronatu fisci fungens, ius satanicum esse exclamabat vt vidi & audiui, C. M. † Prisiam) infra q. 246.

QVAESTIO CIIII.

An causæ nouitatis sit remisßio facienda Domino.

ITem 14. die mensis Martij eiusdem anni fuit dictum per arrestum pro Procuratore Regis & Simone Pichart, contra Religiosos sancti Germani de Pratis, quod malè appellauerant à Præposito Parisien. qui tulit sententiam contra eos, & pro dicto Simone: videlicet quod ad dictos Religiosos non fieret remisßio cuiusdam causæ quærimoniæ nouitatis, in qua conquerebatur dictus Simon de ipsis quorũ erat subditus. Et fuit ratio, quia etiam conquęstus fuerat de quodam nomine Andrea vnà cum ipsis religiosis cuius causæ cognitio debebat remanere penes dictum Præpositum: & sic trahebat cognitionẽ causæ inter dictum Simonem & religiosos: quia causa non poterat nec debebat diuidi, nec eius continentia. Item & per hoc non obstabat quod inter subditũ † & dominum non cadit nouitas nec querimonia nouitatis, &c. quia hoc verum est in casu quo non est querimonia, nisi inter dominum & subditum solum: sed si esset inter subditum ex vna parte & dominum, & alium ex altera, cuius alterius debet habere Rex cognitionem per præuentionẽ, cum per pręuentionem habeat cognitionem casus nouitatis, illa cognitio attrahit ad se cognitionem quærimoniæ domini & subditi: ne fiat diuisio continentiæ causæ, vt erat hic. Item nec refert an petierit remisßionem ille alius vnà cum Religiosis dictis: & quod sit subditus religiosorum cum ipsis: nec causæ in quantũ ipsum tangeret, fieri deberet remisßio.

+ Subditum.) Nisi poßit & velit prorsus negare se subditũ, dixi in consu. Pari. ti. 3. adde infra. q. 122. C. M.

** Realis.) supra q. 52. infra q. 291. C. M.*

+ Posset.) Imò constit. Caro. 7. super stilo. art. 32. & Ludo. 12. an. 1499. art. 13. loquitur in rem. Et sic si sit idem facti cadem conclusio libelli, etiam si sint plures simul agẽtes vel simul iuncti habentur pro vno, aliàs semper fiet fraus, quia volens producere 20. testes super vno articulo, suscitant aliquem qui se adiungebat vt quilibet super eodem decem testes produceret. Secus si diuersos fines & libellos haberent, vel diuersa media, quia tam essent diuersa facta. C. M.

QVAESTIO CV.

An literæ status extendantur ad Regem.

VIdi in eodem Parlamẽto quòd quando Rex concedit alicui aliquas status literas, non comprehendit causas, quas habet cum illo cui concedit, nisi de hoc expresse fiat mentio. Ratio, quia in sententia generali non comprehenditur persona loquentis. l. inquisitio. C. de solu.

QVAESTIO CVI.

An posßit fieri arreragiorum prosecutio coram iudice Ecclesiastico.

FVit dictum per arrestũ Curię pro Episcopo Parisien. & quodam de Camera inquæstarũ filio magistri de Garnisionib. Regis consiliario, quod causa non erat realis * sed personalis. & ideo cognoscere poterat Officialis Parisien. in qua petebat dictus filius coram dicto Officiali contra Ioannem Aubigoys iuniorem, quòd condemnaretur ad arreragia certi reditus virtute promisßionis & contractus personalis, cum non concludebat per medium reale, cùm non fuerat in posseßione reditus positus dictus filius.

QVAESTIO CVII.

An plures produci posßint quàm decem testes super singulis articulis.

ITem dictum fuit pro Domino Vicecomite de Thouars, & Domino de Chouars, quòd licet scripsissent in suis scripturis in casu nouitatis, cõtra habitantes Rupellæ, quòd posset † quilibet producere decem testes super articulis generalibus & particularibus. Ratio, quia si quilibet separatim scripsisset, sic fecissent & facere potuissent: nec debuerunt esse deterioris conditionis si simul in suis scripturis scripserunt, quàm si separatim: quia coacti per ordinationem Curiæ fecerũt. Sed certè imo non fuit hoc per arrestum dictum: sed partes fuerũt appunctatæ, quòd partes traderent Curiæ aliquam schedulam super hoc, & Curia aduisaret super hoc. Tamen absque aliqua pronuntiatione super hoc obtinuerunt habitantes in casu posseßionis, nec sciri potest quid egit Curia super hoc incidenti.

QVAESTIO CVIII.

An quis recipi debeat ad allegandum se habere prisiam piscium.

PEr arrestum fuit receptus Episcopus Beluacen. ad saisinam per me pro eo propositam contra Procuratorem mercaturæ & Regium Procuratorem, quòd poterat capere seu capi facere pisces per Belleuacum, vel eius diocœsin transeuntes qui de mari Parisias adducebãtur per mercatores pro vendendo, pro hospitio suo, quandiu erat in Baluaco vel sua diocœsi, iusto precio tamen: pro ipso allegabam l. si quis sepulchrum. in prin. ff. de reli. & sump. fu. l. venditor. §. si cõstat. communia prædi. c. super quibusdam. de ver. sign. c. in aliquibus. in fine de decimis. extrauagan. vas electionis. in. fi. c. 1. de præscri. lib. 6. l. hoc iure. §. ductus aquæ. ff. de aqua quoti. & æsti. cum similibus. & plura exempla quæ poteris videre circa finẽ huius papyri. Item quia est par Franciæ dictus Episcopus, & vsus fuit à tempore, cuius initij non extat memoria.

Qvæ-

QVAESTIO CIX.

An bona Clerici non coniugati in habitu & tonsura condemnati per iurisdictionem spiritualem pro suis demeritis in iurisdictione spirituali diocœsani existentia & temporali Regis spectent ad Regem vel Episcopum diocœsanum.

FVit dictum non per arrestum, sed per concilium † Regium ac peritorum pro Episcopo Parisien. contra Dominũ Guidonem de la Tromoille, Dominũ de Sulyaco, quòd bona mobilia magistri Oudardi Dactainuille Clerici coniugati in habitu & tonsura existentis Parisijs in domo dicti Oudardi in iurisdictione regia temporali, spectabant ad dictum Episcopum in cuius iurisdictione spirituali erant: * qui dictus Oudardus fuerat pro suis demeritis condemnatus per iurisdictionem spiritualem de Montpesier ad carcerem perpetuum.

De gratia litigandi per procuratorem.

QVarta de Febr. mensis an. do. 1386. fuit ordinatum in Curia Parlamenti, Parlamentum tenente Do. Guillermo de Senonis, quòd decætero non reciperentur gratiæ ad placitandum in Parlamẽto, nisi essent sigillatæ, quãuis essent signatæ & offerentur sex solidi † p qualibet litera, &c. Sed hodie non vtimur huiusmodi gratia.

QVAESTIO CX.

An Decanus & Capitulum Parisien. sint exempti à Præposito Parisien.

FVit dictum per arrestum contra Decanum & Capitulum Parisi. pro Regio procuratore, quod tenentur placitare coram Præposito Parisi. & Bailliuo de Corbellio in sua sede de Corbellio, licet non tenerẽtur placitare coram ipso in sua sede Parisien.

QVAESTIO CXI.

Quando processus sunt apportandi ad Curiam expensis communibus.

DIctum fuit per arrestum pro Procuratore Ducis Burgundiæ ac Hospitalaris Hierosolymitani, contra quendam nominatum Simonem, quondam receptorem Prioris Campaniæ Hierosolymitani, quòd quidam pcessus qui fuerat factus coram certis commissarijs à dicto Domino Duce datis, à quorum sententia fuerat appellatum in Parla. per partem dicti Simonis afferretur ad Parlamentum, communibus expensis.*

QVAESTIO CXII.

An Clericus non coniugatus teneatur respondere in Curia Parlamenti.

DIctum fuit per arrestum contra quendam mercatorem Parisien. nominatum Guillelmum, quippe quod responderet in Curia Parlamenti super quodam contractu p ipsum initio, qui dicebatur fraudulosus, quamuis esset Clericus non coniugatus in tonsura & habitu tam etiã parti quæ requirebat annullationem cuiusdam executionis factæ ad Requæstam dicti Guillelmi virtute literarum obligatoriarum sub sigillo Castelleti passatarũ, super dicto cõtractu, quàm procuratori Regio, qui emendam requirebat, &c. Ratio potuit esse: quia fraus † dicebatur commissa in contentis in literis obligatorijs subdicto Regio sigillo passatis: vt fuit aliàs dictum contra quendam de Remis in casu simili per gentes requæstarum.

QVAESTIO CXIII.

An sufficiat in garendum aliquem adiornare ad procuratoris personam.

FVit dictum per arrestum, Dominum Ducem Burgundiæ malè fuisse adiornatum in garendum ad personam procuratoris, & obtinuit congedium & expensas, me placitante. Secundò dictum fuit quòd non tenebatur procurator eius generalis in Parlamento respondere ad summationem super garandia, cùm malè fuisset adiornatus, & congedium & expensas obtinuisset.

QVAESTIO CXIIII.

Nota confesionem parti eidem nocere, aliquoties.

ITem nota quod Aegidius Forestz fuit condemnatus * per arrestum Curiæ in 60. libris Parisi. eò quòd Magister Ioannes Fideil ipsius Aduocatus confessus fuit placitando, quod vnà cum parte sua aduersa, videlicet Religiosis de sancto Pharaone de Meldis concordiam fecerat lite super hoc in Parlamento pendente, & absq; Curiæ licentia. Et tamen quia dicti Religiosi non fuerunt hoc confessi; nec fuit contra eos probatum, non fuerunt in emenda condemnati.

QVAESTIO CXV.

An Episcopus Parisiensis possit suas literas citatorias in causa appellationis in domo Archidiaconi Parisien. facere exequi.

FVit dictum per arrestũ contra Archidiaconum magnum Parisien. pro Episcopo Parisi. quod dictus Archidiaconus non erat admittendus ad possessionem & saisinas suas quibus se dicebat esse, videlicet quod Episcopus Parisien. non poterat citare, seu suas literas citatorias exequi facere in causa appellationis à Curia spi-

† Concilium) quod hodie vocant magnum conciliũ, & sic eorum iudicia nõ erant arresta nec tãta authoritatis vt curia parlam. C. M.

** Erant) imò nõ erant, quia iurisdictio spiritualis etiam si habeat fines & limites. c. quia indicãte de præscriptio. non tamen territoriũ, sicut theologi Angelis probe, ne sunt in loco, sed non de loco, nec locati, quia non conscribuntur loco nec dimensionibus quum sint ritua les, per mobilia quia non sequebãtur personã, spectabant ad Dominum tẽporalis iurisdictionis loci. C. M.*

† Solidi) scilicet Parisi. quum tibodie soluitur pro sigillo Regio, præter alias impensas & moram temporis in præstolando ocium Regẽtium Cancellariam qui etiam quandoque in fauorem aduersarij negant vel substrahũt literas. ad. su. insti. c. 5. §. 9. C. M.

** Expẽsis) Hodie seruatur q expẽsis appellatis. Sẽtentia verò per appellatum vel intimatum. C. M.*

† Fraus) Imò quandiu mercaturam exercet non vtitur priuilegio. Et vidi decidi quod etiã ratione ludi palmæ nõ vteretur. C. M.

** Condẽnatus) est iniquũ, & hodie merito spernitur. C. M*

rituali quam in dicta domo sua tenebat, appellabatur ad dictum Episcopnm vel eius Curiam spiritualem, sic seipsum confitebatur subditum dicti Episcopi quo ad hoc, nec obstat quod dicta domus sua erat in iurisdictione Decani & Capituli † quia eo ipso quod patiebatur dictum Archidiaconum suam iurisdictionem ibidem tenere, quam sciebant vel scire debebant esse subiectam dicto Episcopo, & à quo ad ipsum Episcopum appellabatur, tacitè consentire videbatur dictum Episcopum ibidem posse suas literas citatorias in causa appellationis exequi, nec obstat quod essent exempti, quia Episcopus erat fundatus de iure cõmuni ante eorum exemptionem, & etiam tacitè, quo ad hanc exemptionem eorum renunciare videbantur eò, quòd patiebantur ipsum Archidiaconum tenere iurisdictionem suam in dicta domo à qua ad dictum Episcopum appellabatur. Item dicebatur quod non posset dictus Episcopus dictas suas literas exequi facere in loco vbi tenetur iurisdictio eidem subiecta & à qua ad ipsum appellatur, esset iuri non consonum. Item nec est receptibile quod Episcopus vtatur literis rogatorijs in hoc casu, tum quia fundatus de iure communi in tota sua dioecesi, & quia ridiculum esset quod superior suum inferiorem requirat.

† Capituli) & sic in loco exempto.

*8. dies) vide quæ scripsi in cõsue. Parisi. §. 52 glo. 1. nu. 223. C.M.

QVAESTIO CXVI.

Alia plura notabilia quæ vidi pronunciari in Parla. initiante anno. 1387. Non est consuetudo recipienda, quòd renuncians appellationi infra octo dies soluat emendam. 40. librarum Parisien.

PRimò per Arrestum fuit dictum per Dominũ Arnoldnm de Corbeya primum Præsidentem, quòd consuetudo, vsus, & communis obseruantia per me proposita pro Maiore & Scabinis de Lens, contra Nicasium le Boudre, quòd in villa & Bailliuia Attrebaten. ad cuius consuetudines se regulabat villa de Lens, tenebatur ad emendam. 40. librarum Parisi. appellans renuncians appellationi infra 8. dies:* supposito quòd non appellasset ad Parlamentum non erant recipiendæ nisi emendæ. 60. solidorum cum appellabatur à iudice Regio, & renuntiabatur infra octo dies. Contrarium dicebam, quia non erant contra ius diuinum naturale nec bonos mores: nec inducebant peccatum mortale, sed refrenabant temerè appellantes ab appellationibus temerarijs, & erant solum contra ius partium & contra commodum bursale ipsarum, & etiam quia de iure temerè appellantes in emenda condemnantur. 60. librarum. Sed dicebat Præsidens antedictus, quòd hoc verum quando declarabatur, malè appellatum. Et dicebam quòd satis apparebat malè appellasse cùm renunciabat, propter metum malæ appellationis, nec aliàs sciri poterat an bene vel malè appellasset: nisi cognosceretur de appellatione.

† Preuost) hodie secus vt dixi. su. eo. q. 99. C.M.

* Dominam) quia eo tempore non Dominæ sed proprium (ut pote firmarius) negocium gerebat, ergo Ecclesiastici firmarij & quæstuarij suam tantũ bursam representant. C.M.

† Non sufficit) hodie hæ formulæ non ita scrupulosè exiguntur, quia non solent iudices ita senere vt olim mulctari: sed si mulcta opus fit tunc dictus cõmissarius adiornari debet, fa. infra. eo q. 169. C.M.

QVAESTIO CXVII.

Non est quis recipiendus ad volendum legere in facultate Decretorum de mane, & hora prima Decretum, quamuis sit Doctor.

EOdem Parlamento fuit dictum per Arrestum pro facultate Decretorum contra quendam Doctorem eiusdem facultatis nuncupatum Dominum Amedum de Brollio, quod non erat recipiendus ad volendum legere lectionem matutinalem eiusdem facultatis, quam volebat legere vnà cũ Decreto hora prima, & super lectura Decreti quam volebat legere, cuius lecturæ faciendæ dicebat se obtinuisse licentiam, sed fraudulosè, vt dicebat Decreti facultas ante dicta, & super alijs excessibus fuerunt appunctati in factis contrarijs.

QVAESTIO. CXVIII.

An in causa appellationis sufficiat Iudicem Domini adiornari.

VIdi dici, quod sufficiebat adiornasse le Preuost † de Saisenne qui estoit fermier pour la duchesse de Orleans, en cas de appel: combien que ladicte duchesse ne fust pas adiornée. Ratio quia non representat Dominam* & potest desauoari, & solueret emendam.

QVAESTIO CXIX.

An sufficiat Iudicem adiornare non locumtenen. in causa appellationis.

VIdi etiam dici, quod non sufficit † adiornare aliquem Iudicem in causa appellationis, cuius locumtenens, vt commissarius Regius virtute literarum Regiarum directarum dicto iudici, & eius locumtenenti grauat partem, non autem dictus Index. Ratio, quia facit vt commissarius Regius non vt locumtenens, & grauauit partem, non autem dictus Iudex.

QVAESTIO CXX.

An procuratorium valeat in quo Bailliuus obligat bona Bailliuiatus, non sua.

Vidi

Vidi dici, quòd sufficit quòd Bailliuus alicuius Domini adiornatus in causa appellationis faciendo procuratorium, in hac causa obliget bona sui bailliuiatus: nec sua obligare tenetur, cùm in hoc repræsentet Dominum: & quæ fecit, vt Bailliuus fecit.

QVAESTIO CXXI.

An Dominus subiecto suo dare teneatur Assecuramentum.

Quæstio fuit in eodem Parlamento an Dominus præstaret assecuramentum subiecto suo. Aliqui dicebant quòd non tenebatur, quia non auderet si daret facere de eo iustitiam, ne sibi imponeretur quod infringeret assecuramentum. Et allegabant que le vicomte de Poillignac, non dedit in causa simili. Alij dicebant contrarium: †quia præstare illud non impediebat facere iustitiam de subiecto suo, & allegabant quod Dominus de la Boue, dedit subiecto suo, & Dominus Flammingus de Creuecuer. Finaliter partibus auditis positum fuit in consilio.

QVAESTIO CXXII.

Monachi non succedunt.

Dictum fuit p arrestum quòd quidam Religiosus Cluniacensis non erat admittendus ad dicendum se saisitum, nec ad conquerendum in casu nouitatis de successione cognati sui. Ratio, quia Religiosi non succedunt in patria* consuetudinaria.

QVAESTIO CXXIII.

An Dominus teneatur ratione combustionis † per suum familiarem factæ.

Pro Domino de Folleuille consiliario Regio, scholares de Sorbona fuerunt condemnati ad reficiendum quandam domum quam ab ipsis tenebat ad vitam, sic quòd in ea habitare posset, licet quidã eius cognatus secum morans per suam culpam combusisset eam, & fuit dictus Dominus de Folleuille absolutus super prosecutione quam contra eundem faciebant dicti scholares pro dicta combustione, & fuerunt hincinde expensæ compensatæ. Contra dictum Dominum optimè faciebat. l. videamus. in prin. ff. loca.*

QVAESTIO CXXIIII.

Quid operentur verba, non obstant quæ les parties ne soyent des iours dont lon plaidera lors.

Dictum fuit pro Domino de Neuery, contra Dominam du Mes, quòd anticipatio sua in causa appellationis quam fecerat dicta Domina, erat bona non obstante quòd diceretur in ea quod adiornaretur Domina ad certam & competentem diem præsentis Parlamenti, non obstante quod sederet & non dicebatur extraordinaria, & tamẽ ordinarij erant venturi & assignata fuerat dies extraordinaria. & ratio fuit, quia dicebantur, quæ nõ obstant que les parties ne soyent pas des iours dõt lon plaidera lors, q̃d sufficiebat.

QVAESTIO CXXV.

Quid si anticipatio in causa appellationis nõ sit bona: an per hoc releuetur appellans.

Item dicta Domina nõ releuauerat suam causam appellationis. Ex quo dicebát aliqui quod Magister Ioannes de Nulliaco aduocatus pro ipsa imprudenter impugnabat anticipationem Domini de Neuery, per quem releuata erat dicta Domina à releuatione suæ causæ appellationis. Ratio, quia si dictum fuisset quod anticipatio non esset sufficiens, oportuisset quòd dicta Domina quæ non releuauerat suam appellationem soluisset emendam, & quòd esset sua appellatio deserta, tum quia non releuarat: tum quia non fuisset per anticipationẽ releuata, cum non esset sufficiens per Præpositum dictę Dominę: & sic oporteret dicere. quia aliàs quid fieret de appellatione, & sibi imputaret Domina quare impugnasset anticipationẽ, quamuis dictus de Nulliaco diceret contrarium: quia siue bona siue mala esset anticipatio, erat Domina releuata ab impetratione adiornamenti in sua causa appellationis, quia intra tres menses à tempore interpositæ appellationis suæ fuerat ipsa anticipatio impetrata. hoc tamen nõ fuit decisum, eo quòd anticipatio fuit dicta bona & adiornamentum virtute ipsius factum bonum.

QVAESTIO CXXVI.

De beneficio procuratoris Regij.

Dictum fuit in eodem Parlamento quòd beneficio procuratoris Regij pars procederet adiornata, licet esset adiornamentum minus sufficienter factum tam ad requæstam procuratoris quàm partis secum adiunctæ: eo fortè quia non continebat ad diem extraordinariam, sed ad certam & competentem diem. & fuerat factum ante dies ordinarios ad diem extraordinariam: nec haberet contra partem congedium pars ordinata. Sic aliàs vidi in materia regaliæ, vt suprà.

† Contrarium) & bene quicquid dicant imperiti formularij. C.M.

** Patria) nec monasterium pro eis, idem generaliter etiam in patria iuris scripti Guil. Benedict. Rep. c. Raynutius. ver. & vxo. no. adela. nu. 220. de testa. Idem de Rhodiensibus, seu Maltẽsibus, vt dixi in consu. Parisi. §. 152. C.M.*

† Cõbustionis) Roma. consi. 401. Alex. consi. 90. lib. 1. vbi dixi. C.M.

** Loca) ideò valde suspectum est illud arrestum C.M.*

Inhibitione quis vtatur de cætero his verbis ad Perla. futurum, pro suis diebus ordinarijs.

Negligens nō debet esse melioris conditionis quam diligens. ar. l. seruus. ff. quod vi aut clam.

QVAESTIO CXXVII.

Ex æquitate Curiæ adiornamentum dictum bonum.

Dictum fuit adiornamentum bonum quod fuerat factum ad Requæstam Domini Guillelmi de Retel contra Dominum de Amboise, licet ante Parlamentum fuisset impetratum exequendum ad dies ordinarios Parlamenti proximè tunc futuri à data adiornamenti: quod fuerat executatum 17. die mensis Decemb. Par. la. tunc proximè futuri à data dicti adiornamenti ad dies ordinarios Parla. futuri dicti mensis Decemb. Et fuit ratio æquitas Curiæ, quia communiter seruien. & non partes vocant dies suos ordinarios Parlamentum, & fuit error seruientis non partis: & tunc fuit facta inhibitio per Parlamen. ne de cætero vterentur his verbis ad Parlamentum futurum pro suis diebus, & si fecerint seu facerent, esset vel diceretur adiornamentum nullum de cætero, & fuerat factum in Pictauia dictum adiornamentum.

QVAESTIO CXXVIII.

Quando accordatum obstet.

Item dictum fuit pro Domino Ioan. de Hames, contra Ioannem Cossart, quod dictus Cossart non erat recipiendus ad proponendum accordum factum inter ipsum & dictum Dominum de Hames, vt dicebat, eo quod dicebat mediante dicto accordo ipsum Cossart pecuniam soluere debere intra certum terminū, quam non soluerat: & etiam quia licet retinuissent partes licētiam Curiæ, nondum erat accordum per Curiam passatum.

QVAESTIO CXXIX.

An faciant interruptionem non petens defectum contra non præsentatum, nec adiornatum in eodem Parlamēto.

Eodem anno dictum fuit pro Procuratore Regio & Baudouyn de Mes actoribus, contra Ioannem Becquet: quod licet idem Becquet adiornatus ad arramenta cuiusdam causæ resumenda vel de ferenda, ad diem Dominicam de Quasimodo, non se præsentasset: nec dicti actores, ad quorum requæstam adiornatus erat, cœpissent defectum contra eundem in eodem Parlamento: sed in Parlamento sequenti post dies Ambianenses ordinarios dictarum partium, requisiuissent habere defectum contra eundem, qui non fuit eisdem concessus: sed solum adiornatus in eodem Parlamento ad videndum eiusdem defectum concedi, si concedi deberet, & ad videndum vtilitatem adiudicari. Et pro ipso obtinendo dicebant actores. Primò, quòd obtinuerāt defectum in fine Parlamenti per concessionem defectuum generalem contra non præsentatos. Secundò, quia in eodem anno fecerāt adiornari dictū Baudouyn super vtilitate defectus habendæ: & sic non fecerat interruptionem. Tertio, quia procurator Regius non poterat facere interruptionem, qui erat adiunctus cum dicto Baudouyn. Quartò allegari poterat arrestum latum pro Comite de Dammartin, contra Religiosos de Chalis. Quintò arrestum latum anno. 1384. pro Magistro Ioanne de Dicy contra Magistrum Ioannem de Rumilly. Sextò, quia aliàs prodesset negligentia defensoris sibimetipsi: & diligentia petitoris noceret ipsi, saltem non prodesset. In contrarium allegabatur. Primò, quia actores non cōtinuauerant sua arramenta, vel processus de Parlamento in Parlamentū: sic fecerant interruptionem, nec debebāt obtinere defectum, si interruptionem fecerant, & in Curia laicali cōtinuari debet de die in diem. Secundò allegabatur arrestum latum pro Episcopo Nouiom. contra Abbatem & Conuentum sancti Eligij, quod est in stylo nostro sub titulo de contumacia & defectu & vtilitate ipsorū super actione personali. Tertiò, quia actores debent facere diligentiam, nam rei est fugere, non actoris. Quartò, quia nullā diligentiam fecerant: quia non cœperant defectum in Parla. contra dictum Ioan. non præsentatum, nec ante dies Ambian. Par. sequentes, Quintò, non cœperant adiornamentum, nec in Parlamēto sequenti ante dies ordinarios dicti Parlamenti sequentis pro videndo vtilitatem dicti defectus adiudicari; sed post dictos dies ordinarios & sic non continuauerant debitè de Parlamento in Parlamentum sua arramenta: quia impetrauerant adiornamentum. 24. die Februa. dicti Parlamenti sequentis, ad nonam diem Iunij eiusdem Parlamenti: & sic post dies ordinarios dicti Parlamenti sequentis: & tamen tempus sufficiens habebant ad impetrandū ante Parlamentum sequens. Finaliter dictum fuit quod concederetur defectus, & fuit concessus: & credo quod ratio fuit, quia in fine cuiuslibet Parlamenti dantur defectus contra non præsentatos generaliter: & intra annum cœpit adiornamentum: licet nō petierit

tierit in Parlamento incœpto, nec ante dies ordinarios Parlamenti sequentis.

Item quia in fauorem procuratoris Regij adiuncti, qui non facit † interruptionem.

Item nota arrestum latum pro Magistro Ioanne de Dicy, anno 1384. contra Magistrum Ioannem de Rumilly. Et pro Comite de Dammartim contra Religiosos de Chalis. Item nota quòd licet quis contra non præsentatum non petat defectum expresse: nec adiornamentum in Parlamento quo se non præsentauit: tamen si ante ordinarios Parlaméti sequentis hoc petat, sibi concediditur, post autem non: sed bene adiornamentum pro videndo defectum dare, si dari debeat, & vtilitatem adiudicari. Item nota quòd licet defectus in dicta causa fuisset datus, & dictum quod traderetur Curiæ vtilitas quam petebat pars: tamen defensor obtulit Curiæ quod teneret se pro adiornato & acciperet diem appensamenti quod eidem fuit cócessum, nec soluit defectus, nec expensas: eo quia pars petitoris releuabatur ab interruptione ratione adiunctionis procuratoris Regij. Sic non est arguendū de Arresto. Item nota quod non obstante dicta concessione fuit vtilitas dicti defectus talis adiudicata: scilicet expensarum per quod innuitur nullam fuisse factam interruptionem.

QVAESTIO CXXX.

An contribuere debeant ad fortalicium reparandum habitantes extra.

Dictum fuit per arrestum contra habitantes de Lagny sur Margne, & pro habitantibus extra * villam de Lagny circumcirca, quod hi non contribuerent ad fortificandum dictam villam.

QVAESTIO CXXXI.

Vidua celans bona, perdit beneficium renuntiandi societati, sed non societatem etiam in celatis.

Per arrestum dictum fuit pro Domino Flammingo de Creuecueur contra Dominam Ioannem de Courtenay Dominam quondam de Creuecueur viduā Domini Draconis de Creuecueur fratris dicti Domini Flammingi, quod non vteretur beneficio renuntiationis per eandem factæ post mortem mariti sui supradicti de mobilibus & debitis communibus inter eam & quondam maritum eius supra dictum tempore mortis ipsius mariti. Et fuit ratio: vt credo, quia ante eius renuntiationem bona cœperat & celauerat.† Tamē fuit dictum quod partem suam haberet in bonis mobilibus communibus inter virum & eam tempore mortis viri sui, & etiam celatorum per eam partem haberet.

QVAESTIO CXXXII.

Caueant placitantes, ne quid contra arrestum petant, vel veniant.

Per arrestum dictum fuit contra quosdam Particulares Aurelia. quod emendarent de 60. lib. Parisi. eo quòd Magister Ioannes de Nully eorundem Aduocatus instantissimè contra arrestum per Dominum Arnoldum de Corbie prolatum, petebat Vniuersitatem Aurelian. admitti ad capiendum aduoamentum dictorum particularium, & eos poni extra processum in causa quæ erat ratione contributionis tailliarum & impositionum Aurelis currentium, petitæ per villacenses Aurelian. fiendæ per dictos particulares, qui se Studentes dicebant: & per consequens exemptos, quamuis fraudulosè, vt dicebant villacenses antedicti, & reuera fuit dictus aduocatus super emenda bene calidè & de prope captus. Sed fuit (vt audiui) causa, vt cæteris cederet in exemplum, & quia satis animosus: fuit etiam in Curia multum altercatum, an vnam omnes vel quilibet dictorum particularium emendam solueret, sed decisum fuit quòd vnica solum.

QVAESTIO CXXXIII.

Ordinationis Regiæ effectus super impetrandis adiornamentis in causis appellationum ab interlocutorijs factarū.

Facta fuit ordinatio 22. die Iulij anno domini. 1388. continens sequentia. Primò, quod instrumēta appellatoria ostendantur in Cancellaria ab illis qui voluerint obtinere adiornamenta in causis appellationum ab interlocutoria, vel grauamine factarum, aliàs non obtinebuntur adiornamenta. Secundò, quod grauamina ponantur * in adiornamētis, & quod in ipsis adiornamentis exprimatur an fuerit appellatum ab interlocutoria vel diffinitiua. Tertiò, quod non dabitur adiornamentum in causis attentorum, nisi fuerint commissa † antedicta adiornamenta: & dicatur in adiornamentis facta fuisse ipsa post inhibitionē. Quarto, quod tunc dabitur cum informatione præcedente. Quintò, quòd tunc fiat adiornamentum ad dies ordinarios, ad quos appellatio deuoluitur iure ordinario. Et credo prædictæ ordinationis rationem, ne absque causa fatigarentur Iudices Regij & ad

† Non facit) id est non potest ei obijci nec exigitur ab eo vt redimat à Cancellaria siue à seipso. C. M.

** Extra) sed cō tra. infr. q. 137. q. 338. ad idem. infr. q. 254.*

† Celauerat) nec solum in celatis, sed in totum priuatur, vt dixi in con. Paris. §. 115. C. M.

** Ponantur) renouatum per Lud. 12. anno 1512. ar. 57.*

† Commissa) sed bene datur clausula informandi de attentatis simpliciter & sic de factis ante adiornamentū. C. M.

dies diuersos. Secundum quod fuit Magister portuum & passagiorum regiorum, qui ad instantiam villę Masticonem. fuerat super attentatis adiornatus ad comparendum personaliter, quamuis non essent attentata, quia ante inhibitionem. Sic fuit dictus per arrestum pro ipso Magistro & contra dictam villam, quæ ob hanc causam fuit condemnata in expensis dicti Magistri, me pro ipso placitante, nam Iudex non est adiornandus super attentatis, sed pars ad cuius vtilitatem & requæstam est processum, maximè ante inhibitionem.

QVAESTIO. CXXXIIII.

An decima vini solui possit de pressoragio.

ANno Domini. 1366. & anno. 88. die 7. Septembris fuit pronunciatum pro Episcopo Beluacensi, contra Religiosos de Bores, quod possessiones eorum non erant recipiendæ, in quibus esse se dicebant, scilicet quod erant quitti de decima vini soluendo de pressoragio suam decimam absq; solutione ℘ mera gutta de mera gutta, & ℘ pressoragio de pressoragio.

QVAESTIO CXXXV.

An quis sit recipiendus ad proponendum possessionē, quòd sit in possessione curæ vel beneficij.

ITem nota quod non sunt possessiones receptibiles, quòd quis sit in possessione curæ, † seu beneficij alicuius. ¶ Item non refert an quis dicat se esse in possessione & saisina alicuius curæ, & percipiendi fructus ipsius curæ, & quòd in perceptione fructuum fuit turbatus, vel solùm dicere se esse in possessione & saisina curæ vel beneficij talis ad causam percipiendi fructus eius, &c. nam licet quælibet querimonia sit bene formata in iudicio, & placitando dicat se esse in possessione & saisina beneficij & percipiendi fructus, non videtur tamen bene dicere, quia cōtendit de re merè spirituali, in eo quod dicit in possessione & saisina curæ vel beneficij: vt credo non minus reciperetur per hoc cum dicat percipiendi fructus ipsius, nam (vt quidam dicunt) Curia noluit passare querimoniam super debato * corporis Christi, quia merè spiritua-le. ¶ Item aliud est dicere se esse in possessione & saisina Præbendæ, & dicere in possessione & saisina curæ vel beneficij, quia primum receptibile cum Præbenda contineat temporale: ideo fuit recepta quærimonia Episcopi Pictauen, contra quendam pro quo eram, sed in alio casu non reciperetur cùm esset merè spirituale: vide quod not. c. fi. de præben. in cle.

† Curæ) optime dicit sibi reputarent se procuratores, vt in c. 5. de donat. vel simplices dispensatores iuxta Paul. 1. Corint. 4. Sed eam administrationem conuerterunt in dominationem & prophanationem admiscuerunt. iam dudū cōtrarius vsus inualuit, vt nulli sint litigiosiores, quamuis Pau. 1. Corin. 6. Et. l. ciuilis. C. de testamen. l. consulta. dicāt hot eu esse dedecori. C. M.

* Debato) Oppositum notorium est, & ipse vidi multas huiusmodi lites possessorias admitti præcipue inter Cordigeros & Curatos vicinos: vt insignis illa inter Do. du Bellay Curatum sancti Seuerini actorem in casu nouitatis: contra Cordigeros opponentes, & contrarias super hoc possessiones sustinentes anno. 1531. in requestis palatij: deinde per appellationem in curia, vbi rursus arresto decisum, C. M.

† Alta) sed agere debebat via actionis vt infra annum tenerentur immobilia ponere extra manus suas vt scripsi in cō suet. Parisi. §. 41. C. M.

* Superius) Sci licet. q. 130. C. M.

QVAESTIO CXXXVI.

An quis se & sua bona possit dare aux 300. de Paris.

ITem entre les quinze vingtz, aliàs les 300. de Paris actores ex vna parte, & Episcopum Parisien, ex altera, dictum fuit quod dicti actores sunt admittēdi ad proponendum quòd erant in possessione & saisina, quod quando aliquis donat se & sua ipsis, quod bona eis quæruntur. Cuius contrarium dicebat dictus Episcopus. Et vltra dictum fuit per arrestum quod impedimentum quod in dictis bonis apposuerat dictus Episcopus tāquā in bonis vacantibus in alta † sua iustitia existētib. amouit Curia, ipsum in expensis condemnando.

QVAESTIO CXXXVII.

An habitantes extra villam sint cogendi ad murorum villæ reparationem.

INter habitantes & communitatem villæ de Vernone actores ex vna parte, & habitantes villarum sancti Sulpitij de la chapelle saint Ouyn, & aliarum circum uicinarum ex altera: dictum fuit quo defensores in quantū tangit muros non sunt admittendi, in quantū tangit fossata sunt admittendi, & sunt partes contrariæ, & erat contentio super reparationibus murorum & fossatorum, contrarium videtur superiùs * dictum.

QVAESTIO CXXXVIII.

Nota quòd Abbas plusquam bis in anno potest visitare in Prioratu suo.

INter Religiosos Priorem & Conuentū sancti Martini de Campis iuxta Parisios, ex vna parte, & Abbatem Cluniaci ex altera, dictum fuit quod dicti de sancto Martino non sunt admittendi ad proponendum, quòd dictus Abbas non possit visitare in dicto Prioratu suo plusquam bis in anno: & manutenebitur in possessione & saisina per ipsum allegatis, dictos Religiosos in expensis condemnando,

QVAESTIO CXXXIX.

Nota quòd exemptus reddendus est suo iudici exempto, non ordinario cum concurrunt.

INter Religiosos sancti Germani de Pratis ex vna parte, & Episcopum Parisien. ex altera, dictum fuit quod prisionarius contētiosus redderetur dictis Religiosis. ¶ Item fuit aliàs dictum pro ipsis contra Dominum Iacobum de Leleu, die Mercurij ante Pascha Anno domini. 1387.

Quæ-

QVAESTIO CXL.

Intimatus non debet obtinere congedium.

Dictum fuit per arrestum pro Guioto le Admiral, contra Dominam Aurelianen. quòd ipsa intimata ad requæstam dicti Guioti, non haberet congedium contra dictum Guiotum, licet † ipsius Dominæ non interesset vocari, quia fit intimatio si sua crediderit interesse.

QVAESTIO CXLI.

De prouisione facienda super reparationibus fortalitij, & vadijs capitanei.

Inter habitantes villæ & ciuitatis Nouiomen. ex vna parte, & Episcopum, Decanum & Capitulum dicti loci, & alios ex altera, dictum fuit quod prouisio super contributione facienda pro reparationibus fortalicij villæ & vadijs* capitanei per Decanum & Capitulum, necnon & per curatos dictæ villæ de reparationibus pro sexta parte, donec aliud ordinetur. Quod ad computum commissarij, dabuntur per Curiam pro ipso audiendo. Sic nota quod nihil fuit dictum contra Episcopum, quia Dominus villæ & castrum habet reparare. ¶ Item fuit aliàs dictum similiter contra clerum Beluacen. & plus quia fuit facta ꝓuisio ꝓ vadijs capitanei.

QVAESTIO CXLII.

Cassata instrumenta repugnantia & producens mulctatus.

Inter Archiepiscopum Rothomagen. ex vna parte, & Magistrum Oliuerium ex altera, dictum fuit quod talis vtilitas virtute quatuor defectuum Archiepiscopo & procuratori Regio adiudicaretur, quod duo instrumenta per Magistrum Oliuerium exhibita essent inualida quæ erant incompatibilia, quia vnum continebat ipsum fuisse Auinioni vna die, & aliud cõtinebat eadem die & anno ipsum fuisse Rothomagi, & ibidem fuisse receptum in Canonicum. Item in præsentiam Dominorum assistentium in Cancellaria, Curia cancellauit eò propter hunc errorem & defectum, & causa emendæ Regi adiudicatæ fuerunt 300. lib. & Archiepiscopo pro damnis & interesse totidem, & solueretur Archiepiscopo ante quam Regi.

QVAESTIO CXLIII.

Condemnation faicte par arrest aux religieux des Carmes, & au procureur du Roy, contre Richard de Mes & autres sergens de Chastellet.

Entre le procureur du Roy, & les religieux, prieur & côuent des Carmes de Paris de vne part, & Richard de Mes, Geoffroy de Mes, & Iean Sauary sergens ioy aulx defendeurs de antre, furent par arrest de la court condemnez lesdictz sergens en amende honorable: ce est assauoir ledit Richard nud en pure chemise, & les autres deux nudz piedz, les chapperōs ostez, & en pures cottes: & que en iceluy estat feroyent amenez du chastellet iusques a la croix Hemon deuant le portail de le eglise des Carmes, tenans, ce est assauoir ledict Richard vne torche de Cyre de quatre liures, & chascun des autres vn cierge de deux liures, & demanderoyent pardon ausdictz religieux. Et pour faire vn tableau auquel seront peinctz lesdictz presonnages, ilz bailleront ausdictz religieux trēte francz. Et pour amende proffitable ledict Richard a esté condemné en uers le Roy en cinquante liures, & autant enuers lesdictz religieux: & chascun des autres enuers le Roy en amende de vingt cinq liures, & autant enuers lesdictz religieux, & chascun pour le tout & à tenir prison. Et furent preuez perpetuellemēt de tous offices royaux, & en dommages, interrestz, & despens desdictz religieux, & sera a eulx premierement satisfaict.

QVAESTIO CXLIIII.

An quis sit recipiendus ad cedendū bonis.

Par arrest de Parlement fut receu † le vsage proposé de la ville de Tours, & par icelle que aucun ne est pas & ne doibt estre receu ad cedendum bonis suis, pour la deliurance de son corps quand pour debte detenu est prisonnier, a laquel le payr a obligé son corps qui est contre disposition de droit.

QVAESTIO CXLV.

La donation faicte au mary nulle.

Item nota que certaine donation qui fut faicte au prouffit de messire Bidaut cheualier par sa femme, fut dicte par arrest de la court nulle.

QVAESTIO CXLVI.

An habens procuratorem præsentem non appellantem, possit infra octo dies appellare.

Item nota que par la court fut dit que Iacques Bernier ne estoit* pas receuable a ꝓposer quil pouoit appeller de la court du baillif de Amyēs dedās .8. iours puis que il auoit son procureur presēt au iour de la pronuntiation de la sentence du Baillif. Et fut trouué sur piedz par enqueste que le vsage ne estoit pas vel que il fust receu a appeller dudict bailliage deddans

† Licet) contrarium seruatur, quia intimatio pueræ & formali citatione habetur. Et quotidie appellantes condemnantur in expensas male intimatorum. C.M.

* Vadijs) Id est salarijs. C.M.

† Receu) Scilicet ad probandum, quod erat durum: Sed nō fuit probatum nec quicquam habetur in d. consuetudine postea redacta, & sic non est amplius admissibile quia etiam de iure beneficio cessionis bonorum non potest renunciari vt per Doct. 9. vlt. In stit. de actio. l. vlt. C. qui bo. ced. poss. dixi in annot. ad Alex cons. 37. nu. 6. lib. 2. C.M.

* Nestoit) Hodie hic rigor exolenit & bene, quia à die noticiæ & consilij habiti appellant. adde infr. q. 116. 158. 160. C.M.

huictiours, puisque son procureur auoit esté present au pronuncer au proffit de Iean Quesnet.

QVAESTIO CXLVII.

De prouisione denegata.

+L. ab executore, ff. de appel. & l. ab executione. C. quo. appel. non reci.

PEr arrestum fuit dictum malè iudicatum per gentes requæstarum, quæ fecerant prouisionem illi qui hæreditatem matris suæ vendiderat, & per literas Authenticas confessus fuerat certam summam inde recepisse ab emptore, quia sic apparebat sibi satis prouisum, & quicquid proponebat contra contractum ad eum annullandum, in causæ cognitione.

QVAESTIO CXLVIII.

Quis manens extra regnum non tenetur in Parlamento respondere super personali actione, quamuis super hypothecaria, sic pro rebus in regno existentibus.

PRo Marquisio de Salusses fuit dictum per arrestum contra Dominũ de Vergerio, quòd licet ipse Marquisius, qui domicilium habebat extra regnum, responderet in hypothecaria pro rebus in regno existentibus, tamen non responderet super actione personali.

QVAESTIO CXLIX.

Condemnatio ratione iniectionis manuum in seruientem regium.

ITem nota quòd famulus Magistri Guidonis Boyleaue thesaurarij Capellę sanctæ fuit condemnatus in emenda honorabili & proficua, ratione iniectionis manuum in quendam seruientem, & ad tenendum prisionem, &c.

QVAESTIO CL.

An habeat locum regalia in beneficio in Curia Romana vacante.

PEr arrestum dictum fuit pro Domino Ioanne de Coulemiers, contra Ioannem Varlet, qui se opposuerat collationi dicto Ioanni factæ per thesaurarium sanctæ Capellæ Regiæ, de quadam Capella in Ecclesia sancti Eustachij existente, prætendens sibi deberi virtute gratiæ Apostolicæ, & quod dicta Capella non vacauerat in regalia, & sic dictus thesaurarius vt habens causam, à Rege conferre eam non poterat, Ioanne dicente contrariũ, quamuis in Curia vacauerat, eo quòd ille qui antea immediatè obtinebat dictam Capellam, erat tempore mortis suæ Capellanus Papæ, & abbreuiator Cancellariæ sic in gratia sua Apostolica cadere non poterat. Finaliter dictum fuit quòd malè se opposuerat dictus Ioannes Varlet, &c.

* Ratio) vera est vt confusio litium vitetur quia vna sufficit, vt plene scripsi in cõsue. Parisi. tit. 3. in rub. & §. 64. C. M.

QVAESTIO CLI.

An sit recipiendus ab executore appellans.

DIctum fuit per arrestum contra Roletum le Tendu pro gubernatoribus fortificationis villæ Tornacen. quod non erat dictus Roletus vt appellans recipiendus, eo quòd appellauerat eius vxor ipso absente ab executore arresti Parlamenti executionem faciente, virtute executorij oppositionem non continentis, quia venire debuisset ad remediũ; & etiam quia nesciebat diẽ suę appellationis baptisare.

QVAESTIO CLII.

An adiornamentum in causa appellationis sit exequendum ad dies loci in quo sit expletum à quo appellabatur, vel ad dies alios.

FVit dictum per arrestum, quòd in causa appellationis bene erat adiornamẽtum factum & executatum p Dominum de Villiars, contra Guillelmum Morée, ad dies Masticon. Qui dictus de Villiars appellauerat à Domino Guillelmo de Beaton commissario requæstarum Parlamenti, expletum faciente in Masticonio. Item fuit dictum pro Domino de Tauuay contra Dominum Perceual de Colongne. Qui Dominus de Tauuay appellauerat à quodam seruiente commissario requęstarum, expletum faciente in Pictauia. Eò quòd impetrauerat & exequi fecerat adiornamentum ad dies Pictauien. idem in pari casu de quodam qui appellauerat à commisione Præpositi Parisien. ab executore eiusdem executionem facientein Tholosa, qui exequi fecerat suum adiornamentũ ad dies Seneschaliæ Tholosæ.

QVAESTIO CLIII.

Non est querimonia recipienda contra aliam querimoniam.

PEr arrestum non fuit receptus Dominus de Mery ad se conquerendum in causa nouitatis, contra aliam querimoniam factam & executatam per Guillelmũ de Prenelle, & ad eius vtilitatem. Ratio,* quia Guillelmus fuerat conquæstus ratione iustitiæ per se eleuatæ in sua iustitia, & per Dominum de Mery de facto ad terram concussæ: & sic per suam querimoniam fuerat erecta, & dictus Dominus de Mery cœperat querimoniam vt destrueretur.

QVAESTIO CLIIII.

An oppositio facta contra executionem arresti eò quòd semel ante arrestum fuerat facta solutio, procedat.

Quæ-

IOanni Thibert fuit facta solutio de quodam debito suo, post eius mortem executores eius idem debitum petierunt, & in Parla. arrestum obtinuerunt, sed quia in executione arresti facienda apparuit facta fuisse solutio dicto Thibert: obtinuit cōdemnatus in oppositione † quam fecit contra dictam executionem. Ratio, quia eadē erat persona executoris & Thibert.

QVAESTIO CLV.

Comment le preuost de Paris fut condamné en amende par arrest.

ITem nota, que sur la fin du Parlement qui commença le lendamain du premier de le an. 1387. fut donné vn arrest contra messire Audouyn Chauderon, cheualier, preuost de Paris, au prouffit de vn pouure hōme & de sa femme, par lequel il fut enuers eulx condemné en amende prouffitable de dix liures Parisis, prource que en plain Parlement, apres ce que on eut contre luy plaidé vne cause de appel pour ledict poure homme, & pour vn escolier auec ledict poure homme, ledict preuost vint tout esmeu audict Parlemēt: & en disāt la cause pourquoy il auoit faict prēdre ledict escolier, il dist publiquemēt & par plesieurs fois, qui iceluy escolier gisoit en vn lict euec ladicte femme dudict poure hōme & bien le prouueroit: & lors de la partie dudict poure homme & de sa femme fut requis que ledict preuost leur amendast sur piedz* de amōde honorable & profitable: & pareillemēt fut requis de la partie du procureur du Roy qu il amendast au Roy sur piedz desdictes parolles iniurieuses que il auoit dit en sadicte court, de amende prouffitable & honnrable & furent allegués raisons & arrestz de vn costé & de autre. & mesmemēt qui il estoit notoire à nosieurs, vt iudicib. Plaidoyé fut longoument & grandement de vn costé & de autre: finablement fut la chose mise au conseil se le preuost le amendero it ou non, dont plusieuis de la court & la plus grande partie qui estoyēt de accord que le preuost le amendast sur piedz au Roy & à partie, & furent mel contens de missire Arnoul, qui lors tenoit le siege, & estoit premier presidēt, de ce qui il ne luy fist amender. Car pendant le delay ledict preuost eut vne grace du Roy: lequel luy quitta toute le amende honorable & prouffitable qui pouoit à cause de ce auoir encouru enuers luy: & aussi luy quitta & remeit le amende honnoble qui il auoit peu encourit enuers partie. Et icelle presenta a parta la court, & y fut obtemperé par la court, & par le procureur du Roy a part. Et depuis par arrest fut ledict preuost condemné enuers lesdictz poures conioinctz en dix liures Parisis pour amende prouffitable, & es despens: & ne en eurent point de amende honnorable obstant ladicte grace.

Alia plura notabilia quæ vidi pronunciari in Parlamento, incipiente in crastinum beati Martini. 1388.

† Oppositione) & bene. l. si ful lo. & ibi Paul. de condict. sine causa, Alex. l. imperatores. in fi. de rei udi. consi. 69. lib. 3. C. M.

** Sur piedx) id est sur lecbāp. vt patet infr. eo. q. seq. Sed hic potest intelligi stando non genibus flexis ob dignitatem ne ea priuaretur. C. M*

Nil habet in fœlix paupertas durius in se, quàm quod ridiculos homines facit.

QVAESTIO CLVI.

Quando intelligitur quis esse præsens in sententiæ pronunciatione.

ITem le premier iour playdoyable du parlament commenceant le an mil trois cens octāte huict, lendamain de la saint Martin de hyuer, fut dict par arrest de parlament que Iean de Cōploing ne faisoit a recreuoir comme appellant de certaine sentence donnée contre luy, au proffit de Alips Vandraque, par le balilif de Vermandois, pource que ilico il ne auoit pas appellé, & estoit Gauchier de Carcelles son procureur present a la pronunciation de la sentence, ou qui le valoit, & fut le cas tel. Car quand ledit balillif voulut prononcer ladicte sentence, apres ce que au rolle les parties furent appellées en iugement, ledit Gauchier procureur dudit Iean se leua & sen alla hors de le auditoire, affin que on ne peust dire que il fust present au pronōcer: & toutesfois le oyoit il bien, & scauoit bien que ledit balillif vouloit ladicte sentence prononcer, & ladicte sentence prononcée retourna en iugement: & apres sen alla cōseiller à Lyon pour son maistre sil appelleroit de ladicte sentence, & depuis luy retourné, appella sondict maistre biē huict iours apres ladicte sentence donnée. Et pource que il apparut bien à la court, veu ce cas qui assez fut par partie aduerse conuesse que ce ne auoit esté que vne fraude, fut dict sur piedz † que il na faisoit à receuoir, pource que ilico ne auoit pas appellé. Idem in eodem Parlamento fuit dictum pro Ioanne de Dyci, contra Ioannem de Griuole, quòd non erat vt appellans recipiendus, eo quòd licet ipse de Griuole appellasset, hoc non fuerat illico, licet procuratorem præsentem haberet, sed fuit in crastinum sententiæ latæ. ad hoc facit. l. si in. fin. ff. quan. appel. sit.

† Surpiex) id est sur le camp sed vide quod dixi sup. eo. q. 140. & infr. q. 158.

Quæ-

QVAESTIO CLVII.

Quod quis pro hominibus de corpore non eſt recipiendus ad proſecutionem quærimoniæ nouitatis.

ITem dictum fuit pro Decano & Capitulo Remenſibus, contra Comitẽ Flandriæ & de Rethel, quòd Comes non erat recipiendus ad faciendam proſecutionẽ per querimoniam in caſu nouitatis pro hominibus ſuis de corpore † & habeo arreſtum alibi plenariè. Quare hic nõ plus. Et fuit latum. 5. die Decemb. 1388.

† Corpore) id eſt aſcriptitios, & intellige quãdo Dominus nõ habebat propinquum intereſſe, alias ex quo quaſi poſſidet dictos homines arg. c. authoritate. in ſi. de priuile. in 6 ſa. cõſti. Caro 7. ar. 20. C.M.

QVAESTIO CLVIII.

An illico ſit appellandum.

ITem habitantes de Morenual appellantes à ſententia contra ipſos lata, per gentes requæſtarum pro Domina Aurelian. & quibuſdam Religioſis, ſuper cauſa ſtatus non fuerunt recepti * vt appellantes per Curiam Parlamenti, quia non illico appellauerunt, licet dicerent quòd de ſententia nõ poterant eſſe certi, quia continebant plura membra, & teſtium reprobationes, admiſsiones, & repulſiones, & ſententiam cœperant, vt ſuper hoc deliberarent, nec ad appellandum tardarunt à tempore ſententiæ, niſi per tres vel por quatuor dies, maximè quia eorũm conſilium erat abſens.

** Recepti) quod perquam iniquum fuit nunquam vidi rigorem illum ſeruari, niſi tempore Gui. mi° oie ti quo deiecto ceſſauit, interim multæ bonæ cauſæ afflictæ ſunt, rigor autem ille introductus fuerat ad multiplicandas appellationes ob lucrum multarum quæ habent locum in patriã conſuetudinaria quas Poictus ille in Cancellarium euectus male & inique extendit ad patriam iuris ſcripti cõtra vetera fœdera & libertates Aquitaniæ & totius patriæ iuris ſcripti. C.M.*

QVAESTIO CLIX.

De ſaluo conductu Curiæ.

ITem Domini de Poillinac & de la Voult vſi fuerunt ſaluo conductu Curiæ contra Dominum de Riparia, per arreſtum, in menſe Decemb. 1388. prolatum.

QVAESTIO CLX.

Cum quo quis debeat eſſe aduocatus.

IN Parlamento initiante an. do. 1388. per arreſtum fuit dictum quòd Magiſter Odardus aduocatus Regius † eſſet cum executoribus Cardinalis Laudunen. Prioris S. Martini, & de eodem conſilio, inquantum executio dicti Cardinalis duraret, licet antequam executores dicti Cardinalis locuti fuiſſent dicto Odardo, ſuper hoc Prior nouus retinuiſſet eum de conſilio ſuo tanquam Prior: Ratio decidendi fuit, quia hæreditas iacens repræſentat defunctum, & attento quod de cõſilio dicti Cardinalis ſemper fuerat dictus Magiſter Odardus, erat quaſi continuatio cum eius executoribus. Et idem dictum fuit quòd fuerat de executoribus Epiſcopi Nouionen. de cuius conſilio fuerat dictus Magiſter Odardus retentus, videlicet quòd eſſet cum executoribus Epiſcopi defuncti, de cuius viui conſilio fuerat. Secus tamen eſſet reſpectu aliorum de quorum conſilio ante erat dictus Magiſter Odardus ad nouum Priorem & nouum Epiſcopum, & idem in hæredibus defuncti retinentis dictum Odardum, quia eſſet cum illis de quorum erat prius conſilio, quia eſſet noua retentio per hæredes vel nouos Epiſcopos, non continuatio vt in caſu præſenti: ita dictum fuit in Parlamento initiante. 1390. videlicet quòd licet fuiſſet Magiſter Odardus de conſilio patris Comitis Bononien. & poſt eius mortem fuiſſet retentus de conſilio Domini Petri de Craon, quod eſſet cum dominio dicto Pe. non cum Comite Bononi. qui poſt mortem patris ſui, eum retinuerat, ſed poſt retentionem dicti Domini Petri, niſi in cauſis cœptis tẽpore patris Comitis, nec eſt idem de hæredibus & executoribus.

† Regius) nunquam vidi regios aduocatos ſupremæ curiæ, priuatis poſtulare, ſed nec cõſulere donec Poietus ille anno. 1531. Regius aduocatus factus frequentiam lucroſam conſultationum continuauit: & reliqui deinde ſic fecerunt. Quin etiã idem factitabant quidam libellorũ ſuſupplicum in aula Magiſtri, donec an. 1546. abſtinere iuſſi ſunt. C.M.

QVAESTIO CLXI.

De ſtatu adiudicando in regalia.

PEr arreſtum Magiſtro Clementi primo Regis Capellano, fuit adiudicatus ſtatus Canoniæ & Præbendæ Tornacen. qui habebat titulum regaliæ contra Magiſtrum Ioannem Donati, qui regaliam habebat, & ſubrogatus fuerat in iure de Baudoyn & Ioannem de Trauers: & fuit ratio, quia ille per cuius mortem habebat in regalia dictus Clemens Capellanus, habuerat ſtatum per 40. annos contra illos per cuius mortem habebat dictus Donatus.

Item Donatus qui habebat duos titulos, vnum habebat poſt titulum Clementis antedicti, licet haberet comme vacant per mortem illius, per cuius mortem habebat Capellanus, videlicet de Engueranti ſi per illius, per mortẽ vacaret. Item fuit adiudicatus Magiſtro Ioanni Regnier, de Præbenda Aurelian. contra Magiſtrum Aegidium de Etouteuille, per arreſtum latum die Sabbati 26. menſis Martij. 1388. & ſic fuit vt opponens receptus, quamuis ſe oppoſuiſſet per menſem poſt receptionem dicti Aegidij, quia nullum Procuratorem ſupra locum habebat. Sic etiam fuit cum Nicolao de Pacy de Præbenda Beluacenſi, contra Magiſtrum Ioannem de Tuelles, qui Nicolaus vt opponens fuit receptus.

Quæ-

QVAESTIO CLXII.

An in fide non intrans & homagio per annum & diem post mortem sui prædecessoris amittat feudum.

PEr arrestum fuit dictum pro Simone Spifame contra Dominum de Beauieu, quod feudum de Simone nõ erat confiscatum dicto Domino, quamuis contra dictum Simonem ad hoc tenderet inter alia ex hoc, quod post mortem patris Simonis, Simon non intrauerat in eius fidem & homagium intra annum & diem, cum esset in patria scripti.† Sed feudum iacebat * in reditu per ipsum Dominum reddendo † Parisijs à quo tenebat, & dicebat se fecisse deuerium. Et fuit absque factis contrarijs * datum arrestum, quamuis dictus Dominus proponeret patriæ consuetudinem super hoc.

QVAESTIO CLXIII.

Nota de nimia taxatione emendæ.

FVit per arrestum pronuntiatum pro Ioanne de Vertus de villa de Bannoillet, quòd malè fuit pronuntiatum p Præpositum Parisien. qui ipsum in emenda 500. Francorum aurei condemnauerat, & eius sententiam corrigendo fuit solum in 20. Francorum emenda condemnatus.

QVAESTIO CLXIIII.

De Clerico reddendo vt seruo.

PEr arrestum fuit condemnatus Petrus Courtois Parui ad reddendum † tonsuram Clericalem quam receperat absq; licentia & consensu Decani & Capituli du Paruis nostre Dame Suession. diocœsis, quorum erat homo corporis & seruilis conditionis, &c.

QVAESTIO CLXV.

Super recredentia feudi.

PRo Decano du Puy fuit pronuntiatũ contra Marmat Toulet Dominum de Allegrio, quod fuerat bene appellatum per dictum Decanum à Senescalo Aluerniæ, qui non fecerat recredentiã dicto Decano de quodam castro nuncupato castro inferiori, quod in manu sua posuerat dictus Dominus Allegrio, ac poni fecerat in manu Regia ob defectum homagij q̃d dicebat ab ipso teneri in fide & homagio, cum non constaret, sed in facto iacebat.

QVAESTIO CLXVI.

An per defectum tradendarum scripturarum sit gratia verificanda.

FVit pronuntiatum contra Hustin de Grelonnal, pro Ysabella de Villers, contra quam proposuerat dictus Hustin ipsum Baudoynum maritum suum, fratrem ipsius Hustin occidi fecisse per quẽdam seruientem, & sic eam debere puniri criminaliter ac gratiam dictæ Ysabellæ, pro qua videnda interinari fuerat dictus Hustin adiornatus ad requæstam. dictæ Ysabellæ coram Bailliuo Ambianen. fore subreptitiam, ac partes auditæ super principali in factis contrarijs appunctuatæ ad tradendum scripturas ad certam diem, qua die non tradiderat dictus Hustin scripturas suas, nec comparuerat, sed fuerat in defectum positus, quamuis se repræsentasset dicta Ysabella, ac obtulisset suas scripturas: & talem dicti defectus reportauit vtilitatem dicta Ysabella, quòd ceciderat dictus Hustin de factis suis: sed haberet litis contestationem, & dicta Ysabella faceret facta sua ac probaret: & sic reputata fuit actrix in causa, licet dictus Hustin conclusisset vt actor. Sed ratio fuit quia ab initio fecerat adiornari dictum Hustin dicta Ysabella ad videndum suam prædictam gratiam interinari, licet stulte conclusisset dictus Hustin contra dictam Ysabellam, vt puniretur criminaliter ratione dicti facti tanquam actor, licet debuisset dixisse facta contenta in eius gratia non esse vera, ac eius gratiam subreptitiam facta contraria eidem gratiæ opponendo. Et etiam fuit ratio, quia gratia non debet reputari verificata per talem viam, videlicet per defectum vt delicta puniantur.

QVAESTIO CLXVII.

Quando comparuit dicitur rectè captum.

ITem per Arrestum prolatum ann. do. 1388. mense Ianuarij pro Domino Ioanne de Aumais contra Ioannem & Hugonem de Tournant, fuit dictum quòd interruptionem fecerant, eò quod mortuo Domino Hugone de Tournant, cuius hęredes se dicebant, qui fuerat mortuus circa festum Pentecostes. 1387. quod fuerat 27. die mensis Martij, eodem anno non resumpserant arramenta causæ appellationis, in qua erat appellans dictus defunctus: contra quos Ioannem & Hugonem cœperat comparuit dictus Dominus Ioannes. 27. mensis Iulij Anno Domini. 1388. ad eius vtilitatem iudicari videndam ipsos fecerat adiornari ad 5. diem mensis Ianuarij sequentis. Sed proponebatur cõtra ipsum Do. Ioan. quod nõ cœpe-

† Scripti) nihil est, quia consuetudines feudales Insubriæ locales sunt, & pro maiori parte nõ seruantur etiam in patria iuris scripti, vt dixi in consue. Parisien. i. in rub. C.M.

** Iacebat) id est consistebat.*

† Reddendo q. Dominus dedisset soluendum Parisijs quem creditor à debitore teneret in feudum quod est tam nonum quam rerum vel quasi Dominus ..i. ectus redditus feudalis acquisiuisset feudum super quo debetur. C.M.

** Contrarijs) id est prætensa consuetudo nõ fuit admissa. C.M.*

† Reddendum) id est patiendã degradationẽ. C.M.

cœperat inter annum à tempore mortis, quia defunctus fuerat dictus Dom. Hugo 16. die mensis Maij. 1387. quo fuit Pentecostes. 17. die Maij. sed anno. 1388. fuerat festum Pentecostes, & dies sancti Petri de monasterio octaua die Iulij, & 1388. & 18. die dicti mensis Iulij cœperat comparuit. Sed non valuit hoc quod diceretur ipsos interruptionem fecisse, tunc quia cœperat comparuit † ad dies proximos ordinarios, videlicet de sancto Petro de Monasterio & intra annum quod adhuc nõ erat necesse eum ius esset parti quæsitum: & quia post comparuit intra annum, fecit adiornare supradictos ad videndum vtilitatem iudicari.

† *Comparuit.) id est, actũ & instrumentũ cõparationis gest commune etiã nulla cõclusione nulla vtilitate petita. C.M.*

QVAESTIO CLXVIII.

De regalia facti.

ITem nota quòd an. do. 1334. der Regem Philippum * & eius consilium fuit ordinatum & compertum Reges Franciæ vsos fuisse regalia iuris & facti simul, ac iuris tantùm & facti tantùm: ac dictum quòd audientia degeneraretur ne reciperetur ille, qui prætenderet regaliam factam non habere locum.

* *Philippum) scilicet sextum vulgo Valesiũ habetur sup. par. 3. ca. 30. §. 2. adde infra. q. 188. sed hodie quidam incipiunt negligere vacatione facta tantum contra eum cuius constat primo de vero titulo, secundo de diligentia quod per eum non stetit sed ante regaliam apertam petijt recipi & inuestiri de facto quod capitulum denegauit & quedã aresta feruntur & hoc æquum. C.M.*

QVAESTIO CLXIX.

An in causa appellationis homines iudicantes sint adiornandi.

ITem iudicatũ contra Enguerant Hubert & Damyam eius vxorem, pro Carolo de Campremi ac Domino Duce de Borbonio, quòd appellatio facta per dictos coniuges à Bailliuo ac hominibus iudicantibus de Claromonte † erat deserta, eò quòd ipsi coniuges appellantes non fecerant adiornare dictos homines, licet fecissent adiornare dictum Ducem, cum iniunctione quòd secum haberet Bailliuum suum antedictum ac homines suos supradictos, quòd nõ sufficiebat, cùm dicti homines essent pars principalis, cum soluissent emendam si malè iudicassent.

† *Claromonte) not. veterem politiam nunc cũ multis abrogatam, ut supra in stylo. c. 6. §. 13. & infra part. 7. arrest. 46. C.M.*

QVAESTIO CLXX.

An in permutatione quæ fit coram Papa, sit mentio fienda aliorum beneficiorum.

ITem inter procuratorem Regium & magistrũ Petrum petitores ex vna parte, & Magistrum Odardum Canonicum Præbendarum in Ecclesia Nouiomen. ex altera, in causa Regaliæ in Parlamento 28. die mensis Ianua. an. do. 1378. fuit hęc quęstio ventilata. Dictus Magister Petrus dicebat quòd Magister Odordus habuerat per permutationem in Curia Romana factam dictos Canonicatum & Præbendam: & tamen tenebat tunc alia beneficia, de quibus in dicta permutatione non fecerat Papæ mentionẽ. Sic collatio sibi facta ex causa permutationis de dictis Canonicatu & Præbenda fuerat per surreptionem nulla, & ex post fuerat aperta regalia in dicta Nouiomen. Ecclesia per obitum Domini Ægidij de Lorris: & sic de iure in regalia vacauerunt dicti Canonicatus & Præbenda. Et pro ipsis allegabant dicti Procurator & Magister Petrus: Primò quia resignatione facta ex causa permutationis in manibus Papæ de dictis Canonicatu & Præbenda fuit verum dicere quod vacauerunt: ergo ipsos vacantes Papa contulit Magistro Odardo non proprio motu, sed ad dicti Odardi requæstam, qui sua tacuerat nec expresserat Papæ beneficia. Sic fuit subreptitia, iuxt. c. si motu proprio. de præben. lib. 6. cum ibi notatis per Archi. & Ioan. And. in. c. in nostra. de rescrip. c. si proponente. & c. postulatis. eod. tit. præterea hoc habet stylus Curiæ Romanæ, quod in permutatione in Curia Romana facta sit facienda mentio de alijs beneficijs, aliàs est permutatio subreptitia* & sic nulla, iuxta c. ad audientiam. de rescript. c. si is. de filis presbyte. Tertiò permutatio dependet ex gratia & dispensatione superioris, iuxta nota. in ca. quæsitum. de re. permu. in antiquis, & c. vnico, eod. titu. lib. 6. & in cle. ergo nulla per surreptionem beneficiorum, maximè quia non est præsumendum quòd superior, vt Papa ita transiret ipsam cum aliàs beneficiato, sicut cum non beneficiato. Quartò de iure decretalium beneficium resignatum ex causa permutationis in manibus superioris poterat superior alteri conferre, iux. not. in. c. inter cætera. de prȩben. Sic ergo conferre ipsum alteri permutantium erat gratiosum, & dependebat solum ex voluntate superioris, & sic erat collatio in ipsius voluntate: ergo erat vt in gratiosis aliorum beneficiorum mentio facienda, aliàs permutatio subreptitia quæ à Papa fiebat: nec hoc colligitur. videlicet quod esset mentio facienda per iura Sexti & Clementinarum, videlicet de re. permu. in 6. & cle. Quintò, antè fuit regalia quam iura Sexti † & Clementinarum, ergo illa iura præiudicare non potuerunt iuri regio & regaliæ: & sic attento iure decretalium vacasset in regalia, sic hodie cum per iura Sexti & Clementinarum derogari

* *Surreptitia.) Nota in antiq. sub. si. de rescrip.*

† *Sexti) imò etiam ante decretales, vt dixi in consue. Parisi. §. 27. num. 10. C.M.*

gari non potuit quo ad beneficia in regalia vacantia & quorum collatio ad Regem spectabat, licet ad alia etiam ad collationem aliorum spectantia dici posset quod sic. Sextò, quia non post dicit quod sit propriè permutatio, quia nō fit de meo tuum: probatur, quia resignatione facta ab ambobus permutantibus, amplius nō sunt ipsorum beneficia, nec vnus habet ab alio, sed à superiore conferente, & ex noua collatione ad requæstam partis factas ergo est aliorum beneficiorum mētio facienda: arg.l.quæ vsumfructum.§.si.cum.l.seq. quæ incipit, quæsitum.ff.de vsufr. & l.si quis vsumfruct.ff.de vsufru.leg. In oppositum videtur quod in permutatione facienda penes Papam non fit † aliorum beneficiorum mentio facienda. Primò, quia nullo iure cauetur, quòd mentio sit facienda de alijs beneficiis in permutatione. Secundò, coram ordinarijs locorum non est opus.iux.c.fi.de offi. ordi.in Cle. Sic igitur nec in Curia, quia ex diuersitate locorū, &c.l.fi.C.de tem.in inte.re.tam. Tertio, non est impetratio nec voluntaria collatio, nec simplex, sed necessitatis. iux.c. vnicum. & Cle. vnicam. de re. permuta.in 6. & Cle. Quarto, quia fit permutatio propter necessitatem & vtilitatem Ecclesiarū, non personarum.iux.c.quæsitum. de re. permu. Et sic fauorabilis, ergo amplianda. Quintò in casu præsenti recipit simplex beneficium Magister Odardus pro dignitate. Sextò, recipit vnū propter duo. Septimò, si esset mentio facienda de alijs beneficijs non permutatis, hoc tantum de beneficijs quæ spectabant ad Ecclesiam, non autem ad Laicos: quæ autem tenebat tunc Magister Odardus, de quibus non fecit mentionem, spectabant ad Regis collationem. Octauò cessat ratio.c.si motu proprio, scilicet ambitionis, scilicet quod non esset verisimile Papam velle beneficiare habentem beneficium: quia non quæritur de beneficio addendo ad beneficium, sed de subrogando alterius loco, vnum vel plura, & sic cessat ambitio, nec est impetratio: sed beneficiorū in manibus Papæ renūtiatio, qui ipse confert sine alia impetratione. Vnde impetrando gratiam permutandi fuit impetratio: scilicet vt posset permutare, sed in collatione quæ fuit postea, non fuit impetratio. Non obstant alle. in contrarium, quoniam iura quæ volunt mentionē fieri de beneficijs quæ quis habet, loquuntur in impetratione, non qualibet collatione iuxt.c.quamuis.de præben.lib.6. hinc est quod in collatione quam fecit Papa motu proprio, non est necesse facere mentionem nec de vno beneficio.c.si motu proprio allegato: nec de plurib.extra de præben.c.si Romanus.in Cle. quia ibi propriè nō est impetratio. Et per prædicta tenent Federicus de Senis in.70.quæstione sua: & Alexander post eum in repetitione sua quam fecit super ca. licet de re.permuta. lib.6. Et Petrus Bertrandi in.c. vnico. de re.permuta.in Cle. indistinctè permutationem* valere, non facta mentione de alijs beneficijs, cum hoc non sit impetratio: nec collatio simpliciter facta, saluo stylo Curiæ Romanæ, quia si stylus sit in Curia quod aliàs non valeat permutatio, nisi fiat de alijs beneficijs mētio, tunc stylus est tenendus, nec aliàs valeret permutatio. Item & videtur per propositum partis aduersæ quod valeat de iure permutatio absque mentione facienda de alijs beneficijs, quia allegabat stylum Curiæ Romanæ talem quem allegare non esset necesse si de iure non valeret. Sed quia de iure videtur stylus contrarius: si enim de iure non valeret, tunc non esset stylus, sed potissimè in Curia Romana, vbi de iure vtitur. Item aduerte quia hęc quæstio procedit in permutatione facienda in Curia Romana penes Papam vel eius legatum: cum ab ipsis impetratur, est de alijs beneficijs mentio facienda. iuxta. c. si motu proprio de præben.lib.6.c.fin.de præben. &.c.fin.de offic.ord.in Cle. non autem in permutatione facienda corā alijs ordinarijs, cum non sit mentio facienda, de alijs beneficijs cum ab ipsis impetratur: iuxta d.c.fin. de offi. ordi.in Cle. Ratio: quia ordinarius cognoscere potest, & debet suorum subditorum Clericorum conditionem & statum, & an habeant beneficium necne: quod non ita facere potest Papa vel eius legatus qui est omnium ordinarius & pluribus intentus. Item pro hac parte videntur facere nota. Inno. in.c.inter cætera. superius allegato, videtur dicere, quod absque collatione per consensum superioris completur permutatio, licet per iura Sexti & Clementi. videatur contrarium: & hoc tenetur quod opus est collatione à Prælato facienda. Item non obstat si dicatur quod quis habens duo beneficia simplicia, permutat ex his vnum cum beneficio curato: quia facilius permittitur,

† Non fit) idem Federi. de Senis de permuta. q. 18. & in consilijs. q. 7. Domi. in c. vnico. col. pe. & ibi. Phil. Fran. co. 5. de re permuta. in 6. C. M.

* Valet permutatio indistinctè non facta mentione de alijs beneficijs.

mittitur, quòd quis habeat duo beneficia simplicia, quàm vnum simplex, & vnum curatum, cùm maior idoneitas personæ requiratur in curato quam in simplici. c. cum in illis, de præben. lib. 6. ¶ Item quia fortè erat idoneus ad simplex, non ad curatum, quia licet loco sui simplicis recipiat curatum: non tamen cum eo intelligitur dispensatum vt teneat vtrunque si teneri non possint. c. non potest de præben. lib. 6. & si fortè non sit idoneus, tunc superior, non assentiat permutationi. Super hoc aliqui distingunt, dicentes quod recipiens pingue beneficium loco tenuis, debeat facere mentionem de ambitione, non econtra. Alij distingunt inter permutationem factam ob vtilitatem Ecclesiarum vel personarum: vt in prima non debeat facere mentionem, in secunda sic, vt distinguitur. 2. q. 5. in, fi. Tamen quicquid dicatur, tene indistinctè vt sup. ¶ Item nõ obstat stylus Curiæ Romanæ: quia dictus Magister Odardus habuit & habet reformationem & reparationem suæ gratiæ si sit opus: & ante regaliã apertam. Finaliter partibus auditis, habuit statum Magister Odardus contra partem suam aduersam.

† Palatij immo non potest capere nisi intra suum prætoriũ & adhuc ex cõcessione legis qui est Dominus territorij iam in ipso templo vt dixi in consuet. Parisi. §. 41. nu. 65. Et quod hic dicitur intelligitur permissio curiæ per inuocationẽ brachij secularis & tũc exemptio Sacel li palatij est im pertinens, iste tamen magis affectibus prælatorum fauebat, vt supra eo. q. 82. & sæpe. C. M.

QVAESTIO CLXXI.

Contra Aurelianenses pro Aurelianensi Vniuersitate.

ITem nota quod arrestum latum pro Vniuersitate Aurelianen. contra quosdam Particulares Aurelianen. Qui in magna emenda fuerunt condemnati, ꝓpter suos excessus, & maximè quia clamauerãt a mortaux escoliers. Quod latum fuit die penultima mensis Februa. eodem anno.

QVAESTIO CLXXII.

Arrestum latum pro Magistro Io. Mesnier contra executores Cardinalis Laudunensis.

ITem nota arrestum latũ contra dictos executores & hæredes, pro Magistro Ioanne Mesnier, per quod licet ad eorũ requæstam fuisset per Præpositum Parisien. in villa Parisien. captus & in gardiam per Curiam traditus Episcopo Parisiensi, quia Clericus erat, à qua captione appellauerat, dictum fuit bene appellatum per dictum Mesnier, & fuit ad plenum liberatus per Curiam, non de factis contra eum propositis, sed à prisione. Et est aduertendum, quod per Curiam Parlamẽti fuit ordinatum quod esset præsens dictus Mesnier in pronuntiatione arresti, quòd fuit factum, & fuit ideo, quia Episcopus Parisien. appellatione pendente fecerat in for mationem contra dictum Mesnier super eisdem factis, & dicebat illum esse suum prisionarium earum occasione. Et ideo ne arrestũ esset illusorium si mansisset in prisionibus Episcopi, quod fecisset si non venisset in persona, Curia ordinauit quòd veniret, vt post arrestum haberet facultatem eundi vbi vellet. Fuit tamen in potestate Episcopi ipsum postea capere, & capi facere vbi capere poterat, vt puta extra claustrũ Palatij † quia exemptum ab ipso Episcopo.

QVAESTIO CLXXIII.

Quæstio notabilis, an Officialis possit esse perpetuus.

NIcolaus Blondelli conquestus fuit in casu nouitatis, dicens se esse in possessione & saisina, vt custos & Maior maioris Prioratus sancti Martini de Campis exercendi iurisdictionem dictæ Maioriæ, acetiam se esse in possessione & saisina dictæ Maioriæ, necnon citandi & habendi fructus & emolumenta ipsius & sibi applicandi, &c. Primò dicebat quòd titulũ habebat ad vitam suam de ipsa Maioria tenenda à Priore antecessore Cardinalis Laudun. confirmatum à Conuentu. Secundò quod dictus Cardinalis permiserat ipsum in ipso officio, quamuis esset multum sapiens ac diligens, quod non fecisset si ipsum ius habere non putasset, nec alij sui prædecessores. Tertiò quod alijs ante ipsum concessa fuerat simili modo, vt cuidam vocato Auquetin, qui vsus fuerat vita sua comite. Quartò vsus fuerat pacificè per 10. annos, & amplius per vltima expleta: & habebat titulum à Priore & Conuentu toleratum, & tacitè à successo tibus confirmatum. Concludebat ad recredentiam & ad principale ꝓponendo & concludendo pertinentiam in casu nouitatis. Pro Priore sancti Martini de Campis quondam Priore Carnoten. cognominato Corrart, fuit ex aduerso per me aduocatum suum propositum ad finem nõ recipiendi, & aliàs. Primò, supposito quod haberet literas nomine Prioris & Conuentus, &c. de quo tunc non apparebat, illæ literæ erant sigillatæ sigillo ad causas, quo Superior solus sigillare consueuit, etiam sine scientia conuentus, vnde Superior quando videt sigillum Prioris appensum literis, incontinenti solet apponere dictum sigillum ad caput, per quod sequitur, quòd in contractibus & concessionibus non facit fidem: vt legitur & notatur de

de appel. in. c. significauit. ¶ Item concessio ad vitam dicitur esse perpetua. ff. pro socio. l. 1. nota. 10. q. 2. c. perpetua. Sed in cōtractibus perpetuis requiruntur solennitates seruandæ in alienationibus: vt nota. doct. Eccle. non ali. c. 1. lib. 6. & non apparet quòd istæ solennitates interuenerint in huiusmodi concessione: ergo non valet, ad hoc. 12. q. 1. c. Episcopus. ¶ Itē videtur de hoc casu, vt est de rebus Eccle. non ali. c. 1. in Cle. & hoc idem probatur ibi in fine, dum dicit dictam Clementinā non habere locum in locationibus & concessionibus quæ fiunt ad modicum tempus, & sic secus in illis quæ fiunt ad longū tempus. ¶ Item nec sufficit si exprimatur in literis, quòd hoc est propter vtilitatem vel necessitatem monasterij. vt ibi no. per Guillel. imo ad contractum validandum requiritur consensus superioris, & omnis solennitas seruanda in alienationibus: vt not. ibi in glo. innuit quod si, &c. Item Iura loquentia de iudicatura, vel alijs officijs nolunt illa esse perpetua, sed temporalia. C. de decurio. l. 1. lib. 10. & de domesti. & protect. l. lege pragma. lib. 12. pro hoc facit tot. mul. iura alle. per Host. & Ioan. And. de iudi. c. fin. super verbo, celebratur. vbi istud tenent ponendo tres rationes quas ibi vide: & finaliter concludunt quod hodie solum per biennium in officio esse potest, ad hoc in Authen. de defen. ciui. §. fi. col. 3. & vide ibi plenissimè. ¶ Item confirmatur per ordinationes Regias, per quas etiam Bailliuus, qui est maioris authoritatis, manet in officio per biennium, duntaxat approbatur per consuetudines, per quas Prælati faciunt nouos Officiales, Bailliuos, & alios Officiarios. de maio. & obed. c. his quæ. &. c. cum olim. & eo. tit. c. vnico. li. 6. vbi per mortem Prælati cessat potestas Officialis, & transit ad Capitulū: sic videmus in officiarijs ordinarijs per Præpositum Parisien. vt in locumtenentibus & alijs quorum potestas cessat, † mutato Præposito. sic seruat Dominus noster Rex mutans & reuocans Bailliuos & officiarios suos quando placet sibi: * sic ergo & alij facere debent. c. in causis. de re. iud. fortificatur, quia Bailliuus sancti Dionisij conquestus fuit in causa nouitatis contra Abbatem, qui ipsum reuocabat: & fuit dictum per arrestum, quòd non erat † admittendus. In simili Magister Iacobus Dablegges Bailliuus sancti Dionisij, fuit per dictum Abbatem depositus, vnde appellauit: sed postea renuntiauit appellationi suæ vt friuolæ. ¶ Item Prior & Conuentus dictum Maiorem remouerunt, & fuit alteri bono & sufficienti de Maioria prouisum. ergo sublata est dicti Maioris potestas. l. iudicium soluitur. ff. de iud. cum similibus. ¶ Item dictus Maior est de iudicatura sancti Martini, & ibi habet hospitium proprium, & ibi traxit moram per 20. annos, & adhuc trahit & habet domicilium suum, & sic ibi non potest esse Iudex cum non prætendat se habere authoritatem principis. C. de offic. Preto. l. 2. & de elect. c. fundamenta. in fi. lib. 6. ¶ Item dictus Maior emit officium prædictum dando pecuniam pro illo habendo, & sic non debet in illo remanere. C. ad. l. Iuli. repe. l. sancimus. canonizata. 1. q. vlti. c. sancimus. ¶ Item dictus Maior se ingerit in officio: & sic est suspectus, præsertim in quātum dicit, quod constabit sibi mille francis antequam dictum officium dimittat: maximè quia dum assumpsit huiusmodi officium, reputabatur pauper homo. Nō obstat quod dicitur quod habet sigillum Conuentus in sua litera, &c. quia illa forma est de iure communi, secundum quod omnia debent expediri per Prælatum & Capitulum seu Cōuentum. de his quæ fi. à Prælat. sine consen. ca. c. noui. cum similibus, & sic illa forma non reddit actum perpetuum, quia aliàs omnes actus gesti per ipsos essent perpetui, quod non est dicendum. ¶ Item conferre Maioriam spectat ad collationem & administrationem Prioris: & sic adiunctio Cōuentus non extendit prouisionem vltra tempus concedentis, iuxta illa quæ notantur & leguntur in. c. procuratorem de procur. in Cle. ¶ Item constat quod solennitates seruandę in alienationibus faciunt actum perpetuum, & illis cessantibus fit ad tempus, vel saltem non extenditur ad successorem. de reb. Ecclesi. non ali. per totum. 12. q. 2. per totum. ¶ Item fortificatur per illud quod nota. per omnes Doctores, de præla. vices suas. c. fin. vbi etiam locatio non extenditur ad success. pro hoc facit quod nota. de præsump. c. mandata. ¶ Item confitebatur se habere Maioriam & huius esse custodem, & esse in possessione nomine Prioratus & Conuentus, sic non possidet. ¶ Item habens precario vel in depositum, reuocari potest ad voluntatē. l. cum precario. ff. de preca. l. 1. §. si deposuero. ff. de po. His non obstantibus fuit recredentia

† Cessat) sed hodie non committuntur per Præfide sed per Regem. Ideo mortuo Præside nō cessat eorum potestas. l. 1. §. hi quibus & ibi Bal. de lega. 1. C.M.

** Sibi) sed constitutione Philippi Valesij an no. 1341. & rescripto Ludouici vndecimi quæ extat in libro viridi Regij procuratoris in prætorio Pa. statutum ne remouerent aut nocerent nisi morte, resignatione, vel delicto iudicialiter declarato & ita obseruatur. vt etiam tango, in eo. q. 181. C.M.*

† Non erat) & benefo. Fab. In sti. manda. §. 1 Item si adhuc. dixi in consuet. Parisi. §. 1. glo. 5. nu. 59. C.M.

† Arrestum.) & male ex narratis.

per arrestum † adiudicata dicto Nicolao, & partes appunctatæ super principali in factis contrarijs. Et demum mortuus fuit dictus Prior, sic remansit Maior dictus Nicolaus. Et habebat ipse Nicolaus rationes, quia ad non modicum tempus habebat titulum de Maioria, vt ad vitam: quamuis à Papa non confirmatum: & fuerat vsus magno tempore pacificè, nec ipsum insufficientem dicebamus, nec aliquo vitio seu crimine irretitum. Sed solum quia mediante pecunia habuerat. ¶ Item quia tractatur de possessorio de quo vsus fuerat longo tempore cum titulo ad longum tempus: iuxta. l. 1. §. quod autem Prætor. ff. de superficiebus.

** Remouere) Non solum curator Reip. vt l. ad curatorem de dam. infect. sed etiam ex cōmuni & generali obseruantia priuati quorū interest ad hoc agere possunt. l. singularum. in fi. C. de edifi. priuat. vnde cū hoc sit indiuiduum, quisque cōpellitur insolidum, quia etiā repetere potest à socio, vt inquit tex. in. l. sunt præter. §. officium, de acq. plu. arten. dixi. in consuet. Par. ti. 6. & in tra. diuid. & indiuid.*

QVAESTIO CLXXIIII.

An vnus Dominorum domus pro periculo remouendo, insolidum conueniri possit, & condemnari.

ANno penultima die Augusti. 1389. dictum fuit per arrestum Curiæ bene iudicatum per Præpositum Parisiensem, pro Michaele Clerico, & malè appellatum per Ioannem Herui, in eo quod dictus Præpositus iudicauerat dictum Ioannem remouere* debere periculum cuiusdam domus ruinosæ communis pro indiuiso sibi cum vxore sua & quibusdam alijs, licet solum concluderetur contra dictum Ioannem, & esset solum adiornatus, non alij, & hanc causam pro Ioanne placitaui, & pro hoc allegabam in effectu. l. eadem. §. Cato. in fin. ff. de verb. obli. l. Prætoriæ. ff. de Præto. sti. l. stipulatio. §. quæsitum. ff. de nou. oper. nun. Ratio vero in contrarium colligitur per illas ll. quia restitutio operis pro parte fieri non potest, & ne vrbs ruinis deformetur: quia res celeritatem desiderat: iuxta. l. 2. §. si quis à principe. &. l. fin. ff. ne quid in lo. pu. fin. &. l. 1. C. de edi. priua. & habere recursum multiplicem contra consocios est laboriosum: iuxta. l. si. vt proponis. C. de edi. priua. &. l. cum duobus. §. idem respondet socios. ff. pro socio. cum ibi nota. &. l. ad curatoris. ff. de dam. infect. nec obstat allegatio in contrarium per. l. plures eod. titu. quia licet quilibet teneatur pro rata, tamen executio in totum fiet. per. l. superiùs allegatam.

† Ordinarium) quod hodie correctum est & bene. C. M.

** Taxatione) factam præsentia partis vel procuratoris sui qui tunc nō appellat, & videtur velle Const. Caro. 8. art. 61. & quandoque vidi postea appellantem rejici. Sed Constit. hoc non dicit & iniquum est, satis est quod appellatio non suspendat, sed fiat prouisionalis executio, & ita obseruatur C. M.*

QVAESTIO CLXXV.

Sententia mortis ferri non debet per processum ordinarium.

ITem per arrestum fuit dictum Francquetum Sourde bene appellasse à Præposito de Castellone, qui ipsum ad suspendium condemnauerat per inquæstam & processum ordinarium. †

QVAESTIO CLXXVI.

Nota mulctandum, qui entreprent contra iurisdictionem temporalem.

ITem Archipresbyter Turonen. fuit condemnatus in emenda. 20. librarum erga Regem: eò quòd rescripserat in quibusdam scripturis se esse in possessione virtute suæ iurisdictionis spiritualis, puniendi Laicos, & sustinebat hoc pertinaciter in scripturis concordandis.

QVAESTIO CLXXVII.

Non est consuetudo recipienda quòd quis de facto gagiat suum debitorem.

ITem non fuit per arrestū recepta consuetudo in causa Domini de Partenay, imò dicta non receptibilis consuetudo, quòd quis habens iurisdictionem possit de facto ratione sui debiti vel reditus gagiare super bonis debitoris, vbi nullam habet iurisdictionem.

QVAESTIO CLXXVIII.

Non est à Commissarijs Parlamenti appellatio recipienda.

ITem per arrestum fuit dictum quòd non erant recipiendi Decanus & Canonici Turonen. appellantes à quibusdam commissarijs Parlamenti super taxatione* quarundam expensarum, licet aliàs fuerit in casu simili recepta appellatio.

QVAESTIO CLXXIX.

Qui non approbat aliquos facere Capitulum, non habet se contra ipsos præsentare, vt contra Capitulum, sed vt contra singulares se dicentes Capitulum facere.

REcepti fuerant quidam Canonici de sancto Honorato vt bene fundati & præsentati, quamuis se fundassent & præsentassent contra tales & tales singulariter se dicentes Decanum & Capitulum, quamuis Decanus & Capitulum se in illa causa, vt Decanus & Capitulum conquesti fuissent in casu nouitatis contra ipsos Canonicos, & se præsentassent. Ratio fuit, quia dicti Canonici dicebant alios non facere Capitulum, nec vt Capitulum approbabant.

QVAESTIO CLXXX.

In expensis condemnatur cedens liti post adiornamentum, prius eidem collatione facta.

Domi-

Dominus Ioannes Nicolie obtinuit ex pensas contra Magistrum Ioannem Girard in casu regaliæ, quamuis dictus Magister Ioannes Girard post adiornamentum cessisset causæ, visis per eum literis dicti Domini Ioannis: eo quia ante litem in Curia introductam fuerat oblatum per dictum Dominum Ioannem dicto Magistro Ioanni Girard, quod vellet videre literas suas, & cederet liti si videret quod non ius haberet, quod noluit ante adiornamentum.

QVAESTIO CLXXXI.

An quis officium Regium obtinens, sit ad oppositionem recipiendus contra executionem literarum Regiarum impetratarum super eodem.

Magister Ioannes Nully antea procurator Regius Masticonensis non fuit † ad oppositionem receptus contra executionem literarum Regiarum impetratarum per quendam super dicto officio Procurationis, licet penderet lis in Curia super priuatione dicti officij inter dictũ Magistrum Ioannem, & Regium procuratorem: nec fecisset de ea mentionem dictus impetrans. Ratio huius fuit, quia Rex proprio motu, vt per literas impetratas videbatur, dederat dictum officium aduersario dicti Magistri Ioannis, vt aliàs fuit dictum contra procuratorẽ de Chaumont, pro receptore, & pro Magistro Ioanne du Pal. quondã Proposito foraneo Laudun.

QVAESTIO CLXXXII.

Arrest prononcé pour le vniuersité de Paris, & autres, contre messire Robert du Mesnil cheualier, dict taupin.

Entre le procureur du Roy de le vniuersité de Paris, Hebert du chastel. Roger du chastel, & George du chastel freres, & deux damoyselles seurs desdictz Rogier & George, enfans dudict Hebert de vne part, & messire Robert du Mesnil dict taupin, & autres ses complices de autre part. La court condemna messire Taupin à faire amende honorable. Ce est à scauoir en la court de Parlament, sans chapperon, a genoux, en disant par ledict messire Taupin les parolles qui se ensuyuent: A tort & sans cause ie ay batu & mutilé Hebert du chastel, pere desdictz Roger & George, iniurié le vniuersité, en tant que ie ay mutilé ledict George, en enfraignant le sauuegarde du Roy nostre sire, & en requiers mercy & pardon. Semblablement le condemna a faire amende honorable ausdictz freres & en le vniuersité de Paris en la congregation de icelle en disant les parolles dessusdictes, & en criant mercy &c. & ce faict à soy transporter deuant le hostel ou les offenses furent faictes, & à crier mercy à iceulx freres & damoyselles, qui pour celle y soroyent. Et sien aller de la, vne torche de cyre en sa main, pesant. 4. liures deuant le eglise de la ville ou icelles offenses furent faictes, & a offrir apres la dicte torche a le eglise en disant les parolles dessusdictes en criant mercy. Auec le condemna la court a amẽde de deux mille liures tourn. enuers le Roy, enuers chacum desditz freres en mille liures tourn. enuers chascune desdictes damoyselles en 500. liures tourn. enuers le Vniuersité de Paris en deux cens liures tourn. Et quant a Hebert & Bodet, Hanequin, & Girard, complices dudit messire Taupin, la court les condemna & chascun de iceulx à faire amendes honorables aux personnes & lieux que ledit messire Taupin auoit fait en cotte simple, sans ceincture ne chapperon; & chascun de eulx enuers chascun desditz freres en deux cens liures, & enuers chascune des damoyselles en cinquante litures, enuers le Vniuersité en cent liures, enuers le Roy en. 200. liures. & les condemna en. 200. liures tous ensemble: & chascũ de eux pour soy & pour le tout: & es despens dommages & interestz desditz freres, & tenir prison iusques a ce que ilz ayent tout accompli. Prononcé le Samedy. 7. de Aoust, le an. 1386.

† *Non fuit) nõ crebitur in consequentiam, sed contra fer. natur. vt dixi supr. eo. q. 173. C. M.*

QVAESTIO CLXXXIII.

Contra vsurpantes in præiudicium temporalis iurisdictionis.

Fuit quædam commissio officialis Cenomanen. damnata, quia erat contra Balliuum seu Iudicem ordinarium secularem Cenomanen. & in præiudicium temporalis: & est in magna papyro ad longum registrata. Quare hic non plus.

Non est ab executore appellandum.*

Item fuit dictum per arrestum non esse appellationem recipiendam factam à Magistro Ioanne de Sauigniaco, qui erat executor quarundam literarum Regiarum, qui non excesserat in aliquo metas literarum.

* *Vide. l. ab executore. ff. de app el. & l. ab executione. C. quo ap. non reci.*

QVAESTIO CLXXXIIII.

Rex ius partis non potest remittere, sed suum sic.

ITem fuit dictum per arrestum quod Collord Nensure obtineret & obtinuit defectum contra Ioannem Karemel & alios complices, qui fuerant adiornati ad personaliter comparendum ad requæstam dicti Collardi & procuratoris Regij, super eo quod eisdem imponebatur quod absciderant pedem dicto Collardo eo etiam quod recesserant absque Curiæ licentia: nec profuit eis gratia à Rege pro eisdē obtenta, & per eorum procuratorem Curiæ oblata, cōtinens quòd Rex adnullabat defectum: dum tamen infra duos menses à data gratiæ Curiæ comparerent personaliter inquantum tangebat dictum Collardum, sed profuit inquantum tangebat Regium procuratorem: quia quo ad Regium procuratorem fuit per Curiam eidem obtemperatum: sed tamen non venerunt intra illos duos menses, & sic non habuit effectum.

QVAESTIO. CLXXXV.

Quædam ordinationis publicatio super impetrationibus non facienda.

ITem fuit publicata in Parlamento isto quædam ordinatio Regia data. 15. die mensis Augusti, per quam Rex prohibebat aduocatis partibus & procuratoribus, ne impetrarent literas Regias in præiudicium ordinationum Regiarum: & quòd Curia nō obtemperaret literis Regijs impetratis à partibus saltem clausis, &c. & vide eam. & fuit causa Dominus de la Trimoille in causa quam habebat Domina de Craon contra Dominum de Suze: quia dictus de la Trimoille impetrauit literas vt Cameræ † Parla. se cōgregarent ad consulendum & processum videndum præ timore quem habebat ne condemnaretur Domina de Craon, mater vxoris suæ. Et finaliter partes concordauerunt. Plura alia notabilia quæ vidi dici & pronunciari per arresta in Parlamento, quod incipit in crastinum sancti Martini. 1389.

+ *Cameræ) q. postea vetuis Caro. 7. art. 116.*
* *Supra) q. 56.*
+ *Reparationū) Late Stepha. Auffre. re. de. 1. reg. 2 fallen. 26. & infr. q. supra part. 3. ti. 37. inf. eo. q. 225. C. M.*
* *Defectu) sup. q. 168. vbi iure dixi. C. M.*

QVAESTIO CLXXXVI.

Condemnatio facta contra Abbatem de Bourdedieux, ratione delicti per ipsum commissi cum esset Prior sancti Martini.

PRimò fuit condemnatus Prior quondam S. Martini, tunc Abbas de Bourdedieux in 300. libris Turon. capiendis super temporali suo, ac priuatus omnibus officijs Regijs obtentis & obtinendis. Et insuper dictum fuit, quòd Curia obtemperaret literis Regijs ab ipso impetratis, quæ continebant in effectu quòd dimitteretur in pace, & quod sileret Regius procurator: & fuit ratio propter falsitatem quam commisit in quibusdam literis quittantiæ: de quibus se iuuit in Curia vt supra * fit mentio. Et hanc causam pro ipso placitaui. Et fuit pronuntiatum arrestum die Sabbati quarta die mensis Nouembris ante finem.

QVAESTIO CLXXXVII.

Curia temporalis cognoscit de appreciatione reparationum contra Clericum.

IN eodem Parlamento fuit dictum, Balliuum Viromanden. habentem commissionem Regiam, super hoc bene iudicasse in hoc quod dixit, quòd cognosceret de appreciatione reparationum † faciendarum in quibusdam domibus cuiusdam dignitatis Ecclesiæ Laudunen. Quod dixit pro Petro de Launoy quondam Decano Aurelian. & tunc Thesaurario Laudunen. contra Stephanum de Noyon: qui ex causa permutationis habuerat à dicto Petro Decanatum Aurelianen. mediante dicta dignitate thesaurariæ Ecclesiæ Laudun. in cuius domibus oportebat fieri reparationes: & pro ipsis videndis appreciari, & procedendo vlterius etiam fuerat coram Balliuo Viromandensi adiornatus dictus Stephanus, & declinauerat dicendo quòd erat personalitas, nec tenebatur in Curia Laicali respondere super appreciatione reparationum.

QVAESTIO CLXXXVIII.

An regalia dicitur vacatio facti, si ius habens in beneficio non possideat ipsum, sed tertius.

ARrestum pronuntiatum fuit pro Magistro Mahieto Auquetin, contra Magistrum, Robertum la Ferte, super Canonicatu & Præbenda Ecclesiæ Rothom. in regalia collatis dicto Magistro Mahieto. Nec fuit accepta ratio dicti Roberti dicentis non vacare in regalia beneficium. Eò quia dicebat dictos Canonicatum & Præbendam de facto teneri per vnum, & alterum habere ius in ipsis: quos de facto* dicebat vacare dictus Magister Mahietus, eò quia qui ius habuerat à Papa, non habebat possessionem tempore regaliæ: nam licet à non habente ius detineretur, dicebatur de facto vacare, quia pro hoc vitando oportet habentem ius in ipsis ipsos possidere.

Quæ-

QVAESTIO CLXXXIX.

Oportet coram Commissarijs testes reprobare, vel quod per eos reseruetur.

CORam † Commissarijs oportet tradere reprobationes testinm, vel p ipsos reseruetur Commissarios, quod in fine in quæstæ tradi possint. Sic fuit dictum pro Domino Petro Boucheti, contra quendã equorum mercatorem. Et ideo Masillé non fuit receptus in Curia Parlamenti ad testes reprobandos, eo quod coram Commissarijs fuerat positus in defectu, adiornatus ad videndum testes iurare, & ad inquæstam procedere, nec testes reprobauerat, nec eidem reseruatum fuerat.

Datur quadraginta dies ad deliberandũ.

DOmino Ioanni de Clermont adiornato ad se garendum pro hærede fratris sui materni filij Domini Ioannis la Personne, vel renuntiandum, fuerunt dati quadraginta dies ad deliberandum, adiornato, tanquam * ad dicti Domini Ioannis la Personne instantiam.

QVAESTIO CXC.

Facta recepta contra Thesaurarium ac Capellanos Capellæ sanctæ.

FVit receptus in factis Ioannis Dauid contra quendam Capellanum Capellæ sanctę ad proponendum in causa beneficiali, quod Rex Franciæ sciens, & certificatus ex concessione ac gratia per eum facta † super puisione Capellanorum dictę Capellæ sanctæ facienda de potestate per eum data Thesaurario eiusdẽ Capellæ super collatione beneficiorum per eum facienda dictis Capellanis: eidẽ Dauid concesserat quoddam beneficium seu Capellaniam, non obstante dicta concessione ac potestate, licet in literis * suæ collationis hoc exprimeretur. Item etiam ad proponendum quod tempore collationis dicto Capellano factæ per dictum thesaurarium viuebat ille, per cuius mortem dicebatur vacare: fuit tamen facta recredantia dicto Capellano.

QVAESTIO CXCI.

Non habet locum aduoatio in maleficijs, nec valet in hoc consuetudo.

FVit damnata quędã consuetudo proposita per Magistrum Ioannẽ de Nulliaco, pro illis de Tornaco, per quam dicebat quod si plures intererant ex certo proposito ad qnoddam maleficium faciendum, cuiusquidem maleficij quidam erat principalis, & illud fecerat alijs pręsentib. & quod præsentes antedicti erant exonerati per aduoationem maleficij factã per dictum principalem.

QVAESTIO CXCII.

Saluiconductus sunt tenendi.

QVidam mercatores de monte Pessulano & Carcassone obtinuerant quandam Marcam † per arrestum Parlamenti latum contra Ianuenses, Anno Domini 1388. & quandam executoriam anno 89. mense Iulij à Curia Parlamenti, virtute cuius arresti & executoriæ fecerant fieri quandam executionem & arrestam super bonis quorundam Ianuensium, quorum quidam morabantur Parisijs, & alij in monte Pessulano, & vocabantur aliqui dictorum Ianuensium Leon & Ayon. Ianuenses se iuuabant aliquibus saluis conductibus: vno per Dominum Ducem Bituricen. dato, tunc locumtenentem Regium anno. 85. vsque ad quatuor annos: alio à Rege dato vsq; ad tres annos, alio etiam dato à Rege anno. 89. mense Maij vsq; ad annum: secundo & vltimo omnes alios continentibus & potissimè vltimo de gratia speciali certa scientia & authoritate Regia dato: non obstantibus dictis arresto & executoria, & quòd Rex aliàs saluum conductum eisdem dederat, & erant duo vltimi passati per Regem & magnum consilium, * vbi interfuerant Cancellarius, Dux Burgundiæ, Dux Turoniæ, Connestabularius, & alij de magno consilio. Et fuit in hoc Parlamento causa pro Ianuensibus placitata, & ipsa placitata, appunctatum fuit, quòd bonorum dictorum Ianuensium fieret inuentarium, & ponerentur ipsa bona in custodia per manum Regiam extra manum ipsorum, nisi vellent dare cautionem vsque ad ipsorum valorem, videreturque ipsorum papyrus ad hoc vt sciretur an in regno Franciæ haberent alia bona. Finaliter dicti Ianuenses tantum prosecuti fuerunt penes Cancellarium & magnum consilium, quod licet diceretur à tergo quod per Curiam Parlamenti haberent arrestum contra ipsos, fuit dictum saluisconductibus non per Curiam Parlamẽti nec per arrestum ipsius obtemperatum: sed per magnum consilium & impedimentum in eorum bonis appositum, amotum. Ratio fuit propter inconueniens quod fuisset secutum si Rex Franciæ suos saluosconductus non tenuisset, saltem dictis Ianuensibus, cum quorum Duce & patris habebat confœderationem. Item dicti duo saluiconductus

† Coram) patet sup. in stil. c. 7. §. 5. quod est in quumer obsoletum, vt ibi dixi. C.M.

** Tanquam) id est etiam non petenti dantur & præfiguntur de generali. cõsuet. C.M.*

† Facta) vt supra. q. 96.

** Literis) quia certa scientia potest probari per testes. Rota descri. j. nouis. Bellemere decisi. 748. Roma. conci. 327. dixi contra Alexan. adeius consi. 11. nunc. 2. lib. 7. ad Decium, c. cuminter nume. 8. de excep. C.M.*

† Marcam) id est clarigationes, hæc & alia Rex agit hodie inconsulta curia.

** Consilium) et sic olim magnũ consilium non erat aliud quã priuatum regis consilium, hodie fit iurisdictio contentiosa ordinaria, adde quæ dixi sup. eo. q. 109. C.M.*

† Rex debet tenere suos saluos conductus.

dabant saluumconductum hospitalibus ipsorum Lauensium Parisijs commorantium, acipsis Lauensibus & bonis suis, ac hospitio seu ipsorum mercaturis.

QVAESTIO CXCIII.

De thesauris inuentis.

Item nota quòd per compositionem à Curia Parlamenti approbatam fuit actum & concordatum inter Huguelinū de Renelle de Ambianen. quòd ipse haberet medietatem 120. florenorum in domo sua Ambianen. quam reparari faciebat, per ipsum inuentorum: & Rex aliam medietatem. Qui quidem Huguelinus appellauerat à Bailliuo Ambianen. eò quia dicebat & proposuerat coram ipso, quòd de iure & consuetudine Ambianen. ad ipsum tota summa vt thesaurus spectabat, quem in suo repererat, & Bailliuus pronuntiauerat ad Regem totum spectare, non recipiendo suam consuetudinem, & contra ius quod bene fecerat, vt dicebat Regius procurator: eò quia ad Regem talia spectant in sua alta iurisdictione, maximè vt Espaues, estrangiers, & biens vacans. & quod talis erat consuetudo notoria Ambianis, quam reperit Bailliuus per asistentes notoriam (de hac materia vide alia duo arresta alibi situata, & de iure in. §. thesauros Insti. de re. di. &. l. vnica. de thesau. lib. 10. &. l. non intelligitur. §. si in locis. ff. de iu. fisci.) Etiam similis compositio facta fuit inter Religiosos sancti Germani de Pratis, habentes omnem iurisdictionem in hospitio Scholarium de Boisi, & Magistrum dictorum Scholarium, qui in dicta domo & pro pretio inuenerat nongentos agnos aureos, & 110. angelotos, & hoc mediante Magistro Guiberto de Celsiaux phisico, vide quod scripsi inferius.

QVAESTIO CXCIIII.

An testes sint recolandi.

Item nota quòd coram Guillelmo de Bellocastro Bailliuo pro Rege in villa de Dreux, procurator Regius dicti loci prosecutus fuerat Abbatem & Conuentum de Columbes, super transportum prisionariorum de vna iurisdictione ad aliam, de infractione saluegardiæ, & de rebellione seruienti Regio facta: & tantum fuerat processum quòd partibus in factis contrarijs appunctatis dictus Bailliuus fecerat inquæstam, & eius Clericus scripserat ipsam coram eo, & fuerat partibus antedictis dicti processus publicatio facta quia sic visus dictæ Bailliuiæ se habet absq; recusatione dicti Bailliui: & demum cœperant partes diem ad ius audiendum super ipso processu, quæ dies ad ius audiendum fuerat quater continuata, demū fere post annum lapsum vel circiter à tempore dictæ publicationis: & quòd dicti Abbas & Conuentus viderant suum processum & publicationem testium, impetrauerunt Abbas & Conuentus literas Regias Bailliuo Carnoten. directas, per quas eidem mandabatur, & committebatur, vt testes dictæ inquæstæ recoleret propter hoc, quia dicebant dictum Bailliuum de Dreux in fauorem Regis plura posuisse, vel scribi fecisse in inquæsta quam deposuerant testes Regis, & minus in ipsa posuisse vel scribi fecisse quàm deposuerant testes Religiosorum prædictorum, in odium quod habebat in ipsos. Et quia dictus Bailliuus Carnoten. non fecerat aliquam diligentiam, nec ipsi Religiosi de dictis testibus recolendis, dictus procurator Regius impetrauerat literas Regias, vt intra certum tēpus fieret dicta recolatio: aliàs exclusi essent de hoc dicti Religiosi, & remitteretur dictus processus dicto Bailliuo de Dreux iudicandus. Finaliter dicti Religiosi impetrarunt literas Regias, in quib. Bailliuo de Dreux supradicto imponebāt prædicta, & vltra plures alias falsitates & delicta quę fecerat in præiudicium dictorum Religiosorum: virtute quarum literarum causa fuit aduocata in Parlamento, in quo Parlamento requisierunt dicti Religiosi, vt dicti testes recolarentur per Curiam, vel cōmissarios ab ea cōmittendos, &c. Allegantes inter alia ad hunc finem ea quæ sequuntur. Primò prædicta. Secundò quòd Bailliuus solus examinauerat testes: & tamē in castelleto dantur duo examinatores. In Parlamento duo Commissarij, vel vnus cum adiuncto. Tertiò Clericus suus scripserat depositiones testium, nec erat ibi signum alicuius personæ publicæ. Quartò non est credendum actis Bailliui, nisi in quantum per acta tabellonica cōstat. c. quoniā contra falsam. de prob. Quintò quia recoli debent testes cū subest causa, vt hîc, sicaliàs factum fuit in Curia. ad hoc cap. cum clamor. de test. Sextò testes qui viderant depositiones, iurabant se nunquam sic deposuisse. Septimò quia vsque ad diffinitiuam etiam post possunt & debent falsitates inquiri & perquiri, & quod per medium ipsius

factum

factum est, debet retractari. iuxta. l. diuus. ff. de re iudi. & l. qui agnitis. ff. de exce. & C. si ex fal. instru. per totum. & cap. super eod. & cap. accedens. de crimi. fal. Contrarium propositum fuit per procuratorem Regium & dictum Bailliuum ad finem, quòd dicti Religiosi emendarẽt Regi & Bailliuo iniuriam quam prætendunt contra ipsum, quòd non fiat recolatio: sed processus Bailliui ante dicto de Dreux remittatur iudicandus. nec in contrarium recipiantur per rationes sequẽtes. Primò, quia Bailliuus honesta persona erat, bene famata, Licentiatus in iure ciuili, nunquã de aliquo crimine aliàs reprehensus, nec increpatus, iuratus Regi de bene iudicando & iustitiam faciendo. Secundò, *quia pars aduersa non dicebat contrariũ præterquam in prędicto casu superius allegato, &c. & pluries cognouit de alijs causis, & iudicauit ad intentionẽ dictorum Religiosorum, etiam contra Regem & alios. Tertiò non allegabat pars aduersa prædictum Baillinum fuisse in hac parte corruptum, nec aliàs, nec allegabat aliquid sufficiens. sed solum dictum Bailliuum in fauorem Regis & odium Religiosorum præ dicta fecisse. quæ non sufficiunt: nec sunt recipienda in terminis ita generalibus. nec tenendum dictum Bailliuum in fauorem Regis, vel odium alterius (cuius odij vel fauoris inordinati causa nõ allegatur) fuisse suæ salutis immemorem iux. l. fi. C. ad. l. Iuliam repet. canonizatam. Quartò Bailliuus examinauit testes, qui est persona publica, & suus Clericus scripsit depositiones ipsorum, sic vt duo fuerũt, nec est necesse, nec assuetum ibidem duos esse: sic fit plerunq; in examinatorib. Castelleti, vbi vnus solus examinat: sic in dominis Parla. & alibi. Quintò creditur examinationi testium factæ per duos, vel vnum ad hoc commissum, vt vni examinatori vel vni de Dominis Parla. Sextò officium est iudicis facere inquæstas & testes examinare, licet plerunq; nõ faciant hæc, quia plerunq; sunt ignari: sed non sic de hoc Bailliuo, vt sup. dictũ est, sufficienti & persona publica & iurata. Septimò non est credendum testibus, etiá dicentibus se aliter deposuisse: quia sunt in hoc singulares, & duo deponunt contrarium, vt Bailliuus & eius Clericus, iuxt. c. cũ dilectus filius Abbas Cister. de acc. vbi videtur casus. Octauò, quia testi se corrigenti, nisi incõtinenti, non est credendum: iux. c. præterea, de testi. cogen. Nonò non sunt ad hoc recipiendi propter timorem subornationis, quia post annum, vel fere quando habuerunt publicationem testium, & viderunt quod testes deposuerunt cõtra ipsos, petierunt testes recoli. Quod non est recipiendum, iux. c. fraternitatis. de test. & c. si. eo. ti. in Cle. & in Auth. de test. §. quia verò sæpe. c. vltra tertiam, de testi. Decimò, quia scientes testium depositionẽ, cœperunt appunctuamentum ad ius audiendũ super pcessu. Quod appunctuamentum fuit ter, aut quater continuatum, de consensu dictorũ Religiosorum. Vndecimò, non interuenit hic aliqua falsitas, nec est de ea aliqua præsumptio. Sed solum verbo allegat pars, causa diffugij: quia scit testes deponere contra eam. Duodecimò, non facit contra hoc. c. cũ clamor. de test. quia loquitur quando minus sufficienter sunt testes examinati: non in hoc casu. sic pars aduersa nõ est admittenda, sed debet fieri cõclusio super requisita quo ad pcessum. Similiter & quo ad emendam per sequentes rationes. Primò, quia imposita per Religiosos dicto Bailliuo sunt iniuriosa, & maximè alia verba de quibus nullam fecerũt mentionem, nec conclusionem: nec exposuerunt in placitando, videlicet & plures alias falsitates & delicta &c. Replicat pars Religiosorum, ac defendit. Primò, quòd non habet diem quo ad conclusiones procuratores Regij & Bailliui super iniurijs. Secundò, quia præmaturè agunt super iniurijs: sed debent expectare recolationem per quam apparebit an habeãt causam Religiosi requirendo eam: quo casu non posset contra ipsos concludi ad emendam, vel non, quo casu non haberent procurator Regius & Bailliuus antedicti causam cõcludendi ad emendam. Duplicauit procurator & Bailliuus. Primò, quia non est opus adiornamento: quia iniuriæ contentę sunt in litera Regia qua vsi sunt Religiosi in Curia. Secundò, quia verbo protulerunt dicta verba iniuriosa. Tertiò, respectu emendæ possunt prosequi, quia dicta verba iniuriosa fuerunt, & maximè in litera continetur illa generalis clausula, & aliàs plures, &c. quæ per partem aduersam non fuit specificata: nec in Curia exposita: nec per eam in Curia proposita. Nec est actum præmaturè, quia non est expectandus finis processus quo ad agendum: sed quo ad condemnandum & executandum. Finaliter partibus antedictis

*Ad hoc not. l. non omnes. §. a barbaris. ff. de re. mil.

tedictus ad plenum auditis 25. die mensis Ianu. An. do. 1389. per arrestũ fuit dictum quòd Religiosi responderent super dictis iniurijs: & quòd admitteretur Procurator Regius & Bailliuus ad emendam super ipsis faciendam, & quod dicti Religiosi non erant admittendi ad suam requæstam, nec ad aliqua per eos proposita, nec fieret recolatio: & fuit processus remissus dicto Bailliuo de Dreux, per suum locum tenen. iudicandus. Et insuper dicti Religiosi fuerunt condemnati ad emendam procuratori Regio & dicto Bailliuo faciendam, taxatione Curiæ reseruata, & condemnati in expensis dicti Bailliui.

QVAESTIO CXCV.

De renuntiatione facienda alicui rei propter grande onus.

DOminus Ludouicus de Chalon receptus fuit per arrestum ad renunciandum emendæ ad vtilitatẽ Decani & Capituli Turonen. à quibus eam prædecessores sui receperant, ad onus quoddam reale vnà cum personali obligatione, & hoc me placitante, &c.

QVAESTIO CXCVI.

Possessiones receptæ super immunitate ac libertate visitationis procurationis.

PRior sancti Eligij Parisien. vnà cum Abbate sancti Mauri prope Parisios, de qua Abbatia membrum est dictus Prioratus dependens, fuerunt recepti in factis contrarijs contra Episcopum Parisiensem, super eo quòd prætendebat dictus Prior, Prioratum suum esse francum & immunem de visitatione & procuratione erga dictum Episcopum, & immediatẽ esse subiectum quo ad visitationem & procurationem dicto Abbati suo, absque hoc quod Episcopus aliquid quo ad hæc haberet. Et me placitante hæc erat quæstio, non in proprietate, sed in possessorio, quorum Abbatis & Prioris fuerunt possessiones receptæ, & fuit magna & prolixa placitatio: Episcopus tamen habuit recredentiam: & ratio fuit, quia de iure † communi fundatus erat Episcopus Parisiensis.

† Iure) t. cum sint persona. de priuileg. in 6. C. M.

** Adiornamentum generale etiam bonum esse & astringit adiornatum.*

† Inquestam) Constit. Carol. 7. art. 55. Sed hoc non est perpetuum vt inf. parte. 7. arrest. 105. C. M.

QVAESTIO CXCVII.

Seruientes debent obedire eorum superioribus.

TAssardus de Bosco seruiens Ambianen. appellauit à locumten. Bailliui Ambianen. eò quia dictus locumten. præceperat cuidam seruienti Regio, quòd dictum Tassardum poneret in prisionem. Ea ratione quia dictus Tassardus non posuerat in prisionem quendam, quem Dominus locumtenens iusserat in prisionem poni per dictum Tassardum, sed in domum ipsius in prisionem duxerat: licet dictus Tassardus ipsum posuisset in prisionem postquam venit ad notitiam eius, quòd dictus locumtenens præceperat dictum Tassardum in prisionem poni ratione prædicta. Et fuit dictum me hoc placitante, quòd dictus Tassardus malè appellauerat, & emendaret etiam, &c. quia obedire debebat dicto locumten. quia eius præceptum non erat atrox.

QVAESTIO CXCVIII.

Prohibitæ & interdictæ sunt guerræ inter subditos Regios nobiles & alios, siue de Picardia vel Campania tempore guerrarum ac treugarum.

HAec interdictio & prohibitio facta fuit per Dominum Guillelmum de Senonis tenen. Parlam. Regium: & tunc primum Præsidentem, anno quo suprà, in causa pendente inter Dominum Ioannem de Iumont militem actorem & defensorem ex vna parte: & Dominum Robertum Danys militem actorem & defensorem ex altera parte, &c.

QVAESTIO CXCIX.

Nota adiornamentum* generale bonum, & astringere.

ITem fuit dictum tunc adiornamentum bonum & validum, ac virtute ipsius dictum Robertum respondere debere, licet non esset speciale, sed solum generale: videlicet & pour respondre a tous ceulx qui sien vouldrond faire partie: quamuis etiam relatio fuit ita generalis, quoniam sic continebatur in adiornamento & literis Regijs.

QVAESTIO CC.

Literæ Status non impediunt inquæstam fieri, nec reprisiam arramentorum.

PArtibus appunctatis in factis contrarijs, & vna defuncta, literæ Status ab eius hæredibus impetratæ non impediunt reprisiam arramentorum: quia esset impedire inquæstam † fieri, quæ fieri non

non posset, nisi reprisia facta, cùm non esset aliàs pars contra quam fieret: sed reprisia facta pars, non mutata faciet suam inquæstam fieri; & altera etiam si voluerit: sed credo quod si non faceret, nil sibi imputaretur propter literas status. Sic dictũ fuit per arrestum pro Domino de Amboise, contra Comitem de Eu, & eius sororẽ, hæredes patris eorum quondam Comitis de Eu tempore vitæ suæ. Sic fuit dictum in Parlamento incepto anno domini 1390 pro Capitulo nostræ Dominæ Parisien. contra Abbatem & Conuentum de Fescan. ¶ Item in eodem Parlamento fuit dictum pro quodam armigero, contra Marceletum du Mesnil, quòd dictus armiger faceret si vellet suos testes examinari affuturos senes, & cætera, in quadam causa integra: licet haberet literas status dictus Marcelet: nec resumpsisset, nec adiornatus esset ad resumendum, &c. arramenta huius causæ integræ, quæ incœpta fuerat contra Dominũ Nicolaum Braque mortuum dicti Marcelleti Bailliuum † habentem. Quod mirum videtur, tum quia dictus armiger non habebat partem adhuc, tum quia causa nondum introducta non datur talis prouisio quæ non videtur introducta, cùm non resumpserit arramenta. Et vlterius fuit eidem dictum quòd faceret adiornare dictum Marcelet ad videndum testes iurare: fuisset eidem armigero securius quòd fecisset dictum Marcelet adiornare ad resumendum vel deferendum, &c. & tunc processisset vt suprà &c. ¶ Item in Parlam. incœpto. 1390. pro Domina Ioanna de Noieis, & Domino Ioanne de Rimancuria, appunctatis in factis contrarijs cum Duce Lothoringiæ, fuit dictum contra hæredes Ducis Lothoringiæ adiornatos a repcndre ou delaisser arramenta: qui obtinuerunt literas status vsq; ad annum, quòd dicti Dominus & Domina fecerant inquæstam si vellent, & facerent adiornare dictos hæredes ad videndum testes iurare: tunc tamen astricti ad resumendum vel deferendum.

QVAESTIO CCI.

Arrest pour le Marquis de Saluces, contre le duc de Sauoye.

LE mecredy. 11. ioui de May. 1390. fust arrest prononcé par maistre Simon Frison president en Parlament, par lequel le Marquis fut absoubz de le impetition & demande du Duc de Sauoye. Et en oultre fut le Roy nostre sire comme daulphin de Vienne tenu & gardé en possession & saisinæ de auoir seul & pour le tout la foy & hommage dudict marquis, a cause de sondict Daulphiné; & ledict marquis tenu & gardé en possession & saisine de foy & hommage an Roy nostre sire seul & pour le tout de sondict marquisé, & de le tenir seul de luy, & pour le tout eu foy & hommage a cause de sondict Daulphiné. Et fut condemné ledict Duc a rendre audict marquis. 46. que citez, que villes, que chasteaulx, dont il y a. 14. du demaine dudict marquis, & les autres dudict marquisé mouuans du Roy comme Daulphin de Vienne, & a oster le empeschement par luy mis en iceulx, & les despens de la cause: & ne fut en la prononciation dict rien des fruictz, ne des dommages & interestz. ¶ Item sçachez que les dictz marquis & comte se estoient submis au Roy Charles dernier trespassé, pere du Roy qui a present est, de tuos les debatz, & furent les causes plaidoyées en la presence du Roy & desdictes parties estans en parlament, laquel auant la prononciation de ce est arrest trespassa: voire auant que le enqueste fust faicte, qui a esté grande: & vouloit le comte dire que le Roy qui est a present ne se en pouoit entremettre, & le fist plaider: mais non obstant le Roy se en est entremis ainsi que voir pouez. ¶ Item en prononceant cest arrest disoit tousiours ledict maistre Simon, le Roy dit. Et oultre dit, que le Roy ne pouoit estre en personne ou prononcer, & que il auoit commandé que en son nom le parlement le prononcast, & en son absence.

† Bailliuum) Id est custodiã seu regimen cõredi solitum olim collateralibus, ut dixi in consu. Parisi. tit. 8. C. M.

QVAESTIO CCII.

Non est concedendum adiornamentum super defectu, contra illum qui se offert procedere velle.

DIctum fuit contra procuratorem Regium pro quodã armigero dicto Tressat, quod procurator Regius non haberet defectum contra dictum armigerum & adiornamentum ad videndum adiudicari ipsum defectum, licet se non præsentasset dictus armiger: eò quia dictus armigér se tenebat pro adiornato, licet procurator Regius prætenderet tale interesse: scilicet quòd faceret adiornare dictum armigerum, & contra ipsum posset obtinere secundum defectum, & sic

sic tertium & quartum, &c. & sic causam cum esset in causa criminali. Sed dictum fuit quod non habebat interesse, cum dictus armiger esset præsens, & se defendere offerebat, nec expensas habere poterat dictus Procurator. Idem dictum fuit pro quibusdam hæredibus, qui se offerebant procedere in causa.

QVAESTIO CCIII.

A quelle monnoye † se doibt rente payer.

LA veille de la Pétheconste le an. 1390. fut prononcé par arrest de Parlament contre messire Raoul pourcelet prebstre chapelain en le eglise de Douay, pour aucunes personnes de Douay possedans heritages, sur lesquelz auoit esté assise rente pour la fondatiõ de ladicte chapelle, que combien que par arrest de la court de parlament (dont ie ay autre part parlé) ladicte chapelle deust estre & fust fondée & douée de .l. liures tournois. Auquel temps couroit franc pour. 20. solz tournois en ladicte ville, qui lors estoit au demaine du Roy: toutesfoys ne seroyent tenus lesdictz detenteurs de payr autre monnoye que courir faisoit le comte de Flandres en ladicte ville, a qui par le Roy elle auoit esté baillée, dont le franc valloit trois * de ladicte monnoye: ce est assauoir. 48. solz de icelle monnoye: Car dit ne auoit pas esté le franc pour. 20. solz tournoys, ou pour. 16. solz Parisis.

† Monnoye) Plene & nonc dixi in tracta. vsur. latino & gallico adfi. adde infra. q. 302. C.M.

** Trois) Carle Franc de Flandres ne valloit que 16. soubz tourncis, comme encores au iourdhuy. C.M.*

† Prioratus) intellige si agatur de iuribus beneficij, secus si possessorium retineatur, vide Ioan. Imbert Instit. Forē. li. 1. c. 5. C.M.

** In factis) hodie non debet admitti, tum quia acta scripto probanda sunt, tum per rationem l. mediterranea. C. de anno. & cri. lib. 10. C.M.*

QVAESTIO CCIIII.

Portes abbatues pour cause des rebellions.

ITem celuy iour fut la comtesse de Valentinoys condemnée enuers le Roy & partie en grande somme de deniers. & fut maistre Pierre le Guy son gouuerneur lors trepassé, pour cause de certains excès & rebellions faictz aux gens du Roy. Et les portes de son chastel ou ville, ont esté abbatues iusques à la volunté du Roy, pour cause desdictes rebellions.

QVAESTIO CCV.

Quid per oppositionē in causa nouitatis factam sit contentiosum non solum deductum in minori, sed in maiori.

ITem celuy iour fut prononcé cõtre les marguillers de saint Geruais, & pour le curé de icelle eglise, faire porter le eaue benoiste par lesdictz marguillers: iacoit ce que iceulx marguillers eussēt prins leur complainte negatiue en cas de nouelleté contre le dict curé: ce est assauoir que iceluy curé ne pouoit faire porter le eaue benoiste par ladicte cure. Cuy dans par ce moyen que faire porter le eaue benoiste de par ladict curé, fut tant seulement contentieux, iacoit quæ le curé fust opposé simplement: & pource de par eux la faisoyent porter, & malé, comme dict fut par ledict arrest. Et nota hic le arrest de Bloys.

QVAESTIO CCVI.

Quando adiornamentum factum super re valeat, licet in persona vel domicilio factum non fuerit.

ITem per arrestum dictum fuit bonum adiornamentum ad comparendum supra locum, & benefactum expletum in casu nouitatis in loco de Espagny, pro Episcopo Lingonen. contra Dominum Ioannem de Bresus, Dominum de Espagny ratione impedimenti in dicto loco per gentes dicti Domini facti dicto Episcopo. Item fuit dictum contra Cardinalem Parisiensem, quód valuit factum in loco cuiusdam Prioratus † membri dependentis ab Abbatia maioris Monasterij, pro Abbate & Conuentu dicti loci contra dictum Cardinalem Parisien. Parisijs existentem dictum Prioratum occupantem, licet non contineretur in litera quód valeret ibidem factum, ac si factum esset in persona vel domicilio dicti Cardinalis.

QVAESTIO CCVII.

De receptione facienda in factis contrarijs ad finem habendi expensas, ac causam esse desertam.

ITem 10. die mensis Iunii. 1390. fuerunt procurator Regius, & Regina de Hierusalem, nomine quo procedebant, recepti per arrestum in factis * contrarijs, contra quandam partem, ad finem desertionis, & habendi expensas, & ad proponendum quod à quodam nomine Bartholomæo locumtenente Seneschali sui, & conseruatore Regio priuilegiorum Scholarium Andegauen. pars appellans appellauerat, vt à conseruatore non à locumtenente Seneschali sui: & sic non debebat adiornari, sed debuit dictus Bartholomæus adiornari, vt Iudex Regius, quod non fuit. Sic erat causa deserta, & debebat soluere emendam appellationis Regi & Reginæ, & expensas ipsi Reginæ.

QVAESTIO CCVIII.

Quando renuntiatio facta appellationi infra octo dies non prodest.

Le

LE 7. iour de May. 1390. fut prononcé arrest pour le procureur du Roy, & cõtre Pierre Brisefort, que la renontiation faicte par ledit Brisefort a son appellation estoit non vallable, iacoit ce qu'il eust faicte dedans huict iours, à tempore appellationis. Et fut la raison, car ledit Brisefort auoit, appellé d'vne execution que l'on auoit fait contre luy de cent liures d'amẽde, esquelles il auoit esté condemné par les gens du thresor enuers le Roy, & par vertu de leur commission, & dedans huict iours auoit renoncé deuant deux notaires de chastellet, & non deuant ceulx du thresor qui estoyẽt aussi bien a Paris cõe les notaiers, & ausquelx ou au clerc de leur court il eust peu aussi bien alle a son aise cõme aux deux notaires. Et point n'auoit signifié ladicte renontiation a ceulx du thresor dedans les trois moys, n'apres: & pource lesdits 3. moys passez obtint le procureur du Roy vne lettre de iustice contre luy, cum oppositione, & s'opposa a l'execution de l'amẽde: & luy fut assigné iour en Parlement. Ou ie proposay pour ledit procureur du Roy que sadicte renontiation ne luy pouoit profiter, pource qu'il ne l'auoit pas fait au thresor, ou il pouoit aussitost auoir acces cõe ẽ chastellet, & qu'il deuoit renõcer deuant le iuge, ou en court duquel il auoit appellé, quãd il y auoit faculté: & qu'il n'auoit point signifié ladicte renõtiatiõ dedans 3. moys, a fin qu'il ne payast 40. sols pari. ce qu'il n'auoit pas encore payé, & qu'il auoit fait frayer le procureur du Roy d'en auoir prins sa lettre de iustice, & l'auoit fait executer, qu'il n'eust pas fait s'il eust dedãs le tẽps deu signifié sadicte renontiation, & faicte deuement, vide hic l'arrest.

QVAESTIO CCIX.

De interruptione processus.

L'An dessusdit fut par arrest prõnõcé que le seigneur de Thõny auoit faict interruptiõ en vne cause de patrõnage qu'il auoit cõme demandeur commencé contre l'archeuesque de Rouen trespassé, pource qu'il n'auoit pas faict adiourner l'archeuesque de Rouen successeur, qui a present est de ceulx de Viẽne, dedans l'an du trespas de son predecesseur archeuesque de Rouen trespassé derniere ment, ne prins comparuit. Cõbien que la mort dudict archeuesque il ne peust ignorer, car il trespassa a Gaillon, pres de l'hostel dudict Thonny, & fut condemné es despens.

QVAESTIO CCX.

Pars non potest venire contra accordum factum sub conditione, si placeat Curiæ, ante Curiæ placentiam.

VIdi pronunciari in Parla. pro domino Petro Boucheri præsidente in Parlamento, contra dominum d'Argenton, q. certum accordum factum inter ipsos super certis arbitris vel cõmissarijs per ipsos electis, super quadã discordia concordandis, seu testibus examinandis, quod accordum erat conditionale, si placeret Curiæ Parlamenti, teneretur & compleretur. Nõ obstante quod renueret ipsum passare dictus d'Argenton, quod videtur mirabile, quia dictus d'Argenton poterat ante conditionis euentum * contradicere, iuxta notata in c. si pro te, de rescript. lib. 6. l. fi. C. de non nu. pec. & l. fi. ff. qui. satisd. cog. Itẽ per alia arresta in fine huius papyri scripta. aliqui dixerunt rationem fuisse, quia nullam rationem coloratam allegabat dictus d'Argenton, quare non passaret, sed solùm quia eidem placebat non passare. Itẽ quia postquam Curiæ placebat, tenebatur passare, & erat in Curiæ placentia per voluntatem procuratorijs. Sed alij dicebãt quod non ex quo ante placentiam Curiæ contra dicebat, & eius voluntas cum placentia Curiæ concordabat, nec vnquam visum fuerat. Et malè fuit initiatum in persona præsidentis in Parlamento, quod nunquã fuerat visum propter fauorem & suspicionem tollendam.

* Euentum) hec ratio non valet, sed vide rationẽ infra q. 130. ver si. 4. quæ ferè hodie cessat. C.M.

QVAESTIO CCXI.

Le defendeur n'est point à contraindre de prendre en cas petitoire autre delay vne fois, que pour auoir la demande par escript.

LE 28. iour de Iuilet, mil trois cens nonãte, fut ordonné qu'en demãde proprietaire le demandeur bailleroit sa demande par escript, sans contraindre le defendeur a prendre autre delay, comme iour de cõseil, de veue, ou de garant, s'il ne vouloit: la raison, car le defendeur pouoit auant de ionr du conseil de veue, ou de garant, impunner la demãde d'ineptitude, ou demander congé & despens, faulte d'adiournement, qu'il ne pourroit s'il auoit prins iour sur autre delay, comme iour de conseil, de veue, ou de garant, se reserué ne luy estoit par expres.

QVAESTIO CCXII.

An virtute iurisdictionis spiritualis bona Curati, vel clerici mortui, capi possint in iurisdictione temporali alicuius domini.

Nota quod bona Curati de iure communi debet reſeruari futuro ſucceſſori.

AN epiſcopus vel alia perſona eccleſiaſtica ſit recipienda ad proponendum poſſeſsionem capiendi, & inuentoriandi, ac conſeruandi bona mobilia alicuius curati vel perſonæ eccleſiaſticæ mortuæ exiſtentia in alta, media & baſſa iuriſdictione temporali alicuius, virtute iuriſdictionis ſuæ ſpiritualis pro conſeruando illa hæredibus, vel illis ad quos ſpectare debebunt. Quæ quæſtio fuit placitata pro epiſcopo Niuernenſi ex vna parte, contra comitem Niuernen. ex altera, ſeu ducem Burgundiæ habentem adminiſtrationem comitis Niuernen, filij ſui, 28. die menſis Iulij, anno 1390. Et arguitur quòd ſic:

Primò, quia non proponit poſſeſsionem capiendi illa bona, vt ſibi acquiſita tanquam vacantia, ſed cauſa conſeruandi, &c. iuxta authen. omnes peregrini. C. communia, de ſuceſsionibus ſumptam ex cor. de ſtatu. & conſuetud. &c. colla. decimo.

Secundò illa bona, videlicet bona Curati de iure communi debent reſeruari futuro ſucceſſori, c. requiſiſti. c. relatum, &. c. cum in officij, de teſtament. cum ibidem nota. Et ſic cenſentur eccleſiæ.

Tertiò ſunt bona mobilia Curati, quæ ſequuntur corpus, vt poſſumus videre, quia capto clerico per iudicem ſecularem cum aliquibus bonis mobilibus & reddito ſuo iudici ordinario, redduntur etiam bona. Sic videmus quod condemnato clerico * ad carcerem perpetuum, bona mobilia ſunt ſuo ordinario confiſcata, & reddenda in ſua iuriſdictione ſpirituali exiſtẽtia, quia corpus ſequuntur.

**Clerico) Idem Alberi. par. 3. ſtatu. q. 17. Oldr. q. 17. deciſi. Tholoſa. q. 150. dicam in conſu. Par. 4. 198. ad. le ſupra. eod. q. 136. C. M.*

Quartò, quia illo clerico, vel Curato mortuo, poterunt habere illa bona aliqui eius conſanguinei clerici, qui eidem ſuccedent.

Quintò non eſt inconueniens, ſi nullus appareat eius hæres, nec teſtamentum fecerit, ſed bona ſunt vacantia quòd reddentur per epiſcopum domino temporali, ad quem ſpectant bona vacantia.

**Contrarium) hoc ſimpliciter & indiſtinctè ſeruatur & Tholoſa, vt refert Guillel. benedi. Rep. cap. Raynutius. ver. vx. nom. adela. nu. 420. & bene, licet Gui. pap. q. Del. 261. diſtinguat an hæres ſit clericus vel laicus, quem ſequitur Stephan. Auf.*

Sextò habet de iure communi corporis Curati & clerici captionem, iux. c. cum epiſcopus, de offici. ordi. libro 6. Nec mirum ſi bonorum mobilium, quæ corpus ſequuntur, iuxta l. 2. C. de epiſcop. & cleric.

Septimò, ſic dictum fuit pro archiepiſcopo Bituricen. quia receptus contra ducem Biturien. ad poſſeſsionem proponendam de inuentarijs faciendis bonorum mobilium clericorum ſuę diœceſis defunctorum in iuriſdictione temporali ducis Bituricenſis.

Octauò fundari poteſt in illis, qui teſtamentum fecerunt, quia ſpectat ad epiſcopum complementum & defenſio executionis teſtamentorum, etiamſi teſtator prohibeat, iuxta c. tua, c. Ioannes, &c. ſi hæredes, de teſt. Etiam de iure ciuili per no. in dictis 200. & per Inno. in c. nos, eo. ti. & in authen. de eccleſiaſti. ti. 4. ſiquis in omnibus, colla. 9. l. nulli licere. C. de epiſco. & cle. & auth. omnes peregrini. C. communia, de ſucceſ. arguitur in contrarium.*

Primò, quia de iure quo vtitur virtute iuriſdictionis ſpiritualis in iuriſdictione temporali alterius domini non poteſt fieri captio, nec inuentarium bonorum mobiliũ, licet fuerint clerici, quia eſſet capere temporale virtute iuriſdictionis ſpiritualis in iuriſdictione temporali alterius, quia licet bona fuerint clerici, nunc non ſunt, quia mortui, quod eſſet abſurdum, 8. diſt. in c. quo iure. Secundò, quia eſſet abſurdum quòd dominus temporalis in cuius iuriſdictione tẽporali ſunt illa bona, quæ fortè ad ipſum vt vacantia ſpectabant, quia clericus vel Curatus mortuus non habebat hæredem, nec fecit teſtamentum, capiat huiuſmodi bona ab epiſcopo virtute iuriſdictionis ſuæ temporalis per manum epiſcopi, vel ſuorum officiariorum ſuæ iuriſdictionis ſpiritualis. Tertiò fuit arreſtum prolatum in ſimili per dominos generales contra quendam qui prætendebat capere poſſe & inuentoriari in iuriſdictione temporali alterius bona mobilia clerici, vel curati mortui, virtute iuriſdictionis ſpiritualis. Sic etiam fuit dictum pro maiore & ſcabinis villæ Ambian. cõtra epiſcopum Ambian. ſic etiam fuit aliàs dictum contra epiſcopum Lingonen. ſi contra archiepiſcopum Remenſem. Nec obſtant contraria. Et primò primum nec ſecundum, quia nõ ſpectant bona Curati vndecunque quæſita ad Curatum ſucceſſorem, ſed ad eius hæredes quo iure vtimur. Et ſuppoſito quòd ſic adhuc capere non poſſet, &c. & nõ ſibi vt vacantia appropriare, &c. Ad tertium reſponſum eſt, quia non ſunt bona clerici vel curati, quia mortui, &c. Ad quartum & quintum reſpondetur, quòd etiam alijs ſuppoſitis capi non poſſunt per prędicta.

Ad ſextũ non ſequitur ſi haberet captionẽ corporis, quia non conceditur quod ob

hoc bona

hoc bona ipsius mortui capere possit, maximè quia non sunt bona clerici vel curati, quia mortui. Ad septimũ patet responsio per negationem. Ad octauũ non sequitur, maximè quia spectat ad episcopum testamenti defensio, nisi in pijs causis, nec facit. l. nulli, nec aut. omnes peregrina, quia dicit si potest fieri, nec dicit quòd capere possit sua authoritate. Et sic ibi tradantur: sed habebit per manum domini temporalis. Et non fuit nunc decisa, sed appunctata, quòd consideraret Curia rationes hincinde propositas ad finem recipiendi vel nõ, & faceret ius.

QVAESTIO CCXIII.

De literis status.

Vidi dici quòd dominus de Tornon non gauderet literis status cõtra Magistrũ Ioannem Mansgner: ratio, quia rex nõ affirmabat ipsum esse in barbaria, gratia cuius habuerat statum, nec scire poterat veraciter, sed dicebat ipsum iuisse: nec aliquis capitaneus sub quo iuisset, testificabatur hoc: sic rex testificabatur de facto alieno non suo, fortè secus si asseruisset rex ipsum iuisse iux. no. in cle. literis, de probatio. & ibidem vide de hac materia. domini requæstarum de palatio nolunt recipere literas status, nec eisdẽ obedire si generaliter dirigantur omnibus iustitiarijs, &c. dicentes quòd sunt membrũ Parlamenti. Et sic non obedierunt cuidam impetranti, & *fuit appellatũ in Parlamento vbi adhuc non est decisa* causa appellationis.

QVAESTIO CCXIIII.

An Dominus de Montmorency sit recipiendus ad prisiam faciendam in terra sua, vbi habet altam, mediã, & bassam iustitiam, & ad possessiones proponendas super hoc contra regium procuratorem, ac procuratorem mercatorum piscium, &c.

Arguebam q. sic, ego qui pro ipso hanc causam placitaui rationibus sequentibus: Primò, quia ipse est Baro, et est dominum suum & Baronia de Montmorency antiqui iuris Franciç, & in recto * corpore Franciæ. Nec fuit antiquis aliqua Baronia * in Francia quam sua ante augmentationes, & acquisitiones, quæ de post factę fuerunt à regibus Franciç. Secundo visus & assuetus fuit, & habet & habuit ius per se & suos prædecessores dominos de Montmorency per tale & tantum tempus, de cuius contrario non extat memoria: & quod constitiui iure habetur, fuit & est in possessione & saisina habendi prisiam piscium capiendi, vel facere capere pro se & nomine suo, in & super illos qui vehunt aut portãt à mari ad vrbem Parisien. quando transeunt per villam de sainct Bice, spectantem ad dictum dominum, & in qua habet altã, mediam, & bassam iustitiam, iuxta necessitatẽ ipsius domini & hospitij sui, aliquando plus, aliquando minus, videlicet vnum cacabum semel, alias minus, aliquoties solles, rogetz, plays, gournaulx, iuxta necessitatem, & secundum pisces quos adducunt. Tertiò hoc est receptibile, attenta & considerata persona talis barõis, maximè quia prisia fit in suo dominio, alta, media & bassa iustitia, vt puta apud sanctum Britium, de quo est dominus, vt dictum est. Et debitè & moderatè, vt pro necessitate sui ipsius & hospitij sui, cùm ipse etiam solueret iustum precium, non tournoys pour parisis. Quartò visus est necessarius, quia pro alimentis nec habent mercatores in hoc aliquod interesse, quia habent iustum precium. Et est eorum piscis venalis, & pro vendendo adducunt Parisios, & multotiens vendunt de ipsis adducendo Parisios in villis intermedijs, vel super itineribus per quæ transeunt, & replent suos cacabos herba, vel stramine pro eundo le hochis. Quintò sic vtuntur domini Dammonten chairs, religiosi S. Geneuefæ, religiosi de S. Dionysio, episcopus Parien. sex partes de Chaumont, dominus de Clere fantaine. Sextò de iure, visus & consuetudo sunt receptibiles sicut & possessiones, per §. si constat, l. venditor, ff. communia prædi. Nam visus et consuetudo nõ possunt esse absque possessione, & maximè sunt receptibiles de tanto tempore, cuius initij non est memoria, vt hoc casu est. Septimò hoc potest princeps concedere, ergo & tanto tempore acquiri & possideri, iux. c. super quibusdam, de ver. sig. & no. in c. 2. de præb. lib. 6. Omne enim ius minori tempore tolli potest, vt pote 30. vel 40. annis, puta plubicũ vel priuatum, l. omnes. C. de præscrip. 30. vel 40. annorum, & c. episcopum, de præscrip. lib. 6. ff. de aqua plu. arcen. l. 1. in fi. & de aqua quoti. & æsti. l. hoc iure. §. ductus aquæ. Octauò in materia difficiliori habet locum præscriptio, vt pote in materia procurationum, vt in extraua. vas electionis. §. nostræ tamen intentionis. Item in censu ponendo in ecclesia, vt in cle. 1. §. in cessationibus, de sen. excom. Item in decimis, c. in aliquibus, de deci. Itẽ in spiritualibus ministrandis, vt in cle. quia contigit

Rep. cle. 1. Regu. 4. Fal. 2. de off. or. vbi allegat concordata inter officiarios temporales & spirituales, sed nõ possunt regi nec domini temporalibus prædicare. C. M.

Visus alimentorũ est necessarius, facit. l. cum hi, in prin. ff. de transa.

** Decisa.) imò hodie satis decisum quòd debẽ parere supr. q. 19. C. M.*

** Baronia) dixi in cons. Pari. §. 20. nu. 2. C. M.*

tigit. in fi. de religio. do. fortiori ratione in hac materia. Nonò, quia ista consuetudo & possessiones non sunt contra bonos mores, nec contra ius diuinum, nec naturale, nec sunt inductiuæ peccati mortalis, iux. c. fi. de consue. Decimò pro hoc faciunt plura arresta: vnum pronunciatum pro religiosis D. Dionysij 9. die mensis Augusti Anno Do. 1353. quod alibi habeo conclusiuè: aliud pronunciatum pro episcopo Beluacensi,* qui per arrestũ receptus fuit ad similes possessiones, de quibus tractatur ad præsens contra procuratorem regium & procuratorem mercatorum piscium prolatum 8. die mensis Iunij, Anno Domini 1387. Etiã appunctamentũ datum pro religiosis de S. Medardo de Suessione, contra episcopũ Cathalonẽ. per quod fuerunt recepti dicti religiosi ad possessiones per ipsos propositas in casu nouitatis. Prima die Decemb. anno Domini 1374. defodiendo, cauando, houendo in vineis, nemoribus & terris plenis bladis, vbi dicti religiosi habebant altam iustitiam, pro quærendis lapidibus molendini, replendo fossas, ac restituendo blada, nemora, & racemos, vel valorem partibus quarum intererat. Vnde cimò non sunt per hoc impediti aduehentes pisces, car sainct Brice est de l'eglise aduehentiũ pisces: & vbi oportet quo soluant transuersum seu pedagiũ. Nõ obstant contraria. Primò les priuileges alleguez par partie aduerse: rant parce que la cõstume, vsage, & possesion alleguez per le dict seigneur de Montmorency sont plus anciens que lesdictz priuileges, saucũs enont parties aduerses, & en a tousiours iouy parauant, & depuis iceulx, & sont à entendre ciuiliter, videlicet saluo iure alieno. Nec vnquam se consensit dominus de Montmorency, nec eius prædecessores, nec vocati fuerunt. Et semper contrà dixerunt per vsum eisdem priuilegijs contrarium, & sumus in materia possessoria bene receptibili, vbi non prodest titulus, nisi quo ad recredentiam. Item nec in hoc habet interesse villa Parisien. quia ex quo sciuit mercatores dictum dominum habere prisiam, magis adducerent pisces. Item nec in hoc fit fractio saluægardiæ, quia dictus dominus hoc facit vtendo iure suo. Et quò ad credentiã fieri debet dicto domino, qui tractat de elementis, & alijs rationibus prędictis. Et quò ad restabilimentum, non cadit restabilimentum: quia ille, ad quem pisces spectabant, non fuit conquæstus. Et quia iustum precium fuit solutum partibus au-

**Beluacensi) supra q. 108.*

Qui vtitur iure suo non infringit saluagardiam.

** Dotis) quam hic accipit pro doario seu pro antiphernis, & intellige quod hic vxor maior annis consenserat & adhuc est iniquitas ob fraudem contra l. vbi adhuc. C. de iure dot. dixi in cõsue. Parisi. §. 135. C. M.*

** Parisiensi) & bene, quia corã episcopo Parisiensi, præsertim exẽpti debẽt petere ad se remitti subditum vel exemptum, nec de hoc discutiendum coram seculari, qui solum agnoscit. vnde cum præses remisisset clericũ exemptum ad suum exemptũ, fuit per arrestũ hoc annullatũ, & dictum quod remitteretur coram ordinario, coram quo exemptus requirere posset. adde infr. q. 322. 371. & quæ dixi sup. ead. q. 100. C. M.*

ditis, fuit ad concilium positum an ad hoc esset receptibile: & adhuc nondum fuit pronunciatum. Sed pòst fuit pronunciatum anno Domini 1391. mense Martij, quòd erat recipiendus dictus dominus de Montmorency ad possessiones suas, & receptus fuit. Et fuit facta recredentia parti aduersæ.

QVAESTIO. CCXV.

Alia arresta alta in Parlamento cæpto in crastinum sancti Martini anno Domini 1391.

An prouisio sit vxori facienda super bonis mariti venditis?

PRimò fuit dictum contra vxorem Ioannis Pisdre, filiam Magistri Petri à lespée, quod prouisionem nõ haberet, nec ad hoc erat recipienda pro victualibus, &c. super bonis ab ipso Ioanne venditis, qui omnia bona sua vendiderat de consensu suæ vxoris fraudulenter capto: Ratio fuerat, quia petebatur prouisio non super bonis mariti, sed tertij, cui dictus Pisdre ea vendiderat de consensu vxoris. Et etiam ratione dotis* petere non poterat, quia eius vir, puta dictus Pisdre, viuebat: & sic non erat locus doti, etiam quia consenserat alienationi dicta vxor: releuata tamen fuit ab expensis.

QVAESTIO. CCXVI.

An capti Parisius clerici sint episcopo Parisiensi reddendi ipsos requirenti, vel eorum ordinarijs.

PEr arrestum Parlamenti Petrus Bernardi de Rupella clericus non coniugatus Parisius fuit captus prisionarius authoritate Curiæ Parlamenti, & in Castelleto positus, fuitque episcopo Parisien.* eum requirenti traditus, quamuis peteret eum episcopus Xantonen. cuius erat ciuis, & de eius diœcesi in dicta villa Rupella, in qua fuerat adiornatus ad comparendum personaliter in Parlamento. Sic fuit factum de Abbate de S. Cypriano de Poitiers, & de religiosis de Sauigniaco, qui Parisijs capti fuerunt, & redditi episcopo Pariensi.

QVAESTIO. CCXVII.

An executoribus testamenti sit danda dilatio pro consilio.

EXecutoribus episcopi Remensis prius immediatè episcopi Antissiodoren. nomine

mine domini Federici casinet, fuit data dilatio consilij, contra episcopum Antissiodoren. petentem & requirentem ab ipsis executoribus reparationes fieri in domibus & hęreditagijs episcopatus Antissiodoren. cuius fuerat episcopus dictus Federicus, nam morbo alieno laborabat.

QVAESTIO. CCXVIII.

Quittantia post sententiam reperta prodest*.

PRo comite de Theodoro reperiente, & se iuuante de quadam quittantia per eũ post sententiam diffinitiuam reperta, per quam sententiam Droco porcherij, qui postquam dictum comitem in garendum summauerat in Castelleto Parisien. fuerat condemnatus in 500. lib. Turonen. ad causam vxoris suæ hæredis patris sui Magistri Ioannis de Ronpemõt nuncupati obligati, vt apparebat per quandam obligationem in certa summa pecuniæ Iacobo Flamingi Draperio, cuius bona confiscata fuerant: quæ obligatio fuerat assignata cuidã nomine Coquelet, qui Coquelet prædictam obtinuerat sententiam: fuit dictum contra prædictũ Coquelet, quod quittantia erat valida, & quod traderet obligationem vt acquittatam, redderetq́; summam quam virtute dictę sententiæ receperat, & ab expensis fuit releuatus. Comes tamen qui non fuerat condemnatus, licet in garendum vocatus fuit in Parlamento, per eum obtenta certa litera regia narrando factum.

QVAESTIO. CCXIX.

An prouisio trahatur retro?

PRouisio facta per arrestum non retrahitur etiam in dote consuetudinaria. Sed habet effectum à tempore arresti super prouisione facti, & ab illo tempore veniente fructus quamuis videretur contrarium* cũ mulier à tempore mortis sit saisita de dote consuetudinaria. Sic fuit dictum pro domino Petro de Villiers contra Magistrum Petrum de Villiers archidiaconum de Bamanciaco fratrem suum.

QVAESTIO. CCXX.

De visitationis recredentia.

EPiscopo de Poictiers fuit facta recredentia super visitatione contra Abbatem & conuentum de Menigouste, &c.

De officiarijs regijs absoluendis.

ARchidiaconus de Dreux fuit condemnatus ad absoluendum regios seruientes, quos excommunicauerat.

QVAESTIO. CCXXI.

Peti possunt arreragia per reale medium non obstante sententia reo lata in possessorio.

PRo domino Nicolao beneficiato in ecclesia Parisien. fuit dictum contra dominum Petrũ de Castello Magistrum camerę computorum, quòd bene appellauerat à sententia dominorum requęstarum, & ipsos malè iudicasse, qui iudicauerunt dictum dominum Nicolaum ad prosequendum arreragia quorundam computorum per viam personalem, concludendo ad arreragia per medium reale & longam possessionem, ad quod non erat admittendus, eò quia succubuerat contra dictũm dominum Petrum agente in casu nouitatis, per defectum, in quo fuerat dictus dominus Nicolaus positus, & in suis possessionibus, hoc medio dictus dominus Petrus tentus fuerat. Et fuerat ratio dominorum requæstarum, quia petendo arreragia veniebat contra sententiam, quam dominus Petrus obtinuerat in possessorio, in quantum petebat arreragia præcedentia dictam sententiam, maximè anni proximi post executionem querimoniæ in casu nouitatis: ratio decidendi, quia concludendo ad arreragia per medium reale satis erat petitorium. Et quia si succubuisset in illa instantia in effectu petitorium amisisset.

*Prodest) & bene Pau. l. si fullo de condict. sine cru. Fulgo. con. 187. Titius Alexan. l. Impp. in fi. de re iudi. et cõsi. 96. lib. 3. C. M.

*Contrarium) & bene, vt hodie etiam seruatur. C. M.

QVAESTIO. CCXXII.

SI quis omittat in declaratione tradita Curiæ fructuum, vel expensarum offerre ad probãdum facta sua vel expensas requirere, nõ nocet, quia in principali requisiuit, & hoc non est nisi declaratio.

QVAESTIO. CCXXIII.

De minus sufficienti mandato.

REligiosi de S. Theodorico habuerunt congedium & expensas contra habitantes de dicto loco post causam placitatam super peremptorijs vna cũ petitione congedij, eò quia ad dictorum religiosorum requæstam fuerunt missi certi commissarij per Curiam qui reperierunt, & Curiæ reportauerũt, quod verum erat quòd proposuerant dicti religiosi, videlicet quòd non erat de consensu maioris & sanioris partis facta prosecutio, & procuratio virtute cu-

tiis ex parte dictorum habitantium fundati erant procuratores, sed eis displicebat. Sed solùm ad instantiam aliquorum æmulorum dictorum religiosorum, & fuit reseruatum procuratori regio de faciendo ob hoc contra ipsos prosecutionem, nec non contra religiosos super propositis contra ipsos.

QVAESTIO CCXXIIII.

An sit licitum prisionarium suum ducere ad suos carceres per iurisdictionem alterius?

PEr arrestum fuit dictum contra villam Tornacen. pro episcopo Tornacē. quod saisina villę non erat recipienda, quod episcopus non posset ducere de domo sua episcopali, in qua iurisdictionem habebat per villam Tornacen. ad castrum suum extra villam, vbi habebat prisiones suas prisionarios, licet non haberet episcopus iurisdictionem in dicta villa nec super vijs. Sed si vellent proponere possessiones quòd ducere nō posset absque requisitione seruientium vel iustitiæ villæ, nec non conducta dictæ iustitiæ per villam bene recipientur. Et credo fuisse rationem, quia ire, & ducere per villam est facultatis, iuxta l. via, ff. de via pub. & l. peregrū. C. de seruit. & aqua. cum ibi nota. & ca. omnes leges, in fi. I. dist. nec hoc prætendit facere per modum iustitiæ stilum ire per viam, sed per modum facultatis*. Sic tenet Collectarius per l. si quis post hanc. C. de ædifi. priua.

* Facultatis) dictio enim nihil noui addit, sed eius deprehensione. C.M.

QVAESTIO CCXXV.

Episcopus non declinat Parlamentum in reparationibus.

* Refectib.) supra eod. q. 87.

NOn fuit per arrestum receptus, sed repulsus de declinatoria episcopus Nouiomen. quondam episcopus Abricen. conuentus in Parlamento super refectionibus & reparationibus hæreditagiorum quondam episcopatus sui Abricen. licet diceret hæc personalia non realia.

* Subditis) Ita adhuc hodie vulgo tenent, sed est iniquum, quia securitas nō datur contre les exploictz de iustice, mais seullement contre les voyes de faict. C.M.

QVAESTIO CCXXVI.

De interruptione per lapsum anni.

FVt dict par arrest contre Iehan de Pierre court, pour messire Marcelet de Mesnil, que ledit de Pierre court auoit faict interruption de son proces, & fut condemné es despens dudit Marcelet, pource que apres la mort de messire Nicolas braque qui mourut le 17. iour D'aoust l'an M. 388. Ou bail duquel est ledit messire Marcelet, ledict de Pierre court fist adiorner ledict messire Marcelet le 29. iour d'Aoust. 1389. l'an reuolu et passéa reprendre ou delaisser les arremens d'vne cause pendante entre ledit de Pierre court demandeur d'vne part, & ledit messire Nicolas, cóme ayant le bail, gonnernement & administration dudit Marcelet defendeur, a cause de la terre de Pierre court.

QVAESTIO CCXXVII.

Officiarij regij in iudicatura non præstant assecuramentum suis subditis.*

POur Iean millet preuost fermier royal de Laon, fut dit que pour ce qu'il estoit preuost royal qu'il ne bailleroit point d'asseurement a Iean bifraudi, qui demouroit es termes de sa preuosté, cóme a Chalons.

QVAESTIO CCXXVIII.

Citati nō debent appellare, sed suum priuilegium allegare.

FVit dictum pro duce Bituricen. contra quendam nominatum Nicolaum Bouton appellantem à Seneschalo dicti domini ducis, quod vt appellans non erat recipiendus, eò quòd appellauerat ab adiornamento sibi facto per quendam seruientem dicti ducis de comparendo coram dicto Seneschalo per mandatum ipsius Seneschali, licet allegaret se exemptū à Seneschalo & duce per appellationem antea ab ipsis factam, vt dicebat: Ratio fuit, quia non erat notorium ipsum appellasse à dicto duce & eius Seneschalo. Sic illud allegare debuisset coram dicto Seneschalo, & corā eo fuisse ad hoc allegandum non appellasse, iuxta l. si quis ex aliena. ff. de iudicijs, & l. ex quacunque causa. ff. si quis in ius vo. non ierit, & no. in c. veniens, de acc[...]a.

QVAESTIO CCXXIX.

Aduocatus regius contra regem placitare non potest, etiam pro ecclesia in qua habet beneficium.

DIctum fuit quòd Magister Odardus Berthine aduocatus regius canonicus Parisiensis non placitaret pro ecclesia Parisiensi contra regem, sed esset cum rege, tamen pro rege causam illam non placitaret.

QVAESTIO. CCXXX.

Abbas & conuentus de Vezelay ressortiuntur in villa Antissiodorensi, &c.

Dictum fuit pro rege quòd Abbas, & cõuentus de Vezelay ressortirentur coram Bailliuo Senonen. in sede Antissiodoren. & non in sede antiqua villæ nouæ regiæ. Eò quia licet in villa noua antedicta esset antiqua sedes & ressortum regis, hoc erat antequam dicta villa Antissiodoren. spectaret ad regem, sed tunc spectabat ad comitem Antissiodoren. Sed postquam venit ad regem, rex ordinauit in dicta villa Antissiodoren. ressortum & sedem regias, & voluit sedem & ressortum quæ solebat esse in dicta villa noua, esse in villa Antissiodoren. quæ ad præsens ad regẽ spectat.

QVAESTIO CCXXXI.

De remissione facienda appellationis non obstantibus attentatis.

Dominus Ioannes Braquet appellauit à præposito de Gien, omisso medio Baillivi, & appellauit simpliciter. Et postea releuauit appellationem in Parlamento, licet interim fuerunt per dictum Præpositum facta attentata, & adiornamentum factum in Parlamento super attentatis, fuit tamen remissus ad Bailliuum, quia nõ fuerunt attentata facta in contemptum Curiæ Parlamen. cum non appellauit expressè ad Parlamentum, sed simpliciter, & sic ibat appellatio ad Bailliuum iure suo, in cuius contemptum fuerunt facta attentata.

QVAESTIO CCXXXII.

Quid sit faciendum de se occidente.

PRrior sanctæ crucis Parisien. se suspendit in camera sua, & fuit leuatus per Præpositum Parisien. vel suos seruientes, redditus tamen episcopo Parisiensi, & ab episcopo amicis ipsius Prioris traditus & inhumatus in terra sancta, quia fuit probatum quòd furore deductus se suspenderat, nam ante erat bonæ vitæ, famæ, & conuersationis: ratio redditionis episcopo, quia presbyter, nam si presbyter non fuisset, sed laicus inhumatus fuisset in sancta Catherina Parisiensis per gentes regias, nisi amicis redditus fuisset. Secundum quod fuit quidam qui in ecclesia sancti Leuffredi Parisien. missam audiendo cecidit mortuus in ecclesia, qui fuit leuatus per gentes regias, ac amicis redditus, & in terra sancta inhumatus. Et aduerte, quia licet etiam præ timore criminis dictus Prior se occidisset, vel voluntate mala,* tamen redditus fuisset, vt suprà. Eò quia non defuisset suspendi, quia presbyter, nec similiter alius clericus simplex, quia caracter imprimitur in anima, licet de clerico simplici quidam contrarium dicant, quia ex quo mortuus non amplius est clericus, sed cadauer, quòd idem posset de presbytero dici, quod non est admittendum.

*Mala.) Imò quum esset homicidiũ ex proposito etiam ab altari euelli debet. Exod. 21. Deutero. 19. c. 1. extra de homicid. C. M.

QVAESTIO CCXXXIII.

An non fieri possit & debeat prouisio post litem contestatam?

ITem pro dominis Hugone & Ioanne determant, militibus fratribus, contra dominũ Guidonem de Rupeforti militem, quandam placitaui causam defendendo in casu nouitatis recredentiam petendo, non prouisionem, quamuis caderet,* quia erat pro parte maiori res contentio, à de successione paterna ipsorum, in qua causa partes fuerunt appunctatæ in factis contrarijs, tàm super recredentia, quàm super principali, non faciendo mentionẽm de prouisione, quia non petita, tandem ego aduisitatus petij prouisionem, sed pars aduersa me dicit non esse recipiendum: quia non petieram in placitando causam, contra quam replicaui, quòd prouisio in qualibet parte litis potest peti, etiam post litem contestatam & etiam in causa appellationis. Finaliter fuit facta prouisio de tertia parte rei contentiosæ, quam dicebant dicti determant ad ipsos peruenisse ex successione paterna, & multa allegaui in hac parte, tàm de stylo Parlamenti, qui habetur in titulo prouisione, necnon, lege si institutа. §. de inofficioso. ff. de inoffici. testa.

*Caderet.) Id est prouisioni locus esset, vt suprà in stil. c. 33.

QVAESTIO CCXXXIIII.

An quis recognoscere debeat sigillum prædecessoris sui?

ITem pro comite de Longa villa fratrẽ do. Bertrandi de Clesquin* quondam conestabularij Franciæ, dictum fuit contra dominũ de Alba petra, quòd dictus comes non tenebatur cognoscere ad præsens sigillum dicti fratris sui cuius erat hæres, appositum in quibusdam literis, per quas apparebat dictum fratrem teneri in certa summa pecuniæ, fratri quondam

*Clesquin. Valentissimi & fidelissimi. C. M.

*Sigillum) Hic amissio & suspicio erant iusta causa suspendendi recognitionẽ nec præsumitur sigillum de voluntate domini appositum, vt plenè dixi in consuet. Parisien. §.5. num. 14. adde infr. q.333. C.M.

dicti domini de Albapetra. Et credo quòd ratio fuit, quia dictus comes dicebat quòd in quodam conflictu amiserat frater suus sigillum *suum, & quòd nõ erat verisimile quòd deberet illam pecuniam, quæ ratione* vadiorum petebatur per dominum de Alba petra, qui dicebat quòd frater suus cuius erat hæres, fuerat dicti connestabularij stipendiarius, & huius ratione debebatur pecunia.

QAESTIO. CCXXXV.

Quòd officiarius regius prætextu clericaturæ forum decliuare non potest.

*Non potest.) Guil. benedic. rep. cap. Raynutius. ver. vxorẽ no. adela. de te-sta. C.M.

ITem per arrestum dictum fuit pro Gadifero Aston, ac regio procuratore, contra dominum de la* Boue, Bailliuum Ambian. quòd declinatoria dicti Bailliui non procedebat qui declinabat, eo quia esset clericus in habitu & tonsura, & sic non tenebatur litigare in Parla. ratione excessuũ sibi impositorum per dictos Gadiferum & regium procuratorem, maximè quia nec erat saluagardia infracta, nec delatio armorum interuenisset: ratio fuit, quia reuera prætendebantur delationis armorum interuenisse.

QVAESTIO. CCXXXVI.

Episcopus Antissiodoren. ressortitur in sede Antissiodoren.

ITem fuit dictum contra episcopum Antissiodoren. quòd ressortiretur coram Bailliuo Senonen. in sede Antissiodoren. nõ in sede antiqua villæ nouæ: attamen stylus & emendæ & alia quæ seruabantur in sede antiqua villæ nouæ, seruarentur eadem in sede Antissiodoren. Et in casu quo comitatus Antissiodoren. veniret in manu alterius quàm regia, ressortiretur in sede antiqua villæ nouæ.

QVAESTIO. CCXXXVII.

Quis appellans, licet non illico, auditur.

De hoc vide sup. in titu. de adiorna. pa. Francia, in prin.

ITem dictum fuit, quòd habitantes sancti Clementis recipiebantur, vt appellantes à sententia lata per dominos requæstarum contra ipsos, & pro domino de Argenton: licet non appellassent ab ipsis sedentibus pro tribunali, sed coram grapphario Parlamenti, quia dicebant quòd non habuerũt, vel eorum procurator copiam consilij promptè, cum quo se consuluissent. Attamen habuerunt super hoc requæstam ciuilem, vnà cum literis directis Parlamento, vt eisdem prouideretur vt vellet Parlamentum regium consulere, quo eisdem prouideretur.

QVAESTIO. CCXXXVIII.

Quod fieri debet remissio non obstante quòd primitus fuerit adiornamentum impugnatum.

ITem fuit dictum quòd nõ obstante quòd dux Burgundiæ seu eius procurator proposuisset adiornamentum fuisse non validum contra ipsum factum, ad requæstam Guillelmi & Ioannis dictorum les bouffeaulx, eò quia non fuisset factum per duo paria literarum, licet esset par Franciæ. Et fuisset dictum validum, quia non erat causa appellationis, vel respiciens ius pariæ, fieret remissio causæ coram dicto duce de causa principali: ratio dubitandi, quia videbatur quòd remissio primitus peti debuisset ante debatum adiornamenti, & quòd impugnando adiornamentum approbasset Curiam in iudicem renunciando ac præiudicando remissioni, tamẽ fuit dictum contrarium.

QVAESTIO. CCXXXIX.

An religiosus sit recipiendus ad querimoniam contra suum superiorem?

CAmerarius sancti Martini de Campis fuit receptus ad suam querimoniam nouitatis super cameratu antedicto, in quo fuerat per priorem sancti Martini per turbatus indebitè & de nouo. Et per arrestum fuit tentus in possessione & saisina ipsius ac perceptione fructuum ipsius.

QVAESTIO. CCXL.

Contra aduocatos excedentes in suis placitationibus.

IOannes Baudouyn maior de Beluaco & Magister Droco felize consiliarius domini ducis Burgundiæ, defensores fuerunt condemnati erga Iaquetam ioliete & eius maritum petitores in 400. libr is Parisien. ae in 200. erga regium procuratorem nomine emendæ, eò quòd aduoauerunt Magistrum Ioannem iuuenel eorum aduocatum, qui in placitando dixit iniuriam prædictis Iaquetæ et eius viro, licet essent defensores, & in pronunciando fuit per præsidentem notatum, quòd hoc fuerat propter aduocati culpam. Sic aliàs fuit pronunciatum in simili contra quendam presbyterum, qui aduoauerat Magistrum Aegidium Nigri, pro eo placitantem, qui presbyter me præsente ob hoc fecit emendam ho-

dam honorabilem in Curia. Quod transit sub dissimulatione, sic fuit aliàs pronūciatum contra dominum Guillelmum messeti, nunc Bailliuum sancti Angeli, pro quo placitauerat Magister Ioannes de Rumilly, quem aduoauit dictus dominus Guillelmus.

QVAESTIO. CCXLI.

Quis sortilegiorum & diuinatorum habeat cognitionem?

PEr arrestum Curiæ Parlamenti fuit dictum, quód præpositus Parisien. haberet cognitionem ac punitionem quarundam mulierum, quæ cum innocatione diabolorum commiserant sortilegium, nec non cum voto quodam, medio cuius fecerant quendā hominem pati afflictionem per iudiciū, cuius præpositi fuerant dictæ mulieres combustæ, licet cognitio earundē fuisset requisita per me pro episcopo Parisien. Et circa hoc scias quód quisquis credit posse fieri aliquam creaturam, aut in melius seu deterius immutari, aut transformari in aliam speciem, vel in aliam similitudinem, quód non potest fieri, nisi ab ipso creatore qui omnia fecit, & per quem omnia facta sunt, procul dubio infidelis est, & pagano deterior, 26.q.5.c.episcopi. circa fi. de hac materia nota. in.c.accusatus.§.sanè. de hæreti. libro 6. & ibi per Car di. per Ioan. And. per Archid. & per Hen. in c.1. de sortil. Et per Hostien. in summa de sortilegijs, in fine.

QVAESTIO. CCXLII.

Contra falsas literas fabricantes.

ITem per quosdam commissarios loco cancellarij Franciæ per regem commissos, fuit dictū contra Ioannem de Gerum, pro rege ac episcopo, decano & capitulo Niuernensi, quód poneretur in pillorio per certos dies, tàm Parisius quàm Niuernis. Necnon plecteretur lilio ferreo in frōte: bannitusque fuit extra regnū Franciæ: fueruntque bona eiusdem confiscata dicto Cancellario*. Et similiter fuit contra quendam alium sic dictum. Et fuit ratione facturæ per prædictos quarundam literarum falsarum de tempore regis Caroli, necnon sigillatarum sigillo falso dicti Caroli, necnon episcopi, decani & capituli suprà dictorum.

QVAESTIO. CCLXIII.

Auditur veniens ante iudicationem quatuor defectuū in criminali causa.

SI aliquis cōtra aliquē siue priuatus siue regius procurator, siue ambo simul obtinuerint quatuor defectus in causa criminali, & ille veniat ante vtilitaté adiudicatam, ratione illorum defectuum, paratus se defendere auditur. Et ratione illorum defectuū nullū obtinebit regius procurator defectum, nec pars nisi fortè expensas, & audietur veniens in suis defensionibus.

QVAESTIO. CCXLIIII.

Quòd religiosus proprium tenere non potest.

FVit dictum contra quendam carmelitam nuncupatum goulam, quód nō erat recipiendus ad faciendum demandā suo proprio nomine, eó quia carmelita erat. Item per aliud arrestum dictum fuit quód condemnatus fuit dictus goulam ad dimittendum hospitium de passye, licet per Papam* fuisset cum eo dispensatum, vt teneret proprium.

QVAESTIO. CCXLV.

Post appunctamentum ad ius audiendum nil fieri potest, vel produci, nisi parte vocata.

ITem dictum fuit pro Michaele le bossu, q̄ bene appellauerat à sententia lata per dominos requestarum pro domicella Ioanneta de nefz, eo quia post appunctamētum ad ius audiendum miserant quosdam carpentatores ad appretiandum quędam pressoria dictæ domicellæ, & cuiusdam alterius nominati Adam de colūbis, absque euocatione dicti Michaelis: licet ipsi visitassent prius ipsa pressoria, fecissentque rapportum suum super magnitudine, latitudine, ac longitudine, non tamen super valore argenti, nec fuerat appellatum, videbatur tamen contrarium, quia videbatur solùm quędam declaratio ex officio iudicis facta, iux. no. in l. hæredes palam. §. si quid. ff. de testa. & c. cum clamor, de testibus, &c.

QVAESTIO. CCXLVI.

An episcopus virtute iurisdictionis spiritualis habeat capturam?

ITem contra episcopum Parisien. qui virtute suæ commisionis per suum apparitorem fecerat capi Pars. Margaretam du Pre, religiosam de Gif, subiectam dicti episcopi in spiritualibus, quæ erat in domo cuiusdam chirurgici in vico Citharæ, propter eius incontinentiā & offensam, & virtute suæ iurisdictionis spiritualis, & duci in prisiones suas spirituales, dictum fuit procuratore regio & ipso episcopo audi tis in Curia, quód dicta religiosa, quæ fuerat

*Cancellario.) qui habet hoc priuilegiū contra omnem fiscum, vt dixi in consu. Parisien. §.169. C. M. Arrestū prolatum contra falsificatores literarum.

* Papam.) qui dicit vnum in c. cum ad monasterium ext. de sta. mo. & aliud facit numinis. Sed hodie Papa Paulus 4. adeo fauet monachatui vt nec prece nec precio gratias vllas secularibus ad regularia cōcedere velit, nec a decessoribus concessas in ma. rationi congruit expedire, & si de tertio curato in cōpassibili dispenset. C. M.

fuerat per ordinationē Curiæ adducta in Parlamento, & retenta Curiæ prisionaria restitueretur in loca, in quo fuerat capta per commissionem episcopi, quod factum fuit, & iuit quo voluit. Ratio fuit, quia prætendit rex quòd dictus episcopus non habet* prisiam seu captionem in villa Parisien. & petijt dictus procurator quòd rex* nō maneret deappunctuatus pro quo allegabat quòd notoriè episcopus non habebat captionem Parisien. virtute suæ iurisdictionis spiritualis, hoc tamen fuit dictum absque præiudicio causæ spiritualis quam habebat episcopus contra dictam religiosam.

*Non habet) supr. q. 103. tex. in auth. de sanctis. epis. §. si quis contra clericum, coll. 9. la se Iorda. Bri. Rep. §. contra habentes. coll. 19. in. c. 1. de for. compe. in. 6. Steph. Auffre. Rep. cler. 1. de offic. ordi. C.M.

QVAESTIO. CCXLVII.

Curia spiritualis non potest ponere ad nihilum citationē temporalem.

FVit per Curiam posita ad nihilum commissio officialis Remen. per quā mandabat quod fieret præceptum parti, quod faceret poni ad nihilum citationē & adiornamentum regium factum contra quosdam elericos, quia nō debet sic loqui, &c.

QVAESTIO. CCXLVIII.

Quando accurdum nō est passandū.

FVit dictum per arrestum pro procuratore regio contra ducem Burgundiæ & quandam dominam, quæ domina volebat facere & passare quoddam accordum cū dicto duce, contra quem vnà cum domina erat procurator regius adiunctus propter attentata per gentes ducis commissa post appellationem ad Parlamentum emissam, quòd dictum accordū non passaret,* licet haberent regiam literam: Ratio, quia in ea continebatur accordum Curiæ referendo. Quod non faciebant, sed solum partes super facto contentioso se compromittebant in quosdam arbitros: sic non referebant accordum decisorium principalis. & est ratio: quia cum minores se compromittunt habentes magnos aduersarios citius opprimuntur, quod non fieret si causa remaneret in curia: quia magni & parui regem & curiam timent, & ibi habent iustitiam cessante personarum acceptione. Ideo fuit dictum, & per arrestum contra dictum ducem: quia de controuersia partes ducis se compromittebant in iudicem ducis à quo appellauerant: licet haberent literam regiam dè pacificando.

*Passaret) fa. supra. q. 118. C.M.

*Non sunt) scilicet ipsi commēdatarij, ideo hæ commendariæ non sunt beneficia nec possunt cōferri per Papam vel legatum, nec cadūt in mandatu & alijs regalu beneficiorum. Et loquor de cōmēdarijs dictorum hospitaliū & militum, nec in eis habet locum cle. quia regulares, de sup. neglig. prælat. nec deuoluūtur. Et non diu obtinuit in causa grā, C.M.

QVAESTIO. CCXLIX.

Si prior Franciæ vel Aquitaniæ intimatus in causa appellationis moriatur, nouus prior adiornandus est ad resumendum vel delerendum.

*Remitteretur & male per. c. si. à subdelegato, de officio delega. in 6. C. M.

DIctum fuit per arrestum, quod fecerat interruptionem Ioannes Lathouin in causa sua appellationis respectu religiosorum sancti Ioannis Hierosolymitani, in prioratu Aquitaniæ intimatorum: Ratio, quia licet in causa appellationis fecisset priorem dicti prioratus intimari, post eius mortem non fecerat nouum priorem adiornari ad resumendum, vel deserendum, &c. Sed tres anni erant lapsi post eius mortem. Nam licet esset principale debatū ratione cuiusdam cōmendariæ in dicto prioratu, tamen fecerat priorem intimari, Nā licet prior quotiens vult resumat processus cœptus per commendatores sui prioratus ratione suarum commendariarum, nō* tamen econtra: quia non sunt* nisi procuratores, & ad nutum reuocabiles.

QVAESTIO. CCL.

An appellans à iudice paris Franciæ remittendus sit ad magnos dies dicti paris.

DIctum fuit pro domino duce Bituricen. quod quidam qui appellauerat à suo Seneschalo, & releuauerat ad Parlamētum, remitteretur* ad suos magnos dies, licet dictus talis allegaret se non esse subiectum dicti ducis, quod allegauerat coram dicto Seneschalo, qui Seneschalus in contrarium pronunciauerat, à quo fuerat appellatum: sic aliàs fuit pronunciatum pro dicto duce contra habitantes de sainct Generoux, & reginam Siciliæ. Qui habitantes se allegabant subditos dictæ reginæ: ratio, quia appellatum fuerat à dicto Seneschalo, cuius iudicij correctio spectabat ad dictum ducem, eùm esset suis iudex, & ad quem spectabat cognoscere, an esset sua iurisdictio, cum dubiū esset iuxta l. si quis ex aliena. ff. de iuri. om. iudi. & c. veniens, de accusa. &c.

QVAESTIO. CCLI.

Non tradens demandam in scriptis ad diem assignatam, nil amittit, dum tamen illa die non acciptatur explctum.

PRo domino Philippo Henry fuit dictū, quod licet ad diem assignatam per Curiam Parlamenti eidem non tradidisset suam demandam proprietariam, nec fecisset veutam ad diem eidem assignatam: per curiam tamen illud non præiudicabat in aliquo: Ratio, quia pars aduersa, videlicet dominus Girardus, ad dictā diē assignatā, ad demandam tradendam non insisterat contra

contra dictum Philippum, nec aliquod expletum illa die, nec aliàs cœperat contra ipsum, sic fuit aliàs dictū pro duce de Borbonio, contra comitem Marchiæ. Sic fuit dictum inter archiepiscopum Remensem, & scabinos Remenses, licet annus lapsus fuisset, tamen se præsentabunt debitè partes ad dies suos.

QAESTIO CCLII.

Coniuncti mouentes guerram detinentur, donec fecerint eum venire.

PEr arrestum Robertus de sancto Fusciano auunculus cuiusdam dicti Beaupigne fuit Parisius detentus prisionarius, donec faceret venire dictum Beaupigne, nepotem suū penes Curiam, eò quia quendam de villa Ambianen. diffid iuerat, & post se absentauerat. Et cum dictus Beaupigne erat clericus* non coniugatus.

QVAESTIO CCLIII.

Non est nobili danda dilatio octo dierum pro adiornamento faciendo super gareudia.

ITem fuit dictum per arrestum pro Morinoi de Thousey, domino de Allegrio, quòd adiornamentum erat bonum, quod fecerat contra dominum comitem Bononien. super garendia habenda, licet non haberet dictus comes octo dies francos: ratio, quia non est nisi super summatione facienda, & in iudicio posset summari in præsenti si reperiretur.

QVAESTIO CCLIIII.

Habitantes Castellaniç nō tenēturad reparandum & fortificandum villam vel fortalicium dictæ Castellaniæ.

PEr arrestum fuit dictum contra dominam de Credonio, pro habitantibus Castellaniæ dicti loci, quod non* contribuerent ad fortificationem & reparationem murorum & fortalicij de Credonio.

QVAESTIO CCLV.

Non est veuta facienda cùm petitur vniuersitas.

PEr arrestum fuit dictum, quòd dominus Bernardus, dominus de Terride, & vicecomes de Guyones, non haberet veutam per ipsum petitam contra dominam Isabellam vxorem cuiusdam domini, & ipsum dominum qui petebant ad causam dictæ vxoris medietatem dicti vicecomitatus, nec declarationem etiam: Ratio, quia petitur quædam vniuersitas, sic aliàs fuit dictum pro domina comitissa de Barro, contra dominum ducem Burgundiæ, &c.

QVAESTIO CCLVI.

Quod rex in solutione pœnæ non præfertur priuato.

PEr arrestum fuit dictum malè iudicatū per generales thesaurarios de Domanio, qui iudicauerunt pro rege contra Stephanum de Clamgeria, quod rex præferretur in solutione pœnarum ipsi ac dicto Stephano adiudicatarum, contra Magistrum Radulphum d. Orbille, in quodam contractu appositarum per dictum Stephanum vel eius prædecessores super defectam cuiusdam redditus dicto Stephano soluendi quærendarum illo casu, pro media regi, & pro media dicto Stephano. Et corrigendo dictam sententiam fuit dictū quòd rex & ipse Stephanus soluerentur æqualiter, quia quilibet habebit medietatem æqualem.

QVAESTIO CCLVII.

Quando priuatus in solutione pœnæ præfertur regi.

PEr arrestum dictum fuit quòd Andreas de Tysi, qui erat mercator, haberet pœnas non omnes quas petebat, contra dominum Belli ioci, loco interesse, quę ascendebant ad octo millia, & quia loco interesse eidem adiudicabantur, solueretur ante* pœnas regi adiudicatas contra dictum de Belloioco, quæ ascendebāt ad quinque vel tria millia, &c.

QVAESTIO CCLVIII.

Non est appellandum à iudice ecclesiastico ad temporalem Curiam.

PEr arrestum non fuit receptus decanus Carnoten. vt appellans à capitulo dicti loci, eò quia declarauerat ipsum incurrisse pœnam statuti capitularis, videlicet priuationem distributionum suarū per octo dies, quia in pleno capitulo dixerat magnam iniuriam cuidam canonico Carnotensi: & fuit ratio, quia vt iudices ecclesiastici declarauerant, sic ab ipsis non erat ad Curiam temporalem appellatum, vel ad Parlamentum, &c.

QVAESTIO CCLIX.

Procuratorium factum in Curia ecclesiastica non valet in Curia temporali.*

*Clericus) Nec tamen est contra cap. sciant cuncti, de elec. in 6. C. M.

*Quod non) idē suprà q. 130. sed contra infrà q. 338.

*Ante) & bene, quamuis sup. q. 8. contrarium fuerit iudicatū, & malè, vt ibi dixi, C. M.

* Temporale) scilicet in materia temporali Ioan. Fab. l. secundum dini. C. de donat. probat ordina. Philip. Pulchri. anno 1302. §. 20 Luc. de Pen. l. prædia, col. 28. de locat. præd. ciuil. lib. 11. C. vide Fely. c. cū dilectus, in fine fid. inst. & plenè dixi in commentario ad edictum Henrici, 2. contra paruas datas. §. 4. in ver. conterolle. quamuis instrumenta notariorum secularium in negotiis ecclesiasticis fidem faciēt etiā in foro ecclesiastico & curia Romana & rationem ibi dixi, nu. 3. C. M.

Per arrestum dictum fuit quòd Almaurieus le Fuere haberet congedium contra Ioannem & Petrum de Fraehómme: eò quia se fundauerant in Parla. per procuratorium factum in Curia ecclesiastica, & sub sigillo cuiusdam capituli, sic fuit aliàs dictum contra Bertrandum de Porto appellantem, et pro Ioanne de Lauant appellato, videlicet quòd instrumentum appellatorium dicti appellantis non erat receptibile, quia fuerat receptum per notarium apostolicum.

*Castelleti) contrarium hodie fit quia priuilegium sigilli concurrit cum iure com. & ordinaria iurisdictiõe, in qua dictus præpositus fundatus dicitur. Et sic in hac causa sufficit reditus ad ius cõmune, ita vt etiam certificatio bannimodi subhastationum quod proba facta sint spectat ad præpositum non ad Bailliuum Dionysianum etiã alias exemptũ & nullo modo subditum præposito Parisien. C.M.

*In corporarũ.) fac. alijs notatis. vt di in consuet. §. 5. nume. 44. C.M.

QVESTIO CCLX.

Non sunt vexandi officiarij regij. qui virtute commissionis faciunt explecta.

PEr arrestum condemnati fuerunt decanus & capitulum de Brion de indamnis, interesse et expensis Guillelmi Morant, & quorundã aliorum officiariorũ regiorum de Bailliuia sancti Petri de Monasterio. Eo quòd fecerant eos adiornari personaliter in Parlamento, & contra ipsos fecerant quandam executionem virtute cuiusdam commissionis dicti Bailliui.

QVAESTIO CCLXI.

Petitorium attrahit ad se possessorium.

ITem per arrestum fuit dictum contra priorem de Chandefontaina, qui succubuerat in Curia Romana in petitorio cuiusdã beneficij, de qua sentẽtia apparebat quòd suus aduersarius haberet & obtineret beneficium in petitorio & possessorio, de cuius possessioue pendebat his in Parlamento: Ratio, quia petitorium attrahit ad se possessorium. Sic aliàs vidi in eadem Curia iudicari. Et has duas causas placitauit Magister Radulphus Dulmonee.

QAESTIO CCLXII.

An quis ante regem de suo soluatur debito?

ITem per arrestum dictum fuit pro quadam domina quondã vxore domini Ioannis de Nouiller, contra regium procuratorem, quòd solueretur de suo debito ante debitũ regium. Et dicunt quidam quòd hoc ideo fuit, quia super hoc habebat literam regiam & gratiam.

QVAESTIO CCLXIII.

Quis debeat decretum adiudicare?

ITem per arrestum fuerunt recepti religiosi sancti Dionysij contra regium procuratorem, ad allegandum quòd haberent decreta adiudicare seu eorum iustitia rerum in eorum alta iustitia sitarũ, licet fiat super ipsis executio virtute literarum sigillo castelleti* sigillatarum, & nõ præpositus Parisiensis.

QVAESTIO. CCLXIIII.

Debet de originali constare.

ITem per sententiam fuit pronunciatũ in Castelleto, quòd pars aduersa Dionysij de malo respectu fuit absoluta, eò quia se iuuabat dictus Dionysius de quadam venditione quę dicebatur fuisse facta per procuratorem, sed non apparebat de originali procuratorio, licet esset incorporatum* in venditione. Quæ sententia fuit per arrestum confirmata, quia ab ipsa fuerat ad Parlamen. appellatum. Tamen (vt dicunt quidam) hoc nõ fuerat in processu allegatum, tamen iuris erat. Et fuit pronunciatum dictũ arrestum 7. die mensis Septembris, anno Domini 1392.

QVAESTIO CCLXV.

Quando rex alteri præfertur in solutione emendæ.

ITem fuit dictum contra regium procuratorem pro episcopo Beluacen. quòd ad bonam causam se opposuerat contra executionem, quæ fiebat super quibusdam bonis immobilibus ratione cuiusdam emendæ regiæ: eò quia pro emenda quadam dicto episcopo adiudicata & ipsi soluenda, ipse, cõtra quem fuerat adiudicata, in manus domini feudalis se dessaisierat ad vtilitatem dicti episcopi, de dictis rebus, & vt ipsi solueretur antequam fuerat adiudicata emenda regi per Parlamen. in alijs autem, quæ sic non fuerant desaisita, malè se opposuerat episcopus, & super ipsis rex solueretur.

QVAESTIO CCLX VI.

Bona sunt ab indigno amouenda.

DIctum fuit quòd bona domini Ytherij rable, qui fecerat meutire fratrem suũ, qui propter hoc fuit condemnatus à estre trainé & pendu: prout & fuit, bona quæ habebat in patria consuetudinaria erant con fiscata, & bona in patria iuris scripti fuerunt amicis dimissa, tamen fuerunt super prædictis captæ quingentæ lib. pro distribuendo pro anima defuncti, Sed bona quæ

habuerat dictus Ytherius ex successione fratris sui, cuius se hæredem gesserat, retinuit Curia penes ipsam pro distribuendo ea pro anima defuncti cuius fuerant, nec ea habuit proximior hæres dicti defuncti post dictum dominum Ytherium, videlicet Perceual rable nepos defuncti. Sic ergo erat capax,* sed vt ab indigno ab eo remouebantur.

QVAESTIO CCLXVII.

An vnio Insinuari debeat illis qui tenent beneficia.

Dicendum est quòd non *: quia cum talis vnio fiat sine præiudicio illorum qui tenent beneficia, nõ est necesse quòd eis insinuetur, nam semper illa tenebunt quousque cesserint vel decesserint, non obstante vnione, vt in c. si vna, de re. ec. non alie. in cle. & c. consultationibus, de donationibus in antiquis, vnio tamen est translatio, quæ ad sui essentiam formalem perfecta est: licet * possessionis apprehensio, per quam acquiritur fruendi facultas, ext. de resti. spolia. c. sæpe, in tempus mortis vel cessionis differatur. Nec est mirum, quia rei puræ vel contractus puri bene suspenditur effectus, l. cũ hic status. §. fine autem res. ff. de dona. inter vi. & vxo. l. interdum, ff. de ver. obl. l. 1. in fi. ff. de condi. & demõ. & l. Seius saturnin9. ff. ad Trebel. & hoc innuit d. c. consultationibus, & hoc etiã vult Papa per verbũ Cedentibus vel Decedentibus, in literis suis apostolicis vnionis.

QVAESTIO CCLXVIII.

An permutatio fieri posit beneficiorum vnitorum.

Dicendum est quòd non: quia talia beneficia sic vnita vacare non censentur, vt extrà de excessi. præla. c. vnico. §. quidam etiam ecclesias, in cle. secundum distinctionem Io. An. ibidem, super verbo, ad mensam, & ibi videatur, & etiam super verbo, non vacent. Et per eundem de supplendi. negli. præla. c. vnico. §. præmissa, super verbo, de mensa, in clem. videlicet cum in permutatione sit necessaria vacatio, de re. per c. vnico, li. 6. & eo. ti. c. vnico, in cle. & ibi notat Guillel. de Montelauduno, super verbo resignata, concluditur quod beneficia taliter vnita non possunt permutari, verum est tamen quòd non obstat si huiusmodi vnio in beneficijs publicetur, ne aliquo casu superuenienti possint obtinentes huiusmodi beneficia ignorantiã prætendere, extrà de postu. præla, c. ad. & c.

QVAESTIO CCLXIX.

Alia arresta lata in Parlamento cœpto in crastino sancti Martini, anno domini 342.

Consuetudo non recepta.

Fvit prima die placitabili dicti Parlamenti per arrestum non recepta consuetudo proposita per Magistrum Dionysium ma. liregis, quòd in patria Pictauensi erat consuetudo quòd non valebat executio facta super bonis alicuius, nisi primò in persona sua personaliter summaretur de satisfaciendo debitori.

*Capax) u. ipsi fratricida Nico. boeri. decis. But deg. 25. Sed hoc iniquum & ma li exempli quia reliqui agnati retrahuntur ab accusando nec iure probatur, vt dixi suo loco. C.M.

QVAESTIO CCLXX.

Alia consuetudo non recepta.

Ad idem fuit dictum per arrestum, quòd non erat receptibilis consuetudo proposita per Magistrum de Cherquinmange, in villa in patria Tornacensi, videlicet quòd incœpto Cherquinmange aliàs non posset procedi quàm per viam de Cherquinmange ad veritatem sciendam super diuisione facienda. Et dicitur Cherquinmange, & habet locum quando aliqui volunt diuidere aliquem fundum vel rem immobilem, & recipiunt testes qui Cherquinmant, id est quærunt & cherquant terminos fundi pro diuidendo. Et ista via capta per partes, scilicet via testium amplius non admittebatur ad probandum diuisionem per literas, sed si pars prouocata nil probare poterat per testes, causam suam amittebat, nec recipiebatur ad probãdum per literas & instrumenta. Quod fuit dictũ non receptibile, ne facultas probandi angustetur, quia poterat esse quòd nõ superessent testes, per quos probari possent termini & fines rerum pro diuisione ipsarum facienda.

*Quod non) contrariũ seruatur & bene, quod etiam debent vocari præsertim in ecclesijs paro chialibus. C.M.

*Licet) Oldra. q. 262.

QVAESTIO CCLXXI.

Non fit remissio coram Magistris hospitij regis.

Per arrestum fuit dictum quòd causa cœpta in Parlamento inter regium procuratorem, & quendam carbonarium nominatũ Maci, qui fuerat verberatus per quendam officiarium regium, nõ remitteretur coram Magistris hospitij regis, licet esset causa excessuum, & sic personalis, & esset defensor dictus officiarius, quia licet esset remittenda, hoc esset coram Magistris requæstarum regis, non coram Magistris hospitij per regias ordinationes, tamen causam retinuit Curia Parlamenti, & ex causa.

QVAESTIO CCLXXII.

Episcopus Beluacen. habet prisiam virtute iurisdictionis temporalis.

PEr arrestum fuit episcopus Beluacen. tentus in possessione, & saisina capiendi clericos virtute suæ iurisdictionis temporalis in comitatu de Bellomonte, contra regium procuratorem, & duchissam Aurelianensem.

QVAESTIO CCLXXIII.

De possessione capiendi & habendi lectum.

PEr arrestum Scarista dagde fuit tentus in possessione & saisina habendi lectū furnitum à quolibet parochiano suo defuncto in parochia sua S. Stephani dictæ villæ dagde, dum tamen excesserit 14. annos, vel valorē lecti secundū statum parochiani, idem de parochiana, & dic furnitum culcitra, coussino, lintheaminibus, & coopertorio, &c.

*Quod nō) Hoc est indubicatū, & est tex. in authen. de sanctiss. episcopu. §. si quis contra aliquem. col. 9. non obstant iura canonica. quia nō valent in præiudicium temporalis iurisdictionu. iorda. bri. Rep. §. contrahentes. col. 19. c. 5. de for. compe. in 6. permittitur tamen eis capturaintra prætorium suū duntaxat infrà q. 363. C. M.

QVAESTIO CCLXXIIII.

Quis debeat habere emendam ciuilem in quam conuersum est crimen, an rex vel ordinarius iudex?

PEr arrestum dictum fuit quòd comes de Barro & episcopus Antissiodoren. haberent medietatem cuiusdam emendæ ciuilis, in quam conuersum fuerat crimen capitale per regem & eius gratiam. Eò quia ille qui crimen commiserat, vtpote quia fregerat assecuramentum datum per eum coram Bailliuo communi dictorum comitis & episcopi, erat subiectus ipsorū, & rex haberet aliam medietatem. Sed quia episcopus non appellauerat à sententia Baillíui, qui regi totam emendam adiudicauerat, sed solum comes, dictum fuit quòd nō haberet partem in illa medietate, sed rex eius partem haberet. Sed miror, quia ea ratione qua rex habet medietatem totius, debebat habere totum, sed fortè fuit ideo, quia fregerat assecuramentum in persona officiariorum dictorum episcopi & comitis, & in eorum contemptum.

QVAESTIO CCLXXV.

An condemnatio expensarum sine delectu habeat locum in Turonia.

MEnse Februarij anno prædicto fuit facta ordinatio regia in magno consilio, & in eodem mense publicata in Parlamento, per quam rex ordinat quòd habeant locum expensæ & earum condemnatio in partibus Turoniæ, in casibus in quibus antea non habebant locum. Et fuit facta consequenter ad ordinationem regis Philippi.

QVAESTIO CCLXXVI.

An episcopus Parisiensis habeat prisiam clericorum suorum in villa Parisien. virtute iurisdictionis suæ spiritualis, & placitaui pro rege Franciæ, quod non, *vt eius aduocatus die 20. mensis Martij, anno domini prædicto currente 1292. &c.

ET primò quod episcopus habeat prisiā dictorum suorum clericorum in villa Parisien. arguitur primò iure ciuili, quia mandata iurisdictione videntur concessa illa, sine quibus exerceri non potest, l. 2. ff. de iurisdict. omnium iudi. Sed sine captione suorum clericorum exerceri non potest sua iurisdictio spiritualis, quam habet in suos clericos in personalibus, ergo, &c. Secundò aliàs esset sibi inutilis sua spiritualis iurisdictio, si oporteret quod requireret Præpositū Parisien. vt caperet & sibi traderet clericos suos delinquentes, quia aut Præpositus refutaret, aut interim clerici prædicti recederent. Sic remanerent delicta impunita in præiudicium reip. iuxta l. licitatio. §. quod illicite. ff. de public. vect. & con. l. ita vulneratus. ff. ad leg. Aquil. l. si à reo. §. fi. ff. de fideiul. Tertiò hoc habetur iure canonum, c. cum episcopus, de officio ordi. lib. 6. c. nouimus, de verb. signi. in antiquis, c. 1. de hæreti. in cle. ibi cum dicit capere seu arrestare, &c. Quartò habet carceres, & audire causas potest sedendo pro tribunali in qualibet parte suæ diœcesis, & incarcerare suos clericos, vt d. c. cum episcopus, ad hoc facit c. vniuersitatis, de senten. excom. c. vt fame. §. fi. eo. Titu. in antiquis, & c. si clericos, eo Titu. lib. 6. Quintò quia episcopus Beluacen. ad hoc fuit receptus, & per arrestum tentus in possessione & saisina habendi prisiam suorum clericorum in comitatu de Bellomonte, vt suprà dictum est. Sextò visus fuit prisia in villa Parisien. per tantum tempus cuius memoria nō extat de contrario, &c. habet & plura expleta vt dicit. Septimò dicit habere hoc declaratiuè per literas, vnam regis Philippi de data anni 1300. aliam confirmatoriam regis Ludouici, de data anni domini 1315. mense Decembris, quarum copiam habeo in vna alia papyro aurea & regali. In oppositum rationibus quæ sequuntur. Primò,

quia

quia submittere oues in locum demortua rum,& suggerere facti sunt,vt l.consilio,in fi. ff. de cura. furio. l. quid ergo, in fi. ff. de vsufruct.l. bouem. §.1.ff. de ædili.edic. Sic patet quod capere de facto,& in carcerem ponere facti est actualis & realis, & tempo ralis,ergo hæc facere non potest episcopus virtute suæ iurisdictionis spiritualis. Nam licet temporalitatem nõ tangat capiendo clericum, nec de ipsa agat, tamen factum facit temporale & reale super temporali iurisdictione virtute iurisdictionis spiritua lis,probatur,quia licet inter suos clericos pronunciare possit, attamen sententia est exequenda per secularem potestatem,l.e. piscopal. C.de epi. au. & ibi glo. & in authen.de sanctiss. epi §.siquis autem litigan tium, col. 9. vnde sumitur. hoc etiam not. glos.in authē. vt clerici apud proprios epi. circa princ.super verbo, archiepiscopum. col. 6. & ibi potes notare differentiā inter territorium & diœcesim. Et hoc ideò quia episcopus nõ habet potestatē realiter exequendi, quoniam territorium non habet vt magistratus municipalis,l.ea quæ.ff. ad municipal. Secundò episcopus non est iudex ratione territorij, sed eius potestas territorio limitata est, patet, vt in Magistro militum,qui licet habeat iurisdictionē inter milites, non tamen territorium,l. Magisterie.C.de iuris.omnium iudi.sic in doctore inter clericos,vt in procemio.ff.in fi. & authenti.habita.C.ne filius pro pa. Tertiò hoc satis apparet per diffinitionem territorij,in l.pupillus.§.territoriū.ff.de verb. signifi. iuncto quòd episcopus non potest executioni reali suam sententiam tradere. Quartò hoc satis notare videtur Inno. in simili,in c.cum conting it.de fo.comp. vbi dicitur quòd aliqui habent iurisdictionem non territorium, quoniam executioni suā sententiā mandare non possunt, & de talibus loquitur d.c. cum contingat,& l.fi. C. de iuridi.om.iudi. Quintò episcopus Parisien. non potest citare viua voce Parisius: Ratio, quia citare viua voce est magis facti quàm iuris, vt d.l.consilio,in fi.ff. de cura. furio. Sextò per arrestum fuit dictum quòd episcopus Pariensi. non posset citare seu citari facere Parisi. viua voce. Et quia fecit, fuit condemnatus in emenda 500. librarū per arrestum latum, anno domi. 1346. Multominus citare poterit realiter & capiendo. Septimò hoc dicit c.cum non ab homine, de iudi. in antiquis, vbi dicitur quòd quando ecclesia non habet quid faciat vltra depositionem, excommunicationem, & anathematizationem,tunc locus est iudici seculari. Octauò realicitatione quis citare vel citari facere non potest extra suum territorium,sic not. in c.Romana. §. contrahentes,de fo.compe.lib.6.& ibi per Car.& per Cy.in l.omnes. §.verum. C.de epi.& cle.& authen. quia in prouincia.C. vbi de crimi. agi opor. hoc idem videtur notare Accur. glosator, in l. quid sit fugitiuus. §.idem puto in glos.super verbo Adduci.ff.de ędi. Citare tamen potest in scriptis,quia non est nisi denunciatio: vt nota. in d.§.contrahentes. Quod etiam facere posset arbiter,l.sed interpellatur. §. 1.ff.de arbitris. Nonò hoc dicere videtur Papa,cū dicit quòd de possessionibus iudicare non pertinet ad ecclesiam, & ideo ne regis iuri valeat præiudicare, remittit, & c.c. lator, & c.causam,qui filij sunt legi. Decimò pro hoc fuit arrestum latum pro rege, & eius procuratore contra episcopum Cabilonē. in quo fuit dictum quòd de reali actione cognoscere non poterat in foro suo spirituali,nec erat recipiendus ad hoc. Vndecimò esset valde magnum inconueniens si episcopus posset capere vel capi facere Parisijs virtute suæ iurisdictionis spiritualis, quia contra bonum reip. ac politiam: & esset Parisijs confusio prisiarum, & qualibet die caperentur homines per istos appartores, non solùm reprobi & malefactores, sed viri probi & honesti, & his vijs pecunias extorquerent, & si à prisia appellarēt, deuoluerentur ab episcopo ad arhiepiscopum,& de ipso ad Papam, sic essent vexati ac valde molestati, quemadmodum & hodie sunt, licet episcopus non habeat prisiam. Duodecimò nec lędere posset,& causas audire in qualibet parte suæ diœcesis, volens ibi suam iurisdictionem tenere, nec eidem admitteretur,sed solùm in loco assueto, l. fi.ff. de iusti. & iu. Si super hoc est litigium inter regium procuratorem & archidiaconum de presbyterio. Necobstant superiùs argumenta in contrarium. Ad primum cùm dicitur quod mandata iurisdictione, &c. Respondetur primo, quod hoc negari potest: nam mandata per Papam iurisdictione non potest eius delegatus iubere partes comparere personaliter, nisi, & c.ca. 1. de iudi. lib. 6. multominus capere. Vel aliter,cum dicitur mandata iurisdictione,&c. ergo & capere potest, verum est mandata iurisdictione per illum qui habet territorium, sed episcopus non habet virtute iurisdictionis spiritualis. Vel aliter, verum est capere in suo patrimonio

De possessionibus iudicare non pertinet ad ecclesiam.

Episcopus potest capere in suo temporali. alias non potest realiter capere, sed capi facere.

Episcopus Parisi. non potest capere in vrbe Parisi. etiam suspectum de haresi.

monio temporali virtute suæ iurisdictionis temporalis non spiritualis. Vel aliter, verum est capere, id est capi facere ad sui requisitionem per iudicem temporalem.

Ad secundum, & tertium, & quartum, videlicet ad c. cum episcopus, de officio ordi. lib. 6. cum dicit, capere, id est capi facere, sic ibi Io. And. in nouella exponit. Nam & alibi exponitur, si te condemnauero, id est condemnari fecero, l. furti accipe. §. mandato. ff. de his qui no. infa. & dic per suum iudicem temporalem in sua iurisdictione temporali, in extranea ad sui requisitionem per iudicem temporalem loci ad hoc, c. fi. de appellat. Et ad c. nonimus, ad cle. prædictam, & ad alia 200. supra dicta respondetur per eandem viam. Nec propter hoc esset sua iurisdictio inutilis, si oporteret ipsum requirere iudicem temporalem, cùm nunquam refutaret Præpositus parisien. & si refutaret, habet Curiam Parlamenti in superiorem. Nec sequitur habet carceres, & potest causas audire, ergo & capere per Prædicta, & & quia vnum non sequitur ad aliud. Nec valet si dicatur quod si esset suspectus de hæresi ille qui esset capiendus, quòd ille qui hoc casu impediret ipsum capere, incideret in magnam pœnam, per. §. prohibemus, c. vt inquisitionis negotium, de hæres. lib. 6. & c. quoniam vt intelleximus, de immu. ec. li. quia dico quòd in hoc casu non est ille §. prohibemus, tenendus, quia iudex secularis non vult cognoscere de crimine hæresis, nec episcopum & inquisitorem super hoc impedire, nec liberare captum per iustitiam secularem, & pro crimine hæresis episcopo traditum à captione & carcere liberare. Nec refutare, capere suspectum de hæresi, & episcopo tradere, quia semper promptus est, maximè si fecerit episcopus informationem, per quam suspectus de hæresi sit capiendus, & ea per potestatem secularem visa, sed vult defendere ius regium quod est, quòd ipse haberet prisiam non episcopus in villa Parisiensi virtute suæ iurisdictionis spiritualis etiam in casu hæresis, quod alias fuit dictum, & per defunctum regem Carolum Præposito iniunctum, ne caperet, nisi de informatione sibi constaret. Item ad hoc facit casus qui euenit de Thierico colezat, qui vt suspectus ad requisitionem episcopi fuit captus per Præpositum Parisien. Non autem ipse episcopus cœpit eum vel capi fecit.

** Latum) Suprà q. 246.*

** Fortè) imò quia comes etiã prærogata dignitatis vtpote par Franciæ & ratione iurisdictionis temporalis, suprà q. 272. C. M.*

Item ad hoc facit quædam litera regia impetrata per episcopum quendam, directa Præposito, & Bailliuis, &c. vt ad requæstam dicti episcopi facerent illos qui pro debito fuerant excommunicati, in qua excommunicatione steterant per annum & vltra, &c. inregistrata in alia papyro mea regali & aurea. Itẽ ad Prædicta facit quod rex habuit statum contra episcopum per arrestum latum * vigesima die Iulij, anno domini millesimo trecentesimo nonagesimo primo inregistratum in alia papyro mea semiaurea regali. Et fuit occasione Margaretæ de Prato religiosæ de Gif. Et pro tunc placitaui pro episcopo contra regem, quia tunc non eram regis aduocatus. Item ad hoc facit casus, qui euenit tertia die mensis Martij, Anno domini millesimo trecentesimo nonagesimo de Girardo pulchri penarij, qui erat clericus non coniugatus tunc, & fuit captus per apparitores episcopi inter Castelletum & Bocheriam, sed reddidit eum dictus episcopus Parlamento & iudici seculari, & sunt alia exempla in alia papyro mea regali & aurea.

Ad quintum videlicet ad arrestum episcopi Beluacen. responde, quod fortè * in alia causa non fuit placitatum ad finem non recipiendi per regium procuratorem: ad quem si fuisset placitatum, fortè non fuisset receptus episcopus, quod probatur per rationes sequentes:

Primò quia dominus temporalis in rebus & earum amisione potest clericum condemnare, nec pœna episcopo applicabitur, immò domino temporali, vt l. 2. C. vt nemo priua. Titu. Prædi. suis, &c. l. repetita. C. de episcop. & cleric. l. iubemus, nullam nauem. C. de sacrosanct. ecclesi. l. fina. C. de naui. nõ excusa. lib. 11. not. Inno. in cap. postulasti, & c. ex parte. de foro cõp. ergo patet quòd regi, nõ episco. dispositio realium actuum spectat, puta capere. Secundò licet Papa conditor iuris canonici contrarium fortè statuere potuerit, hoc teneatur in suo temporali, nam ibi totum turbare potuit malè condendo, sed in regno Franciæ non illi in temporalibus subdito, secus, iuxta cap. per venerabilem, qui filij sunt legiti. Et ita intellexit Bern. plures decretales in Titu. de testamen. de delictis puerorum, de pœnis. Et Innocen. de purgat. canonic. & nota. in cap. fina. de sepult. & cap. in literis, de rapto, vbi dicitur, seruentur in foro ecclesiastico, &c. ad hæc c. si duobus, in fine,

de ap-

de appella. superiùs alleg. Tertiò, nec consuetudo in contrarium est admittenda, quia contra terminos iuris, vt patet per prædicta allegata de iure ciuili: & quia repugnat bonæ politiæ, vt patet per superiora. Quartò, quia non est abdicabile à rege, quia est superioritatis, iuxta l. competit. C. de præscrip. trigin. vel quadragin. ann. & l. digna vox. C. de legib. ibi maius imperio est, &c. Quintò, admittere non admissibile non valet: vel quia non fuit obiectum, vt in glo. cap. cum contingat, de offic. deleg. super verbo, nihilominus. vel si obiectum fuerit, & nihilominus receptum est, sed tamen contra dominum politiæ, qui non potest ligari: quare non valet: aliàs posset sequi omnium malorum exterminium in politia, scilicet destructio regni & adnihilatio, &c. Et in talibus licet esset expressum velle domini politici, tamen posset liberè reuocare: quia hoc est ius suum reuocare, &c. lege, qui agros. C. de omni agro deserto, libro vndecimo, & ar. cap. si quis presbyterorũ, de re. ecclesia. non alienan. Sextò, tollitur consuetudo, per quam curiosi poterant aliquos incarcerare, lege 1. C. de Curio. & statio. libro duodecimo. Item, lege, omnes iudices, C. de decurio. libro decimo, tollit consuetudinem contra priuilegium principis disponentem. Item lex tollit cõsuetudinem contra exemptos inductam, lege, nih l. C. de palatinis. lib. 11. Item ab omni præscriptione ius principis videtur exceptũ, cap. dilectus, de capellis mo. Item decretalis, cum satis, de offic. Archid. tollit consuetudinem per quam vetitum vsurpatur officium. Ad idem cap. vt nom. eod. Titu, dicit quòd si quis exercuerit actus pertinentes ad officium vel dignitatem alterius, quod ex hoc non acquirit sibi aliquod ius. Item lex dicit, quòd nemo potest alterius perturbare officium suum vsurpando, l. 2. C. de except. & exacto. lib. 12. Item prouidentia superioris vsurpatoria officia inhibentur, vt dicta. l. repetita. C. de episco. & cleri. c. peruenit, 11. quæst. 1. lege, consulta diualia. C. de testa. allegant quidam l. 1. C. de eroga. mili. anno. quæ parum facit. Septimò, probatur quòd consuetudo non fit receptibilis: nam Petrus Bertrandi notat in c. non est. de consuetud. libro 6. quòd sicut prædecessor præscribere non potest propter malam fidem pręsumptam, vt quia excessit metas priuilegij, quod causam dat præscribendi, sic successor pręscribere nun potest in illo quod excedit metas: quapropter repellitur in quo eodem modu præsumitur mala fides in illo quod excedit metas priuilegij. Sic in proposito facit contra metas dictus episcopus, qui in regno Franciæ se iuuat pręscriptione, quia turpe est, & c. vt nota. in c. 1. de sepul. lib. 6. & d. l. repetita. C. de episco. & cle. maximè quia suus prædecessor episcopus Parisien. dictus, de Mignac. confessus fuit episcopum Parisien. non habere prisiam in villa Parisien. Et quia cœpit, fuerunt rupti eius carceres, &c. Item in regno Franciæ omnes iurisdictiones sunt hæreditagiæ vel infeudatæ, in quibus non habet locum extensio: vt notat Inno. in c. verum, de iudi. & maximè cauendum est, quòd tales iurisdictiones non laxentur in ecclesia, quæ arma vetat, vt patet per consilia, cum iurisdictio talis non sit à clauibus, & sic oportet temporare, glo. primam, c. 1. de transla. episco. & videatur nouella, c. solitæ, in prin. de maio. & obed. Et certè ius ciuile non cognouit in se iurisdictionem nisi principis, quæ à populo est, & c. vt not. in d. c. 1. de transla. episc. in 1. glo. & in authen. quo modo oporteat episco. & clericos ad sacros ordi. pro mo. in prin. colla. 1. de authenticis autem tractemus quò ad hoc propter illam, de sacramentis, quæ est à clauibus, vt la. de Belui. nota. in d. authen. quomodo oporteat episco. & c. & aliàs magis esset dicenda subtractio liberi arbitrij, quod non est tolerandum in prædictis executionibus, seu iurisdictionibus, sed fortè in personis & factis ecclesiasticis, pro quo c. olim, 5. dist. & c. sicut olim, de accusa. facit quod no. in primo quaterno, circa fi. cœlestis hierarchiæ, & in alio quaterno parui voluminis, in medio, ibi, solutiones, &c. Item & si esset consuetudo receptibilis, potest responderi quòd obtinuit episcopus Beluacē. in possessorio, quia plura expleta probabit, & maiora & ampliora quàm rex, quod sufficit, quia inter regium procuratorē & duchessiam Aurelianen. ex vna parte, & dictum episcopum ex altera, versabatur quæstio in casu nouitatis super prisia clericorum in comitatu de Bellomonte, & sic in possessorio, vbi obtinet qui possessiones suas probat. Item episcopus Beluacē. est dominus tēporalis, & spiritualis & par Franciæ. Etiã obtinuit sup prisia extra villam Beluacen. facta in comitatu de Bellemonte, non in villa Beluacen. Modo quæstio præsens est super prisia in villa Parisien. quæ est caput aliarum ciuitatum regni Franciæ, in qua si prisiam haberet episcopus

Nota etiam papam posse iniquum ius condere.

Ius principis ab omni præscriptione est exemptum.

Ecclesia vetat arma.

In possessorio obtinet, qui possessiones suas probabat.

Parisius est caput aliarum ciuitatum regni Franciæ.

ſcopus Pariſien. ſequeretur inconueniens magnum, vt ſuprà tactum eſt. Ad ſextum, cum dicit quòd vſus fuit per tantum tempus, &c. Et habet plura expleta, &c. Reſpō deo quòd licet fuerit vſus, hoc eſt non receptibile per prædicta. Etiam fuit procuratore regio ignorante, & vſurpatiuè fuit vſus, quod non poteſt eidē prodeſſe. Secundò renunciauit expletis ſe iuuare in cauſa mota occaſione priſiæ Margaretæ de Pratn, vt in arreſto ſuperiùs allegato. Tertiò hoc fuit ex tolerantia eidem facta vſque ad regiam volūtatem, & contra clericos clericaliter viuentes, veneficiatos, et in pręſenti delicto & officiarijs regis nō præſentibus. Sic hoc prodeſſe eidem non potuit, per l. qui iure familiaritatis. ff. de acquir. poſſ. & l. Seio. §. medicn. ff. de an. lega. cum ibidē nota. per no. per Innocen. in c. ſi diligenti, de præſcrip. Quartò tolerantia diu ante hunc caſum fuit reuocata, vt tempore expleti Girardi Beaupigne, & antè, & inhibitum per Curiam dicto epiſcopo caperet, ſeu capi faceret in villa Pariſiē. virtute ſuæ iuriſdictionis ſpiritualis. Ad ſeptimum nō obſtat, quia viſo textu illarum literarum nihil eidem rex confert, quia non ad augendum priſiam ſeu eidem conferendam, ſed ad executionem priſiæ faciendam per ſeruientes regios factæ fuerunt illæ literę, iux. c. 1. §. ad hoc de præben. in clemen. & l. cū tale. §. fi. ff. de cōdi. & demon. Prędicta ego placitaui die & anno ſupradictis in cauſa quàm placitaui pro rege contra epiſcopū Pariſien. Et fuit placitationis factum tale: epiſco. Pariſien. fecerat capi quendā ſuum clericum nuncupatum Stephanum de Boſco, in vico de templo, in iuriſdictione temporali, & per ſuos apparitores, & virtute ſuæ iuriſdictionis ſpiritualis: Prępoſitus Pariſien. dedit ſuam commiſſionem duobus examinatoribus, continentē vt præciperēt epiſcopo & officiali Pariſien. ac ſuis officiarijs, quatenus reſtituerent dictum clericum ſic captū, & quem impriſionauerant, & redderent eum in loco vbi ipſum cœperant, vel ſaltem redderent eiſdē examinatoribus, vt in Caſtelleto adduceretur. Et in caſu oppoſitionis, habito prius clerico per ipſos examinatores, adiornarent opponentes in Caſtelleto dicturos cauſam oppoſitionis ſuæ, necnon omnes alios qui in dicta priſia interfuerāt, reſponſuros procuratori regio, &c. dicti examinatores fecerunt præcepta, ſed quia gentes epiſcopi appellauerunt pro impediendo executionem dictæ commiſſionis, dicti examinatores nuncupati Magiſter Nicolaus Bertim, & Gofredus Goybe, ceſſauerunt, & non executauerunt dictam cōmiſſionem. Poſtea à dicto Præpoſito ſecundā habuerunt commiſſionem de prima narrationem facientem, quæ ſecunda continebat, quòd nō obſtante dicta appellation. & alijs fiendis pro impediendo & differendo executionem dictæ primæ commiſſionis, dictam primā commiſſionem executioni mandarent. Quod & fecerunt, & abſque fractione reprehenſibili dictum clericum cœperunt, & ad Caſtelletum adduxerunt. Non obſtante quod gentes dicti epiſcopi pluries appellarent, ſed nō obſtantibus his, rex fuit in ſtatu ſuo poſitus & reſaiſitus, epiſcopus Pariſien. fuit conquæſtus ſuper hoc de Præpoſito Pariſien. & de dictis examinatoribus. Et in Parlamento die ſupradicta contra Prępoſitum & examinatores fecit propom factum ſuum & priſiam quam pręten dit habere in villa Pariſien. ſuper ſuos clericos virtute ſuæ iuriſdiction. ſpiritualis, proponendo quòd expletum factum virtute commiſſionis Pręp oſiti erat tortionarium & factum ipſum deſſaiſiendo de ſuo priſionario & priſia ac poſſeſſione priſiæ quam habebat in villa Pariſiē. virtute iuriſdictionis ſpiritualis, ſuos clericos attentando, & ſaluægardiam infringendo, & requirebat priſionarium ſibi reſtitui, ac commiſſionē Præpoſiti, vt tortionarium lacerari, & iniquam pronunciari, Præpoſitumq́ne & examinatores condemnari in emenda & procuratorem regium ſecum adiungi. Et ad hos fines proponebat & fundabat priſiam ſuam per ſuperius allegata. Et vlterius dicebat cōmiſſionem Præpoſiti ſubreptitiam & iniquā perſequentia. Primò, quia continebat ipſum Stephanum priſionarium eſſe laicum, & tamē clericus erat non coniugatus, & captus vt de hæreſi ſuſpectus, & fuerat contumax, excommunicatus, & per annum ſteterat excōmunicatus, & ſic non ſolum, vt de hæreſi ſuſpectus, fuit captus, ſed vt quaſi hæreticus, iuxta c. cum contumacia, de hereti. lib. 6. Secundò, quia dirigebatur dictis examinatoribus ſecunda cōmiſſio, à quibus fuerat appellatū. Tertiò, quia continebat non obſtante dicta appellatione, &c. Et tamen Præpoſitus habebat manus ligatas poſt appellation. ſic non poterat in aliqua ſede hoc intromittere. Quartò, imò nec cognoſcere poterat an appellationi eſſet deferendum nec ne, nec cognoſcere de aliquo. Quintò, Curia defenderat ſibi ne in aliquo procederet.

Qui iure familiaritatu amici fundum ingreditur, nō videtur eum poſſidere. ſa.l. cum precario. ff. de preca.

deret. Sextò, idem Præpositus fecerat attentando, ac saluægardiam infringendo, in qua est dictus episcopus. Septimò, si se consuluerat, hoc fuerat cum parte aduersa episcopi, videlicet procuratori regio & regis consilio, qui secum adiungi non debet, quia in discussione est an adiungeretur cum episcopo vel Præposito, & sub iudice lis est. Octauò debebat Curiam consulere, non attentare, sic per prędicta tenebatur Præpositus, & erat condemnandus in prædictis.

Item examinatores etiam primò, quia sciuerant primam appellationem ab eis factam, sic secundam commissionem non poterát executare, & quia fecerũt & attentauerunt. Item erant iudices, vel quasi in criminalibus in castelleto, sic nõ poterant ignorantiam aliquam prætendere. Item excesserant frangendo prisiones episcopales. Item illud quod fecerunt, fecerunt attentando, & saluægardiam infringendo, in qua erat, & est episcopus prædictus. Pro parte regia Præposito & examinatoribus, Præpositus aduoauit examinatores & procurator regius Præpositum. Et per consequentiam requirebat procurator regius Præpositum, & examinatores poni extra processum retentam faciendo, & statum lite pendente sibi de prisionario fieri, per rationes sequentes, prætendendo commissionem Præpositi fore validam, ac virtute ipsius fuisse bene expletatum. Primò, quia fundabam quòd episcopus non habet prisiam suorum clericorum in villa Parisien. virtute iurisdict. suæ spiritualis p superius allegata. Secundò dicebam, quòd rex habebat statũ quod episcopus nõ habebat prisiã in villa Parisiẽ. sup clericos suos virtute iurisdictionis suæ spiritualis. Tertiò dicebam quod Præpositus Parisien. est maior post principem in villa Parisien. & post dominos Parlamenti principẽ repręsentantes, & quod ad ipsum spectabat tueri & defendere iura regia, & q illud quod fecerat fieri Præpositus virtute suæ cõmissionis fecerat fieri conseruando iura regia, & statum suum eidem per arrestum adiudicatum. Quartò dicebam quod cum est quæstio de iurisdictione aliqua inter regem & suũ subditum, seu de expletis ipsius regis, conseruari debet in statu, in quo erat ante dictã quęstionẽ, sic in proposito. Vlterius dicebã q cõmissio Præpositi erat valida, quia erat sibi notoriũ de statu quem rex habebat. Et per arrestum superius allegatum, & pro notorietate facti. Et etiam, quia debet semper habere statum in dubio quia est fons omnis iurisdictionis temporalis, & alij sunt riuuli ab eo dependentes. Dicebam etiam, quòd erat informatus de captiune quam fecerat fieri dictus episcopus de dicto Stephano, dessaisiendo regem de suo statu, quem episcopus ignorare non poterat, quia contra ipsum fuerat arrestum prædictum latum, & erat intra annum dicti arresti lati, & sic erat ius regium quò ad statum saltem clarum, & etiam quò ad prisiam per superiùs allegata, & factum episcopi tortionarium. Vlterius dicebam quòd hæc considerans, Præpositus suam dictam primam commissionem volebat prius exhiberi dicto episcopo & eius gentibus ante eius executionẽ, quod fecerũt examinatores antedicti, quæ commissio continebat oppositionem. Et quamuis diceretur in ea antea habito prisionario, &c. in hoc erat iusta, quia rex erat dessaisitus contra arrestum & ius commune, qui non debet placitare dessaisitus*: vlterius non erat iniusta, imò iusta secunda commissio quamuis in ea contineretur, non obstante dicta appellatione, &c. per prę dicta. Et quia non erat in hoc casu appellationi deferendum, probatur per l. fin. ff. de appell. reci. vel non, & l. quisquis. l. abstinendum, & l. fi. C. quotũ appel. non reci. sic videmus in arresti executione, sic in querimoniæ nouitatis execntione, sic in debito sub sigillo regio debito, sic in delinquente, quẽ iudex capere vult, sic in proclamationibus quæ per appellationem suspendi non debent. Item nec fecerat Prępositus in contemptum Curiæ, sic non attentauerat, sed solum fecerat causa status & iuris regij conseruandi. Item & quamuis diceretur in dicta secunda cõmissione nõ obstantibus etiam alijs appellationibus fiendis, &c. intelligebatur tamen & exprimebatur in commissione antedicta de appellationibus fiendis pro impediendo, seu dilatando executionẽ dictæ primæ commissionis, verùtamen si dedisset talẽ cõmissionem in casu in quo esset appel. deferendum, vel generalem, nõ obstantibus quibuscunque appellationibus fiendis, fortè posset dici quod esset iniusta, sed nunc nõ, vt patet per prędicta. Item nec peccauerũt examinatores per sequentia. Primò quia non excesserunt commissionem, nec eius terminos. Secundò non fuit eis inhibitio facta per Curiam, nec releuando appellationem, & fuerunt meri executores. Tertiò habebant obedire Præposito, vt eorum

Præpositus Parisien. est maior post principem in vrbe Pari. & post dominos Parla repræsentantes principem.

Apud regem est fons omnis iurisdictionis temporalis, alij autem sunt riuuli ab eo defluentes.

Rex non debet placitare dessaisitus.

** Dessaisitus.) istud est vulgaro practicorũ. quod non facit ius nec regulã, sed quia in fisco plures sunt quã in priuatis speciales casus. C.M.*

Nota casus quibus appellationi non est deferendum.

rum Magristro & superiori, maximè quia non erat in se atrox illud quod fuerat præceptum. Quartò in nullo excesserunt aliqua delicta committédo. Quintò, sciebant arrestum pro rege super statu prolatum, nec habebant corrigere, nec interpretari commissionem sui Magristri, nec obstant argumenta in contrarium quò ad hoc. Ad primum non obstat, quia licet Præpositus sciuisset dictum Stephanum Clericum, attamen talem suam commissionem dedisset, nec hoc eum mouisset in contrarium, quia non refert an clericus fuerit vel laicus, quamuis deterius pro episcopo, si laicus: nec obstat si vocatus fuerat vel de hæresi suspectus, & quia stetit per annum sic excommunicatus, &c. quia posito quòd verū fuisset, attamen capere eū nō potuisset episcopus, nā siue vt suspectū de hæresi, siue aliàs clericū suū capere velit, non potest virtute iurisdictioni suæ spiritualis, sed debet Præpositū requirere vt capiat, quod tamen facere non debet Præpositus nisi videat eum per informationem suspectum, vel si capiat aliàs, non debet reddere, nisi eum suspectum reperiat per informationem factā per officialem, quia aliàs omnes capi possent, vt suspecti de hæresi ad requæstam officialis, & sic possent diffamari odio, vel aliàs de hoc crimine, quod esset iniquū, veruntamen dictus Stephanus non fuerat vocatus ab initio, nisi pro debito pecuniario, & quia non comparuit, fuit excommunicatus, & licet steterit per annum in excommunicatione, in hoc casu non habet locum, c. cum contumacia, superius alle. nec enim pro debito ciuili est quis capiendus vel incarcerandus. l. ob æs. C. de ac. & obl. & c. lator. de pigno. Et adhuc fuerat dictus Stephanus pro salario aduocatorum eisdem debito in Curia officialis postulantium ratione patrocinij per eos dicto Stephano præstiti, euocatus. Et allegatur ad propositum casus Thyerici colezat superius allag. ad quandam literam regiam superius allegatam. Ad secundum responde, quod licet dirigetur litera dictis examinatoribus, à quibus ante fuerat appellatum non nocet, quia quibuscunque vellet committere Præpositus poterat, & hoc faciebat vt commissarij dicti essent examinatores, nec erat casus in quo esset appellationi deferendum. Ad tertium responde, quòd Præpositus non habebat manus ligatas, quia non erat appellationi deferendum per superius allagata. Ad quartum responde, quod nullo modo cognouit Præpositus, nec cognoscere poterat, obstante appellatione, sed eidem non erat deferendum, quò ad prisiam non faciendam, ne rex remaneret deappunctatus, iuxta legē fin. ff. de appellat. reci. vel non. Ad quintum responde, quod Curia nullam super hoc fecerat Præposito vel examinatoribus defensionem, nec ad eorum notitiam deuenit, nec fuit appellatio reuelata, nec facta inhibitio. Ad sextum per prædicta patet responsio. Ad septimum responde, quòd si eisdem consuluerit, bene fecit, quia illi sunt cum quibus consilium habere debet, & qui ipsum consulere debent in negotijs regijs. Sic fuit excusatus. Ad octauum responde, quòd episcopus reprehendit Præpositum de eo in quo incidit, & de quo reprehendēdus est episcopus, qa Præpositus nil fecit suo nomine, nec ad eius vtilitatem, nec etiam examinatores, sed solum regium ius conseruando. Et est aduertendum pro quo tractatur & contra quem. Nam tractatur pro iure regio conseruando, qui est superior episcopi immediatus in temporalibus, & qui est iudex superior episcopi in superioritate & in ressorto, ac dominus feudalis, & contra episcopum qui est dicti regis subditus, & inferior per prædicta, ergo patet quòd episcopus qui bene sciebat arrestum contra ipsum pro rege latū fuisse, non debebat procedere de facto ad prisiam, & intra annum arresti, in præiudicium regis domini sui, imò debebat adire dictum Præpositum vel Curiam Parlamen. & eos requirere, vt talis Stephanus caperetur per eos, & ad eius requæstam, sed hoc non debuit facere Præpositus, quia si sic fecisset dictus episcopus saisitus remansisset, & rex desaisitus, & amisisset dicti arresti vtilitatem, & fuisset blasphemandus Præpositus, quia passus fuisset facere regem de possessore petitorem, & per fraudem episcopi contra tenorem literarum superius per episcopum allegatarum, nec obstat dicere quòd Præpositus desaisiuit episcopum, quia contrarium est verum per prædicta, sed episcopus regem desappunctauerat contra dictum arrestum & intra annum: nam quicquid dicat episcopus, dicta Margreta (de qua in dicto arresto fit mentio) non appellauerat ab episcopo, nec de hoc in dicto arresto fit mentio. Item nec ibidem causatum est quod absque præiudicio fuerit arrestum latum. Item & per illud in effectu rex habet statum quòd episcopus non potest

Nō debet aliquis capi per Præpositum propter crimen heresis, nisi per informationem factam per officialem videat eum suspectum.

Ecclesia habet potestatem & vim compulsiuam, vt quia potest excommunicare, anathematizare, &c.

potest capere suos clericos virtute iurisdictionis suæ spiritualis: nam in ipso dicitur quòd prædicta Margareta restituetur & restabilietur in loco, in quo capta fuit per dictum episcopum vel eius officiarium, & quòd dictus episcopus petet eam à dicto Præposito, vel alibi si voluerit, sic ergo efficitur per illud arrestum petitor, & rex possessor. Non obstant etiam argumenta in contrariũ quæ ad examinatores. Ad primum responde, quòd licet sciuissent primam appellationem, tamen Præposito vteorum Magistro obedire debebant, nec quærere an bene aut malè commisisset, nam non est discipulus supra Magistrum. Ad secundum responde, quod non est verum quòd sint iudices, licet aliquotiens vocentur ad consulendum in causis criminalibus per Præpositum. Et licet essent, attamen subditi Præpositi. Ad tertium responde, quòd in nullo excesserunt, & apparebat per relationem commissariorum super hoc per Curiam datorum. Ad quartum apparet solutio per prædicta, veruntamen per illa quæ superiùs dixi & scripsi, negare nolo sed concedo, quòd ecclesia habet potestatem & compulsionem coactiuam, vt quia habet & potest excommunicare, anathematizare, degradare, deponere, interdicere, suspendere, &c. vt d. c. cum non ab homine, de iudi. c. sane. 2. de offic. de lega. c. quia pontificali, eo. tit. libro 6. c. quærenti, eodem titu. in antiquis, c. quærenti, de verb. signifi. c. ita quorundã, de Iudæis, cum pro causa, & c. offic. de sen. excom. habet tamen & importat suam executionem, iuxta c. pastoralis, de appel. Absit enim quòd hoc negetur, vt fecit Marcilius, &c. vt patet in processu facto contra ipsum & suum consortem * per Ioan. 22. Papam qui incipit, licet iuxta doctrinam finaliter partibus hincinde auditis appunctatum fuit de supradictis, quòd Curia considerabit rationes partium & faciet ius, visis tamen prius illis literis & titulis quas partes tradere voluerint, scilicet arresto & commissione prædictis, ac alijs literis regijs quibus se iuuit episcopus.

QVAESTIO CCLXXVII.

Quod hostiarij Parlamenti malè executantes commissiones suas puniuntur.

GAlterus Seneschali, Parlamenti hostiarius fuit in castelletum missus, & post suspensus ac executione commissionum & aliorum omnium emolumentorum, quæ habere poterat vsque ad festum sancti Ioannis Baptistæ, & condemnatus in expen. Præpositi de Peronne, quas Parisius fecerat, qui per dictum Galterum fuerat adiornatus ad comparendum personaliter. Ad dictum quòd ipse Galter. in Parlamento faciet suum officium, & habebit vadia regia pendente dicta suspensione. Et fuit, eò quia quosdam prisionarios, monachos, & alios sancti Martini de Campis, quos dictus Præpositus Parisijs adducebat in castelleto, dictus Galterus in itinere ab ipso Præposito amouit, & posuit in prisione dicti prioris aduersarij dicto- rum prisionariorum, quam dicebat accomdatam. Et quia non habebat tunc informationem, sed ex post fecerat. Et fuit arrestum latum die Iouis 27. mensis Martij, anno domini Mil. 392. &c.

*Consortem) scilicet Guillelmum Olezcam quem compendio aduersus Io. 22. Papam septuaginta errores & septẽ hæreses ex scriptis eius colligit, quin & Platina in eius vita multum de erroribus eius cõqueritur, sed malè & imperite eum reprehendit. C. M.

QVAESTIO CCLXXVIII.

Quod procurator qui appellauit potest renunciare appellationi.

PRo religiosis de Columbis fuit dictum contra regium procuratorem, quod renunciatio facta per procuratorem per eos factum in causa qui pro eis appellauerat à quadam sententia interlocutoria pro dicto procuratoro regio contra eos lata, antedictæ appellationi valebat, licet in suo procuratorio procurator antedictus non haberet potestatem expressam renunciandi dictæ appellationi, quia eam gratam habebant. Sustinebam tamen pro rege contrarium per rationes sequentes: Primò, quia dicebam quòd ex quo appellauerat, amplius non erat procurator, cum causa fuisset sopita, iuxta legem, inuitus. C. de procur. tor. & cap. non iniuste, eod. ti. nam eius officium erat finitum. Secundò non apparebat quòd nouum non habuisset mandatum renunciandi, quòd dicebam eum habere necesse cum amplius non erat procurator. Tertiò supposito quòd religiosi ratam habebant renunciationem, non constabat quòd habuissent ratam intra octo dies à tempore appellatiõis factæ, intra quos necesse fuerat appellationi renunciare, iuxta legẽ, bonorum, ff. rem ra. ha. & lege si quis or. in bo. pos. seruetur. Sic videmus in adhærere volentibus appellationibus in patria iuris scripti, quo casu debet fieri adhæsio intra 10. dies à tempore sententiæ appellationis, quia & intra illud tempus appellare possent, non aliàs. Sic uo. Io. And,

Qui in officio delinquit puniendus est iux. not. Ioan. fa. in lege quòd promulgatis. C. de offic. præfe. vrb. facit l. in officiales, C. de offic. recto. prouin. item l. fi. C. de spor. & sump.

L. inuitus, magis videtur facere in oppositũ, dicet enim nemo inuitus tenetur defensionem suscipere, nec tandẽ nisi prouocatio ne causa extendere, quod idem videtur velle glo. in. l. ita demum, dicens videri causam appell. eandem esse cum principali.

And.in c.concertationi antiquæ,de appel. libro 6. His tamen non obstantibus, fuit dictum dictam renunciationem fuisse validam.

QVAESTIO CCLXXIX.

Annon tradens scripturas per annum quamuis se præsentans, aliquid amittat?

DEcanus & capitulum Senonen. non tradiderant scripturas suas, quamuis essent petitores contra Alueū de Cense defensorem, imò bene steterant per annum, quòd nō tradiderant, nec per defensorem impetiti fuerant, tamen vtraque pars bene præsentauerat semper. Accidit quòd vna die defensor dicebat quòd fecerant interruptionem, eò quod non tradiderant scripturas. In contrarium allegabant petitores, & allegabant quòd non fuerant impetiti aliàs per defensorem, & quòd semper se bene præsentauerant, sed nil amiserant, sed erant præstò tradere infra octo dies. Allegabant etiam arrestum superiùs latum pro Philippo Henry* contra quendam dominum Girardum superiùs inregistratum, & alia ibidem scripta. Finaliter dictum fuit quòd in nullo fecerant interruptionem, sed hoc ideo, quia procuratores inter se hoc tolerantes ex quadam tolerantia, vsum super hoc introduxerant temporibus retroactis. Sed de cætero caueanr, quia nisi petitores scripturas suas tradant infra octo dies, cum partes erunt appunctatæ ad scribendum reputabuntur negligentes, attamen scripturis traditis, non poterunt reputari nigligentes super inquæsta facienda nisi art. culis concordatis, in quo opus est vocatione partis, & adiornamento hincinde faciendo. Et exinde dicitur quòd 5. septimanæ super inquæsta non currunt, nisi concordatis articulis.

* Heny) suprà q. 251.

QVAESTIO CCLXXX.

Superuacuè citari faciens, condemnatur in expensis.

PRo quodam nuncupato Gombant fuit dictum contra quandā mulierem quòd solueret expensas, eò quia sine causa fecerat adiornari dictum Gombant ad assecuramentum præstandum, licet obtinuisset arrestum per quod dictū fuerat quod eidē mulieri traderet assecuramentum: Et ratio, quia per antedictum arrestum reperiebatur dictum Gombant præstitisse in Curia assecuramentum dictæ mulieri, & econtra & dictum arrestum retrahebatur ad tempus ante præstiti assecuramenti, iuxta l. sub conditione. ff. de solut. tamen videbatur contrarium, quia in arresto ferendo non cogitabatur de assecuramento antea præstito, sed de præstando: attamen vexabat sine causa dictum Gombant, quia habuerat ab eodē assecuramentum. Sic fuit in expensis condemnata.

Quod in fauorem alicuius introductum est, nō debet in eius præiudiciū conuerti. l. quod fauore. C. de le. l. non eo minus. C. de procur.

QVAESTIO CCLXXXI.

An in negantem se appellasse possit iudex exercere iurisdictionem, qui affirmat ipsum appellasse ab eodem, &c.

DIctum fuit pro duce Aurelian. contra regiū procuratorem, quòd dictus dux, vel eius officiarij possent iurisdictionem exercere contra quendam subditum eiusdem, quem appellasse ab eodem duce, vel eius iudice ad Parlamentum affirmabat ducis procurator, eò quod dictus subditus negabat se appellasse, & sic in eius præiudicium nō debebat dici exemptus, cum in eius fauorem videbatur esse dicta exemptio, procurator regius dicebat contrarium, quia ex quo dux vel eius procurator affirmabat dictum subditum appellasse ad Parlamentum, per consequentiam ipsum exemptum ab eodem duce, & sic in eum iurisdictionem exercere non poterat, per ipsius propositum in sui præiudicium captum, cum ista exemptio sit plus introducta propter authoritatem curiæ superioris & honorem, quàm in partis appellantis fauorem. Attamen fuit dictum contrariū per dominum Guillelmum de Senonis absque aliquorum consilio, & malè, vt credo, per vltima argumenta & probata appellatione, verum erat dicere ipsum fuisse exemptum, & dicere attentasse, & quia dubium erat ipsum appellasse, necne, per propositum ducis & negationem partis, sic in dubio nō debet in eo iurisdictionem exercere, sed rex per manum superioris, vt in casu nouitatis captæ contra illum qui negatur dominus, qui petit eiusdem casus ipso fieri remissionem, finaliter quia dictus dominus Guillelmus videbat quòd malè fecerat, per Curiam fuit appellatio annullata absque emēda, & remissio facta dicto duci.

QVAESTIO CCLXXXII.

Arrestum latum contra regem pro archiepiscopo Lugdunensi.

PEr arrestum latum die Mercurij ante Pascha,

ſcha, anno 93. pro archiepiſcopo de Lyon, contra regium procuratorem, fuit dictum quòd rex tenere faciet ſedem ſuam à Liſſe barbe, quam tenere ſolebant pro ipſo ſui officiarij in villa de Lyon, cognoſcendo de caſibus reſſorti, & de iuribus regalibus, q quidem de Iſſe barbe diſtat per leucam à dicta villa de Lyon ſuper Rhodanum: inferiùs* tamen videbis de ſtatu regi adiudicato in contrarium.

QVAESTIO CCLXXXIII.

Quod Iudæi baptiſati retinent bona ſua.

Die veneris quæ fuit feſtum S. Marci Euangeliſtæ, menſe Aprilis, anno 93. fuit publicata quędã ordinatio, facta die veneris præcedcn. anno 92. per regem cũ conſilio ſuo, apud Abbatis villam tunc exiſtentem, per quam fuit ordinatũ quod Iudæi ſe facientes baptiſari non amittant ſua bona, * ſed retinere poterunt, quæ eſt iuris communis declaratio, vt patet in c. Iudæi, l. 2. de Iudæis, in antiquis, & in extrauaganti dignum arbitrantes.

QVAESTIO CCLXXXIIII.

Quod altus iuſtitiarius ſolus non eſt admittendus ad impediendã gratiam ſeu remiſſionem.

ITem pour Iean & Ieannette cardete fut dict par arreſt contre meſſire Gilles malet, qu'il ne faiſoit à receuoit, luy qui eſtoit hault iuſticier à impuner la grace royale faicte à vn quæ lon diſoit qui s'eſtoit noyé ou tué, afin qu'il ne fuſt pendu, & quæ ſes amys euſſent ſes biens: Ratio, quia contra dictũ dicti militis nõ procedebat niſi occaſione bonorum habendorum, & ſic auaritiæ cauſa. Sic fuit aliàs dictum contra do. de la Queue. Sic contra dominam duchiſſam AurelIam.

QVAESTIO CCLXXXV.

Confiſcatio non eſt niſi in caſu expreſſo.

COntra ducem Borbonij fuit dictum malè iudicatum & bene appellatum per Girardum de Aule pelliparium qui appellauerat, eò quod per maiorem dicti ducis fuerat dictum quaſdam pannas ſuas eſſe confiſcatas, eò quòd non erant veræ, ſed falſæ: Ratio, quia per punctum regiſtri artificij pelliparię non cadebat confiſcatio, ſed ſolùm emenda, nec exprimebatur confiſcatio facienda in aliquo caſu, maximè in iſto.

QVESTIO CCLXXXVI.

Bailliuus regius non gaudet literis ſtatus.

PEr arreſtum fuit dictum contra dominum Collarduin de calleuille Bailliuũ Antiſſiodoren. quòd non gauderet literis ſtatus, * licet diceretur quòd erat abſens pro inquæſta facienda pro regio iure i Ratio, quia recipiebat vadia, & quia non debebat dimittere bailliuatum ſuũ, & quia cauſa erat attentatorum commiſſorum ab ipſo, & appellationis factæ ab eo, propter quod proſequebatur, & quia ad ſui requæſtam cauſa fuerat ad quendam diem continuata, &c.

Inferius.) q. 299.

*Bona.) contrarium impie ſeruat Papa Romæ & Auenioñ, quo fit vt plures non audeant Chriſtiani fieri, ſed remaneant in Iudaiſmo. Idem quod conſtitutio hæc regia volunt ſtatuta ducum Sabaudiæ, quæ vid. C.M.

QVAESTIO CCLXXXVII.

Punitio delinquentium contra dominos Parlamenti officium exercentes.

LE vendredy deuant la Penthecouſte. 23. iour de May l'an mil 393. fut vn appellé Lonnart par arreſt condẽné a eſtre traynéde la porte de la court du palays iuſques à vn eſchaufault qui fut fait vers la pierre de marbre, & a auoir le poing coupé deſſus ledit eſchaufault: & a auoir la teſte couppée, & a eſtre apres penduice qui fut pource que de fait penſé il frappa d'vn couſtel meſſire Robert Danequegin, l'vn des meſſieurs de Parlament: & le naura a vne heure apres diſner en la chambre de Parlament, ou il eſtoit commiſſaire deputé par la court en la cauſe dudit Lonuart, & le cuydoit tuer, & n'eut point de repentance: mais luy poyſa qu'il ne le tua, & fut forment nauré. Et à ce fut condemnè comme criminel de leſe maieſtè: quia domini par la. maximè officium ſuum faciendo ſunt pars corporis regis. lege, quiſquis. C. ad leg. Iul. maie. & perinde fuit ac ſi enim occidiſſet, l. is qui cum telo. C. ad l. Cor. de ſic. Et vltra hoc fuit condemnatus in emenda 50. lib. Pariſien. capiendarum ante confiſcationem, quod fuit valde durũ, vt pluribus viſum fuit, eò quia non fuit mortuus dictus dominus Robertus de illo ictu ſeu vulneratione, quia viuebat tempore executionis dicti arreſti, maximè quia illa lege, is qui cum telo. non viget in patria conſuetudinaria, vt hic. Attamen factum fuit, quia valde magnum crimen fuit attentis circumſtantijs ſuprà dictis vt cæteris ecederet in exemplum, & quia fecerat hoc dictus Lonuart in contemptum huius. quòd non ſibi cum placebat id quod dictus cõmiſſarius ei dem faciebat, quam uis faciebat ſuum officiũ exercendo, &c.

*Sic.) Scilicet infrà q. 112. 381. C.M.

*Status.) i. ſuſpenſionis cauſarum quas habet nomine priuato. C.M.

Quæſtio

QVAESTIO. CCLXXXVIII.

An post testium publicationem sint testes recolendi?

PEr arrestum Curiæ dictum fuit quòd post publicationem testium factam non est pars recipienda ad requirendam recollationem dictorum testium propter timorem subornationis, licet iudex ex suo officio possit facere si videat expedire.*

** Expedire.) etiam nō prius interloquēdo de hoc, nec partes admonendo, sed illis ignorantibus, & vocare testes ex vtraq; parte, ne videatur fauor. C.M.*

QVAESTIO CCLXXXIX.

Quod clericus non coniugatus facit emendam in Curia prædictis consilijs irreuerenter loquendo.

PEr arrestum dictum fuit quòd Petrus de Dyamille scutifer, clericus non coniugatus, faceret emendam, eò quia irreuerenter locutus fuit in Curia dum interrogaretur super dilictis per eundem commissis.

QVAESTIO CCXC.

Quæstio notabilis, an episcopus succedat in bonis mobilibus vocantibus clerici, vel presbyteri, qui non habet hæredem vt quia bastardus, vel aubanus.*

**Aubanus.) Id est exterus alibi natus & discendū quod non in hoc regno quicquid dicāt do. de Rota, tit. de testamentu in antiq. et Gullelm. Bnedic. Rep. c. Raynutius. ver. ex vxo no. adela. nu. 833. C. M.*

ET primò videtur quòd sic, per auth. licentiam, in fi. C. de epi. & cle. & per c. 1. de suc. ab intesta. & per. c. requisisti de testa. & alibi ꝑ Hen. per c. relatum. l. 2. cū do. ibi, no. eo. tit. Secundò, quia si clericus sit condemnatus ad panem & aquam, &c. episcopus in cuius diœcesi sunt mobilia eius habebit ea, quia sequuntur corpus sic in proposito. Tertiò alleg. ea quæ superius fuerunt allegata in quæstione, an virtute iurisdictionis spiritualis bona Curati vel clerici mortui capi possint? Quartò ecclesia habet prisiam, vt in cle. 2. de hæreti. & ibi vide Guillelmum de Montelau. In contrarium arguitur & hanc pro domino de Laual, contra episcopū de Amyens placitaui. Primò supponendo quòd de consuetudine notoria, & notoriè obseruata in regno Franciæ, in patria consuetudinaria episcopi, presbyteri, Curati, & alij clerici beneficiati in acquisitis per ipsos antequam essent beneficiati, vel pòst, siue mobilia vel immobilia, habent hæredem vel successorem propinquiorem, scilicet de eorum genere. Secundò quòd de iure & consuetudine bona vacantia spectant ad altum iustitiarium, in cuius iurisdictione sunt reperta, ad hoc lege, 1. ff. de iu. fisci. lege, nec vllam. §. item si quis à fisco. ff. de peti. hæredi. lege, quidam testamenta. §. quoties. ff. de le. 1. &c. Tertiò quòd in hoc casu venit altus iustitiarius, vt hæres, probatur quia soluit debita vt debita, lege 1. §. an bona, &c. §. diuus. ff. de iu. fisci. ad hoc lege, 1. C. vnde vir & vxor. His suppositis arguo de ciuili iure antequam imperium esset scissum, hæc ad Imperatorem spectabant, taliter quòd per priuilegium contrarium vendicari à quoquam non poterat, lege, 1. & l. vacantia. C. de bon. vacant. li. 10. sic ergo & hodie ad altū iustitiarium, cum sit imperium scissum, & hoc ius Imperatorem repræsentando, in quem residebat omnis iurisdictio antequam scissum esset imperium. Item si ecclesiæ competeret, hoc esset per medium successionis, quod non esset receptibile, quia per hoc medium haberet ecclesia infinita mobilia. Item aut ius vendicabit episcopus virtute iurisdictionis temporalis, & non, quia nō habet in loco, aut spiritualis, & nō, quia non habet territorium, in quo possit dicere quòd hæc bona sint, vt patet per allegata per me suprà in quæstione an episcopus Parisien. habeat prisiam clericorum, &c. Item si episcopus caperet hæc bona, & ab eo appellaretur, causa iret ad archiepiscopum, & ab ipso ad Papam, & sic cognosceret de hæreditate & causa eius & successionis contra c. lator, qui filij sunt legiti. Item ad hoc facit exemplum, quòd rex habuit bona cuiusdam episcopi de Eureux, qui fuerat quondam eleemosynarius regius, eò quia bastardus erat & sine hærede mortuus, quæ erant in alta regis iurisdictione, Nec obstant in contrarium allegata. Primò non obstant iura præallegata in contrariū, quia sunt abrogata per consuetudinem notoriam contrariam. Ad alia dico quòd non sunt amplius bona clerici, quia mortuus est, secus si condemnatus esset, vt dictum est suprà, quia adhuc viuebat, & bona eius mobilia sequebantur corpus, quia bona clerici. Itē altus iustitiarius saisitus* est per consuetudinem, qua mortuus saisit viuum hæredem suum.

** Saisitus.) Falsum est, sed tantū post prehensionem rei nondum occupatæ per annū & diem, vt dixi in consuet. Parisien. §. 169. C. M.*

QVAESTIO CCXCI.

Curia ecclesiastica non potest cognoscere de realitate.

FVit dictum per arrestum cōtra abbatem & conuentum de Columbes, quod cessare facerent processum ad eorum requæstā cœptum contra Guillelmū mauterne, bailliuum de Medunta, in Curia ecclesiastica, ratione arreragiorum cuiusdam redditus, quia cognoscere non poterat,

An

QVAESTIO CCXCII.

An aliquis sit contra arrestum recipiendus, eò quia Baillum habentes, realitatem deducere non potest.

IN causa mota inter Dominam de Lasusse, & Dominum de Passauant, qui requisierat per modũ supplicationis quoddam arrestum latum contra eius habentem Baillum † ratione reditus, & arreragiorum, quod dicebat non potuisse fuisse per eius Bailliuum, cum esset realitas, nec eidem nocere debere, nec esset contra ipsum executandum, quare se opposuerat, ac sic dici requirebat, ac contra ipsum arrestum restitui per Curiam attenta quadam requæsta ciuili per eum præsentata: dicta Domina de Lasusse dicente contrarium per plures rationes, quas ego allegaui, placitans pro ea ad finem non recipiẽdi: fuit dictum per arrestum, quòd nec admitteretur dictus Dominus nec repelleretur, sed de quibusdam factis per partes propositis inquireretur veritas: & tunc Curia faceret ius super fine recipiendi, vel non, & aliàs.

QVAESTIO CCXCIII.

Quod Episcopus respondet in Curia Parlamenti super reparationibus Ecclesiæ.

PRo Cramant Patriarcha de Alexandria habente administrationem Episcopatus Carcasson. fuit dictum contra Archiepiscopum quondam Episcopum Carcassonæ, quòd in Curia Parlamenti responderet super reparationibus Ecclesiæ quondam suæ, licet declinaret, eò quia dicebat quod erat personalitas. Sic fuit aliàs dictum contra Episcopum Nouiomen. vt supra* habetur.

QVAESTIO CCXCIIII.

Quod Clericus quæstionatur, & ad prisionem tenendum condemnatur.

PEr arrestum fuit dictum contra Bernardum Pane de Aurelia, Clericum non coniugatum, & Aurelianen. Studentem, quod condemnatus esset in mille libris, videlicet in 500. erga Regem, & in 500. erga partem: & fuit condemnatus ad tenendum prisionem in Curia Episcopi Parisien. Et fuit ob quandam mutilationem, quam fecerat cum portu armorum, & fuit in Curia Episcopi Parisi. quæstionatus, præsentibus ibi quibusdam Dominis de Curia.

QVAESTIO CCXCV.

Quando intrare debent laborantes in vineas ad laborandum & quando recedere.

VIneas laborantes seu colentes in territorio de Sens fuerunt condemnati ad veniendum ad suum laborem in ortu solis, & ad recedendum post prandium de labore tali hora quod esset occasus Solis cum essent in suis domibus, & si facerent contrarium, fuit dictum quòd medietatem suæ mercedis haberent qui eos conduxerant, & habitantes villæ antedictæ aliam medietatem in pœnam eorum.

† Baillum) vox gallica, id est cõtra custodem nobilem, de quo plene dixi in cõsuet. Pari. ti. 8. §. 99. (genus est curæ anomalæ) qui non potest actiones reales activè nec passiuè exercere. C.M.

QVAESTIO CCXCVI.

An à Camera Computorum sit appellandum ad Parlamentum.

CErtus processus fuit agitatus in Camera computorum inter Ioannem Auduyn, & Ioannẽ Bonet, quorum vnus appellauit ad Parlamen. à quodam appunctuamento facto per ipsos Dominos, vnde fuerunt congregati super hoc Cancellarius, Domini de Parla. & Domini Computorum, vt haberetur super hoc prouisio, quia isti Domini de Computis prætendunt non esse ab eis appellandum, nec habere in superiores Dominos Parlam. Dominis de Parlamento prætendentib. contrarium: & hac de causa dicta appellatione facta ad Parlamentum, poni fecerunt Domini de Parlamento extra prisionem partem appellantem, seu procuratorem partis appellantis, quę iussu Dominorum Computorum in prisione posita fuerat, in odium appellationis per eum factæ. Finaliter fuit per medium dicti Cancellarij hæc via capta & executata, quod appellatio annullaretur absq; emenda, & quod processus traderetur Cancellario iudicandus: quod & factum fuit: qui remisit Curiæ Parlamẽti, quæ ipsum iudicauit, & malè fuit appunctatum, quia Curia Parla. superior est omniũ & capitalis. Sicut fuit aliàs dictum, & per arrestum contra Dominos requæstarum hospitij Regij, ann. do. 1384. Sic fuit aliàs receptus Magister Petrus Solatij procurator in Parla. pro Guillelmo du Puys, & habuit adiornamentum in causa appellationis. Sic quidam alius pro Domino de Montmorency. Quidam tamen sic distingunt, quod in causa inter computorum † appellatione facta à Dominis Computorum, causa remittatur ad ipsos Dominos computorum: appellatio ne annullata, quia se cognoscunt melius in computis quàm alij quicunque, in alia causa non. Tamen Curiæ semper est deferendum, quia superior & capitalis est Curia Parlamenti.

*Suprà) q. 189. in fi.

† Inter computorũ) vult dicere, id est gallicè en ligne de compte, siue in debet super ipsa computatione, & hæc opinio tandem inualuit & confirmata est edicto Regis Francisci. C.M.

QVAESTIO CCXCVII.

Ad quem ſpectat collatio officij menſurarij ſalis, &c.

Dicit Rex quod Domini tẽporales iuſtitiam altam habentes, non poſſunt habere poſt gabellam ſalis introductam officiarios ſuos menſurantes quos ante † gabellam habebant, nec poſtea conferre officium menſurarij ſalis, quamuis antea poſſent rationibus quę ſequuntur. Primò quia habet Rex menſuras ad ſuum ſignum ſignatas, quarum habere non poteſt, nec debet adminiſtrationem alterius officiarius. Secundò ſal eſt Regis, vel ſaltem appretiari facit. Tertiò, ibidem habet grenetier & contrerouleur: ergo & menſurarios habere debet. Quartò, eſſet iniquum q̃ officiarius alterius ſciret ſecreta grenerij Regij. Quintò, eſſet iniquum quod puniretur per alium quàm per Regem, quod fieret ſi eſſet alterius officiarius. Sextò, Rex cogit altos iuſtitiarios venire ad ſuũ grenarium, qui aliàs non venirent: ſic habent per medium huius proficuum, quod non ſpectaret aliàs ad eos. Septimò ſolum menſurat ſal gabellatum in grenerio Regio, non extra. Suſtinui contrarium pro Archiepiſcopo Remenſi rationib. ſequentibus. Primò, quia dare officium menſurarij ſalis ſpectat ad Archiepiſcopum de fundatione ſui Archiepiſcopatus, ad cauſam ſui vicecomitatus venditi: tamen in groſſo, in banno, terra & vicecomitatu dicti Archiepiſcopatus. Secundò vſus fuit à 500 annis citra & durante gabella: & etiam exiſtente menſura menſurata ad ſignũ Regium vſq; ad hoc impedimentum. Tertiò habet intereſſe propter dationem officij, & emolumentum quod ſibi inde prouenire poteſt: quia dat ad firmam quolibet anno pro vigeſimo libris, quod emolumentum Rex haberet in Archiepiſcopatu regalia pendente. Quartò ſtante menſuratore à Rege dato, non erit locus illi quem inſtituit Archiepiſcopus, quia non eſt niſi vnus, & nullum ſal menſuratur in groſſo, preterquam in gabella. Quintò Rex nõ habet intereſſe: quia aliàs non habuit ibidem officiarios, & æquè bene poteſt exercere inſtitutus per Archiepiſcopum, ſicut qui per Regem, nec aliàs habuit Rex inde proficuum. Finaliter Archiepiſcopus Remenſis obtinuit contra Regem per inqueſtã officia dicti menſurarij ſalis in villa Remen. conferendi, quod per Regem fuerat collatum Ioan. Haudry, tunc Clerico Domini de Nouion: tamen habuerat ſtatum Rex ante per arreſtum.

† Ante) Et ſic gabella ſalis eſt inuentum & noua ſeruitus nouorum fiſtalium, quam veteres Reges ſinebant aque liberam ac pluuiã, iure quoq; ciuili ſal maxe priuati iuris ſunt. l. magis puto. in prin. de bo. cor. qui ſub tu. vel cura ſunt. l. generali. q. vxori. de vſu & vſu fruc. lega. & q. idem quaeſiji. dixi in annota. ad Phili. Deci. conſu. 292. nu. 1. C.M.

**Saiſina) conſtabat etiam de voluntate patris, vt dixi in conſu. Pariſi. §. 122. C.M.*

† Feci) ſupr. q. 299. Sed cum Rex ſit proprietarius iuridicè loquendo, id eſt ſupremus directus Dominus, Car non poterat habere ſedẽ ſuam in eodem loco, imò etiam cuſtodiam l. ſi. ita §. Dominus proprietatis. de vſu & habi. niſi quod illi falſo iura terreni imperij ſibi à Deo & Euangelio vendicabãt, ſeque nihil accepiſſe à Rege, ſed eis vt ſuo vaſallo & ſubminiſtro conceſſiſſe iactabant. Non parum paucis bonis doctiſq; conſtitit hunc factum delegere. C.M.

QVAESTIO CCXCVIII.

Quòd legitimatio prodeſt in ſucceſsionib.

Dominus Carolus de Eſpaigne, filius quondã Baſtardus, imo ſpurius quondam Domini Caroli de Eſpaigne, qui fuerat legitimatus, & per Regẽ & per Papam, fuit gardiatus per arreſtum in poſſeſsione & ſaiſina* bonorum quondam dicti patris ſui, contra Dominam de Narbona, quæ erat de iure communi hæres legitima dicti quondam Domini, & ſe conquæſta fuerat in caſu nouitatis ratione impedimẽti eidem præſtiti p̃ dictum filium ſpurium in bonis dicti quondam Domini Caroli de Eſpaigne, & fuit poſt inquæſtam factam.

QVAESTIO CCXCIX.

De ſtatu Regis adiudicato contra Archiepiſcopum Lugdunenſem.

Statvs fuit adiudicatus pro parte maiori, nõ plenariè, nec vt petebatur Regi contra Archiepiſcopum Lugdunen. in magna placitatione quam pro Rege feci† contra dictum Archiepiſcopum, ſuper habendo officiarios in caſibus ſuperioritatis & priuilegiatis, & cognoſcendi de ipſis per Regem vel eius officiarios in villa Lugdunen. quia ſolum quo ad cognitionem habuit Rex ſtatum apud Leiſte Barbe, licet Archiepiſcopus niteretur, quòd extra villam Rex cognoſceret, vt in villa Maſticonen. & habuit etiam Rex ſtatum ſuper domo du Rone, non ponenda extra manum Regiam, & alijs: & Archiepiſcopus ſtatum habuit ſuper allocanda ſua moneta in dicta villa, ſuper cognitione ſigillati Regij inter ſuos ſubditos, niſi proponeretur falſitas, vel alius caſus ad Regem pertinens & aliàs, vt in arreſto, donec plenariè eſſet diſcuſſum & determinatum per Curiam ſuper principali. Quod facere erat intentio Curiæ in diebus Viromandenſibus ſequentibus.

QVAESTIO CCC.

An procedi poſsit contra aliquem ad quatuor defectus in cauſa delicti non criminaliter intentati, & per eos cauſam lucrari.

Item nota bene quod interfui in quodam magno conſilio ſuper quadam quæſtione conſulenda, de qua conſulenda Rex Scotiæ Regi Franciæ ſcripſerat Bezanchion, & ſuper ſuo conſilio mittendo eidem, in quo quidem conſilio fuerunt Cancellarius Franciæ, Præſidentes Parlamenti, milites & conſiliarij Regij, ac Epiſco-

Episcopi, procurator Regius & aduocatus Regius. Et ibidem fuit conclusum, vt sequitur, videlicet quòd licet dicatur, quòd in causa criminali, seu capitali per quatuor defectus, dum proceditur criminaliter, vt quia Regius procurator, condemnetur, vt conuictus defensor contumax. Idem est etiam si non procedat Regius procurator: sed solum pars in causa delicti non capitalis, nec criminaliter, sed pro suo interesse ciuili: nam licet dicatur, quòd per duos defectus cadat reus à defensionib. suis, & faciet actor facta sua, & probet si velit: hoc tamen est verum si velit: quoniam si dubitet de probatione factorum, non petet commodum duorum defectuum: sed procedet ad tertium & quartum defectum, & per istos quatuor defectus obtinebit vtilitatem, quia causam lucrabitur.† Argumentum ad hoc consuetudo Castelleti Parisi. vbi in causa ciuili per quatuor defectus quis lucratur causam: ar. c. decernimus in 9. quæstio. ad hoc. l. si apparitor. C. de cohortali. l. lib. 12. Nam non improbatur hoc per Parlamenti stilum, sed si factum nō fuerit, hoc ideo quia partes non petierunt. Et in casu simili lucratus est suam causam Archiepiscopus Rothomagen. licet ciuiliter & per quatuor defectus in Parlamenti Curia: sed in contrarium videtur, & etiam per. l. absentem. §. aduersus contuma. ff. de pœnis. & de requiren. reis per totum. C. & ff.

QVAESTIO CCCI.

Vtrum homagium per procuratorem præstari possit.*

HAec quæstio duo implicat. Primum an de se homagium per pcuratorem possit præstari Domino feudali & vasallo volentibus. Secundò an Dominus cogi possit recipere vasallum in homagium per pcuratorem. Quo ad primum arguitur quòd per procuratorem præstari non possit: Primò, quia nec per procuratorem potest manumitti. l. nec mulierem. C. de vindi. liber. & apud com. manumissio. Secundò procurator concipit verba nomine suo, non Domini: sic iura directa in eum remanent, & per consequens efficeretur vasallus domini directi, & de directo reciperetur per Dominum in vasallum. per hoc. l. in causæ. §. fi. ff. de procu. l. Iul. §. si procurator. ff. de ac. emp. l. pen. in prin. ff. de instito. l. is qui. in fi. C. quod cum eo qui in aliena. po. l. possessio quoque, in fi. de acqui. pos. hinc est quod sententia in procuratorem est ferenda. C. de sen. & interlo. om. iudi. l. 1. ff. de admi. tut. lib. 2. ff. de procu. l. Plautius. ff. de his qui not. infa. l. furti. accipe. §. si quis alieno. hinc est quod procurator conueniri potest ex contractu cum eo inito, etiam finito suo officio procuratorio. l. seruum Titij. ff. manda. l. procurator qui pro euictione. ff. de procu. Et hoc esset absurdum. Tertiò pro hoc facit. l. fin. C. de iu. emphi. vbi non per conductorem, non per procuratorem: sed per ipsos Dominos est emphiteota in possessionem rei emphiteoticæ ponendus. Quartò ad hoc facit. c. cupientes. §. insuper. de elect. lib. 6. vbi oportet appellantem se personaliter præsentare ad Curiam Romanam iusto impedimento cessante, nec sufficit tunc per procuratorem. Quintò hoc videtur expressum de sta. regula. c. vnico. §. verum. lib. 6. Sextò homagium propriè dicitur quando quis efficitur homo ligius † alicuius, & tunc solum & ipsi soli astrictus, & fit illi qui non habet superiorem, vt si fieret Regi Franciæ qui superiorem non habet: vt not. per Henri. in. c. fi. de reg. iuris. in antiquis. Et per Guillelmum de Montelau. in. c. pastoralis. de re iudi. in Cle. super verbo homoque ligius, & ibi per Ioan. And. nec in hoc casu excipitur aliquis. secus in vasallo vel fidelitate, vt ibi nota. Sic non mirum si ille qui taliter habet, astringi teneatur hoc personaliter facere. Septimò, interest Domini videre & cognoscere personam sui vasalli. In contrarium arguitur. Primò, quia matrimonium per procuratorem potest contrahi. c. fin. de procu. lib. 6. & l. generali mandato. ff. de rit. nup. à contrario sensu. Secundò, per procuratorem potest agi in integrum restitutio. l. vnica. C. etiam per procu. in integ. resti. agi pos. Tertio, inuestiri quis potest de feudo per procuratorem, & alium inuestire. c. vnico. in fi. per quos fiat col. 10. c. accedens, de præbend. de notis feudo. §. item inuestitura. Quartò, iuramentum veritatis calumniæ & malitiæ potest per procuratorem speciale mandatum habentem præstari & deferri, & pars per hoc obligari, & per alium potest positionibus responderi, ca. fin. de iura. calum. l. iusiurandum, quod ex conuentione. §. fin. ff. de iureiuran. ca. cum & iudices. §. si autem affuerit. de iura.

† Lucrabitur) istud hodie correctum est, & bene, per nouā constitutionē anni 1539. quia oportet actorē vel accusatorē uerificare facta sua quod in absentem vocatū permittitur d. constitu. §. 27. C. M.

** Possit) dixi in consu. Parisi. §. 49. C. M.*

† Ligius) dixi in consue. Pari. §. 1. glos. 5. nu. 5. C. M.

iura.calum.lib.6.c.qui ad agendum.in fi. de procura. eod. lib.1.procurator.cui generaliter libera. ff. de procurat. Quintò, non prohibetur nec reperitur iure prohibitum, ergo &c. l.ab ea parte.ff.de proba. Sextò, regulariter quis per alium potest, quod per se, in regula iuris.ibi de hac materia per Dy. & per Ioan. And. In mercurialibus quid dicendum est? credo fore dicendum, quòd consentientibus ambobus domino; & vasallo recipi potest & dari homagium per procuratorem. ad hoc faciunt argu. pro parte adducta de hoc casu in dicto cap. vnico. §. verum, & hoc seruat consue. Ad contraria supra dicta pro parte vtraque responde. Hæc quæstio fuit mihi facta in Bononia, eò quia Rex Angliæ nitebatur facere homagium per procuratorem in tractatu pacis: intende de his quæ intendebat habere ob pacem inieundam.

QVAESTIO CCCII.

Ad quam monetam soluendi sunt redditus.

Redditus soluendi sunt ad monetam Regis nunc currentem.

+ Numerus) et bene. Parisijs, ne deterius contingat, scilicet quod officia vendantur à Rege, ideo in alijs demum locis exequitur, constit. Lud. 12. 1499. §.71.C.M.

** Contra. l. non plures. C. de sac. sanct. ec. & l. parabola. C. de epi. & cleri.*

PEr arrestum dictum fuit contra Abbatem Cluniacen. pro quibusdam suis subiectis, quod reditus Ecclesiæ Cluniacen. debitos soluerent, non ad antiquam monetam, nec ad valorem intrinsecum ipsius: sed ad monetam Regis nunc currentem, & ipsius valorem, videlicet francum. 16.sol. Parisi.& 20.solz tournois, & blancum pro quatuor denarijs Parisi. non habito respectu ad valorem intrinsecum antiquæ fortis monetæ, quo consueuerant Religiosi suos reditus capere à suis subditis, & sui subditi ipsis soluere: vnde fuerūt bene damnificati de mille libris Parisien. quolibet anno. Et fuerunt quædam accordia facta inter dictum Abbatem & suos subditos, per quæ se obligauerunt ad soluendum monetam fortem annullatam: quod forte eò fuit, quia nullum antiquum titulum habebant Religiosi, sed solum consuetudinem & vsum, quos non approbauit Curia, fortè considerans eos esse abusos & vi extortos.

QVAESTIO CCCIII.

Ordinatio super impetrando, & exequutando adiornamento in causa appellationis.

ORdinatum fuit per Curiam in eodem Parlamento, quod si quis ante Parlamentum appellauerit quorumcunque dierum sit, licet impetrauerit in Parlamento immediatè sequenti & executus fuerit suum adiornamentum in dicta causa appellationis ad dies & eiusdem Parlamenti, ad quos tenebatur, si impetrasset & exequi fecisset suum adiornamentum ante Parlamentum: dum tamen contineatur in sua impetratione non obstante quòd Parlamentum sedeat. Censebitur bene executasse, quia cessat ratio ordinationis antiquæ, scilicet diffugij.

QVAESTIO CCCIIII.

Quòd quilibet idoneus admittitur, vt procurator in Castelleto, nec erit certus procuratorum numerus. +

IN eodem Parlam. fuit dictum contra quosdam procuratores Castelleti, qui se opposuerant & appellauerant, ne Præpositus Parisien. executaret quandam ordinationem Regiam continentem, quòd quilibet idoneus admitteretur procurator in Castelleto, absque hoc quod esset certus numerus determinatus procuratorum in dicto Castelleto: quod fuerat antea obseruatum per duodecim annos & plures, obtentu cuiusdam ordinationis factæ per Hugonem Aubriot quondam Præpositum Parisien. & confirmatæ per Regem, quòd non erant recipiendi per mundum quo venerant, & quod teneret vltima Regis ordinatio, reuocans primam.

QVAESTIO CCCV.

An literæ secundæ vel primæ tractatus matrimonij stare debeant.

PEr arrestum fuit dictum quod literæ secundæ factæ super tractatu matrimonij Ludouici de Cheureuse, & vxoris suæ per eius patrem & matrem ex vna parte, & patrem & matrem dictæ vxoris, valebant non primæ, quamuis per primas in multis erat dicto Ludouico & eius vxori ius quæsitum, quod tollebatur per secundas,* & licet in tractatu primarum & secundarum non essent præsentes dicti Ludouicus & eius vxor, & quamuis post tractatum primarum literarum transactum fuisset tempus nouem annorum, & mansissent simul per duos annos in domo dictorum patris & matris dicti Ludouici: & sic ratificata videbantur fuisse sponsalia tacitè, quamuis esset minor septennio Ludouicus tempore primarum literarum per. c. vnicum. de spons. imp. lib.6. & cap. literas. eodem titu. in antiq. Et forte

fortè ratio fuit, quia nondum fuerat matrimonium factum ante confectionem secundarum literarũ, & quod totum fiebat per parentes in absentia dictorum Ludouici & vxoris eius nunc, tũc verò sponsæ ipsius, & ab ipsis dependebat tractatus, sic poterant variare ante matrimonium confectum per verba de præsenti, &c.

QVAESTIO CCCVI.

Quod ordinarius recipitur in casu nouitatis, exemptione non obstante.

EPiscopus Ambia. fuit receptus in casu nouitatis, cõtra Religiosos, Abbatem & Conuentum Corbien. super ordinib. faciendis de Monachis & subditis dictorum Religiosorum per dictum Episcopũ & super non prẽstãdo loco, Episcopo fora neo p dictos Religiosos in Ecclesia dictorũ Religiosorũ pro Monachis ordinandis ipsius Abbatiæ in dicta Ecclesia existentibus in diocœsi Ambian. non obstante exemptione proposita & allegata ac ostensa pro parte dictorum Religiosorum, de qua fit mentio in. c. veniens de præscript. Et ad hoc allegaui. c. per exemptionem de priuileg. lib. 6. &. c. Abbates. eo. tit. lib. 6. & nota. per Henr. in. c. cum contingat. de ætate & qualitate ordin. &c.

QVAESTIO CCCVII.

Hospitalarij sunt reddendi Prioribus suis non locorum ordinarijs.

PEr arrestũ fuerũt redditi custodiendi frater Petrus Salebron, & Petrus Vade Priori Franciæ prisionarij, existentes in Castelleto, non Episcopo Parisi. nec Episcopo Podien. quamuis in suo Episcapatu fuissent capti. Quia notoriè exempti, eò quia hospitalarij in Prioratu Aquitaniæ: sed non petebantur per Priorem Aquitaniæ, quia ipse persequebatur vt particeps delictorum, propter quod dicti Fratres erant prisionarij.

QVAESTIO CCCVIII.

Virtute procuratorij quis potest comparere, & se opponere coram executore: licet procuratorium non faciat mentionem de seruientibus seu executoribus.

NOn est recipiendum dicere, quòd virtute procuratorij quis comparere non possit, vt procurator alterius, coram seruiente executore casus nouitatis: eò quia in procuratorio datur potestas comparendi coram quibuscunq; iudicib. secularibus & Ecclesiasticis, & non dicitur seruientibus. Ratio dubitandi, quia seruientes non sunt iudices sed executores. Ratio decidendi: quia procuratorium eos implicat, & comprehendit in effectu.

QVAESTIO CCCIX.

Non est laicus capiendus virtute iurisdictionis Ecclesiasticæ in iurisdictione temporali alterius.

PAtriarcha Antiochiæ tunc Episcopus Turon. renuntiauit oppositioni, quã fecerat contra executionem nouitatis captæ contra ipsum per Dominũ de Amboise, eò quia in villa de Amboise in iurisdictione alta, media & bassa dicti Domini virtute iurisdictionis suę Ecclesiasticæ fecerat quendam laicum capi, & duci Turonis in prisiones suas Ecclesiasticas, & fuit Dominus de Amboise manutentus in suis possessionibus & saisinis, & Archiepiscopus condemnatus in expensis. Et fecit procurator Regius cõclusionem ad emendam per os meum cõtra dictum Patriarcham Archiepiscopum ratione dicti expleti.

QVAESTIO CCCX.

Non est arrestum executatorium contra hæredem.

NOn est arrestum executatorium contra hæredem† quamuis sit latum post mortem illius cuius est hæres, qui mortuus concluserat in causa.

QVAESTIO CCCXI.

Possessio recipienda super non admortisatione facienda de acquisitis per Ecclesiam.

PEr arrestum fuerunt recepti Decanus & Capitulum Lingonen. contra Episcopum Lingoné. ad proponendum possessiones, quòd poterant acquirere & tenere res immobiles in alta iustitia dicti Episcopi absque admortisatione ipsius facienda, nec poterat ipsos astringere ad ponendum eas extra manus suas propter admortisationem non factam, vel finantiam non solutam.

QVAESTIO CCCXII.

Quòd altus iustitiarius non auditur super* impugnatione remissionis.

PEr arrestum fuit Dux Aurelian. receptus ad se faciendum partem contra Dominã de Lusarches, ratione abusus cõmissi in sua iurisdictione, cuius Dux est superior immediatus, non super impugnatione remissionis ad finem confiscationis: de qua se in Curia iuuit dicta Domina. attamen non fuit expresse dictum quòd non reciperetur super impugnatione remissionis, sed per consequentiam: quia concluserat super abusu, & sub receptione gratiæ: & tantum fuit dictum quòd partes erant contrariæ super abusu.

† Hæredem) quia nescitur an sit hæres, & si est hæres non est instructus, si tamen executio liquida est noua consti. §. 72. permittit velo lenato exequi, sed quia durum est, non seruatur nisi incontinente liqueat hæredem esse, dixi in consue. Pari. §. 171. his scriptis emanauit edictum regis Hẽri. 2. publicatum die 4. Martij 1549. quo inter alios dictus §. 72. abrogatus fuit. C. M.

** Super) super q. 284.*

Alia arresta pronuntiata in Parlamento cœpto in festo sancti Martini hyemalis, Anno domini. 1383.

QVAESTIO CCCXIII.

Vnde seruientibus solui debent.

PRimo in causis criminalibus seruientes non debent capere expensas super bonis diffamati de crimine & ob hoc capti vel adiornati, sed ille debet eis soluere qui in opere ponit eos: licet secus † si facerent executionem super alicuius debito de quo per literas constaret.

† Secus) imo idem C.M.

QVAESTIO CCCXIIII.

Qualiter residere habeant Bailliui & Seneschali in suis officijs.

QVædam ordinatio Regia de data. 10. diei mensis Nouembris, ann. 394. fuit publicata in dicto Parlamento, cōtinens quod Bailliui & Seneschali Regij maiores iudices post Regem eius Parlamenti Curiam, & qui alios non habent superiores, tenerentur residere in suis Bailliuijs & Seneschalijs post mensem lapsum à tempore publicationis dictæ ordinationis, aliàs non caperent vadia de tempore quo non residebunt. & habebunt contrarotulatores in hoc procuratorem & receptorem Regios quilibet in sua Bailliuia & Seneschalia, & hoc seruare iurabunt in principio suæ institutionis, & si contrarium faciant, priuantur seu priuabuntur, &c.

QVAESTIO CCCXV.

Executores gratia non indigent.

PEr arrestum fuit dictum quòd executores testamentorum non indigent gratia ad placitandum,* &c.

* Placitandū.) scilicet per procuratorem, de quo dixi sup. in stil. c. 5. §. 9. C.M.

QVAESTIO CCCXVI.

De vsu dānato, quòd in criminalibus, non in ciuilibus mulieres in testimonium admittantur.

DAmnatus fuit vsus in Landuno, quòd mulieres in testes admittebantur in criminalib. non autem in ciuilibus: quòd erat contra ius ciuile, quia eo iure in vtroque admittuntur. l. ex eo. ff. de testi. l. quidam testamento. §. mulier. ff. de testa. Insti. de test. §. possunt. de iure Canonico † in criminalibus non admittuntur, in ciuilibus sic. vt. c. forus. in fi. de verb. sig.

† Canonico) sed hoc etiam in foro eorum non seruatur. Alex. con. 24. nu. 11. lib. 2. C.M.

QVAESTIO CCCXVII.

Cordigeri non possunt institui hæredes.

DIctum fiut quòd Cordigeri Montispessulani non erāt recipiendi ad petendum hæreditatem contra Beatricem hæredem ab intestato, licet se dicerent hæredes institutos.

QVAESTIO. CCCXVIII.

Adiornatus ad garendum non admittitur ad garendum, nisi prius garendiam receperit.

DIctum fuit quòd Montagu filius defuncti Magistri Girardi de Montagu, quondam Regis Secretarij, non erat admittendus ad garendum petendum, donec accepisset, ad quam recipiendam fuerat adiornatus. sic fuit pronuntiatum, 12. die mensis Ianuarij, Anno quo suprà, &c.

QVAESTIO CCCXIX.

De Clericis condemnatis, prius tamen absolutis ab Ordinarijs suis.

PEr arrestum fuerunt condemnati quidam dictus Petrus, alter dictus Ioannes Placecorne, ratione cuiusdam verberationis per eos commissæ in personam Magistri Ioannis Morin, Saluægardiam Regiam infringendo, & portum armorum committendo (licet essent Clerici, & de delicto communi absoluti* à Prælatis suis) in emendam ducentorum francorum erga dictum Magistrum Ioannem, & erga Regem in centum. Et dictum insuper quòd prisionem tenerent in prisionibus Ordinariorum suorum vsque ad satisfactionem.

* Absoluti) etiam si essent absoluti quasi innocentes. quia infractio Regiæ securitatis non est qualitas, sed delictum per se l. 1. ad le. Iul. maiesta. fa. infr. q. 343. C.M.

QVAESTIO CCCXX.

De solennitate damnata super exonijs faciendis.

PEr arrestum fuit quædam solennitas obseruata in Bailliuiatu Remensi super exonijs damnata, p Thiertico Cousset appellante, contra Episcopum appellatum. Et dictum fuit quòd sufficiebant quatuor testes ad exoniam probandam, quamuis requirebantur antea septem testes de crudelitate & iuramentum partis affirmantis.

QVAESTIO CCCXXI.

De contributione facienda in reparatione murorum & pontium Aurelian.

PEr arrestum fuit dictum pro villa Aurelia. contra Magistrum Petrum Moreau, Henricum Librarium, Magistrū Iacobum Alticordis, quòd contribuerent ad reparationes murorum, portarum & ponteuis dictæ villæ, in cæteris factis † fuerunt appunctati contrarij.

† Factis) quæ remanserunt in calamo scribentis et sic hæc q. nil docet. C.M

QVAESTIO CCCXXII.

Quòd Clericus Parisijs captus reddi debet Parisiensi Episcopo.

PEr arrestum redditus fuit Episcopo Parisien.* Prior sancti Albini diocœsis Cenomanen. Non obstante quod Episcopus Cenomanen. eum in Castelleto positum requirebat, dicens q erat suæ diocœsis,

* Parisien) Idem suprà. q. 216. infra. q. 371. C.M.

cœsis, & quod ad sui requæstam fuerat in Castelleto positus vt prisionarius, allegando quòd in villa du Mans coram suo officiali aliàs fuerat dictus Prior adiornatus: eò quia quandem mulierem† maritatam tenebat secum, & cum ea habitabat: & quòd ex eò condemnatus fuerat & promiserat sub per certis pœnis amplius cum ea non habitare, & eam abiurauerat, sub pœna excommunicationis. Cuius contrarium fecerat: quia secum eam adduxerat Parisios ex Cenomanis, & cum ea habitauerat: propter quam causam poni eum fecerat in Castelleto, & eum requirebat, ad quod Episcopus Parisien. se opposuerat, eum requirendo: cui tradi nō debebat per prædicta: & Episcopus Parisien. allegabat in contrarium sequentia. Primò, quòd dictus Prior morabatur Parisijs, & per annum citra vel circa. Item commiserat illud dictum Parisijs dictam mulierem secum tenendo. Item erat Scholaris, qui trahi non poterat extra muros Parisi. pro personalitate. Item non volebat dictus Prior tradi Episcopo du Mans propter fauorem quem habebat vir dictæ vxoris in Curia dicti Episcopi. Item Parisij sicut Roma* communis patria est. Item arrestū aliàs latum pro dicto Episcopo contra Episcopum executatum in persona Petri Bernardi de Rupella super ius arrestatum. Item & aliud arrestum in persona Matthæi Raneau, contra dictum Episcopum du Mans, qui quidem Matthæus fuerat purgatus in Curia Episcopi du Mans, cuius erat subiectus, & tamen captus in villa Parisi. pro eodem facto, scilicet pro quodam Meurtro & in Castelleto positus. Qui hoc non obstante fuerat dicto Parisien. Episcopo traditus: nec obstantallegata in contrarium per Episcopum Cenomanen. ante dictum: quia nec pro delicto præterito, de quo fuerat punitus, quærendum est: sed de sequenti occasione, cuius non erat in processu in Curia Cenomanen. Nec captus, sed solum fuerat obligatio psonalis cōditionalis: videlicet super furto, occasione cuius nō fuerat captus, nec citatus in dicta Curia Cenoma.

QVAESTIO CCCXXIII.

Non est receptibile dicere quòd appellans à iudice subiecto solum sit exemptus in appellationis articulo.

Per arrestum dictum fuit non esse receptibile† dicere, quòd appellans à iudice subiecto ad Parlamentum vel Curiam aliam Regiam, sit solum exemptus in causa appellationis, in alijs non, à iudice appellato in patria consuetudinaria.

QVAESTIO CCCXXIIII.

Quòd post litem contestatam per vnum defectum amittit actor causam suam.

Per arrestum dictum fuit malè appellatum & bene iudicatum per Dominos requæstarum pro Ioanne Henry appellato, contra Hemon appellantem, in hoc q, dixerunt contra dictum Hemon qui habebat in casu nouitatis, vt petitor tradere scripturas suas per modum memoriæ ad certam diem, & sub pœna cadendi, qui non tradidit: sed fuit in defectu positus, quòd ipse Hemon ceciderat de tradendis articulis suis: & per hoc ceciderat à causa* sua, & fuit tentus dictus Ioannes in possessionibus & saisinis. Ratio fuit, quia causa erat in casu nouitatis, & videbatur quòd si in alia causa fuisset, nil amisisset, cùm essent in memorijs appunctati, vt aliàs fuit iudicatum per arrestum.

QVAESTIO CCCXXV.

Non possunt examinari nisi decem testes super quolibet articulo.

Inter procuratorem Regium & Dominam feudi de lu haye du puys ex vna parte, & Dominum Guillelmum de Meleun, militē, ex altera, dictum fuit in causa inter eos pendente ratione homagij dicti feudi, quòd super quolibet articulo scripturarum partium quarumcunq; nō sunt examinandi nisi decem testes, & tam super articulis singularibus quàm generalibus scilicet. † Item que les choses dessusdictes soyent vrayes, &c. Item & que de icelles est voix, &c. Et declaratum fuit hoc pro stylo & ordinatione Parlamenti Curiæ, & quòd de hoc non fieret dubium de cætero. Et hoc fuit, quia quidam dicebant quòd super generalibus articulis prædictis possunt examinari tot testes quot pars vult, etiam centum, & ampliores: licet non super singularibus articulis, sed tunc solùm decem, non ampliores. Attamen non videbatur ratio in vno plus quàm alio, & quia per viam obliquam concederetur quod de directa prohibetur, videlicet quod super singularibus non sunt vltra decem examinandi, vt effrenata potestas ad vexãdos homines multitudine testium refrenetur. l. 1. in. fi. ff. de test,

† Prior sancti Albini captus propter adulterium.

** Parisij sicut Roma communis patria est, de Roma patet. ff. ad municipa. l. Roma.*

† Receptibile) Tunc enim Domini locorum formidabiliores erant, hodie tota tyrannis ad vnum redigitur, nec est iustum esse exemptum in alijs ex sola appellatione, & sic stilus mutatus est.

** Causa) vt supra in stilo. c. 6. §. 2. qui merito exoleuit, vt ibi dixi. C. M.*

† Scilicet.) q postea redactū in constitutiones regias Carol: 7. & 8. quæ volunt omnes articulos eiusdem facti coniungi. C. M.

test. c. cum causam. extra eo. tit. Nec angustatur per hoc probationum facultas, iuxt. l. quoniam. de hæreti. quia numerus decem sufficiens est super quolibet articulo etiam generali. Tamen contrarium ante hoc obseruabatur super generalib. non autem particularibus articulis, cuius rationem nō videbam. Attamen quia dictus Dominus Guillelmus in dicta causa fecerat examinari super quolibet articulo generali vltra decem, & quia causa erat magna & ardua: & inter magnas partes fuit per Curiam dictum partibus auditis pro ordinatione & stylo, vt supra dictum est. Et vltrà, quod illi quos dictus Domi. Guillelmus fecerat examinari super suis articulis generalibus vltra numerum decem, remanerent. & quod etiam procurator Regius & pars secum adiuncta facerent examinari si vellent decem testes super quolibet articulo generali suarū scripturarum si non fecerant, & tantundem vltra prout fecerat dictus Dominus Guillelmus, & non ampliores, & ex causa speciali in hac causa, &c.

+ Canonici) Quamuis exempti, quia non supra exempti à iure reuerētiali. Bal. l. liberti libertaque C. de operat. liber. Nec ab onere et obligatione ministerij communis. Sed tantum à contentiosa iurisdictione. C. M.

QVAESTIO CCCXXVI.

Canonici du Mans non fuerunt recepti ad possessionem non eundi ad processiones cum Episcopo eorum.

FVit dictum per arrestum quod Canonici† du Mans non erat recipiendi ad possessionem per eos allegatam, quod cū Episcopo du Mans diocœsano non tenebantur ire ad processionem, & in emendā condemnati ratione excessuum commissorum in hoc impediendo: sed per se ire volebant, & reuera iuerant per se, Episcopū dimittendo seorsum. Et fuit hoc dictū absque hoc quid scripturæ aliquæ Curiæ traderentur.

**Nō vult) Sed hodie indistincte de omnibus cognoscit ad finem possessorij. C. M.*

QVAESTIO CCCXXVII.

Curia non vult* cognoscere de iure spirituali, vel de collatione beneficiali ad Episcopum spectante.

CVria cognoscit de quæstione super iure Patronatus, dum ius ipsius patronatus est contentiosum, vel dum prætendit opponens non fuisse solennitates patrix seruatas, vel non fuisse præsentationem debitè factam, vel modo debito intra tempus sex mensium, vel prætendens Prælatus collationem ab eo factam ante præsentationem. Sic loquitur arrestū latum pro procuratore Regio & Magistro Guillelmo Perdriel actorib. ex vna parte, contra Archiepiscopum Rothomag. & quendam nominatum Bellote defensores, vltima die Augusti. ann. do. 1370. Secus si non esset contentiosum ius Patronatus, nec præsentatio, sicut fuit inter Magistrū Petrum Conesin actorem, ex vna parte, & Episcopum Ebroicens. & Dominum Ionem Despingel defensores ex altera. nam confitebantur defensores præsentationē Prioratus sancti Nicolai leprosarię de Eureux, ad habitantes & Burgenses de Eureux spectare: nec impugnabant præsentationem per eos factam ad dictum Prioratum, dicto Domino Episcopo, ob defectū solennitatis vel aliàs, &c. vt suprà, imò dicebant quod dictus Despingel tenebat dictum Prioratum ex collatione dicti Episcopi sibi facta ad præsentationem dictorum Burgensium & habitantium, dicto Magistro Petro, dicente quod vacabat dictus Prioratus, eò quia erat beneficium curatum, & non fecerat se promoueri infra annum à tempore possessionis eiusdem pacificè adeptæ dictus Dominus Ioannes, & sic ipso iure vacauerat. Item & aliàs, quia Ecclesiam parochialem nostræ Dominæ de Hendreuille tenebat pacificè. Sic dictus Prioratus beneficium curatum existens vacauerat, dictis defensoribus contrarium dicentibus, scilicet quod non erat beneficium curatum, licet fortè esset Capella habens curam annexam, nec habebat parrochianos, &c. Quare dicebant Curiam cognoscere non debere, quia nō erat cognoscere de iure Patronatus & præsentatione quæ confitebantur, &c. vt suprà. Sed solum de quodā iure spirituali, videlicet de collatione facienda de dicto Prioratu per dictum Episcopum vel non, & an vacaret, &c. Quapꝑter Curia dixit partibus auditis, quòd ipsa non † cognosceret.

+ Ipsa non) quod esset iustum si episcopi scientiam cum zelo haberent sine vllo gratiæ vel auaritiæ studio saltem vt tempore veterum legū, quæ sunt C. de episcop. audien. mutatis autem moribus, iustum est ea iura mutari. C. M.

QVAESTIO CCCXXVIII.

Aduerte notanter contra Iudæos latum arrestum, sententiam Præpositi Parisien. corrigens &c.

PRæpositus Parisi. Iudæos, quorum nomina sequūtur, Samuel le ny, Belle vigne de le estoil le, Abrahā de Sannis, Mareau du Boure, Raphael Abraham, Ioseph du Pont de Vaulx, cōdemnauit per suam sententiam comburendos &c, Consultus super hoc p multos Clericos. Cuius ratio fuit, quia pecuniā dederant & cōsulebant cuidam nominato Denis de Machault, quondam Iudæo & facto Christiano, vt recederet à villa Pari. & reuerteretur ad Iudaismum: nec non dimitteret quendam

proces-

processum quem inchoauerat contra Iudæos Parisien. coram reformatoribus, coram quibus tradiderat quosdam articulos contra ipsos Iudæos, & allegabat quæ sequuntur. Primò. l. eum qui seruum. C. de apostata. ibi suasione, &c. Et in fine cum dicit, dispendio fortunarum capite puniendum censemus. Secundò videtur magis ad propositum. l. 2. C. de Iudæis. vbi videtur casus in terminis, & quod pro nullo alio facta fuit illa lex. Tertiò facit de minori ad maius arguendo, ex. l. sacrilegij. ff. ad leg. Iuliam pecu. nam si manufacta templa frangentes & dona Dei noctu tollentes sint damnandi, vt bestijs tradantur: fortiori ratione consulentes vt Iudæus factus Christianus ad Iudaismum reuertatur, & ob hoc pecuniam dantes sunt ad mortem condemnandi. Quartò * grauius est offendere maiestatem cœlestem quam temporalem. Auth. Gazaros. Si igitur cogitantes & consilium dantes contra temporalem maiestatem, vt contra principem, sunt ad mortem condemnandi, vt l. quisquis. C. ad legem Iuliam maie. sic à fortiori ratione cogitantes contra cœlestem maiestatem, scilicet Deum vel eius fidem, vt in proposito, opinionis contrariæ fui, ego Ioannes Galli † deprecatus per ante dictũ Præpositum: vt super hac quæstione cogitarē: qui Præpositus mihi tradidit in scriptis confessionem dictorum Iudæorum. Et fuit opinio mea quòd verberarentur & pecuniariter condemnarentur, per. c. postulasti. de Iudæis. &. c. in Archiepiscopatu de rapto. Quam opinionem meam dixi dicto Præposito illa die qua multi Clerici, tam cõiugati quam non, & etiam Magistri in Theologia debebant in Castelleto congregari ad consulendum super hoc dictum Præpositum: qui cuilibet dictorum Iudæorum tradiderat, vt super hoc cogitarent. Et illam meam opinionem dixi dicto Præposito in absentia aliorum nondum congregatorum, quia pro Rege ire me oportebat in Cameram computorum cum Regio procuratore, sic tantum morari non poteram, vt expectarem absentes. Et fuerunt mea motiua & rationes. Primò, quia per rotulum Iudæorum confessionum antedictorum per dictum Præpositum mihi traditum, & quem adhuc habeo inter meos, videbatur mihi, quod ille Dionysius se obtulerat ad pecuniam habendam vt recederet, & ad Iudaismum rediret. Secundò, quia principalis ratio pecuniam dandi & consulendi dicto Iudæo vt recederet, videtur fuisse vt amplius non prosequeretur processum per ipsum coram reformatoribus, cõtra dictos Iudæos inchoatum. Tertiò, * quia erat adhuc ignotum an reuersus fuisset ad Iudaismum dictus Dionysius necne, iuxta. l. in prim. ff. de extra. ord. crimi. cum notatis in. l. is qui cum telo. C. ad leg. Corne. de sica. &. l. si quis non dicam rapere. C. de Episc. & Cleri. Quartò, sic arguebam: Iudæi reputant nos alienos: modo habetur in testamento antiquo, Non fœnerabis fratri tuo pecuniam ad vsuram, nec fruges, nec quamlibet aliam rem, sed alieno: & tenent pro deliberato in lege sua non debere puniri talia committendo. Deut. 24. c. Quintò, quia hoc crimen commissum erat contra Deum, cum quo mitius agitur quàm cum eius ministro, vt principe temporali. l. Celsus. in pri. ff. de arbi. & in Auth. de Iudæ. §. oportet. col. 6. Sextò, quia interpretatione legum pœnæ sunt molliendę. † & c. l. inter pretatione. & l. si præses. ff. de pœnis. Non obstant contraria primo dicta. l. eum qui. quia loquitur quando per persuasionem persuadentis iam traductus est ad vitam nephandam, & sic crimen fuerat consummatum. Item intellige ibi capite, id est perpetuo exilio. l. 2. ff. de publ. iudi. l. rei capitalis. & l. capitalium. in pri. ff. de pœn. simile not. in. l. 1. C. ne Iudæus mãci. Christia. ha. Secundò non obstat. l. 1. C. de Iudæis. quia tempore illius legis erat cõmune dictum Iudæorum sic tractare Iudæos ad baptismũ venientes: ideo tunc grauius puniebātur, iux. l. aut facta. §. fi. ff. de pœn. & hoc denotat ibi textus cum dicit, quod nunc fieri c[illegible]nou mus, &c. scilicet tempore Constantini, qui legem illam condidit: hoc sic non fit hodie. Item fuit factum actuale violentum aut saxis, aut alio furoris genere attentatum, quod est inhibitum. l. si quis diutino. in fi. ff. de pœ. Tertiò non facit ad propositum dicta. l. sacrilegij. Attamen responde quod mitius agitur, &c. vt dictum est suprà. Et eodem modo respondeo ad quartum augmentum. Et aduerte, quia ante prolatione dictę sententiæ latæ per dictum Præpositum, ipse Præpositus consuluit Curiam Parlamẽti an deferret appellationi, si Iudæi appellarent à sententia sua, & hoc facit: quia non est consuetũ quod deferatur appellationi factæ à sententia lata in processu extraordinario

*Grauius est offendere maiestatem cœlestem, quàm temporalem.

† Galli) non acerbus, nec sanguinem sitiens ut multi hodie. C. M.

* Inq. ibus legibus affectus punitur licet effectus non sequatur.

† Interpretatione legum pœnæ sunt molliendæ.

dinario: vt erat ille quem fecerat dictus Præpositus contra dictos Iudæos. Et per Curiam fuit sibi dictum quod deferret. Sic & fecit: quia appellauerunt dicti Iudæi à dicta sententia, & detulit Præpositus appellationi. Et fuit apportatus processus in Curiam Parlaméti, & petierunt Iudæi vt haberent consilium, & audirentur per consilium ad dicendum causam suam appellationis, quod eisdem fuit concessum, & eorum consilium dixit causam appellationis eorundem in Parlamento in die consilij absentibus aduocatis Regijs, qui Parisijs non erant, de quorum numero eram vnus, licet indignus, præsente tamen Regio procuratore, qui audita causa appellationis petijt dilationem vt loqueretur cum consilio Regio, dum venisset: quod sibi fuit concessum: Ratio veræ responsionis Curiæ factæ Præposito, fuit magnitudo & arduitas causæ, & dubietas, quia videbatur consilio & procuratori Regio sententia multum dura. Et insuper quod si Curiæ placeret, ipsa audiret motiua Dominorum qui interfuerunt ad consultationem Præposito dandam. & in casu quo Curia videret malè iudicatum, quod sententiam & appellationem annullaret & pronuntiaret, quod sibi foret dicendum. Et fuit ratio dicendi hoc pro Regio procuratore, ne daretur occasio appellandi à sententijs datis in processibus extraordinarijs, si pronuntiaretur bene appellatum & malè sententiatum, addito tamen quod aliqua facta noua quæ consilium Iudæorum dixerat, in causa appellationis antedicta reijcerentur. Item Curia fecit congregari multos Magistros in Theologia & alios Clericos. 6. die Aprilis, anno domini 1314. & quid fecit, ignoro, quia non interfui: quia Regius aduocatus erat opinionis vt supra. tamen fuerunt propter hanc causam congregati. Item septima die huius mensis & anni, Curia per arrestum suum, & ex causis certis quę ipsam monerunt, vt fuit dictum, arrestum pronuntiando dictas appellationem & sententiam posuit ad nihilum, & dictos Iudæos condemnauit a faire reuenir ledict Denis de Machault par detention de leurs corps, & seilz ne le font venir, la court aura aduis que ello vera de leurs corps. Oultre la court condemna lesdictz Iuifz a estre batuz per trois Sámedis, & en trois lieux, ce est asceauoir en le eschaufult des Halles, & eu vn eschaufult qui sera faict en Greue, & en vn qui sera faict en la place Maubert. Itē les condemna en dix mille liures Parisis, & chascun pour le tout, & a tenir prison iusques a plain payement. desquelz dix mille liures Parisis serōt baillez & aumosnez cinq cens liures a le hostel Dieu de Paris, & le residu qui monte neuf mille cinq cens sera employé & cōuerty a faire vn pont* de pierre, qui se commencera a vne tour qui est a petit pont, & le adressera deuant le huys de derriere de le hostel Dieu, & la sera vna croix de pierre ou sera escript que se pont aura esté fact pour la punition de iceulx Iuifz. Oultre la court les bannist du royanme, & confisca leurs bien. Ce est ascauoir icelle confiscation apres ce que lesdictz dix mille liures auroyent esté payez pour employer audict pont, non autre part.

QVAESTIO CCCXXIX.

Causa status supersedit quousq; reus habeat viginti annos.

Per arrestum fuit dictum bene appellatum per Ioan. de Champaigne minorem. 20. annis à sententia lata p Magistros requæstarum Palatij, contra ipsum, pro Magistro Arbalistorum, per quam dixerant quòd dictus Ioan. procederet in causa, nec supersederet vsque ad ætatem. 20. annorum: quia licet diceretur homo conditionatus dicti Magistri & seruus, & per hoc tonderetur, † eò quia coronam acceperat sine eius licentia: tamen non erat causa proprietaria: sed solum impedimentum tolli videbatur, videlicet vt radatur; non autem tenebatur ad declarationem seruitutis &c. Et malè iudicatum per Magistros dictos. Et dicit Curia quòd causa supersederet quousque haberet viginti annos dictus Ioannes: & erat causa status, non autem possessoria possessione simplici nec nouitatis.

QVAESTIO CCCXXX.

Quando tenetur quis de dimidia emenda propter malam eius appellationem.

Per arrestum dictum fuit pro religiosis Abbate & Cōuentu sancti Vedasti condemnatis in emenda cum Duce Burgundiæ consorte eorum, propter malam appellationem per ambos factam, & contra Regium procuratorē, quòd solum executarentur de dimidia emenda, ac tenerentur de dimidia * tantum, & non quilibet in solidum.

QVAESTIO CCCXXXI.

Quando retrahentibus pecunia reponi debeat.

Per

**Quibus denarijs factus sit pons paruus, vulgo dictus le petit Pont. Facit pro hoc arresto. l. 1. C. de Carbo. edicto.*

† Tonderetur) id est retonderetur seu in totum raderetur vt nullam ecclesiasticam consurnam haberet irrequisito Domino male acceptam vt c. nulli. c. quic. inque. c. frequens. c. quis autem, & per tot. 54. dist. C.M.

** Dimidia) & bene, quia ordinaria hæc mulcta non est pœna delicti, sed temeritatis vt expensæ litis. Et dictum erat quod emendarent, et vnica emenda absque verbo in solidum, & ille conuentus est in vrbe Attrebatensi, quæ est de regno & de hoc parlamento iure optimo indiuisibili coronæ Franciæ, vt probaui in consuet. Pari. §. 1. gl. 3. q. 3. quæ fuit partim causa expulsionis meæ è dola per Philippum Austriacum mense Nouemb. 1556. C.M.*

PEr arrestum dictum fuit contra Dominum Imbertum de Boysi Præsidentem in Parlamento & eius vxorem, pro Domino Ioanne la Personne in causa retractus, quod dicti coniuges actores in causa retractus deponerēt & consignarent realiter & de facto pecuniam in literis venditionis dicti la Personne contentam, quanuis super principali essent in factis contrarijs appunctati: vidi dici contrarium † pro Domino Petro de Arquane, contra Dominum Ioannē de Cure. Ratio primi fuit: quia causa retractus seu factum dictorum coniugum non erat bene coloratum &c.

QVAESTIO CCCXXXII.

Quando opponens in casu nouitatis habeat garendum, &c.

PEr arrestum vidi dici pro Domino Petro de Harecourt, contra quendam Dominum cum quo eram, cōquerentem in casu nouitatis & releuamentum habentem de vi. annis, quòd dictus Dominus Petrus haberet garendum: quia solum inspiceretur tempus releuamenti, nō tempus precedens, quo dictus Dominus Petrus vel eius prædecessores possederāt ad eum à garendo excludendum: quia tempus præcedens videtur sublatum propter releuamentum, & sic censebatur dictus Dominus Petrus esse intra annum, & habere debere garendum,* &c.

Alia arresta lata in Parlamento cœpto in crastinum festi sancti Martini Hyemalis, Anno Domini. 1395.

QVAESTIO CCCXXXIII.

Quando quis tenetur negare vel confiteri sigillum.

PEr arrestum dictum fuit contra Reginam de Hierusalem & eius filios, videlicet Ludouicum &c. quòd cognoscerent vel negarent sigillum quondam patris † eorum & mariti dictæ Reginæ appositum in quadam litera ad vtilitatem de Mesme de Meure, & post eius mortem filiorū suorum eius hæredum facta: per quam confitebatur quondam Dominus Andegauen. & Rex Hierusalem se recepisse à dicto de Mesme in mutuum quandam pecuniæ summā, pro ea exponenda in guerris Regijs, & per quam etiam obligabat se non ad summam soluendam, sed ad facere soluendum super thesauro Delphini & locumtenentis Regij in illis partibus, &c.

QVAESTIO CCCXXXIIII.

An arrestum super marcha importet captionem corporum.

VIdetur q non p arrestum* latum contra Episcopum du Trect, & eius bona & eius subditos, & eorū bona, virtute cuius Ioan. de Caule, Petrus Mulo & alij mercatores de Caule, vt dicti Episcopi subditi fuerūt in Rothomago imprisionati ad requæstam Nicolai & Ioan. le Seure mercatorum Pari. ad vtilitatem, quorum fuerat dictum arrestum prolatum & etiam eorū bona capta, contra quam executionem fuerunt recepti vt opponētes dicti imprisionati. Et finaliter partibus auditis dictū fuit per arrestum, q liberarentur dicti prisionarij quo ad eorum personas: sed eorū bona manerent in arresto: cuius ratio videtur, quia per arrestum antedictum non fuerat marcha concessa quo ad corpus ex presse: & licet dictū fuerat contra Episcopum & eius bona, non comprehenduntur corpora, probatur, quia persona Episcopi non posset cōprehendi, & debet intelligi contra Episcopum &c. id est q, virtute arresti posset contra Episcopum & eius subditos fieri psecutio actione in factum ab arresto descendente, iux. l. actori. C. de re. cred. videtur contrarium: quia frustra diceretur contra Episcopum & eius subditos, nisi virtute arresti possent capi & presentia Episcopo, ac tradi diocœsano, in cuius diocœsi caperētur. Nec obstat quòd fuerunt deliberati prisionarij: quia hoc fuit eò quòd dicti capti negabant se esse subditos Episcopi dicti iurisdictione temporali: sed asserebāt se esse subditos Imperatoris, licet caperēt chrisma & baptismū à dicto Episcopo. Et ideo quia hoc videlicet an essent subditi in temporali iurisdictione dicti Episcopi, necne, cadebat in cognitione causæ: & super hoc fuerunt partes appunctatæ in factis contrarijs, fuerunt prisionarij liberati: quia iniquum fuisset pendente processu ipsos esse prisionarios, maximè quòd hoc in facto & in cognitione causæ iacebat.

† Contrarium) Et benè, vt etiam obseruatur. C.M.

**Garendum) & bene ex quo actor restituitur contra lapsum medij temporis, & sic reo, puta emptori non potest imputari culpa p venditorem suum quod emptor traditione habita non bene custodierit possessionem suam per annum & diem, vel intra tempus debitum nō interpellauerit venditorem. Sed hodie huiusmodi restitutiones prohibētur nisi vt dixi in cons. Parisi. ti. 3. §. 64. C.M.*

† Patris) & bene ad finem veritatis & probationis iuuādæ, non autem ad finem hypothecæ vel munitionis nisi alys concurrentibus, vt dixi in cons. Par. §. 78. non obstat sup. q. 234. quia ibi pro tunc, & erant alia iusta circunstantiæ, & infr. par. 7. art. 89. C.M.

**Arrestum) infr. q. 259.*

QVAESTIO. CCCXXXV.

An sit licitum guerram facere.

PEr arrestum fuit defensa facta Dominis Comiti de Perdriaco Vicecomiti de Caraman. necnon Domino de Berbesa, de Gasconia, ne decæter o facerent guerram, nec pponeretur quòd licitum esset eis vel alijs de regno Franciæ guerram facere, guerris Regijs durantibus. q Item & per idem arrestum dictum fuit non licere alicui etiam tempore treugarum habere

habere secum Anglos regni inimicos ad guerram, contra aliquem de regno, & in regno faciendam durantibus guerris Regijs vel treugis.

QVAESTIO CCCXXXVI.

An Clericus non coniugatus chyrurgicus † teneatur respondere coram Curia Laicali, de tangentibus suum officium.

† Chyrurgic) c̄tra c. tua nos de homicid. vbi Panor, & Feli. dissentiunt. Augast. de Anch. de potesta. eccle. q. 109. artu. 9. 10. C. M*

PEr arrestum fuit pronuntiatum pro procuratore Regis appellante, & contra Ioannem Laugeum se dicentem chyrurgicum Parisi. appellatum à Præposito Parisi. super eo quod dictus procurator Regius corā Præposito proposuerat contra dictum Ioannem, quòd se intermiserat de arte chyrurgica, quamuis esset insufficiens, & fecerat malas curas, & absque eo quod fuisset approbatus per iuratos Chyrurgicos Parisien. quod facere non poterat per ordinationes Regias, per quas inhibebatur omnibus, ne antea se intromitterent de dicta arte. Quare contra eum concludebat ad emendam. Et vt interdiceretur eidem ne amplius vteretur dicta arte: dicto Ioanne dicente, quod coram dicto Præposito respondere non tenebatur, quia erat Clericus non coniugatus: replicante dicto procuratore, quòd imo tenebatur, quia exercuerat* officium politiam villæ Parisien. respiciens & generale, & necessarium, & publicum, contra ordinationes Regias mesprendendo, & eo abutendo, & in eo delinquendo. Item quia politia villæ spectabat quo ad cognitionem & determinationem dicto Præposito: sic de hoc casu pertinere debebat. Finaliter per dictum Præpositum fuit dictum, quod dictus Ioannes non tenebatur respondere coram dicto Præposito, à qua pronuntiatione fuit per dictum procuratorē appellatum ad Parla. in quo partib. auditis, fuit dictum pro dicto procuratore bene per ipsum appellatum, & per Præpositum malè iudicatum, & quòd causa principalis remaneret in Parlam. & partibus auditis fieret ius. Et hanc causam pro Rege placitaui.

** Exercuerat.) Stepha. Anf. repe. cle. 1. reg. 1. fallen. 16. de officio ordi. C. M.*

† Cedit) Cepol. de seruit. vrba. pred. c. 30.

** Habitantes.) sup. q. 130. 137. 254.*

QVAESTIO CCCXXXVII.

An pons factus pro vtilitate Reipubl. super fundo alterius, sit ipsius & domus super ipso ædificatæ.

PEr arrestum dictum fuit pro procuratore Regio & Ioanne le Pelle defensoribus, contra Religiosos Abbatem & Conuentum S. Germani de Pratis, petitores in causa proprietaria, super eo quod dicti petitores proponebant, quòd domus ædificatæ super pontem nouum S. Michaelis, debebant declarari ad eos spectari, eò quia solum super quo pons antedictus erat factus, erat eorum & in eorum iustitia alta, media & bassa, & aqua etiam eorum in tota iustitia, & piscaria, ac omnes aues & pisces, à paruo ponte & magno, & ab vtraq; parte riparum etiam per spatium vnius lanceæ vltra ripas vsq; ad villam de Seure. Nam quod inædificatur, seu superædificatur solo cedit: † si ergo pons ædificatus fuerit super eorum solum, & super pontem, domus illæ censentur esse eorū arg. l. Martius. ff. de acq. re. do. §. cum quis Insti. de re. di. l. 3. §. labeo. ff, vti poss. l. 2. §. viam. ff. ne quid in lo. pu. l. 1. §. si insula. ff. de flumi. l. ergo. §. alluuio. &. §. si pilas. ff. de acqui. re. do. Nec domus in medio, quæ non seruit, impedit seruitutem: iuxta. l. in tradendis. §. interpositis. ff. cōmunia prædi. licet habeatur contrarium in. l. qui sella. in fi. ff. de serui. ru. prædi. Et ideo concludebant, quod saltem solueret dictus le Pelle (cui per gentes Regias plateæ pontis traditæ fuerunt ad ædificandum, & in quibus ædificauerat) censum annuum: iuxta l. 2. §. si quis nemo. ff. ne quid in lo. pu. & l. si legatum in fi. ff. de ope. pub. Et fui paratus placitare causam pro eis, sed fui de consilio Regio detentus: sic pro eis non placitaui, nec contra eos: sed socius meus Magister Petrus Aurifabri, nunc Cancellarius Aurelianen. Rationes Regis in contrarium possunt sumi. ex. l. si locus. in. fin. quemad. seru. amit. l. item si oberatum. §. item si forte. ff. de rei ven. l. Lucius. in pri. ff. de euict. l. lege Cornelia. ff. ad Silla. cum similibus.

QVAESTIO CCCXXXVIII.

An habitantes * in suburbio contribuere debeant ad reparandam villam & ad soluenda vadia Capitanei. Et quid de Episcopo & de Castello villæ.

PRo Domino Reginaldo de Montoile Capitaneo de Enreux, & habitantibus dictæ villæ, fuit arrestum dictum contra Episcopum, Decanum & Capitulum de Eureux, & habitantes suburbiorū de Eureux, quòd habitantes suburbiorum ad reparationem, seu reparationes fortificanis villæ, & vadia capitanei cōtribuerent, & contra Episcopū fuit facta prouisio de 12. parte, & contra Decanum & Capitulū de 8. parte durāte causa principali, &c.

QVAESTIO CCCXXXIX.

An in causa duelli quis possit recedere sine Curiæ licentia.

Per

PEr arrestum non valuit releuamentum du Begue, du bail pro seipso impetratum in causa duelli, inter ipsum petitorem ex parte vna pro quo eram, & dominum Guidonem de Laual, militem defensorem ex altera, attamen non fuit in defectu positus, sed quia iuerat in regnum Siciliæ pro rege Ludouico, Curia ex æquitate dedit & assignauit sibi tempus, quo compareret in Curia pro iure audiendo, super quo per modum memoriæ erant partes ante eius recessum appunctatæ: ratio æquitatis Curiæ fuit, quia regina Siciliæ & Hierusalem coram qua erat, causam continuauerat tribus vicibus, sub cuius obtentu recesserat, & quando pars domini Guidonis sciuit vltimam continuationem, appellauit ab ea, & fuit dictum per Curiam malè continuatum, & bene appellatum, & retinuit Curia causam principalem, qua erat appunctata ad ius audiendum Et dedit terminum dicto Begue ex æquitate, sed non profecit ei releuamentum suum, quia non faciebat mentionem specialem de causa vadij.

QVAESTIO CCCXL.

Arrestum contra ducem Britaniæ pro domina de Rays.

PEr arrestum dux Britaniæ fuit condemnatus ad restituendū dominæ de Rays * terram de Rays, vnà cum locis & castris, nec nō pro quolibet anno, quo tenuit eam huict mille francz, & quod tenebitur donec restitueri t eidem, necnon præstito per eam iuramento super bonis mobilibus tempore occupationis in eisdem existentibus, & eorum valore fuit condemnatus erga eandem in 60. mille francis, & expensis eiusdem. Et fuit per inquæstam per dominam factam, quia per duos defectus ceciderat dux à defensionibus suis, & fuit quia non fuit dignatus in Curia cōparere. Et etiam lucrata fuit causam, quia ab eo appellauerat, & fuit dictū bene appellatum vt malè iudicatum per decem & quòd emendaret, & fuit in emenda condēnatus, & expensis causæ appellationis, vltra hoc dictum fuit, quòd remaneret exempta à duce, durante eius vita & ducis, & quòd esset regis subdita in iustitia & ressorto.

QVAESTIO CCCXLI.

Arrestum contra dominum Petrum de Craon pro regina Siciliæ.

PEr arrestum dominus Petrus de Craon * fuit condemnatus ad commissionē feudorum, quę tenebat à regina Siciliæ & Hierusalem nomine suo, & filiorum suorum, vt ille qui feloniam commiserat contra dominum suum, & vt desloyal & traistre erga dictum dominum suum regem Siciliæ quondam maritum eius, & patrem dictorum filiorum suorum, & erga eam nomine quo suprà fuit condemnatus in centum mill. ducatorum, ac de regno bannitus, & alia bona confiscata declarata, & condemnatus in expensis, damnis & interesse, & hoc per quatuor contumacias prosequente ipsa & regio procuratore, & ad prisionem tenendam donec soluisset, sed noluerunt pati arrestum exequi cōtra ipsum & eius bona tunc existentia in S. Dionysio, rex eius auunculus & dux Aurelian. &c.

QVAESTIO CCCXLII.

Arrestum contra comitem de Viesne, pro domina regina.

PEr arrestum dicta regina fuit tenta in possessione & saisina comitatus de Roussy nomine quo suprà, & fuit comes de Viesne condemnatus ad fructus eidem reddendos à tempore recredentiæ quondam eidem comiti factæ in expensis, damnis & interesse, &c.

QVAESTIO CCCXLIII.

Nota contra prælatos ecclesiasticos, & eorum sententias.

VIdi in Parlamento quendam nomine Amblardum clericum non coniugatū qui procuratorem ducis Burgundiæ meurtrauerat existentem in saluagardia, & cum delatione armorum prosecutum nomine amicorum dicti & procuratoris regij, qui se iuuit quadam sententia facta ab officiali Claromontem, per quam dictus Amblardus, vt innocens de dicto crimine, fuerat absolutus, contra quam sententiam volens regius aduocatus pro regio procuratore multa proponere, petijt videre processum super quo fundabatur, iuxta c. quoniam contra falsam, de proba. propter quod fuit dicto Amblardo iniunctum vt processum faceret venire, & procuratori regio ostenderet, quod non fecit, sed finaliter contrarius sibi ipsi impetrauit regiā gratiam, confitendo meurtrum fecisse. Et sic nota contra prælatos processus, & purgationes facientes, qui hodie nō sunt vt prosint, sed vt præsint, & suis & sibimetipsis cum ipsorum animarum æterna damnatione & perditione, contra l. si quenquam. C. de episc. & cle.

**Rays) cuius pater ob nephanda maleficia damnatus fuit ante 1440. ann. mal tum de eius successione disputatum in hoc sena tu, quia in armo rica nō est locus cōfiscationi etiā in crimine hæresis vel læsæ maiestatis, vide Annales Alani bouchart, lib. 4. fol. 178. C.M.*

**Craon) proditor, es faictes Annales fol. 143. verso.*

Sup. q. 319. illa, l. si quenquam. quāmuis saluberrima pro cul à mūdo nunc exulat.

QVAESTIO CCCXLIIII.

Iudex ecclesiasticus de regalia cognoscere non potest, nec principaliter nec incidenter.

Attende ad regaliatores iurisdictionis ecclesiasticæ, impedire volentes, ac maliciam præsupponentes.

Per arrestum Curiæ fuit pronunciatum contra Magistrum Guillelmum de Canciers. Licen. in vtroque iure, ac de cõsilio regio in Parlamento pro domino Petro adume cappellano reginæ, quòd Curia nõ obtemperaret quibusdam literis regijs à dicto Magistro Guillelmo impetratis, &c. Et fuit casus talis, quia dictus Petrus adume obtinuerat vt cappellanus reginæ, & nomine reginæ nominari per regem ad canonicatum & præbendam d'Andely Rothomagen. diœcesis, vt vacantem per mortem Ioannis Guerin, & etiam obtinuerat dictus Magister Guillelmus nominari per regem ad eosdem canonicatum & præbendam, & quanuis dictus de Canciers fuisset citatus ad requæstam dicti Adume, coram iudice à Papa delegato super iure beneficij, quòd beneficium possidebat, & fuisset tantùm processum per dictum Adume, quòd inquęstam suam fecerat nondum publicatam, & fuisset dicto de Canciers dies assignata ad dicendum & proponendum quicquid vellet, ipse de Canciers prætendens habuisse à rege de nouo collationẽ beneficij antedicti, vt in regalia vacantis, fecit inhiberi virtute quarundam literarũ ab ipso impetratarum à rege (quarum tenorem in alia papyro habeo) dicto iudici & parti, vt desisterent à processu prædicto, quia in præiudicium iuris regalıæ, cuius cognitio ad regem & eius Parlamenti Curiam spectat, non ad alium, & in casu oppositionis qui euenit, fuit parti (quia iudex non se opposuit) dies in Parlamento assignata, in quo Parlamento requisiuit dictus de Canciers, vt dictus Adume desisteret à dicto processu, secundum tenorem literarum, & quòd obtemperaretur per Curiam literis suis, & quòd diceretur oppositio partis tortionaria, quod sibi sufficiebat dici & pronunciari, pars aduersa dicebat quòd dictus de Canciers proponeret suam regaliam, in ea concludendo, & hoc ad finem, vt esset dictus de Canciers actor, & pars aduersa rea in principali, dictus de Canciers dicebat quòd non tenebatur concludere in principali vt actor, sed sufficiebat sibi quòd inhibitio facto parti aduersæ, vt desisteret à processu facta coram iudice principali diceretur valida, & eius literis obtemperaretur, & oppositio partis suæ tortionaria diceretur, & sic remaneret in suo statu, quem habebat in suo beneficio quod possidebat. Quæ fieri requirebat per sequentia:

Primò quia de regalia iudex ecclesiasticus cognoscere nõ potest principaliter, nec incidenter, quod & pars confitebatur, sic inhibitio erat valida:

Secundò nec debebat dictus de Canciers fieri actor, quia coram iudice principali erat actor pars aduersa, agat ergo nunc si velit.

Tertiò si contrarium diceretur, sequeretur absurditas, quia esset in potestate impetrantis ecclesiastici facere regaliatorem possidentem actorem, & sic ipsum deappunctare de statu suo, quia ipsum faceret citare coram iudice suo principali, & cùm ipse iudex non possit cognoscere de regalia incidẽter, nec principaliter, regaliator faceret eidem inhiberi ne cognosceret, & in casu oppositionis dies assignaretur in Parlamento, &c.

Quartò non est prodita possidentis actio, qua negetrem actoris esse. Pars aduersa in contrarium dicebat, quòd si agere nõ posset, Curia Parlamenti cognosceret, quia agendo deduxerat suum ius ecclesiasticum, super quo pronunciare non posset ipsa Curia, nec aliud medium habebat, cùm non haberet possessionem beneficij, nec per consequens possessorium. Replicabat dictus dominus de Canciers, & dicebat quòd proponeret negatoriam. Finaliter Curia Parlamenti videns cautelam dicti de Canciers, qui tacuerat suã regaliam donec audiuisset, & vidisset coram iudice principali intentionem sui aduersarij, & fuisset sibi dies assignata ad libellandum & dicendum quicquid vellet, licet ab initio potuisset impetrasse literas suas inhibitorias, aduertẽs etiam quòd si esset actor dictus Adume, Curia non poterat cognoscere de causa, quia erat impetrans apostolicus. Aduertens etiam quia non poterat astringere via directa dictum de Canciers vt esset actor, quia nolebat consentire, pronunciauit quòd non obtemperaret literis ab ipso impetratis, & sic coegit ipsum per viam obliquam, si vellet vti sua regalia, vt esset actor, quia nunquam ea vteretur via exceptionis coram iudice ecclesiastico, nec etiam ipse cognoscere posset.

Atten-

QVAESTIO CCCXLV.

Attende contra Aduocatos & procuratores veritatẽ non insequentes, & malè partes suas consulentes.

MAgister Ioannes Andrignel, & Magister Ioannes Papignot, fuerunt condemnati *in emenda malæ appellationis, ac in expensis Commendatoris de Capitulo ordinis Hierosolymitani, eò quia appellauerant à sententia lata per Magistros requæstarum Palatij, qui dixerant quod non obstante defectu capto per ipsos Aduocatum & Procuratorem, procederetur in causa inter Priorem de Loye petitorẽ in casu nouitatis eorum Magistrum, & dictum commendatorem, eò quia promiserat dictus Pappignot ꝓcuratori dicti Cõmendatoris, quod non procederet contra ipsum, nec defectũ caperet in dicta causa nisi prius sibi notificaret & videret, q̃ dixerat dicto Aduocato cuius contrarium fecerat.

QVAESTIO CCCXLVI.

Arrestum contra Guillelmũ Marcelli campsorem, Parisi. pro Domin. de Riparia.

PEr arrestum fuit Guillelmus Marcelli de Parisijs condemnatus in emenda mille francorum, eò quia petebat à Domino Burello de Riparia summam mille francorum virtute cuiusdam literæ falsæ per ipsum fabricatæ sigillo dicti Domini sigillatæ. Et hoc modo, quia post mortem Adæ des Essars, qui frater erat vxoris dicti Guillelmi, ipse Guillelmus repererat quasdam antiquas literas sigillatas sigillo dicti Domini inter bona dicti Adæ, qui erat gubernator Domini antedicti, & sciderat † ipsas per marginem subtus: sic remanserat modicum de pergamento dictæ marginis vnà cum cauda sigillata sigillo dicti Domini, & in ipsa margine fecerat scribi, quòd dictus confitebatur se debere ex mutuo dicto Guillelmo mille francos. Sed hæc falsitas ꝓposita fuit per me pro parte dicti Domini, de cuius eram consilio, & ad hoc proponebam sequentia. Primo, quia apparebant tractus antiquæ literæ super illa margine descendentes facti de calamo cum incausto. Secundò, quia videbatur cum forcipibus quod illa margo fuisset scissa, non directo, sed par bendes. Quartò, quia litera erat malè scripta & hault & bas, & semper habuerat dictus Dominus bonos Notarios & benescribentes, qui cognoscebantur non fecisse illam literam. Quinto, quia non nominabatur seigneur de la Riuiere, *nec primus Regis cãberlanus, nec miles, quod consueuerat in literis per eum factis. Sextò, erat solum data de Le an. 70. nec erat incarnationis annus domini Mil. centesimus, &c. Septimò, quia dictus Guillelmus nunquam fecerat mẽtionem de illo debito, nisi à quatuor annis citra. Octauò confessus fuerat aliàs dictum Dominum sibi teneri, sed interrogatus an haberet super hoc literas, dicebat quod non. Nonò, quia si verè fuisset debitum, per medium dicti Adæ si bene fecisset solui, quia erat omnino dicti Domini gubernator & administrator. Decimò, quia steterat per magnum tempus, attenta data literis ad petendum, quòd non fecisset si debitum fuisset. Et plura alia: & interrogatus p quẽ fecit deferri pecuniam dicto Domino, & vbi, respondit per Ioannẽ le Ami, in Galeria domus Domini de Clichon, & super hoc fuit dictus le Ami per Curiam interrogatus ad mei petitionem, qui fuit confessus q̃ illam summam detulerat pro Rege illo in loco, & tradiderat Domino Ioanni le Mercier pro quadam emenda quadam compositione facta per dictum Guillelm. Regi, ratione cuiusdam delicti per ipsum perpetrati, eò quia tacuerat mortem filij sui per tres dies, vt componeret cum eius successoribus & hæredibus de eius successione, fingens ipsum viuere, & ipsos sic decepit: non autem mutuauerat aliquid dicto Domino de Riparia, nec ipsi nec pro ipso fuerat pecunia tradita nec soluta. & finaliter propter has præsumptiones fuit dictus Guillelmus per Curiam secretè interrogatus, & fuit falsitatem confessus, & sic condemnatus in emenda, & in expensis dicti Domini, qui fuit ab eius petitionibus absolutus, & sibi fuit reseruatum ad faciendum prosecutionem si vellet contra dictum Guillelmum ratione huiusmodi facti.

*Faciunt ad ista. L. de aduo. diuer. indi. l. athletas. §. fi. ff. de his qui non infra.

† *Sciderat) Tẽpore meo contigit similis falsitas per quendã rusticum contra Do. de Vrsinis, nec fuit rusticus punitus nisi pecuniariter. sed huiusmodi deberent laqueo vitam finire. vt quidem dives mercator Io. Girad qui etiam magistratuum signa falsificabat furcis strangulatus. 14. Maij. año. 1550. C. M.*

QVAESTIO CCCXLVII.

Pro Rege contra Ducem Bituricensem.

PEr Dominum Cancellarium Franciæ nominatum Dom. Arnaldum de Corbie, Domi. de Gyac, Dominũ Episcopum Nouiomen. Domi. Episcopum Baioceu. duos Præsidentes in Parla. videlicet Dominum Petrum Boschet, & Magistrum Henricum de Marle, Magistrum Odardũ de Molinis, & plus alios Magistros requæstarũ hospitij, & de consilio Regio in Parlamento, post placitationem per me factam coram ipsis defendendo pro Rege contra

* *Riuiere) vnꝰ è tribus selectis consiliarijs Regis Caroli. 6. à tutela & cura patruorum (magno regni damno) liberati in concessu Rhemẽsi anno. 1389. vt in annalibus Egidij. lib. 2. C. M.*

† Reuocata) Frequētes sunt huiusmodi reuocationes, vt dixi in tract. vsur. q. 58. C.M.

**Nouitas) dixi in consuet. Parisien. §. 1. glos. 4. q. 5. C.M.*

contra plures querimonias pro parte Domini Ducis factas, contra Bailliuum exemptionum patriæ Pictauen. & seruientes Regios eius patriæ, fuit appunctatum quod sequitur. Primò, quòd in dicta patria essent tantum 30. seruientes Regij manentes, secundum quod vellent tam in dominio dicti Ducis, vel subiectorum ipsius, vel in tertia exempta per modum prouisionis, & absq; præiudicio alicuius partium. Secundò, quòd absque gratia defensores comparerent in iudicio tam coram Bailliuo Regio, quàm alijs iudicibus subiectis patriæ illius, tam Ducis antedicti quàm aliorum. Tertiò, quod seruiens Regius absq; informatione præcedente, ratione infractionis Saluegardiæ, posset subiectos Ducis & alios adiornare coram dicto Baillino, ad partis requæstam solum: dum tamen constaret seruienti, quòd requirens esset in Saluagardia Regis, publicata sufficienter in iudicio. Super primo fuit magna altercatio. Sed ratio decidendi fuit, quia patria Pictauē. est magna, per uia & spatiosa:& si manerent in dominio Regio esset impossibile q, sciret fore facta: quia à 40. vel à 30. leucis longe oporteret eos manere, cum alijs rationib. quas allegaui in causa Torna. pro Rege contra villam Torna. Super secundo ratio fuit, quia esset impossibile hominem ad crastinum diem adiornatum coram Bailliuo, habere posse gratiam Regiam ad defendendum per procuratorem. Super tertio fuit magna altercatio, sed ratio decidendi fuit, quia constabat requirentem esse in Saluagardia publicata, & q, casus erat talis, de quo nullus alius quàm Regius officiarius cognoscere poterat. Item quia ad requæstam Guil. ratione excessuum, corā iudice Ducis absq; informatione adiornabatur aliàs. Sic igitur similiter corā iudice Regio super infractione Saluegardiæ, qui est solum Iudex ad hoc casu requirens, est in Saluagardia Regis publicata, & constat seruienti. Necest opus quòd fiat informatio, nisi quo ad adiunctionem procuratoris Regis, de quo non erat quæstio, quia non se partem faciebat.

QVAESTIO CCCXLVIII.

Alienatio dominij Regis reuocata.

PEr arrestum procurator Regis absolutus à petitione Comitis sancti Pauli, petentis super Thesauro Regio. 400. lib. redituales. Ratio quia fuerat alienatio facta de dominio Regio, & à tempore Regis Philippi, quæ reuocata † fuerat per generalem ordinationem factam super reuocatione talium alienationū à tempore dicti Regis Philippi le Bel.

QVAESTIO CCCXLIX.

Qualiter intelligatur, quòd inter Dominū & subiectum non cadit nouitas. *

PEr arrestum fuit dictum pro Religiosis, Abbatissa & Conuentu, contra Dominum Comitem de Alenconio, & Vicecomitem de Baumont, quòd cuiusdam causæ nouitatis captæ per dictas religiosas in Curia Parla. contra ipsum Comitem non fieret remissio coram ipso Comite vel eius Bailliuo. Ratio dubitandi, quia terræ super quibus facta fuerat prisia ex parte dictarum Religiosarum erant ipsius Comitis: in quibus terris seu syluis ipsæ dicebant se habere reditum, à solutione cuius fuerat per dictum Comitem cessatum. Econtra dicebatur illas esse in iurisdictione omnimoda dicti Comitis, & inter subiectum & Dominum, &c. Modo ratione illorum iurium quæ habebant & dicebant dictæ Religiosæ se habere super rebus in iurisdictione omnimoda dicti Comitis existentibus, videbantur esse subiectę: in contrarium allegabatur, quòd erant exemptæ omnino à dicto Comite per priuilegium suorum prædecessorum, in quæsitis & quærendis, quod Curiæ fuit ostensum. Et vltra dictum fuit quòd erant partes recipiendæ: & in factis contrarijs super principali appunctatæ fuerunt.

QVAESTIO CCCL.

Qualiter onerantur Episcopi in redditione eisdem facta suorum Clericorum.

PEr arrestum Floridus fuit condemnatus in ducentas lib. erga Regem, & erga partem in alijs quamplurimis, ratione portuum armorum, & aliàs ratione Meutri in persona Domini de Chiners commissi: & fuit Episcopus Nouionen. reditus, quia Clericus: & fuit eidem Episcopo per idem arrestum inhibitum, ne deliberaret ipsum à prisione, donec satisfecisset de præmissis, & sub pœna & onere soluendi prædicta, si contrarium fecisset: quia ad prisionem tenendam pro præmissis per Parlamentum condemnatus fuerat.

QVAESTIO CCCLI.

Quando Clerici non debeant immunitate & priuilegio Clericali gaudere.

PEr arrestum fuit dictum Floridum Robertum de Boctam, & le Baudoam,

non debere gaudere immunitate Ecclesiæ, in qua capti fuerant ratione Meutri per eosdem commisi in persona Domini de Chiuers, quia sub spe immunitatis habendæ fecerunt illud, & quia insidias† fecerant. Et etiam per arrestum illud, licet essent dicti Robertus & le Baudoam Clerici non coniugati, & requirerent reddi suo diocœsano, vt tales fuerunt condemnati ad mortem, quia dictus le Bandoam fuit suspensus, & Robertus submersus: quia amiserant priuilegium Clericale propter sua demerita: quia Meutrarij per seuerantes, & vitam inhonestam insequentes.

Alia arresta lata in Parlamento cœpto in crastino festi beati Martini hyemalis, Anno domini. 1396.

QVAESTIO CCCLII.

Cogitur Episcopus absoluere, & dehumare de Campis.

PEr arrestum fuit condemnatus Episcopus Cenomanen. ad faciendum filium Ponceti dehumari, qui fuerat excommunicatus per Officialem dicti Episcopi in Campis humatus, necnon ad faciendum dictum Poncetum absolui, quia pendente lite, & post inhibitionem Episcopo & eius Officiali factam, ne contra ipsum procederent in contemptum processus pendentis inter Episcopum antedictum coram Bailliuo Cenomanen. & appellationis in Parlamento pendentis: & dictus Poncetus pater fuerat excommunicatus, & eius filius vt excommunicatus in Campis inhumatus, &c.

QVAESTIO CCCLIII.

Non est supersedendum ab euocationibus ad Bannum, nisi pars compareat personaliter * allegans suum priuilegium.

PEr arrestum dictum fuit Ambrosium, qui per Præpositum Parisien. fuerat ad bannum vocatus, malè appellasse, & Præpositum bene processisse, qui non supersedit ab euocatione, quamuis dictus Ambrosius in S. Dionysio carceris esset in Franchisia: & Episcopus notificari fecerat dicto Præposito, quod erat Clericus solutus, & ostendit literam suæ tonsuræ, à quo appellauerat dictus Ambrosius, eò quia dictus Præpositus non supersederat ab euocationibus, nam debebat comparere coram ipso Præposito personaliter, & allegare suum priuilegium, ppter fraudes, nec obstabat literæ coronæ ostensio, quia ignorabatur an esset, vel etiam amisisset priuilegium, nec de statu eius apparebat, vel debuisset se reddidisse ordinario suo, qui significasset Præposito.

QVAESTIO CCCLIIII.

Causa criminalis non impedit cognoscere de appellatione.

PEr arrestum dictum fuit, quod si quis appellet à captione facta per iudicem Laicum ad Parla. ratione cuiusdam criminis, & petat Ordinarius suus ipsum vt Clericum sibi reddi: & reuera sit Clericus, quod in Curia Parla. respondere debet super appellatione per eum facta. Nec præiudicat causa criminalis agitanda coram Iudice Ecclesiastico causæ ciuili, puta appellationi, quia captio à qua appellauit, & initium & introitus causæ: & an bene vel malè fuerit appellatum, est cognoscendum: aliàs Curia secularis nullam haberet cognitionem super talibus appellationibus, & Rex frustraretur huius cognitione & etiam emenda, quæ appellationem sequi potest, &c.

† Insidias) Idem Nicola. Boer. citat hanc decisionem, & plura arresta in decis. Burdega. 69. nu. 16. cum seq. simile arrestum Tholosæ infra arrest. Tholo. 67. C.M.

QVAESTIO CCCLV.

Submissio executionis testamentariæ, excludit ordinarium Iudicem.

PEr arrestum remansit Curiæ † executio testamenti Ioannis Clerici, consanguinei Ioannis le Clerc notarij Regij: qui Ioannes erat Capellanus sanctæ Capellæ, eò quia in testamento suo, iudicio Parlamenti submisit eam, quamuis eam habere vellet Thesaurarius dictę Capellę, eò quia vt Capellanus erat eorum subditus.

† Curiæ) quam hodie remitteret ad seculare ordinarium. C.M.

QVAESTIO CCCLVI.

Nota Clericum non coniugatum ad prisionem tenendam condemnari.

PEr arrestum prima die mensis Martij anno supradicto latum, fuit condemnatus Ioannes Pocholle Clericus non coniugatus, ad tenendum prisionem in Curia Episcopi † Parisien. qui captus fuerat Parisijs pro emenda in qua fuerat erga Regem condemnatus, videlicet 200. lib. Turon. ratione delicti: & 60. lib. Paris. ratione malæ appellationis: & 100. li. Turo. ratione delicti per eum perpetrati in personam Radulphi Deotines, notarij Regij, tunc horribiliter per dictum Ioannem vulnerati cum delatione armorum, & infractione Saluegardiæ: & tamen erant tres anni lapsi quòd in præmissis erat condemnatus. Sed prætextu quòd non habebat temporalitatem, & erat Clericus non coniugatus, erat illusorium arrestum.

**Personaliter) & ea notorie obseruatur. sic in fr. part. 7. ar. 9. C.M.*

† Episcopi) Io. Fa. Inst. de acti oni. §. fi. Stephan. Auffr. rep. Cl. 1. reg. 2. falle. 29. de off. ord. Nic. Boer. decis. Burdeg. 349. nu. 11. C.M.

Alia arresta lata in Parlamento cœpto in crastino festi beati Martini hyemalis, Anno domini. 1397.

QVAESTIO CCCLVII.

Ecclesia non potest auctoritate propria capere bona Clerici sui.

† Arrestum supra. q. 334.

PEr arrestum latũ in vigilia beati Thomæ Apostoli ante festũ Natalis, anno domi. 1397. per Dominum Guillelmum de Senonis, inter Ducem Burgundiæ conquerentem, contra Capitulum Lingonẽ. ex eo quòd dicti de Capitulo dicebant, quòd vacante sede Episcopali ad ipsos spectabant omnia iura Episcopalia: & dicebant quod ad Episcopum, si esset, spectarent bona virorum Ecclesiasticorum decedentium sine hærede & sine executoribus: & quòd talia bona capere poterat sine inuentario, quia sua erãt: & etiam propria authoritate, & quod erant bona Ecclesiæ: dicto Duce dicente contrariũ: quia si vsus fuisset Episcopus, tamen vsus non erat receptibilis: & q, ad ipsum, qui est & erat alius iustitiarius, spectabant talia bona vt vacantia: & si ad aliquos alios spectarent, saltem debebant habere per manus dicti Ducis, qui est & erat altus iustitiarius: & super hoc erat Dux conquestus in casu nouitatis: finaliter dictum extitit die qua suprà, quod illi de Capitulo Lingon. non erãt receptibiles ad dicendum quòd possent talia bona capere propria authoritate & sine inuentario, &c.

QVAESTIO. CCCLVIII.

Vt durante possessorio in Curia temporali non possit intentari petitorium in Curia ecclesiastica in causa beneficiali.

PEr arrestum Curiæ dictum extitit tertia die Ianuarij, anno do. 1397. per Dominum Guillelmum de Senonis, inter Dominum Cardinalem de Thuceyo defensorem in causa nouitatis & fratrẽ Ioannem Mercerij petitorem in eadem causa, super possessione cuiusdam Prioratus, quia dicebat dictus petitor, quòd in odiũ processus pendentis in Curia temporali dictus Dominus Cardinalis fecerat ipsum & quosdã alios citari Auenioni: ipso Cardinale dicente, quòd si hoc fecerat, hoc erat super iure beneficij, & nõ super possessorio, de quo erat quæstio in Curia tẽporali: finaliter per arrestũ fuit facta inhibitio dicto Cardinali, quòd durante dicta causa possessionis, nullo modo intentaret, nec inciperet petitorium, sed permitteret possessorium finire, vel possessioni renuntiaret si vellet, &c.

** Fisci) de his Pau. l. si C. de priui. fisci. Franc. Lucanus in trac. de pri. fisci.*

QVAESTIO CCCLIX.

An Marca habeat locum super corporibus & personis.

CErtis mercatoribus Parisien. qui capti fuerant per subditos Episcopi du Traict, fuit per arrestum † Curiæ Parlamenti adiudicata marca contra prædictum Episcopum & eius subditos & bona, & dicti mercatores Parisi. repererũt quosdam subditos dicti Episcopi in villa Morinensi, & eos incarcerari fecerant virtute arresti prædicti. Episcopus Morensis dictos incarceratos dimisit recedere, qui ob hanc causam adiornatus extitit in Curia Parlamenti ad requæstam dictorum mercatorum Parisi. vt redderet dictos incarceratos, vel summam contentam in arresto: dicto Episcopo dicente, quòd licet esset marca dictis mercatoribus adiudicata contra dictum Episcopum du Traict, & eius subditos & eorum bona: tamen non debebant corpora dictorum subditorum in carceribus detineri, viso quòd non erant illi qui dederant causam dicto Episcopo, sed alij, licet subditi du Traict. Item marca est odiosa & contra ius commune, dictis mercatoribus in contrarium dicentibus, quod marca erat eis adiudicata contra dictum Episcopum du Traict & suos subditos & ipsorum bona: & quod per hoc quod dicit suos subditos, est intelligendum de corporibus. Finaliter per arrestũ Curiæ dictum fuit vltima die Ianuarij anno quo suprà. 1397. quòd non possent corpora detineri prædicta marca, non obstante dicto arresto, & fuit dictus Episcopus Morinensis absolutus absq; expensis.

QVAESTIO CCCLX.

Priuilegia fisci * ad ipsum solum spectantia de iure ciuili.

PRimò, quia si hæreditatem vendiderit, non tenetur creditoribus hæreditarijs. Sed emptor contra ius commune l. 1. & 2. C. de hære. vel ac. vendi. & l. eum qui bona. ff. de iur. fisci.

Secundò, quia si prædium suum alteri locatum vendiderit, tenetur emptor stare locationi. l. fin. ff. de iu. fisc. contra ius commune, quid est in l. emptorem. C. de loca. & condu.

Tertiò, quia si vendat rem alienam vt suam, vel donet, statim est emptor, vel donatarius securus: nec potest prosequi per Dominum rei ipse emptor vel donatarius:

tarius.l.bene à zenone.C.de quadri. præſcript. & Inſtit.de vſu capi.§.fina.licet ſit contra ius commune.l.ex empto.in prin. ff.de act. emp. &.l.fundum. C.de euict.

Quartò, quia ad fiſci vtilitatem tenetur quis contra ſe exhibere inſtrumenta. l.ne quiſquam.ff.de eden. &.l.2.§.diui.ff. de iu.fiſ.contra ius commune.l.qui accuſa.C.de eden. &.l.nimis graue.C.de teſt.

Quintò, quia cum fiſco contrahentis bona ſunt tacitè hypothecata contra ius commune.l.2.C.in quibus cauſis pignora.contrahi. &.l.aufertur.§.fiſcus.ff.de iure fiſci.

Sextò, in functionibus publicis, quæ non præſcribuntur aliquo tempore, niſi mediante titulo à fiſco conceſſo.l.competit.C. de præſcrip.30.vel 40.an.&.l.fi. C.de fun.patrimo.lib.11.

Septimò, quia à debitoribus fiſci præſtantur fiſco vſuræ ſemiſſes,licet anterioribus creditoribus à quibus fiſcus cauſam habet præſtarentur minores.l.cum quidam.§.ſi debitores.ff.de vſuris.&.l.fiſcus. cum in priuat. ff. de iur. fiſci. contra ius commune ſcriptum. l.1.§. de his quib.vt indig.& ibi gloſ. quæ dat intelligere quæ ſunt vſuræ fiſcales.

Octauò, in crimine læſæ maieſtatis, vbi bona confiſcantur,Authenti. bona. C.de bonis proſcripto. contra ius commune ſcriptum.

Nonò, quòd nemini licet vectigalia noua imponere abſq; Principis licentia, ſed ſoli Principi competit.l. non ſolent. C.noua vecti.inſti.non poſſe.&.l.vectigalia.ff.de publica.vecti. & con. &.c.ſuper quibuſdam.§.præterea.de verb.ſig.

Decimò condere legem ſoli Principi competit.l.fin.C.de legib.&c.

Vndecimò,ad Principẽ ſpectant ea quę ſequuntur,quæ ſunt.24. quorum vnum ſolum ſuperius enarratur: primum † viæ publicæ:flumina nauigabilia,& ea ex quibus ſunt nauigabilia:portus Riparia,vectigalia quæ vulgo dicuntur tholonea,moneta,mulctarum, & pœnarum compendia: bona vacantia quæ indignis auferuntur, niſi quæ ſpecialiter quibuſdam conceduntur: bona contrahentium incæſtas nuptias,condemnatorum, proſcriptorũ, ſecundum quod in nouis Conſtitutionib. cauetur, angariarũ, complauſtrorum, & nauium piſcationes:poteſtas conſtituendorum magiſtratuum ad iuſtitiam expediendam, argentariæ, palatia in ciuitatibus conſuetis, piſcationum reditus, & ſalinarum, dimidium theſauri in loco Cæſariano inuenti, ac loco Religioſo, ſi data opera totũ ad eum pertineat, bona committentium crimen maieſtatis, vt ſuprà, & hæc habentur in.c.vnico quæ ſunt regaliæ.10.collatione. & vide.l.1.C.de bo. vacan.lib.11.&c.

Duodecimò, quia ſub prætextu inſtrumentorum de nouo repertorum ſubuenitur Principi contra ius commune.l.Imperatores.ff.de ſen.& re iud.iuncta.l.poſt rem etiam.l.ſub prætextu.C.de tranſact. &.l.ſub.ſpec.C.de re iudi.

Decimotertiò, quia contra ius commune Princeps ſententiam poteſt mutare ex priuilegio.l.1.in fine.ff.de quæſtio. &.l.Diui fratres.ff. de pœnis, contra ius commune.l.pœnam.C.de pœnis.l.quod iuſsit. &.l.cum quærebatur.ff.de ſen. & re iudi.

Decimoquartò, quo ad punitionem illius, qui ſeruum fiſcalem occultat, qui aliàs punitur quàm alter, vt.l.ſi quis ſeruum fiſcalem. C.de ſeruis fugi. de quo not.in.l.quicunq;.eod.tit.

Decimoquintò, quia donatio facta ab Imperatore inter viuos Imperatrici, valet econtra.l.pen.C.de do.inter vir.&vxor. licet de iure commu. ſecus, vt per totum illum titulum.C.&.ff.

Decimoſextò, quia donatio facta à Principe, &.etiam facta principi, excedens quingentos aureos, valet abſq; inſinuatione, licet contra de iure communi.l.ſi quis pro redemptione. &.l.ſancimus.§.exceptis.C. de dona. & Authen.item à priuatis.ibidem collocatum.

Decimoſeptimò, quia in rebus donatis filiofamiliàs vel filiæfamiliàs à Principe, vel Auguſta, habens eos in poteſtate, non habet vſumfructũ, ſecundum q. nec in Caſtrenſi, vel quaſi Caſtrẽſi peculio, licet de iure commu.ſecus, vt.l.cum multa.C.de bo. quæ liber.iuncta.l.cum oportet eod. titu. & quia per totum illum, titu.&c.

Decimooctauo, quia pœna quadrupli ci punitur, qui in fiſcalibus contractibus fraudem committit.l.qui in contractibus lib.10.facit.l.4.§.ſed & qui.&.l.ſacrilegij §.fi.ff.ad leg.Iul.pecu.&c.

Decimononò, quia ſi fiſcus habeat minimam portionem alicuius rei, & alter maiorem, ſi fiſco placuerit vel eius procuratori, tota diſtrahetur, etiam inuito altero maiorem portionem habente, & habebit

† Primum) ſed extrauagans eſt Federici Ænobarbi, quæ non habuit locum in Francia, niſi per adinuentationes eorum quibus quæſtui eſt reſp. quæ tandem peßimè cedunt. Carol. enim e. gabellam ſalis inuexit, ſed mox ingentes pecuniæ inde corraſæ malè perierunt, nec Regi nec Reip. vſui fuerunt. adde, ſup.eo.q.97. C.M.

quilibet partis suæ partem vel pretium. l. vnica. C. de vendi. rerum fisca. commu. cum priuat. lib. 10. & l. multum interest. C. de commu. re. alie. &c.

Vigesimò, quia si pecuniam fiscalē receperit mutuo, absq; fisci authoritate ab exactoribus tabularum officijsué rationū ad quadrupli pœnam tenetur, & si sit aurum, perpetuò deportabitur bonis confiscatis fisco. & ille qui tradit mutuo, capitali sententia subiungetur. l. 1. & 2. C. de his qui ex public. ratio. mu. pecu. acce. lib. 10. vide. l. si quis per vnam mutationem. C. de cursu. pu. lib. 12.

†Sumptus) nec etiam ei soluuntur. C. M.

Vigesimoprimò, quia iudicatum contra fiscum infra triennium retractari potest, vt. C. de sent. aduer. fisc. la. retra. li. 10.

Vigesimosecundò, quia in fauorem fisci receditur à venditione vel locatione facta prædiorum fisci, si alius plus offerre voluerit. l. Lucius. §. fi. ff. ad muni. & l. 1. & 2. de venden. rebus ciuitatis. lib. 11.

*Rex) sed Papa pro Regibus habet omnes de facto latè principantes vt vel comitem Burgundiæ. C. M.

Vigesimotertiò, quia filij primipilariorum tenentur ratione debiti huius officij per parentes contracti, licet hæredes non sint, vt. l. fin. C. de primipilo. lib. 12.

Vigesimoquartò, quia dos mulieris obnoxia est, & tacitè obligata principi propter debita in primipilari officio à viro contracta. l. satis notum. C. in quib. cau. pig. vel. hypo. ca. contraha.

Vigesimoquintò, quia debitor retineri potest pro debito fiscali. l. 2. C. de numer. actua. & adiuto. seu scriniarijs, &c. lib. 12. in tex. ibi, ad solutionem esse retinendos, &c. l. 2. C. de exacta. tributo. lib. 10. & ibi nota super verbo, custodia. facit. l. sacrilegij. §. fi. ff. ad leg. Iul. pecul.

†Debitores fisci & tributorum publicorum non gaudent immunitate.

Vigesimosextò, quia immunitate non gaudent debitores † fisci, & publicorū tributorum, vt in Auth. de man. princ. §. publicorum vero. col. 3.

Vigesimoseptimò, quia nullus alicui potest concedere gardiatorem, nisi ipse l. fin. C. de eroga. mili. anno. lib. 12.

Vigesimooctauò, quia nullus concedere potest publicos cursus, nisi ipse. l. fi. C. de cursu. pu. li. 12.

Vigesimononò, quia solutus est legibus, licet secundum leges viuere velit. l. digna vox. C. de legi. & l. princeps. ff. eo. titu. &c.

Tricesimò, quia soli principi competit sociare in numero peditum vel equitum, vel in quolibet milite, & alteri non, sine probatoria principis. l. neminem. C. de reb. milit. lib. 12. idem singulariter de quolibet alio officio. l. nullum. C. de cohorta. eod. lib. & l. in his. & l. probatorias C. de diuersis officijs. eod. lib. 12.

Tricesimoprimò, quia sententia contra fiscum lata absente fisci patrono, nulla est. l. si fiscus alicui. & l. 3. §. diuus. ff. de iure fisci. secus regulariter. l. velamento. C. de postu.

Tricesimosecundò, quia nunquam fiscus soluit in suis processibus aliquos sumptus † & per consuetudinem, quamuis succumbat.

Priuilegia Regis & eius filiorum de iure Canonico & diuino.

PRimò, quia aliquis, nisi Rex* vel Regina, conseruatorem habere non potest illum qui sub sua iurisdictione degit. cap. fina. versi. nec aliquis. de offic. iud. delegat. lib. 6. Secundò, in baptizari faciendo filios & filias extra Ecclesiam, quod est contra ius commune: vt cap. vnico, de baptism. & eius effect. in Cle. Tertiò, in prærogatiua quam habent filij Regum contra extrauagantem execrabilis. Ioannis ibi carnalis &c. circa principium eius. Quartò, quia eorū filij tributum, vel censum non debent. Matthæi. 17. c. &c.

QVAESTIO CCCLXI.

Iura Regia consuetudinaria.

PRimò, quia in crimine maiestatis in primo capite sunt bona Principi per confiscationem quæsita, licet sit in alterius alta iustitia, & non alto iustitiario.

Secundò, vt dicunt aliqui, idem cum primo, de bonis illius qui falsam monetam faciebat.

Tertiò, idem de bonis illius qui falsauit magnum sigillum Regium, vel literas aliquas vt Regias signauit, adulterino sigillo vt Regio sigillauit, vt fuit dictum per arrestum tempore Domini Petri de Ordeomonte, Cancellarij Franciæ: ac tempore Domini Petri de Gyaco, Cancellarij Franciæ: nec non tempore Domini Arnauldi de Corbia, Cancellarij Franciæ, contra quosdam Niuernenses, vt contra Ioannem de Germini. Et in illis casibus confiscantur ad vtilitatem Cancellarij Franciæ ad causam sui officij, quæ nunquam fuerunt visa ante tempus dicti quondam Cancellarij Domini Petri de Ordeomonte, imo omnes contrarium tenerent, vel quasi, nisi fuissent illa arresta, virtute & à tempore quorum ita fuit

visum

vsum edm casus emerserunt. Et rationes confiscationum factarum Regi & Cancellario per medium eius, videntur hæ.

Primò, quia Cancellarius habet diligentiam, curam sollicitudinem custodiendi sigillum: necnon in sigillandis literis, videlicet an rationabiles sint ad sigillandū necne, & posset sequi inconueniens maximum, si tales malefactores contra sigillum ac Cancellariæ officium non bene punirentur. Et ob hoc vult Authen. vt diuinæ iussiones, &c. colla. 8. quòd * diuinæ iussiones habeant subscriptionem gloriosissimi quæstoris, id est Cancellarij: vt habetur in l. fina. C. de diuer. rescrip. in glo. super ver. quæst.

Secundò, quia habet cognitionem, correctionem & punitionem solus & insolidum de omnibus fraudibus & falsitatibus commissis, priuilegijs & literis Regijs, quę transeunt & transire debent per Cancellariam, & statim quo recipitur per suspicionem, vel aliàs remitti ad eum, hoc innuit litera in dicta Authen. vt diuinæ iussio. &c. in fine collatione 8.

Tertiò dictus Cancellarius est pars corporis Domini Regis, imò ipsius personam repræsentat: ex quo sequitur quòd delinquentes cōtra Cancellarium delinquunt seu delinquere censentur contra Regem, cùm literæ Cancellariæ loquātur nomine Regio, imò quod plus est, Rex loquitur, & quodam modo committunt crimen maiestatis: cuius cognitio competit Regi, ac cōfiscatio bonorum committentis illud crimen etiam in alterius alta iustitia situatorum, tam de consuetudine regni Franciæ, quàm de iure etiam in feudalibus, quæ ad dominum feudi non reuertentur, hoc not. in Spec. tit. de feudis. §. quoniam super. & hoc in c. in quibusdam. de pœnis. & ibi Henri. ad hoc facit. l. non contrahit. l. qui statuas. & l. famosi. in fin. ff. ad leg. Iul. maie. nam Rex superior est: à quo omnia processerunt, & per consequens ad eum omnia de facili reuertuntur, prout notat plenè. §. superius alleg. & Hen. c. vergentis de hæret. & per hoc medium ad Cancellarium, vt suæ iniuriæ habeat propriam vindictam: iuxta titulum quę sit pri. cau. bene. amit. §. deniq;. colla. 10. Nam hoc periculum, & hæc iniuria redundat nedum in Regem, sed etiam in Cancellarium, qui habet solatium confiscationis bonorum, &c.

QVAESTIO CCCLXII.

Quòd Curia ecclesiastica per temporalem cogitur reddere male exacta.

Nota quòd Archidiaconus Parisien. per captionem suæ temporalitatis fuit coactus ad reddendum Mathieto de Benno Palpiro, centum & quinquaginta francos, quos exegerat tortionaliter, & per compositionem à dicto Mahieto, & fuit condemnatus ad hoc per arrestum Curiæ Parlamenti, nam ipsi imposuerat quòd iacuerat cum alia muliere quàm vxore sua, & ob hanc causam tenuerat ipsum in prisione donec soluisset summam antedictam.

*Diuinæ iussiones habeant subscriptionem gloriosissimi quæstoris.

QVAESTIO CCCLXIII.

An Prælatus possit Laicum capere virtute iurisdictionis suæ Ecclesiasticæ.

In Parlamento cœpto in crastino festi sancti Martini hyemalis, Anno do. 1395. fuit ad requæstam Ducis Burgundiæ & cuiusdā alterius Archiepiscopus Remensis in Curia Parlamenti adiornatus in causa nouitatis, ex parte Ducis & dicti alterius ex causa extortionum in præiudicium iurisdictionis temporalis eidem alteri factarum. Et dicebant Dux & Regius procurator, quòd Archiepiscopus non erat admittendus ad proponendum possessionem, quòd Laicum capere posset, per rationes sequentes.

+Supr. eodem q. 270.

Primò, quia duo sunt genera hominū Clericorum & Laicorum, Laici subditi iurisdictioni temporali: Clerici ecclesiasticæ.

Secundò, nil habent facti Episcopi vel Iudices Ecclesiastici, sed solum verba, per c. cum non ab homine. de iudi. & capere facti est, ergo &c. ad hoc 23. q. 5. ca. principes.

Tertiò, quia nec possent cognoscere de causa arreragiorum reditus, multominus nec capere, quod est plus.

Quartò, hoc esset in præiudicium iurisdictionis Regiæ, quia si Laici à captione appellarent, vellent Prælati prętendere appellationem ire ad Curiam Romanam: si Rex amitteret iurisdictionem subditi sui.

Quintò, quòd Laici sint subditi iurisdictioni temporali, nulla obstante consuetudine, apparet. c. vnico. de biga. li. 6. in textu ibi, coertioni, &c. & ibi videtur glo. ord. super ver. non obstante.

Sextò, quia Clerici coniugati habitū & tonsu-

tonsuram deferentes, sunt subditi preterquam in duobus casibus iurisdictioni seculari, & tollitur consuetudo, vt ibi notat Ioan. Andr. & Archi. licet contra Io. Mo. Et requirebant procurator Regius & Dux restabilimentum fieri Laici capti per priuilegium nouitatis.

Item & videre volebat procurator Regius processum factum per officialem Archiepiscopi contra Laicum, eò quia prætendebat Archiepiscopus, quòd habebat cognitionem cuiusdam causæ contra dictum Laicum, & sic captionē ipsius: quare volebat videre procurator Regius, an processerat Archiepiscopus cōtra ipsum ex causa cuius cognitio ad eum spectaret, cum diceret Archiepiscopus se esse in possessione capiendi Laicos virtute iurisdictionis ecclesiasticæ in casibus quorum cognitio cōtra laicos ad ipsum spectabat. Archiepiscopus dicebat laicum captū fuisse in sua iurisdictione temporali virtute suæ iurisdictionis ecclesiasticæ, & esse in possessione capiendi laicos, vt sup. & esse de iure fundatū, necnon de cōsuetudine. Primò de iure ciuili: quia cum cōmittitur iurisdictio, & ea sine quibus, vt captio. Secundò, de iure Canonico. c. cum Episcopus. de offi. ordi. lib. 6. c. nouimus. de verbo. significa. c. Clericos, de sent. excom. lib. 6. c. vniuersitatis. c. mulieres. & c. vt famæ. §. Laici & ibi. per Henri. de senten. excom. in antiquis.

Tertiò, quod Ecclesia habeat in laicos iurisdictionem, patet ca. innotuit. de arbitris. ca. nouit. de iudi. c. verum. c. ex transmissa. c. si Clericus. de fo. compe. & vide de hoc. per Hen. in. c. si diligenti. eo. titu. in 2. dist. & d. c. ex transmissa. & per hoc. c. licet. &. c. ex tenore eod. titu.

Item capax est Ecclesia, quia nec contra ius diuinum naturale, nec inductum peccati mortalis, nec contra bonos mores, ad hoc dictum. c. si Clericus. in. fi. de fo. compe. & no. c. si duobus. de ap. &. c. Romana. §. debet. eo. titu. de ap. lib. 6. nec obstant contraria, quia licet sint duo genera hominum, non obstat hoc in casibus quorum ad Ecclesiam spectat cognitio, quin Ecclesia habeat Laicorum captionem, nec est in iurisdictionis Regiæ præiudicium: quia est in casibus quorum cognitio spectat ad Ecclesiam, nec obstat. c. cum non ab homine, quia solue vt supra feci in causa, quam contra Episcopum Parisien. placitaui, nec obstat de causa arreragiorum, quia illa est vsurpatio, & censetur realis cognitio propter medium concludendi. l. non debet in fin. ff. de dolo. nec debet fieri restabilimentum, quia Laicus non est requirendus, nec processus videri debet: quia declaratur causa quæ de sui natura spectat ad Ecclesiam, & esset valde durum sic Ecclesiam astringere ad ostendendum suum processum, & nimis graue est, & c. l. nimis. C. de testi. Finaliter dictum fuit per arrestum, quòd super loco in relatione declarato fieret restabilimentum realiter & de facto. Et quòd processus ostenderetur procuratori Regio.

† Bigamus) cū vidua, & copula secuta, & sic bigamia interpretatiua in primo casu, quæ omne priuilegium clericale tollit. c. quisquis. 84. di. decis. Tholo. q. 215. C. M.

QVAESTIO CCCLXIIII.

An homicida vitians vxorem occisi, amittat priuilegium Clericale?

Accidit casus mense Decembris, Anno Domini Millesimo 395. quod quidam nomine Laquetus fuit captus & requisitus ab Episcopo Parisien. & erat in habitu & tonsura Clericalibus, & eò quia murtrauerat quendam bonum hominem nuncupatum Simonem, cuius vxorem cognouerat ante factum & post factum, non tamen ante factum dederat fidem de capiendo eam in vxorem, nec de facto cœpit, post tamen murtrum dedit ei fidem de ea capienda, & econtra, & postea cognouit, sic matrimonium præsumptum, iuxta. c. is qui fidem de sponsa. Quærebatur an gaudere deberet priuilegio Clericali: & reddendus esset Officiali Parisien. Ecclesiæ eum requirenti: quidam dicebant quòd sic, quia machinauerat in mortem viri, & quia cognouerat eius vxorem ante factum sic matrimonium subsequens factum nullum, sic non bigamus, ergo, &c. debet gaudere Clericali priuilegio. Alij contrarium, quia in matrimonijs illicitis contrahendis, non iuris effectus, sed animi destinatio & affectus intentionis opere subsecuto inspicitur: vt. c. nuper. de bigamis. Ego dicebam quòd non obstabat contra eum dictum. c. nuper, quia ibi loquitur quo ad ordinum promotionem, non quo ad priuilegij Clericalis priuationem, quod est multum ponderandum & periculosum. Item ex aduerso dicebam, quòd fuerat verum matrimonium, & sic bigamus, † sic Officiali nō reddendus, quia licet fuerat machinatio,

non

non tamen animo & spe contrahēdi cum vxore murtrati, sic partes confessæ fuerunt quòd ante murtrum non habebant intentionem, nec habuerunt loquelam de capiendo vnus alium, & sic machinatio non impediebat matrimonium iuxta c. 1. de con. infidel. & nota. per Hen. in c. fi. de eo qui duxit in matr. quam poll. per adult. Item dicebant quòd licet cognouissent se ad inuicem, non tamen contraxerant de facto matrimonium, nec fidem dederant da contrahendo, & sic per hoc non erat impedimentum in dicto matrimonio post factū murtrum contracto, c. 1. c. super hoc c. significauit, & d. c. fi. de eo qui duxit in mat. quam poll. per adult. Finaliter suspensus fuit per collum, & se desistit officialis à requisitione sua. De hac materia videatur in c. vnico de biga. lib. 6. per Archi. & Io. And. per Hen. vbi suprà in d. ca. nuper, & ibi. bona nota. vidétur suspēdédus, licet nullū fuisset matrimonium quæ per Hen. recitatur in d. ca. nuper, & vide de hoc c. 2. de bigamis.

QVAESTIO CCCLXV.

In castelleto consuetudines notoriæ.*

NOn tradens suas scripturas siue per modum factorum, siue per modum memoriæ sint tradendę siue sit denfensor siue petitor, ad diem sibi super hoc assignatam, amittit causam suam. Item faciens defectum ad diem ad quam habebat dilationem pro garendo adducendo vel defendendo, siue sit petitor siue defensor, amittit causam suam, &c.

QVESTIO CCLXVI.

Consuetudines in Picardia* super succedendo.

IN directa successione masculus antiquior vel solus masculus respectu sororum est hæres vniuersalis, alij habent quintam partem hæreditatis prouisione, inter fœmellas non est antiquitas, potior in linea directa, in linea transuersali, in gradu æquali, antiquior inter masculos, & antiquior fœmella inter fœmellas est hæres principalis, vt suprà per hoc arrestū de Picquegny, vbi qualibet duarum sororum dicebat se antiquiorem, ad finem habendi successionem.

QVAESTIO CCCLXVII.

An tenebit prisionem cedens bonis.

PRo emenda debita, eò quia malè appellauit prisionarius, cedendo bonis erit extra prisionem, licet secus * si pro delicto mero esset debita, ad hoc arrestum de Herueu, le coq, contra quendam scutiferum.

QVAESTIO CCCLXVIII.

Etiam episcopus non litigat per procuratorem absque gratia.

EPiscopi de Cleremont procurator in Parlamento ob defectum gratiæ fuit declaratus per arrestum non bene fundatus.

QVAESTIO CCCLXIX.

Sufficit aduocato affirmare literas tradidisse vel reddidisse absque alia probatione.

PEr arrestum fuit dictum pro Magristro Clemente Petro de Reliac, aduocato Parlamenti contra priorem nostrę dominæ de Campis, quod aliàs non tenebatur docere de redditione cuiusdam literæ quā per affirmationem, quam fecerat; redditione facta dictæ literæ ipsi procuratori, licet confiteretur habuisse dictam literam, nam omnes essent aduocati astricti aliàs &c.

QVAESTIO CCCLXX.

Litera obligatoria prioris & conuentus est executoria post mortem prioris.

LItera obligatoria prioris & conuentus facta eorum sigillis sigillata post mortem prioris sigillis recognitis est executoria super bonis conuentus & prioris post mortem prioris.* Sic fuit dictum contra priorem sancti Martini de Campis.

QVAESTIO CCCLXXI.

Quod captus Parisius debet reddi episcopo Parienfi.

DIe 26. Februarij anno domini 1367. fuit per arrestum dictum pro episcopo Parisiensi contra archiepiscopum Rothomagen, quòd episcopo Parisiensi redderetur Robertus ferè Rothōagen. diœcesis dicti archiepiscopi subditus & non dicto archiepiscopo requirenti, eò quia Parisius fuerat captus, & non in diœcesi dicti archiepiscopi, licet dictus archiepiscopus allegaret quòd fecerat ipsum citari ad comparendum personaliter coram ipso, & quod erat in processu antè.

QVAESTIO CCCLXXII.

Pour le roy pour congnoistre des subiectz d'authruy.

PAr vsage & coustume du baillage d'Amiens cas de preuention, le Roy a la cognoissance des subiectz de monseigneur d'Artoys, & d'autres en conuenances faictes pour cause du mariage, d'obligatiō ou con-

*Notoria) sed obsoleta.

*Picardia) quæ adhuc hodie seruantur. C.M.

*Secus.) ad hęc quæ scripsi ad edictum Hen. 2. contra barlas datas. §. 13. q. vlt. & in consuet. Parisien. §. 162. C.M.

*Prioris,) quia est nomen dignitatu, qua non moritur, dixi in consuet. Parisien. §. 171. C.M.

ou contractz de lettres, soyent authentiques ou autres, ou en diniers en cas de louage, de mesugare, comme de grain decheu par les fermiers, uoire en cas de teneure de faict, san en faire renuoy.

QVAESTIO CCCLXXIII.

Casus vbi rex habet cognitionem in casu præuentionis.

ITem par la court fut dict que pendant la quæstion si renuoy se deuoit faire ou non par le baillif d'Amiens, que le baillif congnoistroit du principal par main souueraine, sans preiudice de la cause d'appel, que fair auoir monseigneur de Bourgongne, de ce que renuoy ne luy auoit esté faict de Iean de bauly, le pere & le filz, qui adiornez auoient esté deuant le baillif de Amiens, a la requeste de Colart change, pour cause des promesses faictes en mariage, sans preiudice de l'appell, &c.

QVAESTIO CCCLXXIIII.

Quando minor à primo genito feudum tenere debet.

IN Campania minor tenebit in feudum si velit, aliâs non si nolit, feudum poternum vel maternum, quod sibi in pattionem traditur á primogenito suo, quod est verum si portiunculam saltem illius feudi retineat primogenitus, vt quod tradit ab illa portiuncula tanquam à dominio moueatur, aliâs non, quia facere non possent quód ab illo * feudo separato teneretur.

QVAESTIO CCCLXXV.

Non est quis exaudiendus contra suum fundatorem vltra priuilegia sibi concessa.

COmmunitas sancti Quintini non fuit recepta contra regium procuratorem ad ponendum vltra sua priuilegia regia, per quæ prætendebát iurisdictionem, &c. quia fundator eorum est, sed aliqui dicunt quòd non iuuabant possessionem & saisinam à tanto tempore, &c. nec consuetudine, sed solum suis priuilegijs, alij contradicunt.

QVAESTIO CCCLXXVI.

Appellans dicere tenetur, & declarare diem suæ appellationis.

FVit lata sententia contra Audouyn chaueron: scilicet malé appella. eó quia non declarauit diem suæ appella. Item fuit dictum eadem ratione inter comitem de Matchia, & comitem de Alenconio.

*illo.) scilicet primogenito tanquam ab alio feudo. C.M.

In Normania sufficit munire manum de hæreditagijs, in Francia de mobilibus.

*nisi.) Et male, vt dixi supra q. 18. C.M.

*Coronam.) i. tonsuram clericalem, etiam sine licentia regis mediati domini. sed si rex esset dominus immediatus ab eo manumitti deberet, vt supra q. 164. C.M.

*Non) fuit Idē supra q. 284. 312. C.M.

QVAESTIO CCCLXXVII.

De beneficio quod per medium procuratoris Regij aliquis non faciens se partem, consequitur emendas honorabiles & proficuas.

SIc fuit dictum contra armigerum comitis de magno Prato, qui quendam existentem in saluagardia Regia verberauerat, qui se partem contra ipsum non faciebat, sed ipsum prosequebatur procurator regius.

QVAESTIO CCCLXXVIII.

Sufficit manum munire de hæreditagijs.

PEtrus de I Iostor de Normania, fuit receptus ad munitionem faciendam de nuda proprietate hæreditagiorum suorum in Normania situatorum, vt oppositiones in quibus alter habebat vsumfructum, & fuit propter consuetudinem Normaniæ, quæ est quód sufficit munire de hæreditagijs, licet in Francia de mobilibus.

QVAESTIO CCCLXXIX.

Magistri requæstarum palatij non obediunt literis status, nisi specialiter ipsis dirigantur.

NOn obediunt Magistri requæstarum palatij literis status, nisi* specialiter ipsis dirigantur, secundum quod nec Parla. sic fuit hac ratione per eos dictum pro Aegidio de ducy, contra quendam hæredem du princi d'amours.

QVAESTIO CCCLXXX.

Dominus potest manumittere seruum quem habet ratione temporalitatis à rege mouentis.

IN Campania si aliquis seruus alicuius ratione feudi quod tenetur à rege manumittatur per dominum suum capere coronam * potest, & ipso mortuo rex etiam si fuisset seruus ecclesiæ cadentis in regalia nullum ius habet, nec potest in eo prætendere, & si in seruitutem retruderetur non factus clericus efficererur regis burgensis, non seruus antiquioris domini.

QVAESTIO CCCLXXXI.

Qui potest dicere gratiam subreptitiam.

ITem non fuit * receptus in Parlamento Magister Ludouicus Blanchel, aliâs valet, dominus de la Queue en Brye, ad proponendum gratiam regiam, subreptitiam contra quendam malefactorem prætendens interesse, quód sua hæreditagia habebat in

bat in alta iustitia dicti Magistri Ludouici, cum nulla esset alia pars prætendens dictam gratiam subreptitiam: cùm non procedere videatur nisi ex radice cupiditatis, non iustitię amore. Item fuit dictum contra Dominam Duchissam Aurelian.

QVAESTIO CCCLXXXII.

Quando pecunia alicuius fit regi quæsita.

FVit dictum per arrestum pro Domino Ioanne le Mercier, contra dominum digne, quod quædam pecunia quam habebat † pro redemptione cuiusdam Anglici in deposito, per idem digne ad vtilitatem cuiusdam, qui cœperat illum Anglicum, erat Regi applicata. Et quod post dictam redemptionem & pecuniæ depositionē ille, qui ceperat illum Anglicum, & ad cuius vtilitatem erat illa pecunia deposita, deuenerat Nauaricus & regni Franciæ inimicus. Et dicta pecunia, quæ sua vel quasi erat, reperiebatur in regno Franciæ.

QVAESTIO CCCLXXXIII.

Nec Ecclesia de actione reali cognoscat.

CApitulum de sainct Maxent fuit condemnatum in ducentis libris, eò quia cognouerat virtute iurisdictionis spiritualis de actione reali per arrestum.

QVAESTIO CCCLXXXIIII.

Qui habent prisias piscium de mari Parisios venientium.

PRimò Dominus de Mont en chairs. Secundò Dominus de Montmorency. Tertiò Religiosi sanctæ Genouefæ. Quartò domini de hospitio Dei Parisius. Quintò Episcopus Parisien. Sextò sex pares de Chaumont. Septimò Dominus de Clerefontaine.

QVAESTIO CCCLXXXV.

Quando accordum fit passandum.

ITem pro paruis de sainct Flour fuit dictum contra magnos, & etiam pro Abbate de Tornus, cōtra Conuentum, quòd tenendum erat accordum, pro quo faciendo ante ipsum factum erat data licentia Curiæ partibus: licet non esset postea in Curia passatum: ratio quia licentia procedebat, nec erat reportandū Curiæ, &c.

QVAESTIO CCCLXXXVI.

An ab Officiali sit appellandum ad Parlamentum?

FVit ante longum tempus dictum per arrestum Dominum Ioannem la Pastole, non esse vt appellantem recipiendum ab Officiali Curiæ Ecclesiasticæ Lingonen. ad Parlamentum: quia Curia Ecclesiastica nō resortitur ad temporalem. Item fuit idem pariter dictum contra Dominum Guillelmum Creuil, qui ab officiali Curiæ Ecclesiasticæ Capituli Lingonen. appellauerat ad Parlamentum. Item pariter fuit idem dictum in effectu contra Præpositum regalem de Angy pro Episcopo Beluacen. qui Præpositus appellauerat ab Officiali Belnacen. ad Parlamentum tamen non fuit idem: quia per Parlamenti Curiam fuit dicta appellatio annullata * absque emenda. Et fuit dictus Præpositus remissus ad Curiam Ecclesiasticam Beluacen. Sed fortè ratio fuit, quia officiarius regius.

QVAESTIO CCCLXXXVII.

An habens rem cum Iudæa comburi debeat.

PEtrus, aliàs Ioannes Hardy, fuit combustus per Bailliuum Episcopi Parisien. eò quia rem habuerat cum quadā Iudæa: & tamen Gauffridus Boussart non fuit combustus, quamuis habuisset rem cum Iudæa, sed fuit propter furtum suum suspensus. Et fuit ratio in primo, vt dicunt quidam, quia in primo casu dictus Hardy habuit ex Iudæa libros, qui Iudæi remanserunt: in secundo casu non, sed hoc procedere non credo, tum quia habere rem cum Iudæa à Christiano, est rem habere cum cane, iuris interpretatione: sic comburi † debet. Tum etiam quia oportet esse regulam vniformem in hac materia. Nec est distinguendum an pueri nascantur ex coitu tali necne, sed an Christianus habeat rem cum Iudæa, quæ canis reputatur, & ꝓpter commixtionem naturæ, & quia potest ex coitu tali concipi & generari qui Christianus non fiet: quamuis videatur quòd procedat, quia rem habere cum Iudæa est habere cum muliere à Deo creata, non animabi bruto. Secundò, quia de iure punitur qui cum Iudæa contrahit matrimonium, iuxta. l. ne quis Christianam. C. de Iudæis, non autem dicitur ibi puniatur, si non contrahat, quia in casu primo est abuti bono spirituali, puta matrimonio, non in secundo casu. Sed videtur contrarium, per dictam l. ne quis, quia ibi non fuit ratio decidendi contractus matrimonij, sed coitus, &c.

+ Habebat) dictus Mercier depositarius C. M

* Añullata) grauiter errabant nouelli quidam pragmatici qui curiæ Burdegalensis arrestum irridebant quo appellationem tanquam ab abusu à quodam officiali ecclesiastico annullauerat, quos reprehendi, quia Curia est iudex & iustitiæ & meritis omnis appellationis se interpositæ etiam in casu in quo non esset iudex actus à quo appellatur. C. M.

+ Comburi) fatuum & præposterum argumētum, imò magis peccat abutens Christiana quā Iudæa, & contra hunc tenēt Oldra. q. vlt. pbi. deci. c. constitutus, de appel. Nicol. Boe. decisi. Burdegal. 316. num. 5. Fa. l. bnæ aduitertum. c. l. tul. de edul. C. M.

QVAESTIO CCCLXXXIX.

An in Curia laicali sit cognoscendum de re spirituali per viam simplicis saisinæ?

FVit aliàs per arrestum receptus quidam Carmelita ad proponendum saisinam in Parla. in simplici querela ratione

lecturæ, seu magistratus in Theologia, quæ est res spiritualis. Et quidam alius fuit receptus ad proponendum simplicem saisinam ratione fructuum sui beneficij in Ecclesia de sainct Quetin en Beauuoisin, quamuis sint res spirituales: ratio decidendi fuit, quia possessio spiritualis merè est quid facti, iuxta not. per Innocẽ. in c. cum dilectus, de elec. & per Archid. in c. frequens. de resti. spol. lib. 6. & per alios docto. in c. fi. de fo. compe. quare, &c.

QVAESTIO CCCXC.

An Clericus possit conuenire laicum coram conseruatore priuilegiorum pro debito ciuili.

ANno domini 1414. datum fuit arrestum pro Florentino Dauec contra quendam Papietarium Vniuersitatis Parisien. Per quod fuit † dictum ipsum Papietarium, nec cæteros priuilegijs prædictæ Vniuersitatis gaudentes, minimè laicum coram conseruatore antedictorum priuilegiorum posse conuenire, nec per viam monitionis procedere: nisi sit fama prius super bonis mobilibus & immobilibus coram Præposito Parisien. legitima discussio.

Hic in prioribus impreßionibus finiebant Quæstiones & decisiones Curiæ supremæ Parlamenti, scilicet Parisiensis, collectæ per Ioan. Gallum. Sed quia inter arresta & decisiones eiusdem Curiæ, quæ perperam hactenus erant excussæ inter arresta Parlamenti Tholosani, quatuor arresta inueni quæ sunt eius temporis quo præfatus Ioannes Gallus in eadem Curia aduocatus fuit, & scripsit, ideo quatuor illa hic eadem numero continuato subiunxi. C. M.

QVAESTIO CCCXCI.

IN Parlamento incœpto in crastinum beati Martini, anno 1393. fuit damnata litera status per Boucicault Mareschaldũ Franciæ concessa, quia non spectabat ad aliquem nisi ad Regem,* & inhibitum sibi vt decætero non concederet.

QVAESTIO CCCXCII.

ITem nota quòd quando grauamen infertur in patria consuetudinaria per commißionem patriæ iuris scripti, executor est ordinandus & pars intimanda: ita dictum fuit per arrestum.

QVAESTIO CCCXCIII.

ITem anno Domini 1397. dictum fuit pro quadam muliere † nomine Martha, quòd corpora non possent detineri pro debito ciuili.

† Fuit) Sed postea ex priuilegio Regio data est potestas dicto cõseruatori Ecclesiastico cognoscendi de actione mere personali contra laicos. C. M.

** Regem) Qui solus dat literas suspensiuas instantiæ: sed Mareschali seu capitanei Scedam certificatoriam quòd impetrãs est in expeditione. C. M.*

† Muliere) tex. Auth. hodie. C. de custo. reor. fa. 1. C. de offi. diuer. iudi. laso. l. ad egregias. de iureiu. Sed de consuet. nõ seruatur, vt ait Nic. Boerius decis. Burdegal. 349. nu. 11. Tamẽ facilius mulier relaxatur. C. M.

** Cessum) Id est cessatione à diuino seruitio.*

† Clausula) Id est præcise.

** Bene) nota maiorum virtutẽ etiam ante cõsilium Basiliense, & pragmaticam, & ante natam decretum de interdict. leui. non ponendis ad coercendos Ecclesiasticorũ abusus, etiam per inferiores præsides non expectato mandato senatus. C. M.*

QVAESTIO CCCXCIIII.

ITem anno domini 1316. die vndecima Septembris, quia officialis Auxitanus propter violentam manus iniectionem in personam Rectoris Ecclesiastici de bello Marthesio, cessum* vim interdicti imposuerat, & plures pecuniarum summas à consulibus dicti loci pro suspensione dicti cessus extorserat. Et quia iudicem riparíæ moueri fecerat sine clausula † nisi causam de restituendo sibi quendam Dominicum de Fabro prætensum Clericum solutum: & deinde excommunicauerat & cessum similiter apposuerat in loco & pluribus alijs, dictus Officialis iurisdictionem Regiam vsurpare & impedire satagebat, locumtenens Seneschali Tholo. Officiali & Procuratori Archiepiscopi Auxitani, quod ad certum diem super præmisis defensuri venirent, & intereà dictum cessum amouerent, & dictos excommunicatos absolui facerent iniunxisset. Qua die adueniente cùm non comparuissent & ob hoc virtute contumaciæ, & certarum informationum super hoc factarum, dictus Seneschalus temporalitatem dicti Archiepiscopi ad manum Regiam capi & apponi mandasset, fuissetque per dictum Archiepiscopum & eius Officialem à dicto mandato & eius executione ad Curiam appellatum, vnde tandem partibus auditis, per arrestum Curiæ dictum fuit Seneschalum ad bonam & iustam causam temporalitatem dicti Archiepiscopi ad manum Regis capi & detineri mandasse, & executorem bene * executasse, & dictum Archiepiscopum & Officialem malè appellasse, remisitque, &c.

Finiunt Quæstiones & Decisiones Curiæ Parlamenti Parisiensis, quas Dominus Ioannes Galli in eadem Curia insignis aduocatus, deinde fisci Regij patronus, qui illas agitauit illisvé interfuit, tempore suo collegit, videlicet in triginta annis ab anno domini 1384. vsque ad annum 1414. quásque anno 1549. Carolus Molinæus, eiusdem Curiæ aduocatus solertißimus, non solùm mutilas & laceras redintegrauit, sed etiam vtilibus annotationibus illustrauit.

EXPLI-

EXPLICATIONES VOCVM

GALLICARVM, QVAE IN DECISIONIBVS IOANNIS *GALLI PASSIM VSVRPANTVR, AD VTILITA-* TEM IVRIS STVDIOSORVM EX VA- RIIS CONSVETVDINVM GALLI- CARVM INTERPRETIBVS COLLECTAE ETC.

ANNO M. D. LXX.

CANDIDO LECTORI TYPOGRAPHVS S. P. D.

VM DECISIONES IOHANNIS GALLI A MVLTIS hactenus magno desiderio expetitas, prælo nostro subijcere cogitaremus, Candide Lector, easq; obiter percurrentes, quamplurimas dictiones Gallicas, nostrisq; hominibus ignotas in ijs deprehenderemus, statim vidimus desiderium earum facilè restinctum, nec admodum eas ijs, quibus & lingua, & praxis Gallicana ignota esset, probatum iri. Etsi enim Clariss. I. C. Carolus Molynæus in ijs repurgandis & illustrandis non contemnendam operam posuerit, tamen cùm suæ gentis hominibus solum scribere cogitaret, multa explicatione indigentia, & exteris ignota, intacta reliquit. Quare ne vel operæ, vel sumptus, quem in hasce Decisiones impendes, te pœn tere posset, curauimus ea quæ vel idiomatis vel praxeos Gallicæ ratione te ab earum lectione reijcere possent, ex probatis Gallicarum consuetudinum commentatoribus, ita explicari, vt difficultatibus remotis cum fructu Galli Gallicis decisionibus vacare queas. Hanc nostram itaque operam, si animo quo speramus, acceperis, nobis de te amplius bene merendi occasionem præbebis, cuius commodis perpetuò inseruire nos paratos esse, Deo volente, in posterum experieris. Vale feliciter Francofurti ad Mœnum, Cal. Ianuarij Anno 1570.

A.

ABVSVS NOMINE, CVIVS mentio fit quæstione 312. quid apud Gallos intelligatur, non cuiuis facilè patet, quia vero id Petrus Rebuffus ad constitutiones Regias parte tertia in tractatu de appellationibus tanquam ab abusu interpositis, glos. 1. id fusè & copiosè explicat, eius verba huc asscribere placuit: Abuti est malè & perperàm vti. l. plenum ibi, & horto, & po[illegible]s, & oseribus, & floribus & aqua vsurum, non vsque ad compendium, id est, lucrum, sed ad vsum scilicet, non vsque ad abusum. ff. de vsu & habit. & abusus dicitur malus vsus, vt scripsi in l. bona. ff. de verb. signifi. ac illicitus vsus, vt scribit Archidia. in c. quamuis, de offic. deleg. in 6. quem sequitur Lucas de Penna in l. vsum aquæ, col. 1. C. de aquæduct. lib. 11.

Vnde hoc in regno introducta est appellatio, quæ vocatur à notorio abusu, quando palàm & notoriè quis sanctis decretis, ac concordatis priuilegijsq; Galliæ perperàm vtitur, sicut dicit Cicero pro Roscio Amerino. Quid est aliud iudicio ac legibus ac maiestate vestra abuti, ad quæstum atque ad libidinem? Et si Archiepiscopus non posit in prima instantia cognoscere in diocœsi suffraganei, tamen quando est notorius excessus, & abusus cognoscere poterit. c. Romana. §. sanè, de censib. lib. 6. & c. Roma. de pœnis. eod. li.

Et de hac appellatione sola Curia suprema cognoscit siue appelletur à iudicialibus, siue ab extraiudicialibus, etiam omisso medio, & solet appellans concludere his verbis, ie cõclud estre mal, & abusiuement procede, entreprins, & decerne, & executé, si execution y a: & demande que le tout soit reparé, & ballair absolution a le appellant, si mestier est, & es despens, & le amande, autrement selon la diuersité du cas doibt conclurre, & postea sententia erit conformis petitioni, iuxta l. vt fundus. ff. commu. diuid.

Imò etiam vendicat sibi curia cognitionem contra Clericos, appellando etiam à iudicibus Ecclesiasticis ad Parlamentũ, quamuis iurisdictio Ecclesiastica sit dignior & superior, & sit tanquam sol in mundo, & secularis tanquam Luna: vt dicitur in c. solitæ. de maio. & de appellatio nis substantia est ad superiorem appellare, glos. in c. 2. de consuetud. in 6. vbi non valet consuetudo, nec abusus in contrarium, sed regales dicunt in hoc casu curiam supremam esse superiorem, inferius dicam, quando hoc esse posit. Item si Laicus citetur à Iudice Ecclesiastico in realibus, vel in alia materia, de qua vt regales cõtendunt, Iudex Ecclesiasticus non potest cognoscere, tunc impetrabuntur literæ à iudice Regio, per quas inhibetur sub magnis pœnis iudici Ecclesiastico ne cognoscat, & parti etiam præcipit, ne prosequatur illam causam cõram iudice Ecclesiastico, sub pœna in literis contenta. Demum citatur pars per easdem literas coram iudice Laico ad diem, ad audiendũ ampliores ei fieri inhibitiones, de hoc superius dictum fuit in tract. de citat. in hoc Tomo.

Item dicunt posse de notorio abusu Curiam cognoscere, quando quis venit contra authoritatem Regiam, vt si in hoc regno Comes palatinus à Papa creatus legitimet in temp[illegible]alibus, vel creet notarios

rios in eisdem tunc ab ista legitimatione appellatur tanquam ab abusu ad curiam, vt docet Bened. in repet.c.Raynut.in ver bo,& vxorem,nu.197.& sequent.de testamen. & sic fuit prolatum arrestum contra Ioannem Manar, qui creauerat Notarios in temporalibus,& sic legitimauerat, per quod Curia abusiuè processum censuit, & nulla ista facta declarauit,inhibuitq; illi, ne amplius in hoc regno hac potestate vteretur, condemnando ad restituendū pecunias,quas receperat, & quòd creati Notarij ac legitimati deferrent literas apud Curiam,refert Aufrer.in stylo Parlamen.arresto 251.

ACCORDVM,pactum,pactio, compositio,ita accipitur q.128.210.248.

ADIOVRNER, adiournare. q. 19. alijsq; multis,est idem quod citare,diem dicere, lege agere,ad causam dicendam euocare: sic adiornamenta,de quibus q.133.citationes intelliguntur, vt & alijs locis quam plurimis: & adiournamentū propriè pro citatione vsurpari, testis est Faber in §.fi. de pœn. temer. litigant.Rebuffus ad consuetudines Reg. part.3.sub tit. de Citat. quæst.2.

ADMIRALIS, de quo q. 51. rectè dici potest iuridicus nauiculariorum,vel præfectus rei maritimæ: de quo plura apud hos, qui scripserunt de Magistratibus Franciæ. Est autem Vicarius generalis Regis in negocijs nauticis,sicuti Cōnestabilis in bellicis, & Cancellarius in togatis.

ADMORTISARE,q.91.& q.311.est humano commercio eximere prædia, vtpote cùm Dominus fundiarius rem liberam facit, de quo Rebuffus ad consuetud.reg. tomo 2.tractatu de constitut.redituum,li. 1.glos.17.nu.11.Vide etiam notata à Chassaneo ad consuetudines Burgundiæ: sub tit. des mainsmortes. §. 9. nu.36.Molinæum in consuetud.Parla.parte 41.num. 62. parte prima. Tunc verò plenè res admortizari dicitur, cùm à Rege fit, qui rem suam immobilem Ecclesiæ donat,seu dedicat: tunc enim res donata pleno iure in Ecclesiam transit, eiusque propria efficitur,argumento l.Sacra.§.sciendum.ff.de rer. diuis.& c. futuram Ecclesiam.12.q.1. Inferiores à Principe hanc admortizationem facere possunt, sed non plenam, neque perfectam, quamobrem ea non obstante possit Procurator generalis istas manus mortuas cogere, vt ea feuda è suis manibus eiiciant,Et ita apud Gallos vbiq;

seruatur. Dionysius Pontanus tit.4. articulo 41. in verbis potestatem facere: ad consuet.Blas.tomo priore.

ADVOARE, Gallicè aduouer, id est, agnoscere, vt q. 276. vel suscipere in se culpam & crimen: Hinc aduoamentum. q. 232. & aduoatio.qu.191.Adueu autem vulgari Gallorum verbo, est descriptio quædam, seu testatio, qua vasallus sigillatim testatur, quas res à Domino ipso in feudū teneat, de quo textus est in c.fin.iuncta gl. super verbo, partibus,de reb. Eccles. non alienand.in 6. Rath. super consuetudines Pictauienses,in verbo, Adueu.

ALTA IVSTITIA, de qua q.75. intelligitur Imperium merum: Tres enim iurisdictionis species apud Gallos, vt & in iure ciuili: Simplex,quæ ipsis bassa: media, quæ moyenne: suprema, quæ alta dicitur, de quibus latè Rath. super consuetudines Pictauienses, alijque omnes. Estque alta iustitia, siue merum imperium, quæ officio iudicis nobili expeditur, publicam vtilitatem respiciens principaliter, secundum DD. communiter. l. Imperium. ff. de iur. omn. iud. Panor. in c. quod sed[illegible] [illegible] ordin. [illegible] mus de Roul[illegible] [illegible]suetudines Cen[illegible]aniæ, articulo 49.

APPENSAMENTI DIEM ACCIPERE, qu. 139. cogitandi spacium sumere, quo quid statuendum sit, deliberari possit, vulgaris phrasis Gallica.

APPRECIATIO. q. 187. est pretij impositio, & indicatio.

APPVNCTAMENTVM, transactio facta inter duos litigantes certa solennitate, maximè iudicis decreto interueniente, ita q.245.& alijs nonnullis, vt quæ.3. Appunctamentum, inquit Bud. in forens. vocant ab incauto & aliud agente extortum.

ARBALISTARVM Magistri mentio fit q.329. hic verò intelligitur arcubalista.

ARRERAGIA nominantur, q. 5. 52. 106. 221.363. nihil aliud sunt, nisi reliqua, vel residua debita. Et hæc dictio Gallis satis nota, etsi extraneis non æquè. Porrò verò de arreragijs vide Chassanæum ad consuetud. Burg. sub tit. des censes. §.1. in verbo, loux, vbi allegat hanc decisionem Galli.

ARRAMENTORVM fit mentio q. 167. & q.200. hoc verò vocabulum Rebuffus in procemio ad constit. Regias, glos.5.nu.97. putat esse corruptum ab ignaris, quia debent dici armamenta causæ, id est, munimenta, de quo Iurisconsultus in l. Marcel

 lus.

lus.§.1.de rei vend. vel potest dici, remanenta causæ, id est, remanentia. Citatur autem hæres, vt causam in eo statu, in quo reman sit, suscipiat.

ASSECVRAMENTVM quid sit, explicat Mansuetius in sua practica, in titulo, de assecuramento, nimirum, quòd nihil aliud sit, quàm cautio de non offendendo, vt quòd alter alteri minatus est, de recenti inferre damnum in personam, vel in bonis, vnde atroces minæ sufficiunt. Mingon ad consuetud. Andegauenses, parte 2. articu. 83. vbi vide omnino.

ASSISIAE, de quib. q.19. ipsis etiam Gallis interpretatione indigere videtur. Quare duorum auctorum loca hîc subijciam. Eos itaq; Dionysius Pontanus ad consuetudines Blesen. tom. priore, tit.3. art.12.§.3. sessiones nominat. Quæ quidem sunt (inquiens) certi, præfixiq; dies, quibus maiores iudices, vt Comitū, Baronum, & castellanorū publicè ac solenniter subditis suis iura reddunt, quæ à Diuo Ludo. clarissimo Galliarum rege duplici de causa in- [illegible] referuntur. Prim[illegible] exaudiend[illegible] [illegible] q[illegible] [illegible]ditorū [illegible] aud [illegible] [illegible]tionil [illegible]fficiali commissi[illegible] secud[illegible] ad de[illegible] endas appellationum [illegible]as, quæ ab i[illegible] rioribus iudicib. interponuntur. Harum stationum, seu sessionum meminit Fab. in 2. proœ. inst. in materia notorij, vbi notoriū idairesse, quod in illis generalib. sessionibus fit, perinde atq; quod populo vnà congregato diebus festis profestisq; indicitur. Porrò & id sciendum est, cùm hac consuetudine fiat tantùm mentio Comitum, Baronum & castellanorum, non ius esse inferioribus dominis, seu iudicibus assisias tenendi, vtputa his, qui alteram dūtaxat, ex his iurisdictionib. altam, mediam, vel infimam habent: ea enim prærogatiua tantùm concessa est maioribus dominis, seu iudicib. & in consequens minorib. censetur denegata. l. ab executore, vbi glo. 3. ff. de appell. Spec. tit. de arbit. §. sequitur, de quibusdam. ver. sed nunquid verbum obscurum, col.10. facit. l.1. fin. ff. de quæst. Eo tamen iure repugnante hodie videmus inferiores iudices hanc potestatem sibi arrogantes satis vsurpasse. Mingon verò ad consuetudines Andagauenses sub titulo des barons. artic. 64. plenius aliquanto id explicans, Non reperitur (inquit) in iure, quòd iste terminus (assisia) sit verbum iuris, nec de illo nunquam fuit locutus Bart. Bal. Raphael, Fulgo. Odofre. Butriga. Salyce. nec alij antiqui Doctores: sed fuit, & est à practicis Galliæ inuentus: nec illo termino vtuntur Hispani, Angli, nec Itali: vt sæpenumero interrogaui multos homines illarum nationum. Sed mihi dixerunt, quòd causæ & lites illorum, siue reales, siue personales, sine magna dilatione, & de die in diem expediebantur. In Gallia autem solet expediri assisia cuiuscunq; domini per trimestria tempora, ita quod semper ab origine & inuctione termini: sic fuit huc vsque per patres nostros antiquos vsitatum, propterea non est contraueniendum, Argu. l. minimè. ff. de legib. vbi minimè mutāda sunt, quæ certam interpretationem semper habuerunt: nec valeret, si in vno mense duæ assisiæ expedirentur: quia esset contrauenire consuetudini antiquæ, quæ legi æquiparatur. Et multum facit & operatur l. hoc iure. §. ductus aquæ, de aqua quotid. & æstiual. ff. vbi ductus aquæ, cuius origo memoriam excesserit, iuris constituti loco habetur: scilicet memoriam hominum, qui nunc viuunt. Ad quod facit ff. de aqua plu. arcen. l.1. in fine. Sed tamen de iure non videtur non tantum expectari, sed decem annos sufficere. l. 2. C. de seruit. & aqua. capi. quanti. de consuet. Quæ quidem antiquitas probat plenè, Imola in c. veniens, de verb. significat. Bald. in Auchen. quas actiones, in fine. C. de sacrosanct. Eccles.

Et dic quòd in ipsis assisijs terminantur causæ rettactuum appellationum. Etiam applegramenta, & alia interdicta, nec non cæteræ aliæ actiones reales, seu ex realitate dependentes: nisi agatur de executione sententiæ, in qua proceditur extraordinariè sine expectatione assisiarum, præcipuè si non sit appellatum, vel restitutio petita, vel aliud quod suspendat, secundum Ioannem Fabr. in l. eos, de execut, rei iudic. In quibusdam autem assisijs deciduntur causæ Clericorum, vt c. cæterum, de iudic. Doctores in l. fin. vbi in rem actio, C. cap. sane. de foro compe. c. verum. extra eod. Bald. in c. Clericus, de Episcop. & Cleric. vbi dicit, quòd si Clericus conueniatur reali iudicio, quòd ratione possessionis est sub foro præsidis. Et dicit ibidem Bald. quod ita seruatur in Francia. De hoc vide Ioannem Fabr. in Auth. statuimus, de Episco. & Cleric. versic. Sed an hæc. Et in §. Item Seruiana. colum. 12. in princip. Et facit Instit. de actio.

vbi

vbi dicit, quòd Prælati regni Franciæ non cognoſcunt de actione reali, quod eſt contra opinionem Baldi in c.2. ad fin. de iudi. vbi dicit, quòd non valet conſuetudo, nec ſtylus: quòd Clericus conueniatur in actione reali coram iudice Laico. Ad hoc Dominus Felin. in cap. qualiter & quando. de iudic. extra.

AVANTAGII nomen vſurpat autor qu. 85. eo verò nihil aliud intelligitur, quàm eſſe in ſuperiore cauſa & conditione, Germanis eſt **ein vortheil.**

AVBANVS. q.290. id eſt exterus, alibi natus, vt hanc dictionem explicat ibidem Molynæus: Alioquin Aubain Gallis caducum ſignificat, teſte Budæo. Videtur autem dictio translata à latina Alibi nato, vnde Albinatus ius Galli habent, de quo Molynæus §.30. nu. 182. ad conſuetudines Pariſi.

B.

BAILLIVVS, memoratur q.99. & 120. quis verò dicatur Bailliuus & Præpoſitus Viguerius, vide gloſſam in Clem. 1. de pœn. & Pet. Iacob. in tit. de act. ex facto ex edicto, ne quis eum.

BAILLVS. q.292. vox Gallica, quæ denotat cuſtodem nobilē, de quo Molynæum loco in quæſtione allegato.

BLADA. q.310. intelliguntur frumenta.

C.

CARPENTATORES. q. 245. haud dubiè intelliguntur Lignarij, ſiue materiarij fabri, vel Tignarij: qui Gallicè dicuntur Charpentiers: Alioqui Carpentum carri genus eſt, in quo mulieres primùm apud Romanos geſtabantur, poſteà tamen factum, vt ex Liuio in 1. ab vrb. & 2. de bello Macedonico didicimus, bello etiam carpentorum vſus eſſet. Corraſius lib.3. Miſcel. cap.20. nu.8. & ſeq.

CENSIVA. q.28. Cenſiua ſalarium, ius & mancipium.

CESSVS, id eſt, ceſſatio à diuino ſeruitio q.393.

COMMENDAE mentio fit q.20. Commendare autem idem eſt quod deponere. ff. depoſiti. l. Lucius: vt itaque rei depoſitæ non ſolum proprietatem, ſed & poſſeſsionem retinemus. ff. depoſiti. l. licet §. Rei. ſic & commendatæ rei, prout notat Hoſtien. in c. ſi conſtiterit, ext. de accuſat. & quid operetur hæc commenda, notatur ext. de elect. c. dudum. 2. §. inſuper: & tradit Chaſſanæus ad conſuetu. Burgundiæ. ſub tit. des mainſmortes. §.9. detur, vide Rebuffum ad ordinat. reg. parte 3. de cauſ. benefi. poſſeſ. articulo 8. & 9. gloſſa vnica.

COMMENSALES PAPAE, & honoris qui dicantur, explicatur q.31. cæterùm de Capellanis ſummi pontificis, vide Veſtrium in Iſagoga ſua Curię Romanæ lib.2. tit. de Capellanis ſummi Pontificis.

CONGEDIVM memoratur qu.48. q.66. 113. 140. 223. Et eſt commeatus iudicialis præſentaneus: Et vt eremodicium ſecundum appellatorem pronunciatum Galli defectum vocant in cauſa prouocationis: ſic eremodicium ſecundum prouocatum datum eſt commeatus: abire enim licet ei è iudicio, quaſi perperàm appellata ſit Curia. Vtroq; autem nomine: eremodicium ſecundùm prouocatum datum ſignificat vtrunq; iam dictorum Congedium & defectum appellant: Budæus in forenſ.

CONQVESTVVM, qui memorantur q.1. & acquiſitorum nomine venire ea, quæ acquiruntur ex opera, ſolertia vel induſtria per alterum coniugū conſtante matrimonio, tradit Chaſſanęus ad conſ. Bur [illegible] t. des droitz, Rub. 4. §.2. in ver[illegible] ueit: [illegible] ad conſue[illegible] 2. gl. 1. de con[illegible] atri. vbi multa de conqueſtu. Differe[illegible] tamen inter conqueſtum & acqueſtum conſtituit Molinæus ad conſuet. Par. §.30. circa finem, tomo. 1. & idem differentiā inter hæredia & conqueſtus tradit eod. tom. §.30. nu.134.

CONTREROVLEVR. q.292. vocatur, dictione à Gallica deflexa, contrarotulator, Latinè cuſtos, Græcè ἀντιγραφεύς, cuius commentarij ἀντίγραφα ſunt. Dicitur etiam annotator, Germanicè **ein Gegenſchreiber.**

CVRATVS qu.176. dicitur parochus, ſacerdos parœciæ. Curè enim Gallis eſt curionatus, parœcia, vnde beneficium curatum dicitur, quod habet annexam curā parœciæ, ac ſacerdotij parœciarum.

D.

Debati nomine, quod eſt in qu.135. 98. intelligitur nihil aliud, quàm lis, altercatio, diſceptatio, & controuerſia.

DEBITIS, literarum genus, quæ hodiè vocantur, lettres de committimus, autore idem Molynęo q.52. Notandum autem eſt, quòd per literas regias (de debitis) vocatas etiam fit executio de eo, quod debetur, & in illis literis ita ſolet apparitori ſcribi: Nous te mandos & cōmittons parces

loyales, cogneues, ou prouées suffisamment par lettres, tesmoings instrumens, confessions de partie, ou aultres loyaulx enseignemēs, qui te apperront estre deuz à tel. N. Tu luy faces payer tantost, incontinent, & sans delay, en contraignant à ce les debteurs, & chacū de eux par la prinse leuée, vendue, & exploictatiō de leurs biens meubles, & heritages, detention, arrest, & imprisonnement de leurs corps, si mestier est, & à ce sont obligez. Item inhibitum est, ne generales literæ in forma de debitis per Seneschallos & iudices regios de cætero cōcedantur, sed à rege, vel eius Cancellaria, vt fuit pronunciatum in hoc senatu. an. 1533. die 15. Iul. Archiepiscopus tamen Remen. generales concedit [illegible] literas, vt fuit in senatu dictum, An. 1418. die 6. April. propter eius supremam dignitatem. Item iudicib. ad quos causæ cognitio pertinet, oppositio dirigi debet, vt inuenio statutum per Carolū 8. An. 1409. prout est in stylo Parlamenti videre, in Rub. de rescrip. versi. inhibitum. Et ideo dictæ [illegible] non attribuunt nouā iurisdictione [illegible] ates et [illegible] bent, [illegible] proi [illegible] regis, An. [illegible] omnes causæ in regno debet terminari & finiri apud illos iudices in partibus qui de iure, aut consuetudine, vel priuilegio illarum cognitionē habent. §. 1. Rub. de causis, vbi scripsi in concordia. Appellatio tamen veniet directò ad Parlamentum ratione harum literarum, etiamsi emittatur à Præposito, vel alio mediato, vt fuit pulchrè pronunciatum, An. 1526. die 10. Maij & videbatur aliud arrestum latum, Anno 22. die 17. Iulij. &c.

DEFECTVVM crebra est mentio, vt q. 20. 41. 48. 66. 345. 184. 243. 300. 324. ac etde defectu suprà in voce congedij nonnulla sunt dicta, ac defectus nomine regulariter intelligatur contumacia, quæ de [illegible] & consuetudine curiarum peculiarum regni Franciæ tunc commissa censetur, si vocatus quater est contumax, seu quatuor fecit defectus, vt annotat Boerius ad consuetudines Bituricen. sub Rub. des coustumes concernans les iuges. §. 18. tamen si adijciatur defectus hominis, eo intelligi ius feudi aperti, tradit Molynæus, allegata quæst. 16. Certis verò diebus eremodicia & commeatus iudiciales inclamitari solere, quæ defectus & congedia vocentur, annotat Budæus in forensivnde formula ipsis frequēs, publicare rotulum defectuum, id est, nomenclaturam eremediciorum præscribere, dehumare, humo effodere, dementiri.

DESAVOARE. q. 55. & q. 99. est abnuere, defugere autoritatem domini beneficiarij, nec eum agnoscere velle: cuius contrarium Aduoare, id est, agnoscere, vt annotat Budæus in forensib.

DESSAISSITVS, cuius nescio qua questio ne mentio fit, intelligitur is, qui rem è manibus dimisit, & alteri tradidit, quasi de manu in manum. Dissaisina autem est spoliatio Rebuff. ad ord. reg. de mat. poss. art. 13. glossa vna, nu. 1.

DEVERIVM, quo vtitur autor q. 162. officium accipiendum esse videtur. Nam Gallis, le debuoir est officium. Doerium autem aliud est, nimirum donatio ꝓpter nuptias, de quo præter alios Boerius ad consuet. Bit. des cōstumes concernans les mariages. §. 4. id quod dolarium dici apud Chassanæum videbis.

DIES MAGNI nominantur quæ. 15. & ibi Molynæus: rursus qu. 250. ad quorum tamen intelligentiam pleniorem, annotatā à Budæo in forensibus suis, subijciendā duxi. Sunt, inquit, curiæ quædam temporariæ, qui Magni dies vocantur, qui certo quodā annorum circuitu coguntur, exq; duorum generum. Eæ autem demum, quæ regijs auspicijs, edictoq; peregrè indicuntur, & è numero curię summæ conscriptorum constantur: iure summæ & vltimæ cognitionis iudicant, duntaxat causas moduli edicto definiti, & causas præfecturarnm, quas edictum complectitur. Quod genus comparatum est ad exhauriendam prouocationum colluuionem in curia circumfluentem. Eorum autem conuentuum, qui auspicijs procerum regni coguntur, iure à regibus indulto, sententiæ, infra autoritatem sunt arrestorum, & plerumque obnoxiæ conditionisi quòd tamen ipsi magnoperè grauantur. Cæterum eiusmodi prouocationum gradatio, & scansilis iuris dicendi ratio, à maioribus ob id recepta, quòd vectigal pendere possessionum dominis iurisdicendi potestatem censuerunt, calumniarum est alimentum, & verò palæstra quædam (vt sic dicam) inficiatorum hominū, & improborum. Siquidem huiusmodi homines iuuat alijs super alia negocijs aduersarijs suis exhibendis, aut facessendis, tot

manus

manus eluctari iudicum, identidem prouocãdo ad superius tribunal, nec ante manus dare victorib. ipsos toties dictos, quam ad vltimam & summam dimicationem ventum est, vt improbitatis ipsam vltricẽ & calumniæ, sic victoriam victoribus sæpe numero Cadmæam pariturã, quippe quibus interim tot manus inuolatrices pragmaticorũ periclitandæ sint, tot exantlandæ ærumnæ certaminũ forensium. Adeò dura est eorum cõditio, quibus cum foro negotium est, animali voracissimo. Huiusmodiq; pœnas ijs pendere necesse est, qui suum seruare iudicio, iureq; obtinere insistunt. Id verò mirari desinent ij, qui animaduerterint sic moribus res esse in Francia comparatas, tertia vt pars hominum, qui aliquo sunt numero, rationes vitæ aut cõstitutas aut magnoperè implicatas habeat in commercio fori iudicialis. Certè quidem decus Vrbium præstantiorum circumforaneam vitam agit, quo nomine iurisprudentia vehementer inclaruit.

DISTRIBVTIO nominatur q. 33. vbi quid ea sit, Molynæus explicat: nimirum, cùm iussu curiæ aduocatus non habenti datur, sed distributionẽ intelligi, quotiescunq; vel mandata, vel commissiones per præsides decernuntur, tradit Rebuffus in tractatu de inquisitoribus seu commissarijs &c. glos. vnica, nu. 18.

DOLEANTIA, qua autor vtitur q. 19. dictio Normannorum est, & pro appellatione vulgari sermone sumitur, quasi is, qui se grauatum putat, ex appellatione doloris leuationem quærat.

E.

EMENDE initio fit mentio q. 71. Ea verò intelligitur resartio damni, vel mulcta pecuniaria, de off. ord. c. quamuis lib. 6. Duplicem verò faciunt emendam, honorabilem, & vtilem, quarum vtraq; nominatur q. 155. honorabilis est rei, vel famæ persecutoria: vtilis autem pœnalis, & ad vindictã tendit, Mansuerius in practica sua, sub tit. de iniur. nu. 1. & latius de ijs Boerius concilio 1. adiuncto consuetudinibus Bituricensibus in §. septima opinio est.

nominari omne illud, q̃d oberrat: de quo verbo est tex. in l. 3. §. Nerua filius. ff. de acqui. pos. Et tunc dicitur oberrare, quando non inuenitur à domino vel possessore: & protinus desijt possideri à primo, licet etiã à nullo possideatur: & propriè dicitur res quæ nescitur cuius sit. Et de hoc verbo facit mentionẽ Ioã. Fab. in §. examen quoq; apum. Insti. de rer. diuis. vbi dicit, quòd si domini terrarum in regno Franciæ reperiant examẽ in sua iurisdictione & iustitia, occupanti & vocãt, espaue. Vide etiã Pau. de Ca. cõs. suo 10. in 1. vo. suorũ consiliorũ.

AYMO, Publicius ad cõsuetudines Arucrinæ subtit. 26. tradit more eius regionis, capras, oues, porcos, & talia bestialia reperta in damno triduo integro custodiri debere, antequàm vendantur: grandiores autem octo diebus conseruandas, vt earum captura dominis innotescat.

EXPLETVM facere, quo autor vtitur q. 152. 206. 260. 309. est nil aliud, quàm exequi, lege agere, & executionẽ pficere. Sed quid expletorũ nomine veniat, post Benedictum in repetitione c. Raynutius, [illegible] didit nu. [illegible] tradit Rebuf. i[illegible] [illegible] ce [illegible] [illegible] vs[illegible] [illegible] endi contineri executiones seruien[illegible]m summarias, & aliorum executorum iustitiæ, vnde ab explendo dici exploitz, arbitror, quia explent & complent literas, & iudicum voluntatem, quæ parũ essent sine executione, sicut parum est habere iura sine executione, l. 2. §. post originem. ff. de orig. iur. c. vbi periculum §. prętereà de elect. in 6. Ita parum est habere citationẽ & alias literas à iudicib. nisi expleantur & compleantur à seruientibus: & complentur dum exequuntur: & illæ executiones expleta vocantur.

EXONIA, quæ nominatur q. 320. est excusatio absentis iureiurando facta. Nam exoniare est iureiurãdo excusare eum, qui iudicio non adest, aut euocatus præstò nõ est. Vulgus exoniatos appellat, vulnere, aut mutilatione causarios, qui detrectare iure militiam possunt: hinc exoniatorem mittere, id est, ablegato nuncio cum man

sus magistratus initur, Budęus in forensi.

FORTALICIVM, q. 130. munitio, vel arx munita dicitur.

FRANCVS q. 173. monetę genus est: apud Germanos 10. ferè batziones constituens, aliàs Frãcus liber & immunis dicitur, vnde feudũ Francũ, de quo apud Feudistas.

G.

GAGIARE qu. 177. est pignorare: Gage namque Gallis pignus.

GARDIATVS q. 298. sequestratus intelligitur: sic gardiator q. 360. sequester accipiendus esse videtur.

GARENDI sępe fit mentio, vt q. 14. q. 318 332. sic & garendię q. 27. & q. 253. est autem garẽdus Latinis litis vindex, is scilicet, qui alterius causam ac defensionẽ suscipit, ac in se transfert iudicium, de quo Bart. in l. solutionem. ff. de solut. & in l. soluendo. ff. de neg. gestis. Bal. in l. 2. C. de pact. Pontanus ad consu. Bles. art. 39. in verbo, litis vindicem. De hoc verò etiam vide Rebuff. in tractat. de dilat. art. 2. gl. 2, nu. 20. Et paulò post art. 4. glos. vna, nu. 5.

[illegible] pellatione gentium Ecclesię, vniuersus Ecclesię status continetur, tam vniuersaliter, quàm peculariter, ita vt non solum collegia, conuentus, capitula, tam secularium quàm regularium hominum: sed & singulares personę intelligantur sub hac dictione contineri &c. Pontanus ad cons. Bles. tit. 4. arti. 41. in verbo Ecclesiastici.

GRATIA allegatur decisione 368. est autem eius significatio multiplex, vt tradit Chassanęus ad consue. Burgund. Rubrica 1. §. 5. in tex. Se il ne a grace, nu. 1. Archi. in c. gratia. 1. q. 1. dicit, quòd gratia accipitur multipliciter: & ibi ponit, quòd accipitur [illegible] modis, & amplè illos ponit: & quinto dicit, quòd gratia dicitur primus gratię effectus post lapsum, & sic gratia in epistola [illegible] dicitur remissio peccatorum, quę videtur esse similitudinariè hęc gratia, de qua hic in vulgari nostro: quę in iure potius dicitur abolitio, vel indulgentia, seu restitutio, vt in titul. de generali abolitio. l. Indulgentia, & in l. 1. & in plurib. legib. illius titu. C. de senten. pass. Aduertendũ est, quòd in iure sunt tria, aut quatuor vocabula circa huiusmodi materiam. gratię scilicet, abolitio, indulgentia, restitutio in integrum, & remissio, quę vno verbo apud nos comprehenduntur, sed vlterius sunt alia verba, seu vocabula, quę aliud important, vt sunt verba, de pardon & de innocence, & ideo de omnib. est videndũ.

GRAPHERII nomine, quo sępius autor vtitur, intelliguntur notarij & scribę, De horum verò diuersis nominibus & officio tradidit Vilhelmus Rouillius in lib. de descript. iustitię lib. 3. cap. 4. de Nota. & rursus in consuet. Cenomanię, art. 182. gl. secũda, vbi inquit: Et si cupis scire, quo tempore fuerint inuenti, reperio quòd Mar. Tull. Cicero eos adinuenit: vt refert Plutarchus in vita Catonis Vticensis, cuius hęc sunt verba: Hanc solam Catonis sententiam seruatam Cicerone Consule velocissimos scriptores deponente atq; docente, vt per signa quędã paruas breuesq; notas multarum literarum vim habentes, dicta colligerent. Nondum enim reperti erant hi, qui notarij appellẽtur: sed tunc primùm huius rei vestigium ferunt extitisse: hęc ille.

GRENETIER, nominatur decis. 297. Salinator, Salarij vectigalis custos, Grenier granarium.

H.

HAEREDITAGIVM quid sit, cognoscitur ex decis. 1. nominatur autem & q. 83. & 84. Duplicia verò esse hęreditagia: antiqua, & noua, tradit Chassanęus ad consuetud. Burgundię. Antiqua dici videntur, quę quis habet ex suis prędecessoribus, sub tit. des droitz & apportenences &c. §. 6. in verb. anciens, nu. 2. Noua verò, quę acquisita sunt cõstante matrimonio. ibid. nu. 3.

HOMINES de corpore, intelliguntur ascriptitij, vt tradit Molynęus q. 157.

HOMAGIVM, de quo q. 301. dicitur quando aliquis promittit se esse hominem alicuius domini, & stare, & habitare vbi voluerit dominus, & ea seruitia exhibere, prout dominus voluerit, & super hoc facit sibi homagium, id est, vt sit homo suus, de quo in Clem. pastoralis, de re iudic. vide Ioannem Sauxon in consil. Turois, tit. Comment homaige se deibt affrir, arti. 1. fol. 60. & Pyrrhum in consuetudines Aurelianen. tit. de feudis c. 1. Chassanęum in consuet. Burgund. sub tit. des fiedz. §. 3. in verbo, & hommaige, nu. 1. & seq. Rouillium in consuet. Cenomanię, art. 7. glos. 4. Pontanum in cons. Bles. art. 46. in §. 7. &c.

I.

IMPRI-

IMPRISIONATVS, quo auctor subinde vtitur, intelligitur incarceratus q. 334.

INCARIARE. q. 2. est plus offerre, licitari, augere in subhastatione.

INQVESTAE vulgo dicuntur testificationes, vt annotat Budæus in forensi. hinc inquestas facere, id est, inquirere, eodem autore. Et inquestæ reportatæ dicuntur, quando ea, quę erant facti controuersi testibus inquisita, & ad iudicium relata, vel prolata sunt.

INTIMARE, in foro vocant, prouocato prouocationē denunciare: prouocare aduersarium suum in curiam iudicio prouocatorio, Budęus in forensi. Hinc intimati, id est prouocati, horū fit mentio q. 97. 249. Licet interdum intimati dicantur etiā citati cum comminatione peremptoria, vt annotat Pontan. ad consu. Bles. ti. 2. art. 5.

INTERINARE, est Codicillos inspectos comprobare.

INTERCOMPOTORES qui sint, explicat Molynæus q. 296.

L.

LEVATA MANVS. q. 37. nominatur: quid verò sit manus leuatio, & quæ ad eam requirātur, bene explicat Rebuffus in tract. de executione sententiæ ad ordinationē regias, art. 1. gl. 4. vulgò, inquiens, vocatu. Main leuée, quæ datur colliti ganti post mortem alterius collitigātis: solet enim litigans post mortē collitigantis requirere à iudice, coram quo possessio beneficij introducta est, vt manus regia, & omne impedimentum auferatur ex illo beneficio, postam partē non habet aduersam: & tunc Iudex decernit, quod actor ponet apud curiam suum titulum, & possessionē apprehensam, litis pendentiam, & de collitigantis morte certificationem, & requisitionem factam: quibus visis, curia faciet manus leuationem, id est, auferet omne impedimentum ad vtilitatem petitoris: & sic sequentia in in ·nus requiruntur sublatione. Primò quòd lis pēdeat super possessorio, & quando lis pendere dicatur, docet tex. in Clem. fi. vt lite penden. Secundò, quòd corā iudicib. regijs, quia isti tan[illegible] vidi in forensi iudicio seruari, sed processum prosequi debet ad finem. Quintò, q pars superstes in lite sit: alioqui, si liti renunciasset, non posset posteà hanc intentare: vt in simili doc. scribunt in l. postquā liti. C. de pact. Sextò, quòd probet mortē collitigātis, quæ probari per testes potest, dicētes, vidisse eum mortuum, vel per sepulturam eius, gl. & Doc. in l. siquidem. c. sol. matri. Bart. & alij in l. 2. §. si dubitetur, quemad. test. aper. plenè Boerius in deci. Burde. q. 288. Sed hîc videtur dubium, ego alibi fusius scripsi, in tract. de execu. & exonijs. Septimò titulum & possessionem suam probare debet, quæ per literas pbari possunt. Octauò, petere debet manus leuationem, nempe concedi non solet, nisi petatur, arg. l. 4. §. hoc autem iudicium. ff. de damno infect. Nonò, omnia ista producere debet, & intra saccū ponere: quib. visis, iudex sententiā manus leuationis proferet, quod est valde notandum, quia nulli hactenus hoc scripserunt, quos viderim.

LIT[illegible]RAE STATVS, qu[illegible]m fit mentio [illegible] nihil aliud sunt, quàm impetra[illegible] [illegible] ām impetratæ non prosint, comme[illegible] at Rebuffus ad [illegible]nstitutiones in tractatu de literis d[illegible]torijs, artic. 2. glos. vnica part. 2. quæ omnino ad hunc locum trahe[illegible]r.

LIGIVS HOM[illegible] qui nominatur qu. 301. quis sit, explicatur in Clementina pastoralis de re iud. Di[illegible]r autem Ligius, qu[illegible] ligatus, vel legalitatem seruans, vt glo[illegible]n dicta Clem. pastoralis. Et differt in eo Ligius à vasallo, quia non potest esse duorū ligius, Vasallus autem sic, sequuntur DD. ibidem. Et Rouillius ad consuetudines Cenoman. art. 44. Pontanus ad consuet. Bles. tit. 5. art. 50. Molynæus ad cons. part. §. 30. num. 165. Mingon ad consuet. Andegauenses art. 498. num. 3.

M.

MAIN MISE, manus iniectio est, [illegible] fit mentio q. 34.

MANVM MVNIRE, est ad manum [illegible]

sua potestate habere dicitur, vt annotat idem Rebuffus in dicto tractatu, articulo 5. glos. 5.

MANVTENVTVS. q. 96. id est defensus & retentus in possessione, manus enim tenentia videtur veram præsupponere possessionem ex parte petentis se manu teneri, sed non ex parte aduersa, sed tantum turbationem. Bald. con. 110. ponderatis in 3. volum.

MARESCHALLI tribuni militum, Budæo autore, horum fit mentio quæst. 101.

MARCHAM communiter apud Gallos constituunt octo vncias, vt notat Ioh. Fab. in §. Nos autem. Institu. de Attil. tutore: quem sequitur Chassanæus in consuet. Burgund. des iustices & droitz. §. 7. in ver. 65. folz. nu. 4. At marcam pro clarigatione accipiendam q. 192. 324. 359. admonet vir doctissimus Molynæus, per clarigationem verò Cœlius Rhodiginus lib. lectionum antiquarum 5. cap. 11. telam numari... [illegible]

[illegible] uslib. 21. [illegible] ...cendens ita clarig[illegible] ...quo Lexico. Dictam autem [illegible] ...timant clarigationem a clara voce [illegible] ...vtebatur patez [illegible] ...tus, aut ἀπὸ τ[illegible] ...λήρου, hoc est, à forte.

MEVRTRVM. q. 82. dicitur cędes, homicidium, vt q. 266. meurtrire, occidere, interficere: similiter q. 343. 364.

N.

NOVITATIS sæpe fit mentio, vt q. 27. q. [illegible] 72. 100. 104. 122. 306. 332. 348. 363. cau[illegible] verò, vel casum nouitatis siue saisine [illegible] matici Franciæ vocant interdictum [illegible] possidetis, vt est in stylo Parlamenti [illegible] Rubric. de causa nouitatis in prima parte. [illegible] allicè vocatur complainte en matiere ou en cas de saisine & nouuellete. Complainte, ideo dicimus, quia non conqueri turis, qui in possessione turbatur, de turbante, & ob id querelam proponit, quæ dicitur complainte, & sic nō datur ex officio iudicis, nisi postulatum fuerit à parte. l. 4. §. hoc autem iudicium. ff. de dam. infect. vt docet Iohan. de Kalaguerio, vt interpreta. legis Regiæ de nouis dissaisinis in stylo parl. anti. Lugduni impresso.

En cas de saisine, eo dicimus, quia saisito, & in possessione existenti datur hoc remedium, non verò spoliato. l. 1. & 3. ff. vti posid. Et cuicunq; possessori competit, siue superficiario, vel vsufructuario, siue iusta sit possessio, siue iniusta: verū superior erit, qui iustam causam habebit. l. 2 & 3. §. cæterum, & l. fi. ff. vti poside.

Nouuellete ob id etiam dicitur, quia pro noua turbatione possessionis datur, & non post annum. l. §. 1. ff. vti poside. vnde possessio noua intra annum dicitur, vt abunde scripsi in l. sylua. §. noualis. ff. de verb. sig. & habetur in stylo Parlamen. §. 1. eo. tit. Alicubi legi Simonem de Buci inuenisse hanc nouitatis materiā, vt nunc in iudicijs exercetur, vt dixi art. 9. glo. 1. de senten. execut. suprà in primo tomo.

Et super hoc interdicto, & recuperandæ fuerunt editæ duæ leges Regiæ, quæ successerunt in locum horum interdictorum, & vocabantur leges super casu nouitatis, & de nouis dissaisinis, atq; condictio [illegible] ex illis legibus olim agebatur, vt docet Ioann. Berber. in viator. iuris in practica [illegible] gum Regiarum, & Aufrer. in stylo Par[illegible] m. in Rubri. de causa nouit. & de modo procedendi de nouis dissaisinis, Rebuffus ad costitutiones regias in tractatu de materia possess. articul. 1. glos. 1. num. 3. & seq. tomo tertio.

O.

OSTII TRANSVERSI mentio fit decisione 52. & ibi Molinæus se remittit ad consuetudines suas Paris. Cùm verò ex non ad manus sint, nihil aliud lector hoc significari sciat, quàm q. olim apud Gallos, vt & in quibusdam partib. Germaniæ domino directo domus censu non soluto, habitationem vel ostio fortè sublato, aut obicibus præcluso, impedire licuerit.

P.

PASSATAE LITERAE sub sigillo Regis q. 112. id est, quibus sigilli regij autoritas accessit, quod & enterinare vocant, sic & accordum passitum per curiam. q. 128.

PELLIPARIA. q. 285. artificium præparandi pelles. Pel ce est adire peau pellis.

PLACITARE q. 23. 38. alijsq; multis locis vsurpatur: hinc placitamenta inchoata dicuntur altercationum vices commissæ, vel causarum actiones commissæ. Budæus in forensib.

PRISIA PISCIVM, q. 108. id est captio, vel ius

ius capiendi, vt qu. 246. & q. 276. Hinc prisionarius q. 33. id est, captiuus.

PROVISIONIS crebra fit mentio, vt qu. 147. 215. 219. 234. Est autem pronunciatio præiudicialis iudicis, diuini cultus, seu alimentorum ratione, aut alia necessaria, & iusta causa facta: de hoc latè Rebuffus ad constitut. reg. in tractatu de senten tijs prouisionalibus, tomo primo.

Q.

QVESTIONARI, id est, poni in quæstionibus. q. 46. & q. 85.

R.

RAPORTVM q. 245. est relatio, renunciatio, communi Gallorum lingua.

RECREDENTIAE sæpius fit mentio, vt qu. 165. 173. 220. 233. Quod autem ius ciuile primum decretum, Itali tenutam, id Galli recredentiam appellant: Nota, quod ius ciuile primum decretum, Itali tenutam, nostri verò recredentiam appellant: vt asserit Do. Igneus in repeti. Auth. ex causa, col. 36. C. de liber. præter. vel exhæred. Et hanc recredentiam Imbertus vocat possessionē fiduciariam, quam quis sub manu Regia tenet, quasi fide data acceptam, à fiducia tamen dictam, post Budæum in l. 2. in verbo, vindicias. ff. de orig. iuris in annotat. in pandectas. Sunt tamen quædam differentiæ, vt alibi scripsi: nō datur enim sub fide, id est, sub cautione, quādo in Parlamento, vel in magno regio consilio conceditur, vt dixi in priuilegijs curiæ supremæ, in concord. præ. §. in ver. summas. Ideo fortè potest appellari præiudicialis possessorij sententia, in officijs vocatur status, Gallicè, Estat, sed vtcunq; vocetur, nos passim his vtemur vocabulis. Sed vnde dicatur recredentia? Respond. quasi rei credentia: quia res creduntur illi interim cautione data, id est, committuntur per hanc sententiam, cui adiudicatur hęc credentia. l. creditores, vbi dixi cum legibus seq. ff. de verb. signifi.

Vel credentia dici potest, quòd iterum cr[illegible]ta sit: Primò fuit per Papæ prouisionem c[illegible]edita res beneficij, vel collationē, & inductionem in possessionem, nunc autem recreditur id est iterum illi credi-

RECOLARE TESTES q. 194. 288. id est, iterare, repetere: hinc recolamenta, id est, reuocata, iterata & repetita testimonia, Budæus in forensibus.

RELEVARE CAVSAM APPELLATIONIS, quæ formula Gallis consueta est, vt sæpius ab autore vsurpatur, vt quę. 125. 231. 276. est diem iudici dicere ob rem perperàm aut malè iudicatam, & eum ad curiam diplomate prouocare, secundum quem iudicatum est, Budæus in forensibus. Et quidem appellantes ad Parlamentum intra tres menses appellationes habent releuare: alioqui appellationes declarantur desertæ, & conceditur iudicibus, à quibus est appellatum, vt eas sententias executioni mandare possint, de quo vide latius Rebuffum in tractatu de appellatio. tomo 3. ad consti. Reg. sub tit. de appel. art. 4. glo. 1. Releuamenti fit mentio q. 332. 339.

REQVESTAE quę nominantur q. 24. 147 334. sunt libelli supplices. Hinc requestas porrigere, id est, supplicibus libellis curiæ fidem implorare. Requestæ respondere, id est, libellum subscribere, & aduersar[illegible] [illegible]

[illegible] tor vt[illegible]

ur[illegible] quæst. [illegible] propriè est rei iudicatæ controuersiam referre, B[illegible]æus in forensibus.

RESSORTVS, [illegible] quo quæst. 101. secundum consuetu[illegible] n regni Franciæ, nil aliud est, quā[illegible] primarium appellationum, vt trad. [illegible]uido Pap. quæst. 51. incipien. Ressortu[illegible] quem sequitur I[illegible] Sauxon in consuetu[illegible]. Turonen. sub titu. des droitz de Baronnie, artic. 4. & c. Chassanæus ad consuetudines Burgundię, Rubric. 1. in verbo, es droitz de icelles nu. 108.

RESTABILIMENTVM quod nominatur q. 310. 363. nil aliud quàm restitutio rerum à reo sublatarum cum effectu, seu fict[illegible], vt dicunt figuraliter, Rebuffus ad constit. reg. tomo tertio in tract. de materia poss. artic. 5. glos. 2. & in tract. de sequest. art. 6. glos. prima.

S.

SAISIRE verbum est Gallicanum, vt di-

mittere, & realiter rem occupare, eique manum apponere: dicitque nomen esse vulgare, vt & annotat Rouillius ad consuetud. Cenomaniæ, articulo 189. glossa prima: hinc saisna, de qua idem Rouillius, articul. 6. glossa secunda. Et Rebuffus ad constitut. Regias, tomo tertio in tractatu de mater. posses. artic. 2. glos. 2. huius crebra fit mentio, vt q. 21. 59. 389.

SENESCHALVS, qui nominatur q. 314. præfectus est prouinciæ, diocœtes, vt Budæus annotauit.

STATVS LITERAE. q. 390. nominatæ, inde originem habent, quòd militiæ, vel legationis causa absfuturi literas à principe impetrant, in quibus Rex iudicibus mandat vt causam in eodem statu relinquant, quamdiu impetrans pro causa ista erit absens. Et ideo sunt vocatæ literæ status, quia in eodem statu & conditione remanet causa illa, in qua erat tempore, quo istæ literæ repræsentantur, non quòd agatur de hominis statu, vt quidam dicere volebant. & fundatur hæc praxis in l.

l. si quis libertatem. ff. de petit. hære. Idem si ... is emerit seruum, qui est in potestate ...ium: tunc, quia difficile est tradere ...uum, officio iudicis sustinenda & differenda est præstatio. l. fin. ff. de act. em... Rebuffus tomo secundo tractatu de ...is dilat. artic. 1. glos. 2. ad constitutio... Regias.

SVSPENSVS. q. 277. dicitur ab officio ad certum tempus remotus, vt annotauit etiam Budæus in forensibus.

T.

TRANSPORTVM. q. 29. & 37. vocatur transportatio, translatio. Interdum verò est ius transcriptitium.

V.

VADII appellatione notari salarium annotauit Molinæus, huius fit mentio q. 141. 89. 90. 277. 338.

VENTAE, vt annotat Chassanæus ad consuetud. Burgundiæ, sub tit. de censes. §. 1. in verbo louz, in aliquibus locis Franciæ dicuntur laudemia. Est autem laudemium propriè illud, quod soluitur domino pro inuestitura ab acquirente de precio rei emptæ, Et de iure communi est quinquagesima pars precij. l. fin. C. de iure Emphyt. nisi super laudemijs sint facta alia pacta, de soluendo plus aut minus. Aymo publicius sub tit. des achaptz, articul. 1. nu. 3. Sed non solum laudemia de re feudali, sed & censuali ex consuetudine Franciæ dari, annotat Chassanæus dicto loco: inter quæ tamen differentia est. Nam laudemia censualia in venditione leuiora esse solent, quàm feudalia. Est & illa differentia inter laudemias feudi, & laudemias census, quòd in feudo venditor laudemias debet, nisi actũ sit, vt nummi ad venditorem Franci, ac liberi (vt plerunque contingit) peruenirent. In censu autem omni casu huius rei onus ad emptorem pertinet. Est & tertia differentia, quia in feudo expressè non cauetur pro venditione pensionis, seu reditus, aliquas deberi laudemias: ideo standum erit iure communi, ex quo nullæ debentur: etiam stante statuto, vel consuetudine. In censu autem pro huiusmodi venditione & constitutione annui & menstrui reditus super re censuali, debentur laudemiæ. Pontanus in consuet. Blesen. titul. 8. articulo 118. § 8.

FINIS.

